Cuviosul Iustin de la Celie

Cuvinte despre veșnicie

-Predici alese-

Traducerea s-a făcut după Преподобни Отац Јустин, *Речи у времену о вечности – изабране беседе*, Ваљево 2001

Culegere text şi corectură: Mănăstirea Nera
Coperta 1: Fotografia Cuviosului Iustin de la Celie
Coperta a 2-a: Icoana Cuviosului Iustin de la Celie

IUSTIN POPOVICI, sfânt

Cuvinte în timp despre veşnicie / Cuviosul Iustin de la Celie; trad. din limba sârbă: Monahia Domnica (Ţalea).

Cuviosul Iustin de la Celie

Cuvinte despre veşnicie

– predici alese –

Traducere din limba sârbă:
Monahia Domnica (Ţalea)

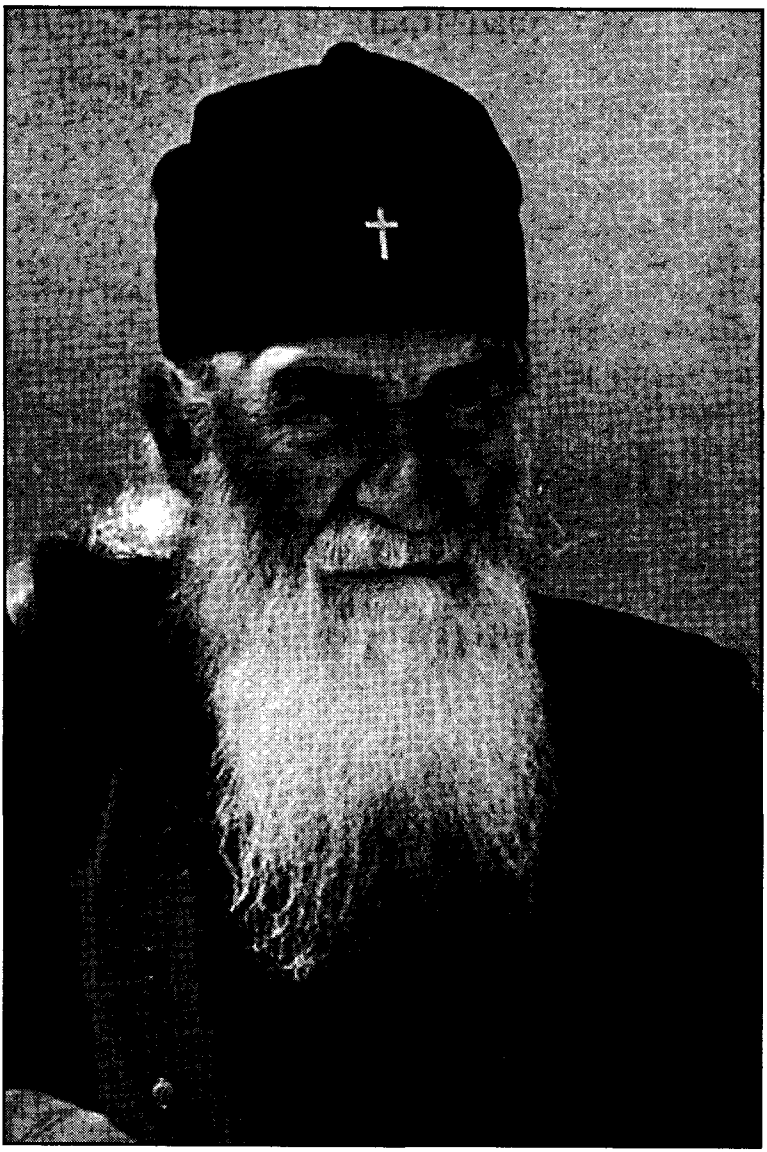

Avva Iustin.

Cuvânt înainte la ediția în limba română

Mulțumim lui Dumnezeu că a binecuvântat traducerea și editarea acestei lucrări. Cartea de față, alături de filmul „Avva Iustin"[1], regizat de Nenad Ilici, vine să ni-l înfățișeze pe marele teolog, profesor, călăuzitor de suflete, așa cum a fost de fapt în viață.

Pentru a întregi imaginea marelui Avvă, redată prin vizionarea filmului, am inclus în prima parte a acestei prezente ediții și niște „Repere biografice"[2].

Partea a doua a cărții cuprinde predicile sale simple, adresate poporului lui Dumnezeu. Ele sunt însă izvorâte dintr-o înaltă trăire filocalică, trezind în inimă dorința de a merge pe drumul pe care ne povățuiește Biserica, pe drumul sfințeniei. Pentru a veni în întâmpinarea dorinței unor credincioși de a avea și textul liturgic pentru pravila lor de rugăciune, la aceste predici am adăugat și paraclisul, acatistul și slujba Cuviosului Iustin de la Celie. Mulțumim mult Părintelui Arhimandrit Chiril (Lovin), precum și Părintelui Protosinghel Leontie (Fusa) pentru ajutorul acordat la traducerea din limba greacă în

[1] Filmul Avva Iustin a fost regizat în anul 2006, înainte ca marele Avvă să fie canonizat și trecut în rândul Sfinților de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe. (n. ed.)

[2] „Repere biografice" au fost editate în cartea „Viața și minunile Cuviosului Iustin de la Mănăstirea Celie" (*Житие и чуда Преподобног Јустина Новог Ћелијског*), Episcop Atanasie Ieftici, Mănăstirea Celie, 2009 (n. trad.)

limba română a slujbei Cuviosului Iustin de la Celie, respectiv pentru punerea la dispoziție a paraclisului Cuviosului Iustin de la Celie.

Nădăjduim ca tuturor celor care vor viziona acest film şi vor citi această carte, le vor fi un impuls pentru a urca pe scara virtuților evanghelice, urmând exemplul marelui Avvă.

Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi!

Sfânta Mănăstire Nera
Praznicul Bunei-Vestiri
25 martie 2012

Din cuvântul înainte la ediția în limba sârbă

„Cel de-al treilea Evanghelist"[3] sârb, Fericitul Avva Iustin de la Celie, care şi-a petrecut întreaga sa viață în deplină credință, dovedind deopotrivă o profundă grijă pentru neamul său aflat în primejdia decăderii duhovniceşti şi morale, cel care, ca şi Sfântul Ioan Gură de Aur între „putința învierii morților" şi anatematizare, a ales-o pe cea din urmă, ni se înfățişează astăzi în chip deplin ca un far nestins al Serbiei pravoslavnice, căci tot mai minunat răsună ecoul *glasului celui ce strigă în pustia* sârbească, pătrunzând în inimile noastre şi umplându-le de emoție şi de bucurie de negrăit.

Cuvântul său, consecvent militant al adevărului, este reductibil în cele din urmă la învățătura iubirii, prin puterea căreia întărindu-şi şi ridicându-şi neamul la viață, el ar putea fi asemănat doar cu graiul cel dulce ca mierea al Sfântului Vlădică Nicolae (Velimirovici). Acest cuvânt, de cea mai mare simplitate şi înțelepciune, cu adevărat alungă deşertăciunea şi nimiceşte patima, încălzind inima, întrucât se identifică cu adevărul.

[3] Alături de Sfinții Sava, Arhiepiscopul şi luminătorul Serbiei (1175-1235) şi Nicolae Velimirovici (1881-1956), Avva Iustin Popovici (1894-1979), fiu duhovnicesc al celui din urmă, a fost numit „cel de-al treilea Evanghelist" al Serbiei. (n. ed.)

Mare cugetător ortodox, vizionar şi proroc, apostol al nădejdii şi teolog, Avva Iustin cel Nou, veghind asupra dreptei slăviri a lui Hristos şi, „ca o căprioară în Raiul pierdut", pătimind şi îndurând împreună cu neamul său sârbesc, mărturiseşte prin cugetările sale cele dumnezeieşti şi prin cuvintele de aur: Cerul, Dreptatea Veşnică şi Viaţa Veşnică - cuvinte ale adevărului.

Predicile lui, aşa cum binevesteşte Sfântul Vlădică Nicolae în prefaţa sa „Sfântul Sava ca o filosofie a vieţii", sunt pline de prospeţime şi de o îndrăzneală excepţională; prin „retorica tumultoasă" şi prin convingerile creştine lipsite de compromis, ele înalţă sufletul şi deşteaptă conştiinţa naţională, aşa încât, „precum o umbrelă", apără sufletul poporului de teamă şi de deznădejde, ca şi de „reaua întrebuinţare a libertăţii". Ele sunt, aşa cum spune Prea Sfinţitul Atanasie Ieftici[4], urmarea Evangheliei Dumnezeului-Om, a lui Hristos; sunt Buna-Vestire dumnezeiască a dragostei şi a iubirii de oameni, dar uneori sunt şi „predici dure", căci în ele nu îi „cântă în strună" lumii, ci dimpotrivă, ca o adevărată slugă a lui Hristos, Avva Iustin se arată tăios faţă de neamul său, precum de altfel au fost şi prorocii faţă de poporul

[4] Începând cu anul 1991, Prea Sfinţitul Episcop Atanasie Jeftici a fost desemnat ca Episcop al Banatului sârbesc, iar în anul următor a fost numit Episcop de Zahum şi Herţegovina. Doctor în teologie, autorul a numeroase publicaţii, profesor de Patrologie la Facultatea de Teologie din Beograd, începând cu anul 1994, Episcopul Atanasie Ieftici este ales ca rector al noii Academii duhovniceşti, Sfântul Vasile de Ostrog din Serbia (Foci). În 1999, ca urmare a unei grave accidentări, cu binecuvântarea Sfântului Sinod, s-a retras din exercitarea îndatoririlor arhipăstoreşti. (n. ed.)

lui Dumnezeu, Israil. De aceea, aceste predici se şi dovedesc a fi pline de responsabilitate omenească şi totodată pastorală, duhovnicească, faţă de cei cărora li se adresează, accentuează Vlădica Atanasie.

Necesitatea unei astfel de selecţii o resimte şi publicul nostru cititor însetat de Hristos. În alcătuirea acestei antologii am folosit trei dintre lucrările colecţiei integrale: *Predici praznicale, duminicale* şi *pascale* (publicate cu binecuvântarea Prea Sfinţitului Atanasie la Editura Mănăstirii Celie), făcând pe alocuri mici prescurtări, dar ţinând cont de sensul, caracterul concis şi plenitudinea expresiilor.

Am mai folosit unele texte încă neautorizate şi nepublicate, dintre aşa-numitele „creaţii poetice neterminate" ale Avvei Iustin, înregistrate pe banda de magnetofon şi transcrise pe hârtie de mâinile grijulii ale monahiilor.

Revarsă, Doamne, harul Sfântului Tău Duh asupra sufletelor pătrunse de dor dumnezeiesc, care citesc această carte, ca să cunoască dragostea Ta şi să simtă nespusa Ta milostivire; încălzeşte şi curăţeşte de toată reaua cugetare inimile următorilor duhului Sfântului Sava, Sfântului Vlădică Nicolae şi Cuviosului Părinte Iustin; întăreşte-le, înnoindu-le în putere şi aprinzând în ele focul dumnezeiesc al dragostei; revarsă asupră-le mângâierea cea netrecătoare şi dăruieşte-le acea lumină în stare să atragă pe toţi cei ce râvnesc spre viaţa cea veşnică, pentru ca împreună să se mântuiască şi să slăvească Preasfântul Tău Nume, al Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

O, Preacuvioase şi de Dumnezeu purtătorule Părintele nostru Iustin, cere de la Atotputernicul Domn şi pentru noi darurile duhovniceşti şi binecuvântările cele netrecătoare, ca să rămânem neclintiţi în Ortodoxie, în singura credinţă vie, curată, a Sfinţilor Apostoli, a Sfinţilor Părinţi şi a strămoşilor noştri, şi ne înţelepţeşte şi ne povăţuieşte totdeauna, arătându-ne calea pocăinţei, spre mântuire. Amin.

La Praznicul Sfântului Apostol şi Evanghelist
Ioan Teologul Slobodan Costici
Anul Domnului 2001

Repere biografice

Părintele Iustin s-a născut la 25 martie 1894, de praznicul Bunei-Vestiri, în satul Vranie din sudul Serbiei, din părinţi de credinţă ortodoxă, de origine sârbă, Spiridon şi Anastasia. În primii ani de căsnicie, tinerilor soţi le mureau copiii la vârste fragede. Li s-au născut opt copii, dintre care au rămas în viaţă doar trei: mai întâi fiica Stoina[5], apoi, cu doi ani mai mic, Stoiadin, şi în cele din urmă Blagoie[6]. Întreaga existenţă şi operă teologică a Părintelui Iustin Popovici avea să stea sub semnul Evangheliei, a „veştii celei bune" a Întrupării Cuvântului şi Fiului lui Dumnezeu, Care se face om din Prea Curata Fecioară Maria, ca să-l facă pe om dumnezeu sau fiu al lui Dumnezeu după har prin Duhul Sfânt.

Blagoie descindea dintr-o veritabilă dinastie sacerdotală, ivindu-se pe lume într-o familie de preoţi din tată în fiu de nu mai puţin de şapte generaţii succesiv, întreruptă numai de tatăl său. Unul dintre vechii preoţi ai acestei familii s-a strămutat, se spune, din ţinuturile sudice, din Tetovo, în apropiere de Vranie, aducând cu sine în coşuri de nuiele, pe căluţi, copilaşii şi lucrurile pe care le avea.[7]

[5] Stoina şi Stoiadin, numiţi astfel ca să reziste şi *să stea în picioare,* adică să rămână în viaţă *(în lb. sârbă –cmojamu– a sta în picioare).* (n. trad.)

[6] Numit Blagoie de la numele sârbesc al praznicului Bunei-Vestiri *(Blagovesnik).* (n. trad.)

[7] Acest lucru s-a putut petrece cel mai sigur în perioada răscoalei lui Kara Georgevici, de eliberare a Serbiei de sub jugul turcesc (1804-1806) sau poate chiar şi mai înainte.(n. ed.)

De pe vremea când încă era copil, Blagoie mergea împreună cu părinții săi după trup să se roage la Mănăstirea Sfântul Prohor Pcinski[8], unde se află până astăzi moaștele Sfântului Prohor, făcătorul de minuni. Odată, când mama sa suferea de o boală grea la picior, a fost martorul ocular al vindecării ei minunate prin Sfântul Prohor. Despre profunda cucernicie a mamei sale, însuşi Părintele Iustin a vorbit în repetate rânduri mai târziu, şi în însemnările sale o numeşte „roaba lui Dumnezeu, Anastasia - cea care a înviat darul meu cel nemuritor".

După încheierea şcolii elementare, începând cu anul 1905, urmează Seminarul Sfântul Sava din Belgrad pe care îl absolvă în ajunul izbucnirii celui de-al Doilea Război Mondial. Toate examenele şi le-a luat cu calificativul „excepțional", pe care l-a menținut până la terminarea studiilor. În următorii ani, printre alți profesori străluciți, l-a avut ca dascăl pe Sfântul Nicolae Velimirovici, care atunci era proaspăt ieromonah şi doctor în filosofie şi teologie la Berna şi Genova. De altfel, pentru acest profesor, Părintele Iustin avea să păstreze o stimă şi evlavie deosebită. În timpul studiilor la seminar avea să stabilească prietenii de o viață cu colegii săi. Dintre aceştia se remarcă în special un elev rus, singhel Demostene, care scrisese o carte mică „Viața mea în Hristos", o carte foarte profundă. El aduna elevii, le citea din Sfânta Scriptură şi le vorbea despre Sfinții Părinți. Acesta a avut o influență mare asupra micului

[8] Mănăstirea Sfântul Prohor Pcinski este o mănăstire ortodoxă întemeiată în secolul al XI-lea, aflată în localitatea Klenike, în regiunea Pcinia, din sudul Serbiei, foarte aproape de granița cu Macedonia. (n. ed.)

Blagoie, care apoi l-a pomenit întreaga sa viaţă aşa cum şi-a pomenit strămoşii, preoţi, şi părinţii săi, Spiridon şi Anastasia. Încă din această perioadă, prin studierea zilnică a Noului Testament, se vede orientarea sa spre a urma calea monahală, prin dragostea deosebită ce o nutrea faţă de Sfântul Ioan Gură de Aur, cel care, de Dumnezeu inspirat, tâlcuise Sfânta Scriptură, şi faţă de Sfântul Apostol Pavel. În mod special faţă de Sfântul Ioan Gură de Aur s-a simţit legat toată viaţa, după cum avea să scrie în jurnalul său: „Pacea Cerului îmi pătrunde în suflet şi mă cuprinde bucuria că îl am pe Sfântul Gură de Aur [...] Scumpe Părinte Gură de Aur, fiecare gând la tine este pentru mine praznic şi bucurie, şi Rai, şi răpire, şi ajutor şi însănătoşire, şi Înviere [...] Sfântul Gură de Aur este răsăritul veşnic al sufletului meu şi al întregii Biserici Ortodoxe. El este cel mai drag mijlocitor, el e cea elocventă limbă dată de Dumnezeu din Cer pământului, prin care pământul spune Cerului ale sale suspine, ale sale dureri, ale sale nădejdi şi ale sale rugăciuni".

În 1914, după terminarea studiilor teologice, a vrut să primească îndată tunderea în monahism, dar părinţii lui s-au opus categoric, intervenind până şi la Mitropolitul Dimitrie al Belgradului, viitorul Patriarh, care a promis că va respecta dorinţa părinţilor. În curând a izbucnit Primul Război Mondial, iar Blagoie, alături de colegii săi de la seminar, a fost înrolat în armată ca infirmier auxiliar, participând la luptele grele din anii 1914-1915, care au dus la înfrângerea eroicei armate sârbe copleşite de forţele unite ale coaliţiei austro-ungare, germane şi bulgare. În condiţii

dramatice ia parte la lunga retragere a armatei sârbe conduse de bătrânul rege Petru, prin Kosovo peste munții „blestemați" care despart Serbia de Albania. Aici, în retragere, tânărul Blagoie a cerut încă o dată Mitropolitului Dimitrie să-i împlinească dorința de a primi tunderea în monahism. Ținând seama de condițiile grele în care se aflau și de nesiguranța zilei de mâine, Mitropolitul a acceptat. Astfel că în biserica ortodoxă din Skadru, în ajun de Sfântul Vasile cel Mare, pe 1 ianuarie 1916, Blagoie a fost călugărit luând numele Sfântului Iustin Martirul și Filosoful[9], prin care și-a manifestat dubla dorință a inimii sale, iubitoare de adevărata înțelepciune a lui Hristos și dornice de mucenicie pentru Hristos.[10]

La scurt timp după intrarea în monahism, Părintele Iustin este trimis de Mitropolitul Dimitrie la studii în Rusia, la Petrograd, pentru a urma cursurile Academiei Teologice de acolo. În perioada zbuciumată, care a precedat izbucnirii Revoluției din 1917[11], Părintele a cunoscut cucernicia poporului rus,

[9] Sfântul Iustin Martirul și Filosoful s-a născut către anul 114 în Sichem, un vechi oraș al Samariei, din părinți greci păgâni. A trăit pe vremea împăraților Antonin cel Pios (138-161) și Marcus Aurelius (161-180), și s-a numit „filosof", fiindcă din copilărie s-a osârduit cu studiul filosofiei păgâne, iar mai apoi cu cel al filosofiei Adevărului, învățătura lui Hristos. Înainte de anul 132 s-a convertit la creștinism, iar în 160 a fost martirizat la Roma. (n. ed.)

[10] Nu este vorba despre o mucenicie a sângelui, ci de urmarea vieții monahale fără compromisuri, care, după cum spun Sfinții Părinți este mucenicie a conștiinței, pentru a ajunge la cunoașterea lui Hristos și la deplina unire cu El. (n. ed.)

[11] Revoluția rusă din 1917 a fost o mișcare politică și socială în Rusia pe parcursul anului 1917, care a dus ulterior la constituirea Uniunii Sovietice. Aceasta a durat până la colapsul din 1991. (n. ed.)

revoluţia bolşevică, precum şi persecuţiile religioase, care au dat Bisericii Ortodoxe numeroşi martiri; a luat contact cu efervescenţa culturii şi filosofiei religioase ruse de la începutul secolului. Pentru că la jumătatea anului 1916 izbucnesc conflictele în Rusia, guvernul a decis să transfere studenţii la Oxford, unde, datorită bisericii anglicane, exista un internat pentru studenţii sârbi. Aici l-a reîntâlnit pe Ieromonahul Nicolae Velimirovici, fostul profesor de la Seminar, care fusese trimis la Londra de primul ministru Paşici, ca să susţină cauza Serbiei, ameninţată de propaganda austro-ungară. La Oxford îşi continuă studiile până în anul 1919, urmând opt semestre de studii teologice. Frecventând asiduu bibliotecile, a citit foarte mult, căutând în special operele Sfinţilor Părinţi. Călătorind mult şi studiind temeinic realitatea apuseană, sufletul şi filosofia omului european occidental, Părintele Iustin a înţeles deosebirea dintre trăirea ortodoxă autentică, după principiile Evangheliei, şi raţionalismul fără de viaţă al Apusului, care punea în centrul atenţiei pe om, alungându-L pe Hristos Dumnezeu-Omul, Dătătorul de viaţă. Drept urmare, în lucrarea sa de doctorat cu titlul „Filosofia şi religia lui F.M. Dostoievski", el a criticat aspru umanismul occidental şi antropocentrismul acestuia, în special cel romano-catolic. A rămas vertical până la capăt, nefiind influenţat de avantaje de moment, renunţând chiar şi la diploma de doctor. În 1919, s-a întors în patrie şi apoi este trimis de mitropolitul Dimitrie (ridicat acum la gradul de Patriarh) din nou la studii, la Atena, pentru a studia limba greacă şi a se întări

în ortodoxie, studiind scrierile Sfinților Părinți ai Bisericii Ortodoxe. La Atena, a fost găzduit de o bătrână grecoaică foarte evlavioasă, care l-a ruşinat şi uimit pe Părintele Iustin prin faptul că ştia aproape toate *Viețile Sfinților* pe de rost. „De la aceasta, spunea mai târziu Părintele, am învățat mai multă evlavie decât de la mulți de la Universitate." De atunci a început să se intereseze de *Viețile Sfinților* şi acolo, la Atena, a achiziționat mai multe volume pe care le-a folosit mai apoi, atunci când a realizat propria sa ediție a *Vieților Sfinților*, în limba sârbă, iar mai târziu fiind introdusă ca obiect de studiu în seminarii din Serbia, existând disciplina „Hagiografie". Părintele Iustin a aprofundat studiul scrierilor Părinților pustiei, al spiritualității Bisericii şi a elementelor simbolice şi dogmatice ale Bisericii ortodoxe şi a continuat să-l aprofundeze până la sfârşitul vieții sale. În anul 1926, avându-l ca îndrumător pe profesorul de Dogmatică şi de Morală Creştină de la Facultatea de Teologie a Universității din Atena, Ioannis Karmiris, Părintele Iustin şi-a susținut teza de doctorat în teologie la Universitatea din Atena, cu titlul „Problema persoanei şi a cunoaşterii după Sfântul Macarie Egipteanul".

Întors în Serbia, până în anul 1934, cu excepția anilor 1931-1932, când a activat ca infirmier auxiliar în zona subcarpatică locuită de ortodocşi, aflată atunci în componența Cehoslovaciei şi sub jurisdicția Bisericii Ortodoxe Sârbe, Părintele Iustin va fi profesor la Seminariile din Karlovițˌ Prizren şi Monastir predând aici Noul Testament, Patrologia şi Dogmatica. Îşi începea întotdeauna lecțiile cu o rugăciune fierbinte:

„Doamne Preadulce, pentru rugăciunile Sfântului Tău Evanghelist şi Apostol, binevesteşte-mi mie, celui ce greşesc în toate, şi învaţă-mă ce şi cum trebuie să vorbesc".

O întâmplare din această perioadă ne vorbeşte despre influenţa pe care Părintele Iustin o avea asupra elevilor. Odată el a afişat undeva pe culoarele seminarului un carton pe care scria: „Linişte". În glumă, câţiva seminarişti au rupt această hârtie şi au aruncat-o. Observând aceasta, Părintele Iustin s-a adresat elevilor în timpul mesei cu nişte cuvinte atât de mişcătoare, încât cei vinovaţi s-au ridicat în picioare şi, izbucnind în plâns, cu lacrimi în ochi şi-au cerut iertare pentru fapta săvârşită.

În anul 1922, de praznicul Tăierii Capului Sfântului Ioan Botezătorul, Patriarhul Dimitrie l-a hirotonit ieromonah. De acum începe să cunoască Părintele Iustin tainele inimilor omeneşti, adâncimea şi înălţimea vieţii duhovniceşti a poporului sârb, şi avea să concluzioneze: „La sufletul poporului nostru nu merge cultura raţionalist-scolastică a Europei romano-catolice şi protestante. Adâncă este foamea sufletului nostru, mai adâncă decât bănuiesc mulţi dintre intelectualii noştri. Nimeni nu poate potoli această foame în afară de Domnul Hristos şi de Sfinţii Săi." După cum reiese din jurnalul său, Părintele Iustin îşi continuă rânduiala zilnică de rugăciuni şi metanii. Lucrător al rugăciunii inimii pe care se străduieşte să o spună necontenit, adăugând la aceasta şi alte rugăciuni împrumutate de la Sfinţii săi iubiţi: „Doamne, luminează-mi simţurile întunecate

de patimi!", „Doamne, învredniceşte-mă să Te iubesc cu tot sufletul şi gândul meu şi să fac întru toate voia Ta"[...], şi de asemenea, o rugăciune scurtă, pe care o preluase de la un călugăr athonit şi pe care o repeta adeseori: „Doamne iartă-mă şi ajută-mă!".

În această perioadă, pe lângă nevoinţele sale în rugăciune, continuă să aprofundeze studiul scrierilor Sfinţilor Părinţi. În anul 1927, aflându-se la Karloviţ, Părintele Iustin a trecut examenul pentru titlul de profesor cu o teză având ca temă „Teoria cunoaşterii la Sfântul Isaac Sirul". În acelaşi an a fost mutat de la Seminarul din Karloviţ la Seminarul din Prizren, unde nu a rămas decât un an, întorcându-se înapoi la Karloviţ. Pricina mutării sale au fost articolele din revista *Viaţa creştină*, prin care cu multă râvnă apăra Sfânta Tradiţie. Se lovea de opoziţia anumitor cercuri care îşi vedeau atinse interesele, însă Părintele le răspundea cu blândeţe: „*Viaţa creştină* apare încărcată de binecuvântările multor cititori, dar şi de înjurăturile altora. Dacă nu ar fi acestea din urmă, *Viaţa creştină* nu ar fi creştină, pentru că tot ceea ce este al lui Hristos este *piatră de poticnire* şi *piatră de sminteală*. *Viaţa creştină* ştie ce doreşte şi doreşte ceea ce şi Biserica Una, Sfântă, sobornicească şi apostolească doreşte". Doar intervenţia Patriarhului Dimitrie l-a ferit de a nu fi supus judecăţii Sfântului Sinod, Patriarhul arătându-le arhiereilor, care îl reclamau pe tânărul redactor, că ceea ce scrisese Părintele Iustin era purul adevăr.

În 1938, revine la Karloviţ, rămânând aici până în decembrie 1930, când a fost trimis în Cehoslovacia, ca

însoţitor al Episcopului Iosif (Ţviiovici). Misiunea lor era să reorganizeze viaţa bisericească a credincioşilor din zonele subcarpatice ale Slovaciei, care reveneau treptat la Ortodoxie, după ce în vremuri de stăpânire habsburgică li se impusese unirea cu Roma. Pentru munca sa neobosită aici, Ieromonahului Iustin i s-a propus să devină Episcop de Mukacevo, el însă a refuzat aceasta, considerându-se nevrednic. Iar după venirea comuniştilor la putere le vorbea fiilor săi duhovniceşti că nu trebuie să fugă de slujirea Bisericii Ortodoxe în cinul episcopal pentru că vin vremuri grele. De aceea şi înainte şi după război a călăuzit duhovniceşte în slujba episcopală zeci de ucenici de ai săi, şi sute şi mii de suflete în slujba preoţească şi nevoinţa monahală.

În 1932 şi, respectiv, 1935, va publica primele două volume ale monumentalei sale opere: Dogmatica Bisericii Ortodoxe. Pe baza lor, va fi titularizat ca asistent şi apoi conferenţiar la Facultatea de Teologie din Beograd, la catedra de Teologie comparată, activând mai târziu aici ca profesor de Dogmatică (unde va preda până la invazia germană a Iugoslaviei din 1941). Deşi în aceste două volume păstrează formal planul „dogmaticilor" scolastico-istorice ruse din sec. al XIX-lea (M. Bulgakov şi S. Malevanski[12]), Dogmatica Părintelui Iustin aducea o cu totul altă abordare şi înţelegere a dogmelor Bisericii. Era prima dogmatică modernă care revenea în forţă

[12] Silvestru (Malevanski): profesor la Academia Teologică din Kiev, autorul lucrării în cinci volume: Experienţa Teologiei Dogmatice Ortodoxe, Kiev, 1892-1897. (n. ed.)

la adevărata înțelegere patristică a Adevărului, Revelației și Bisericii. Pentru Părintele Iustin, cum arată încă din „prefață", Dogmatica nu este un sistem scolastic conceptual sau propozițional, ci adevărata „filosofie ortodoxă a Adevărului" suprem identificat cu Persoana divino-umană a lui Hristos, Unul în Treime și Capul Bisericii, prezent în ea prin Duhul Sfânt. Dogmele nu sunt altceva decât un „mozaic" în noțiuni al „icoanei vii a lui Hristos" transmise ca revelație de Tradiție. Dar această „icoană vie" nu poate fi văzută în „mozaicul" dogmelor decât de mintea luminată și purificată prin asceză și sfințenie, așa că dogmatica este și o „filosofie a Duhului Sfânt".

Având un caracter deschis, plin de dragoste, el și-a făcut apropiați pe mulți dintre oamenii de cultură de bună credință ai Serbiei. O prietenie deosebită l-a legat de renumitul scriitor Branislav Nușici[13]. De asemenea, în 1938, alături de filosoful Branislav Petronievici, Părintele Iustin este unul dintre întemeietorii Societății Filosofice Sârbe, însă de pe poziția filosofului ortodox (a iubitorului de înțelepciune), dornic să împărtășească și altora bucuria descoperirii lui Hristos.

În timpul războiului, Părintele Iustin n-a mai putut preda la Facultatea de Teologie, universitatea fiind închisă. A viețuit prin micile și săracele mănăstiri din provincie, unde a continuat să traducă din *Viețile Sfinților* și din Sfinții Părinți, scriind în continuare și tâlcuiri proprii la cărțile Noului Testament.

[13] Branislav Nușici (1864 -1938) a fost romancier, dramaturg, eseist și fondatorul retoricii moderne în Serbia. (n. ed.)

După război a urmat o perioadă şi mai grea. Instaurându-se la putere comunişti, treptat au început să-şi dea pe faţă ideologia comunistă. La început s-au arătat toleranţi faţă de biserică, dar apoi au început o prigoană nemiloasă. Din circa 2100 de preoţi ai Serbiei la acea vreme, circa 800 au fost arestaţi, judecaţi şi condamnaţi în primii zece ani ai puterii comuniste. Unii au fost executaţi, cu sau fără judecată.

În această perioadă Părintele Iustin a fost izgonit din Universitate şi urma să fie împuşcat, dar pronia dumnezeiască l-a salvat, ridicându-se chiar din rândul comuniştilor voci, care au mărturisit că este nevinovat, şi astfel a fost scos de pe lista celor care urmau să fie executaţi.

În aceste condiţii s-a refugiat la Mănăstirea Sukovo, unde nu a putut rămâne mult timp, pentru că în 1946 din cauza intransigenţei sale morale în faţa comunismului şi a lui Tito, a fost declarat „duşman al poporului", a fost arestat şi dus la o închisoare în Belgrad.

În cele din urmă a fost salvat de la moarte de către Patriarhul Gavriil. În acea perioadă acesta revenise în ţară după detenţia din lagărul de la Dachau, unde fusese închis de fascişti împreună cu Sfântul Nicolae Velimirovici între 1941-1944. Fiind o personalitate recunoscută în străinătate, peste cuvântul căruia comuniştii nu puteau trece uşor, el a intervenit pentru ca Arhimandritul Iustin să fie eliberat, iar noile autorităţi, încercând să dovedească

lumii că sunt democratice, au consimțit la aceasta. Astfel, la o lună de la arest, Părintele Iustin se afla în temniță şi cânta troparul Sfântului Ierarh Nicolae, de minuni Făcătorul, al cărui praznic era a doua zi.[14] Părintele se gândea ce bine ar fi fost să-l fi întâmpinat acest mare praznic îmbrăcat cu o cămaşă curată. Şi chiar la miezul nopții, un ofițer a intrat în celula sa şi i-a poruncit să-l urmeze, şi apoi l-a dus la sediul Patriarhiei, unde a doua zi, de praznicul Sfântului Nicolae, a putut să slujească împreună cu Patriarhul Gavriil. Eliberat, dar lipsit de drepturi civile şi religioase, rătăceşte din mănăstire în mănăstire.

În luna mai 1948, pentru mult încercatul Avvă a avut loc o întâlnire providențială. Curajoasa maică stareță Sara, de la mica Mănăstire Celie[15], l-a invitat pe Părintele Iustin să vină să viețuiască ca duhovnic al obştii, ceea ce Părintele a acceptat cu condiția să poată sluji zilnic Dumnezeiasca Liturghie. Maica Sara a primit cu bucurie, şi astfel a început o nouă etapă în viața Părintelui şi a Mănăstirii Celie. Pe de altă parte el a avut aici liniştea necesară pentru a sluji, dar pe de altă parte a fost nevoit să trăiască izolat, ca în semi-exil, fiind continuu sub supravegherea securității sârbeşti, unde era adeseori convocat pentru interogatorii din cauza ieşirilor sale misionare (neautorizate) în parohii şi dieceze unde era chemat

[14] Fiecare familie sârbească are un Sfânt ocrotitor, a cărui prăznuire („slava") o cinsteşte în mod festiv. Sfântul Nicolae era Sfântul ocrotitor al familiei Părintelui Iustin. (n. trad.)

[15] Mănăstirea Celie a fost întemeiată de principele Dragutin în secolul al XIV-lea lângă localitatea Valievo. (n. ed.)

la invitaţia unor preoţi sau episcopi curajoşi. Nu avea voie să ia legătura cu episcopii, pentru a nu-i influenţa; îi era interzisă deplasarea la Belgrad în vremea şedinţelor Sinodului sârbesc şi era permanent chemat la anchete la securitatea din Valievo. Prin felul său de a fi, fără compromisuri, sincer şi direct, Părintele stârnea adesea mânia puternicilor vremii. De mai multe ori aceştia au hotărât uciderea Părintelui, dar n-au putut să o înfăptuiască. Maica Glicheria, care a urmat la stăreţie după maica Sara, îşi aminteşte că la un moment dat un bărbat i-a mărturisit că înainte de 1960 a fost trimis de trei ori ca să îl lichideze pe Părintele Iustin, dar de fiecare dată când intra în biserică pentru aceasta, ceva îl făcea să înţepenească, nemaiputând să facă nimic.

Cu toată izolarea şi atenta supraveghere, viaţa ascetică şi activitatea teologică difuzată în condiţii de semiclandestinitate l-a făcut extrem de căutat de către ierarhi, clerici, credincioşi ortodocşi sârbi. În jurul lui s-a format un cerc de ucenici, monahi asceţi şi eruditi, cu doctorate în teologie la Atena, astăzi vrednici episcopi ai Bisericii Ortodoxe Sârbe, cum sunt: Episcopii Atanasie Ieftici al Bosniei, Amfilofie Radovici al Muntenegrului, Artemie Radoslavievici fost Episcop de Kosovo, Irinei Bulovici de Bacika ş.a. Direct, sau prin corespondenţă, Părintele Iustin a avut numeroşi discipoli şi prieteni în Europa şi America, sârbi, ruşi, greci (mai ales în Sfântul Munte), francezi, care-i furnizau în secret literatură filosofică şi teologică de ultimă oră.

În singurătatea chiliei sale de la Celie, Părintele Iustin Popovici a reuşit astfel să-şi continue vastul program de renovare neopatristică a teologiei ortodoxe, finalizând proiecte mai vechi şi reuşind să publice, de regulă cu mare întârziere, unele lucrări în Serbia sau în străinătate, ca de exemplu: eseul *Concepţia Sfântului Sava ca filosofie a vieţii* (Munchen, 1953), colecţia de articole din anii 1920-1930, sub genericul *Abisurile filosofiei* (Munchen, 1957) reluată parţial şi amplificată în versiunea neogreacă cu titlul *Omul şi Dumnezeu-omul* (Atena, 1969).

În timpul ocupaţiei germane, Părintele Iustin trăieşte drama poporului sârb cotropit de naziști şi tragedia genocidului înfăptuit de ustaşii croaţi[16] din statul fascisto-catolic al lui Ante Pevelici şi cardinalului Stepinaţ[17], asupra sârbilor ortodocşi:

[16] Ustaşi, (în croată *ustaşa* înseamnă răsculat, insurgent). Mişcare naţionalistă şi separatistă croată înfiinţată în 1929 de avocatul Ante Pavelici, cu puţin timp înainte de instaurarea de către regele Alexandru I în Iugoslavia a unui regim forte, ce accentua dominaţia sârbă. Numele original al organizaţiei a apărut în aprilie 1931. Ustaşa - Organizaţia Revoluţionară Croată, iar în 1933 a fost redenumit Ustaşa - Mişcarea Revoluţionară Croată. Ustaşa reprezintă forţa de extremă dreapta, şovinistă şi antisârbească, strâns legată de Partidul Dreptului din Croaţia, condus, pe rând, de dr. Starcevici şi colonelul Kvaternik. Ultimul este protectorul şi omul cel mai loial lui Pavelici. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, după ocupaţia nazistă a Iugoslaviei, ustaşii au obţinut crearea unui stat croat independent, protejat de germani şi italieni. Guvernarea lui Ante Pavelici şi a Ustaşei a durat doar 60 de luni şi este marcată de represaliile antisârbeşti, antisemite şi antirome. (n. trad.)

[17] După cum remarca Papa în timpul celebrării vesperelor cu episcopi, preoţi, persoane consacrate şi seminarişti, cardinalul Stepinaţ a condus Arhiepiscopia de Zagreb între 1937 şi 1960. Cardinalul l-a sfidat pe Hitler în timpul celui de-al Doilea Război Mondial pentru a-i salva pe evrei, iar apoi a fost persecutat de regimul comunist al lui Iosif Tito. (n. ed.)

350.000 de sârbi exterminaţi în lagăre de tipul lunestului Iasenovaţ[18] - Auschwitzul sârbesc, 200.000 de sârbi deportaţi, 240.000 de sârbi catolicizaţi cu forţa. Mergea adesea să predice şi în alte eparhii, deşi de multe ori era reţinut şi anchetat şi avea de îndurat neplăceri. În acelaşi timp, prin scrisori deschise celebre cum sunt cele publicate în 1971, 1974 şi 1977, el a criticat făţiş compromisurile care se făceau în Biserică în ceea ce priveşte „panerezia secolului XX - ecumenismul" şi relaţiile cu statul comunist. Problematica ecumenismului avea să o dezvolte şi în cartea sa *Biserica Ortodoxă şi ecumenismul,* editată la Tesalonic în 1974. Astfel, vocea lui s-a făcut auzită nu numai în mănăstire, ci, prin scrierile sale, şi în întreaga lume, ceea ce a făcut ca vestitul teolog grec Ioannis Karmiris să-l numească „conştiinţa ascunsă a Bisericii Sârbe şi a întregii Ortodoxii".

În ceea ce priveşte nevoinţele sale din această vreme, el slujea zilnic Dumnezeiasca Liturghie şi celelalte slujbe de zi şi de noapte, postea desăvârşit în fiecare vineri din timpul anului, precum şi toată săptămâna întâi din Postul Mare şi în cea a Patimilor.

[18] Lagărul de concentrare Iasenovaţ a fost cel mai mare lagăr de exterminare din Statul Independent al Croaţiei (NDH) şi din Iugoslavia ocupată în timpul celui de al Doilea Război Mondial. Lagărul a fost înfiinţat de regimul Ustaşe în august 1941 şi desfiinţat în aprilie 1945. La Iasenovaţ, cele mai multe victime le-au constituit etnicii sârbi, pe care Ante Pavelici îi considera principalii duşmani ai Croaţiei. În lagăr au fost deţinuţi şi evrei şi romi. Iasenovaţ era un complex de cinci sublagăre întinse pe o suprafaţă de 240 km² pe malurile râului Sava. Cel mai mare se afla la Iasenovaţ, la aproximativ 100 km sud-est de Zagreb. Complexul conţinea şi clădirile de la Donia Gradina dincolo de râul Sava, un lagăr de copii la Şişak spre nord-vest, şi unul pentru femei la Stara Gradişka în sud-est. (n. ed.)

Câteodată, atunci când Biserica sau lumea trecea prin greutăți deosebite, postea şi se nevoia şi în alte perioade, în afara celor rânduite. De asemenea, îşi însoțea rugăciunile cu nenumărate metanii, fiind până la sfârşitul vieții tot atât de vioi ca şi la tinerețe. În timpul Dumnezeieştii Liturghii era de multe ori copleşit de lacrimi, pe care căuta să le ascundă. Slujea îngereşte: fiecare mişcare, fiecare cuvânt, fiecare privire, fiecare gând al său erau autentică slujire închinată lui Dumnezeu, după cum mărturisesc monahiile de la Celie: „Chiar şi numai trecerea lui pe la biserică ne umplea de bucurie cerească". Adesea petrecea nopțile priveghind şi se ruga la chilie îndelung, vărsând şi acolo mulțime de lacrimi pentru lume, pentru poporul sârb, pentru cei care îi cereau rugăciunile, dintre care mulți primeau ajutor în urma mijlocirilor sale. Era atât de vădit darul lacrimilor, încât adesea izbucnea în plâns şi în timpul predicilor sau al conversațiilor pe care le avea, atunci când atingea anumite subiecte care priveau pătimirile vremii de atunci, necazurile şi greutățile oamenilor. Acest Ieremia sârb se ruga pentru întreg neamul omenesc, în special pentru pătimitorul popor ortodox sârb şi pomenea la Dumnezeiasca Liturghie sute de nume care i se dădeau personal sau i se trimiteau prin scrisori, de la oameni din toată lumea care îl rugau să se roage şi pentru cei vii şi pentru cei adormiți.

În această perioadă a scris foarte multe. Dimineața, după Dumnezeiasca Liturghie lucra la „Dogmatică", iar către prânz continua lucrul la *Viețile Sfinților*, completând-o şi îmbogățind-o. În

timpul zilei lucra în curtea mănăstirii la o masă aflată la umbra unui dud, unde se putea vedea că nu se odihnea aproape niciodată. A fost o perioadă foarte rodnică: a tradus din Sfinţii Părinţi, a scris propriile tâlcuiri la Sfânta Scriptură, a alcătuit rugăciuni către Sfinţi şi alte lucrări în domeniul dogmaticii, patristicii, liturgicii şi filosofiei creştine.

Deşi suporta nemijlocit rigorile sistemului totalitar şi ale securităţii sârbe, Părintele Iustin n-a încetat să-şi manifeste critic şi profetic libertatea evanghelică şi duhovnicească a adevăratului creştin şi monah. Astfel, scria în 1971 despre relaţiile dintre Biserică şi stat[19] următoarele afirmaţii memorabile: „Trebuie să ascultăm de Dumnezeu mai mult decât de oameni" (Faptele Apostolilor 5, 29). Acesta e sufletul, e inima Bisericii Ortodoxe, e Evanghelia ei, „panevanghelia" ei. A asculta de Dumnezeu mai mult decât de oameni e principiul principiilor, criteriul criteriilor, e ceea ce este mai sfânt pentru ea. Pentru Biserică, Dumnezeu e întotdeauna pe primul loc, iar omul, oamenii întotdeauna pe locul doi. Trebuie să ascultăm de oameni cât timp nu sunt împotriva lui Dumnezeu şi poruncilor Sale. Dar când ei se ridică împotriva lui Dumnezeu şi a poruncilor dumnezeieşti, Biserica trebuie să rămână întru Dumnezeu şi să apere poruncile Sale şi voia Sa, iar aceasta prin mijloace evanghelice. „Daţi cezarului ce e al cezarului şi lui Dumnezeu ce e al lui Dumnezeu". (Matei 22,19-21) Este limpede că Biserica

[19] *Biserica şi statul* (adevărul despre biserica sârbă în Iugoslavia comunistă), Ed. Schitul Sfântul Serafim de Sarov, 1999, Ed. Apologeticum, 2006.

trebuie să găsească sub fiecare regim, chiar şi sub un regim ateu, un „modus vivendi", dar întotdeauna în limitele principiului evanghelic menţionat mai sus. Acest principiu implică pentru Stat să nu se amestece în treburile interne ale Bisericii, să nu aducă atingere îndatoririlor ei sfinte şi veşnice. Dacă această coexistenţă nu e realizabilă, nu-i rămâne Bisericii ca „modus vivendi" decât să sufere pentru Domnul, să trăiască necazuri şi greutăţi, şi să le îndure, luptând astfel pentru drepturile fundamentale ale credinţei, conştiinţei şi sufletului. Şi nu-i rămâne să răspundă persecutărilor decât ca Apostolii: „Judecaţi voi înşivă dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu". (Faptele Apostolilor 4, 19) În 1971 şi 1977 Părintele Iustin a recomandat ierarhiei sârbe să nu participe la pregătirea aşa-zisului Sinod Panortodox[20]: „Dacă problemele contemporane ale Biserici Ortodoxe nu se rezolvă prin Dumnezeu-Omul şi pe baza principiului divino-uman, apostolic şi patristic, atunci ele nu vor putea primi o soluţie ortodoxă şi plăcută lui Dumnezeu, ci vor duce în mod inevitabil la catastrofă, la schismă, la erezie şi la diverse erori omeneşti, la nihilism şi anarhism". Şi-a exprimat public admiraţia pentru acţiunile şi opera profetică a lui Aleksandr Soljenîţîn, îndemnând deschis la rezistenţă politică

[20] Sinodul panortodox are în vedere unirea bisericilor. Etapele unirii ar fi următoarele: 1. „reforme" interne în bisericile ortodoxe; 2. Sinod Pan-Ortodox care să ajungă la un numitor comun al ortodocşilor referitor la primat în general, diptice, organizare internă, „sinodalitate şi autoritate", etc.; 3. „Dialog" cu privire la diferenţele de credinţă, dogmatice. (n. ed.)

şi spirituală împotriva comunismului şi ateismului oficial.

În 1972, pe ascuns, fără ştirea autorităţilor comuniste, a fost publicat primul volum din *Vieţile Sfinţilor*, la care Părintele lucrase de multă vreme adunând şi traducând materiale din greacă şi din rusă. Până în 1977, au fost tipărite toate cele 12 volume din *Vieţile Sfinţilor*. Pentru Părintele Iustin, *Vieţile Sfinţilor* reprezentau, ca şi pentru Sfinţii Părinţi, nu altceva decât „viaţa lui Hristos însuşi" prelungită în umanitate, „continuarea Faptelor Apostolilor", „dogmatică aplicată" sau „dogmatica experimentală" vie, „morală ortodoxă" în acţiune, „pedagogia" şi „enciclopedia" prin excelenţă a „Ortodoxiei". În ultimii ani a reuşit să mai publice traduceri sârbeşti ale Liturghierului şi Molitvelnicului Mare, ca şi a unei Cărţi de rugăciuni, iar, în 1978, cu un an înaintea trecerii sale la Domnul, a putut vedea publicat şi cel de-al treilea volum al *Dogmaticii* sale, care prin înţelesul „neopatristic" pe care îl dă, arată că Persoana divino-umană a lui Iisus Hristos e cheia de boltă a teologiei, „Dogmatica" Părintelui Iustin devenind un cânt de laudă, o simfonie în cinstea Dumnezeului-Om, Logosul întrupat şi Capul Bisericii intru Care se unifică şi îndumnezeieşte umanitatea.

Astfel, Părintele continua să-L propovăduiască pe Hristos în convorbirile cu vizitatorii săi, care veneau în număr mare, atât din ţară, cât şi din străinătate, pentru a cere cuvânt de folos sau rugăciune, chiar dacă securitatea căuta să-i intimideze şi să-i îndepărteze de mănăstire. De asemenea, în

predicile sale Părintele Iustin nu se temea să critice deschis starea morală din societatea sârbă, rezultată prin ocupația comunistă. Asemenea prorocilor Vechiului Testament, el s-a arătat în aceşti ani a fi „glasul lui Dumnezeu ce strigă în pustiul" idolatriei materialiste.[21]

În ciuda măsurilor luate de securitatea sârbească[22], prin activitatea sa de duhovnic şi propovăduitor, Părintele Iustin a povățuit o mulțime de căutători ai Adevărului celui Veşnic, o influență deosebită având în rândul tinerilor. Toți cei care îl aveau drept duhovnic se simțeau ca făcând parte dintr-o mare familie, frați şi surori mai mari sau mai mici, avându-l pe Părintele Iustin ca un adevărat tată, blând şi cu dragoste nesfârşită. Nu încerca niciodată să se impună înaintea celorlalți şi era foarte delicat față de fiecare persoană cu care se întâlnea. Îi plăcea să spună şi să dea pildă personală pentru aceasta, că de fiecare om trebuie să te apropii „cu paşi de porumbel", cu multă luare-aminte şi purtare de grijă, pentru a nu răni, a nu umili şi a nu disprețui pe nimeni. Pentru că, după cum spunea în una dintre predicile sale: „Omul este cea mai mare valoare în toate lumile. El este un mic dumnezeu în noroi." Dintre ucenicii săi mulți au devenit mai târziu personalități de seamă ale Bisericii, episcopi învățați, doctori în teologie, apărători neînfricați ai Ortodoxiei în perioada grea care a urmat pentru poporul sârb, aşa cum a fost şi

[21] A se vedea mai jos predicile sale din acea perioadă. (n. trad.)

[22] În perioada comunistă, cei care îl vizitau pe Părintele Iustin erau anchetați, percheziționați şi adeseori li se confiscau actele de identitate. (n. ed.)

dascălul lor, Părintele Iustin. Nu numai în Serbia, ci şi în străinătate a avut Părintele Iustin ucenici şi prieteni cu care coresponda şi prin care era ţinut la curent cu toate problemele lumii contemporane.

Împlinindu-şi cu râvnă misiunea de bine-vestitor al Împărăţiei celei de Sus şi precum a fost trimis de Dumnezeu să se nască în ziua Bunei-Vestiri, tot aşa şi a dat duhul în mâinile Domnului la 25 martie 1979, chiar în ziua în care împlinea 85 de ani de vieţuire. Avusese un infarct şi cu o săptămână înainte, dar, aşa cum mărturisise, s-a rugat Sfântului Ioan Teologul, a cărui Evanghelie a tâlcuit-o în scris în acele zile, să i îngăduie să rămână în viaţă până de praznicul Bunei-Vestiri, ceea ce s-a şi împlinit. Zăcând în pat, în chip smerit, şi-a cerut de la toţi iertare şi şi-a sfătuit fiii duhovniceşti ca în viaţă să dea totul pentru Hristos iar pe Hristos să nu-L dea pentru nimic în lume. Şi, deşi în acea perioadă, era neputincios trupeşte, era puternic în duh, iar, după cum mărturisesc cei care au stat în preajma sa în acea perioadă, faţa îi era strălucitoare, ochii îi iradiau lumină şi har, şi era pătruns de o bucurie cerească aşteptând întâlnirea cu Acela pe Care L-a propovăduit întreaga sa viaţă, Hristos, Dumnezeu-Omul. Îndată după trecerea sa la cele veşnice, maicile, ucenicii, medicul grec au simţit o mireasmă cerească ce a umplut încăperea în care se afla trupul neînsufleţit al celui care ajunsese asemenea Celui dorit.

După trei zile în care mulţime de credincioşi au trecut să ia ultima binecuvântare de la cel adormit, trupul a fost înmormântat, fiind prezenţi credincioşi

atât din Serbia, cât şi din Grecia, din Rusia şi Franța. Majoritatea îl cinsteau ca Sfânt chiar din timpul vieții. A fost o atmosferă de sărbătoare. Cei prezenți mărturisesc că au simțit miasma Învierii, mărturie stând şi buna mireasmă care ieşea din trupul său, iar după aceea, şi mărturia celor care i-au vizitat chilia sau mormântul sau au avut vreun obiect de la el. Mormântul său a devenit loc de pelerinaj şi rugăciune pentru credincioşii din întreaga lume care vin şi-i cer cu credință mijlocirea înaintea Tronului Ceresc. De-a lungul anilor cei care i s-au rugat cu credință au primit în chip minunat tămăduire, toate fiind consemnate de maicile de la Mănăstirea Celie pentru a rămâne mărturie vie a sfințeniei. După chipul său s-au făcut icoane răspândite în întreaga lume ortodoxă. În Sfântul Munte i s-au compus tropare şi condace.

Pe data de 29 aprilie 2009, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Sârbe a hotărât să treacă în dipticele sfinților Bisericii numele lui Avva Iustin de la Celie, drept Cuviosul Iustin cel Nou. Ziua de prăznuire este 14 iunie, după calendarul vechi (1 iunie pe calendarul nou, folosit în Patriarhia Sârbă). Elocvente pentru această recepție a figurii Părintelui Iustin sunt cuvintele scrise la moartea sa de Părintele Ambroise Foutrier, pentru care Părintele Iustin a fost: „un stâlp, o temelie, un mărturisitor al adevăratei credințe ortodoxe, Părinte şi Dascăl al Bisericii Universale, conştiință ascunsă a Bisericii sârbe şi al întregii Biserici Ortodoxe, mare între teologii ortodocşi contemporani, arzător apărător al evlaviei strămoşeşti, credincios înțelept iconom al Tainelor lui Dumnezeu, luminat de Lumina necreată

a Dumnezeirii celei în Trei Ipostasuri". Fără îndoială, Părintele Iustin a fost o figură patristică. A vorbit limbajul Părinților în cuvinte simple, dictate, inspirate de profunda şi autentica lui experiență a dogmei ortodoxe, şi care au îmbogățit în acelaşi timp limba teologică sârbă şi ortodoxă. Părintele Iustin avea mângâiuind întru sine pe Cuvântul lui Dumnezeu care-l înflăcăra şi-l înroura deopotrivă, iar această flacără şi rouă se prefăcea în viață, în experiențe mistice, în viziuni, în contemplații, în urcuşuri duhovniceşti, în îndumnezeire. Imensa lui ştiință, erudiția sa, profunda sa cunoaştere a Scripturii, a patristicii şi a filosofiei profane care se regăsesc masiv, cantitativ şi calitativ, în opera sa, n-au fost pentru el decât un material de construcție care n-a vătămat sfințenia sa. Metaniile, privegherile, isihia, curăția şi toată asceza transfigurării şi îndumnezeirii sfinte au fost singura sa grijă.

Prin viața sa ascetică, profund duhovnicească, prin intransigența exemplară a conştiinței sale dogmatice şi prin opera sa teologică pe cât de vastă pe atât de profundă şi autentic înnoitoare, Părinte Iustin Popovici a devenit nu numai în Biserica Ortodoxă Sârbă, al cărei Dascăl şi povățuitor duhovnicesc a fost şi este, ci pentru întreaga lume ortodoxă, ca o figură cu adevărat patristică, ca un veritabil Sfânt Părinte al secolului XX. S-a spus chiar şi aceea că de la Sfântul Nicodim Aghioritul (1749-1806) încoace, Răsăritul ortodox n-a mai cunoscut o figură, în acelaşi timp spirituală şi teologică, de anvergura şi talia Părintelui Iustin (Popovici).

I.
Predici praznicale

Cina cea mare
Predica întâi la Duminica Sfinților Părinți (Postul Crăciunului, anul 1965)

Şi noi suntem astăzi în Sfânta Evanghelie a mântuirii. Aţi auzit astăzi Sfânta Evanghelie. Iar ea este şi a mea, şi a ta şi a fiecăruia; noi, toţi oamenii, luăm parte la ea. Astfel, Domnul a descoperit acestei lumi Evanghelia noastră omenească şi ea se referă la fiecare dintre noi. S-a coborât din Cer ca să le grăiască oamenilor: Iată, voi, oamenii, trăiţi în Cerul evanghelic şi sunteţi din Cer, pentru aceasta v-am şi adus Adevărul cel ceresc. Evanghelia mântuirii ne spune astăzi o mare şi sfântă taină în legătură cu *Cina cea mare* (Luca 14, 16-24). În această lume noi toţi luăm parte la cina Domnului. Domnul a pregătit Cina cea mare, creând această lume: soarele, cerul, stelele, pământul, plantele, iarba, păsările, animalele. Toate acestea alcătuiesc imensa masă la care ne-a aşezat Domnul pe noi, neamul omenesc; la masa acestei mari Cine, care se întinde pe pământ peste toate cele cinci continente, peste cer şi peste întregul univers. Creând această lume, Domnul a creat tot ceea ce noi vedem, ca şi multe lumi nevăzute.

Şi la această Cină, la această lume creată, creată cu belşug, lumea de Dumnezeu zidită, Domnul i-a chemat pe toţi. Veniţi, veniţi, cina este gata. Lumea întreagă este pregătită. Omul este pământesc, iar Dumnezeu este Ceresc, El luminează veşnic peste tine şi iată, eu, sluga soarelui Său, te chem; vino, totul este pregătit. Dumnezeu te-a făcut om, ţi-a dat toate cele de folos trupului. Îmbelşugata şi fastuoasa cină are loc neîncetat! Dar oare este hrană pentru sufletul tău? Oare a făcut Dumnezeu hrană pentru sufletele noastre, pentru conştiinţele noastre, pentru minţile noastre? Da, căci ce a arătat Domnul prin această lume văzută, printr-o astfel de minunată şi dumnezeiască lume pământească? Înţelepciunea Sa, Înţelepciunea dumnezeiască, prin care ne hrăneşte în această lume văzută. Domnul a arătat Bunătatea dumnezeirii Sale, Dragostea dumnezeirii Sale, şi prin acestea hrăneşte sufletul nostru - cu Dragostea dumnezeiască şi cu Bunătatea dumnezeiască. Prin această lume văzută, care este de o deosebită frumuseţe, Dumnezeu ne descoperă frumuseţea Sa dumnezeiască şi hrăneşte sufletele noastre cu frumuseţea Sa cea cerească. Fiecare lucru din această lume, şi fiecare făptură, şi fiecare zidire, ca o slugă a Domnului ne cheamă pe fiecare dintre noi: Vino, veniţi, totul este gata.

Cum au răspuns oamenii la chemarea lui Dumnezeu? În această lume, noi, oamenii, ne scuzăm: Păi am avuţie, să mă îngrijesc de ea, câmpul acesta este al meu; al meu este totul, Dumnezeu mă cheamă, dar nu am când, Stăpâne, nu am când! El spune Stăpânului Cerului şi pământului: Nu am

cand! Acesta este omul care nu slujeşte mai întâi lui Dumnezeu, nici sufletului său. Această preocupare pentru avuţie poate fi şi materială, văzută, dar poate fi şi spirituală, nevăzută, pentru omul care se ocupă cu ştiinţa, iar Dumnezeu îl cheamă la cina Sa cea îmbelşugată ca să deschidă ochii şi să vadă ce a creat El pentru om aici, cât de minunată este lumea, să cunoască înţelepciunea dumnezeiască, bunătatea dumnezeiască, privind această lume minunată creată de Dumnezeu. Omul de ştiinţă spune lui Dumnezeu: Nu am cărţi, nu am când, iartă-mă, nu am când. Sau să spunem că omul şi-a ales o meserie, o profesiune, şi s-a dedicat cu totul acestei chemări, fie că este învăţător, profesor, meseriaş, fierar, croitor, este preocupat întru totul de această muncă, cu tot sufletul, cu tot trupul, iar Dumnezeu îl cheamă prin persoana cea mai dragă, prin Drepţii Vechiului Testament, prin Sfinţi: *„Veniţi, veniţi, oameni, că toate sunt gata"*. Nu am când, te rog iartă-mă, nu am când să mă gândesc la creaţia dumnezeiască. Este asemenea celuilalt om care s-a scuzat pentru că avea cinci boi de înjugat: *Te rog, iartă-mă*, nu am când.

Zidirea lui Dumnezeu nu-L vede pe Ziditor: vede făptura vie din această lume, animalele, păsările, şi se minunează, este cuprins de încântare, le studiază, se foloseşte de ele, le întrebuinţează, dar nu are când să cugete la Creatorul acestor fiinţe vii! Făpturile vii sunt create de Dumnezeu, iar aici se vădeşte ceea ce Apostolul Pavel rosteşte în Epistola sa, că oamenii au slujit făpturii, în locul Făcătorului (Romani 1, 25), mai mult slujind zidirii decât lui Dumnezeu. Este, evident,

modelul unui astfel de om precum naturalistul, profesorul, învățătorul, care se ocupă cu studierea păsărilor şi a albinelor şi nu vrea să ştie nimic altceva, este absorbit de aceea căreia i se dedică. Albinele, păsările – şi acestea sunt slugi ale lui Dumnezeu, ele necontenit îl cheamă: Vino la Domnul! Priveşte, şi noi suntem creația lui Dumnezeu, iar El este cu mult mai minunat decât noi toți. – Nu, nu am când, iartă-mă! Aceasta este orbirea, aceasta este aplecarea mai mult spre lucrurile acestei lumi, şi oamenii *slujesc făpturii mai mult decât Făcătorului.*

Iar al treilea spune: M-am însurat, de aceea nu pot veni. El reprezintă pe acela care nu vede pe nimeni în această lume în afară de familia sa, pentru ea trăieşte, pentru ea moare, dar aceasta este prea puțin înaintea lui Dumnezeu. Important este ca părintele să ştie de unde este familia sa, a Cui este familia sa, Cine este Acela Care îi hrăneşte familia – prin soare şi prin păsări şi prin plante şi prin grâu şi prin cereale. Cine? Domnul şi Ziditorul! Iar el nu are când! Toată grija lui este pentru familie, nimic altceva nu vrea să ştie. Ce păcat!

Ați auzit ceea ce a spus Domnul, căci S-a mâniat Dumnezeu pe acei oameni (Luca 14, 21), pe astfel de oameni care nu privesc această lume ca cina îmbelşugată a lui Dumnezeu, aşezată de El pentru neamul omenesc, ca oamenii să-L slăvească. Şi Dumnezeu nu numai că a trimis făptura Sa, ci iată că a trimis şi nenumărați Drepți ai Săi în Vechiul Legământ ca să le aducă aminte oamenilor de Dumnezeu, ca să-i cheme, spunându-le: *Veniți,*

toate sunt gata. Oameni, ce aşteptaţi, de ce nu lucraţi dreptatea lui Dumnezeu în această lume? De ce nu lucraţi după legea lui Dumnezeu şi după dreptatea dumnezeiască?

Astăzi Biserica îi prăznuieşte pe toţi Părinţii, pe toţi Drepţii Vechiului Testament, cei care au trăit maintea venirii lui Hristos –slugile lui Dumnezeu, sfintele slugi ale lui Dumnezeu pe care din timp în timp El le-a trimis în această lume, le-a trimis neamului omenesc spre a mărturisi că această lume este Cina, marele ospăţ. Moise, Ilie, împăratul David, nenumăraţi Proroci şi Mărturisitori, Drepţii Vechiului Testament, aceştia sunt mulţimea de oameni sfinţi (Evrei 12, 1) care necontenit cheamă neamul omenesc: *Veniţi, toate sunt gata,* Dumnezeu vă cheamă. Însă lumea merge şi se pleacă la idoli, se pleacă dumnezeilor mincinoşi, nu slujeşte lui Dumnezeu, nu vrea să slujească Adevăratului Dumnezeu; iată, şi vitele şi plantele şi animalele le consideră mai importante, ca fiind scopul vieţii lor, încât slăvesc dumnezeirea lor; oamenii se pleacă idolilor, se pleacă animalelor, plantelor, pietrelor, iar pentru Adevăratul Dumnezeu nu au timp.

Domnul, spre a-i dezmetici pe oameni, trimite neamului omenesc slugile Sale, începând cu Sfinţii Apostoli, le trimite tuturor noroadelor şi le cheamă neîncetat: *Veniţi, toate sunt gata.* Oameni, spuneţi şi voi ce vă mai trebuie din ceea ce a oferit Domnul Hristos omului. Cu toate acestea, oare, puteţi lepăda ceva mai măreţ? El, Dumnezeu, a devenit om. Oare tu, omule, faci ceva mai presus decât aceasta? El,

Dumnezeu, a adus Viața veşnică. Omule şi frate, ce este viața ta pe pământ fără de Viața cea veşnică? Ce? O scurtă perioadă de chin, nenorocire, pătimire, boală şi suferință – aceasta este viața pământească a omului fără Domnul Hristos. Iar Dumnezeu ne-a dăruit Viața cea veşnică, şi pentru mine, şi pentru tine, şi ne-o dăruieşte în Biserica Sa prin Sfânta Împărtăşanie, prin Botez, prin credință, prin dragoste, prin nădejde, prin tot ceea ce El, Minunatul Domn, hrăneşte sufletele noastre printr-o hrană nemuritoare şi veşnică.

Domnul ne cheamă neîncetat, iar noi, iată, noi ca şi cei trei oameni, ca cei trei chemați ne cerem scuze. Când să mă mai gândesc şi la Hristos? Iată, am averea asta şi aceea, sau negoțul, sau un atelier meşteşugăresc, o fabrică; nu am când să mă gândesc la Hristos, la acea Viață veşnică, la acel Adevăr veşnic, la Dreptatea veşnică. Şi eu, şi tu, privim la noi înşine, la propria noastră viețuire, pentru care deseori lucrăm în felul acesta. De câte ori în cursul unei zile Îl uităm pe Dumnezeu, de câte ori în cursul unei săptămâni sau al unor luni întregi uităm că această lume este cina dumnezeiască, că în această lume Dumnezeu este Acela care dăruieşte toate, şi aerul, şi soarele, şi lumina.

Iar tu, iată, poți să te asemeni celui de-al doilea dintre cei chemați, care strigă: Eh, am cumpărat cinci perechi de boi de tras la jug, iartă-mă; sunt foarte ocupat în această lume, această lume are atâta bogăție, iar eu nu am când să mă mai gândesc la Hristos, la faptul că trebuie să vin la El după moarte. Astfel, un asemenea om nu are când să se mai gândească şi la

Biserică, nu are când să mai cugete la sufletul său, la binele pe care ar trebui să-l facă, căci făcând bine oamenilor, el îşi face bine sieşi.

Putem şi eu, şi tu, şi mulţi dintre noi să aparţinem acelei categorii din care face parte al treilea om, cel de-al treilea chemat, care spune: M-am însurat, de aceea nu pot veni. Familia mea m-a absorbit, trăiesc permanent pentru ea, mă gândesc mereu la ea, nu am timp pentru alte lucruri. Stai, omule, această familie a ta şi aceşti copii ai tăi sunt ai lui Dumnezeu! Cine le dăruieşte ceea ce le este lor de cel mai mare folos, cine le dăruieşte soarele, cine le dăruieşte mintea, cine le dăruieşte conştiinţa? Cine dăruieşte putere mâinilor lor ca să poată lucra, Cine dăruieşte vedere ochilor lor, Cine dăruieşte auz urechilor lor? Cugetă la aceasta, toate acestea tu le ştii, le vezi.

Iată, astăzi îi slăvim pe Sfinţii Părinţi, pe Drepţii Vechiului Legământ, al căror număr este atât de mare şi toţi ne cheamă: *Veniţi, toate sunt gata.* Iar noi cum răspundem chemării? Să nu fim neînţelepţi şi nebuni. Mâine Biserica îl proslăveşte pe Sfântul Tirs şi pe ceilalţi Mucenici dimpreună cu el şi ei ne cheamă, ne cheamă la cina dumnezeiască: *Veniţi, toate sunt gata.* Căci, ei, Sfinţii, s-au hrănit cu hrana dumnezeiască cea veşnică, pe care le-a dat-o Domnul în această lume şi au devenit nemuritori şi sfinţi în această lumea şi în cealaltă. Având înaintea noastră atâtea modele (Evrei 12, 1) atâţia oameni sfinţi, noi nu vom avea scuză în ziua Dreptei Judecăţi, când Domnul ne va atrage atenţia şi mie, şi ţie, şi tuturor: Priviţi-i pe Drepţii Mei, priviţi-i pe Drepţii şi pe Sfinţii şi pe Mucenicii şi pe

Mărturisitorii, şi voi aţi trăit în aceeaşi Biserică, şi voi aţi vieţuit în aceeaşi lume, însă aţi călcat în picioare Dreptatea Mea, Dragostea Mea, aţi călcat în picioare Evanghelia Mea. Pe când eraţi jos pe pământ nu le-aţi dorit, aşadar nu vă sunt de trebuinţă nici aici. *Şi vor merge dreptii la Viaţă veşnică* (Matei 25, 46).

Mulţi sunt chemaţi, încheie Sfânta Evanghelie de astăzi, *dar puţin sunt aleşi* (Luca 14, 24). Dumnezeu îi cheamă pe toţi, dar cum vei răspunde tu chemării, aceasta depinde de tine. Dumnezeu te cheamă la Viaţa veşnică, la Dreptatea veşnică, la Dragostea veşnică şi îţi oferă Viaţa cea veşnică. De tine depinde dacă vei răspunde chemării. Dacă vei răspunde, atunci vei deveni ales al lui Dumnezeu.

Cu rugăciunile Sfinţilor Părinţi prăznuiţi astăzi şi ale tuturor Sfinţilor, ale Sfinţilor Apostoli, ale Mucenicilor, Drepţilor şi Mărturisitorilor, fie ca Bunul Dumnezeu să deschidă sufletele noastre şi auzul nostru duhovnicesc şi vederea noastră duhovnicească, ca să răspundem chemării Domnului în fiece zi şi în fiece noapte, să fim conştienţi că suntem în această lume la cina îmbelşugată a lui Dumnezeu, că suntem în Biserica Sa la Cina cea veşnică a Adevărului veşnic şi a Dreptăţii dumnezeieşti, că aceasta este aceea de care avem nevoie în această lume, că Domnul Hristos a adus fiinţei omeneşti toate cele necesare pentru dobândirea Vieţii celei veşnice şi în aceasta şi în cealaltă lume. Lui fie cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Ce este păcatul?
Predica întâi la Duminica Sfinților Părinți (Postul Crăciunului, anul 1965)

Astăzi, într-un cuvânt, este Buna-Vestire a Domnului. Întreaga Evanghelie dumnezeiască într-un singur cuvânt. Astăzi, în Duminica Părinților, cea de dinainte de Crăciun, se citeşte întâia Evanghelie, primul capitol din Evanghelia după Matei. Iar aceasta, într-un cuvânt, spune ce se întâmplă cu această lume, ce se întâmplă şi ce se va întâmpla cu fiecare dintre noi. Toată istoria Cerului şi a pământului, întreaga istorie a omului, a oamenilor, a neamului omenesc, a mea, a ta, a păsărilor, a crenguțelor, a florilor, toate sunt într-un cuvânt – Iisus (Matei 1, 1; 18-21). Naşterea Sa, iată, este cel mai important eveniment în toate istoriile tuturor lumilor. Naşterea Sa pe pământ, arătarea Sa pe pământ ca Om – acesta este cel mai important lucru din toate câte s-au petrecut în neamul omenesc, fraților, este cel mai de seamă, de când a fost făcut soarele şi până în ziua în care se va stinge.

Iată, a venit să mântuiască lumea de păcate. Tu ai nevoie de Iisus, tu ai nevoie de Mântuitor. Ce este păcatul? Tu şi noi ceilalți cunoaştem păcatul prin moarte. Moartea este ceva deosebit de înfricoşător pentru noi, dar moartea a venit în această lume prin păcat, şi când S-a arătat Izbăvitorul de păcate, atunci S-a arătat Izbăvitorul de moartea mea şi a ta. Şi păcatele care sunt în mine, şi păcatele care sunt în tine, care produc sute de morți în noi, în ființa noastră

omenească, toate acestea fug dinaintea Sa, toate acestea rămân neputincioase înaintea Sa. Numai El este mai puternic decât păcatul, numai Dumnezeu este mai puternic decât păcatul. Nu există om mai puternic decât păcatul, căci în păcat este diavolul şi numai Dumnezeu este mai puternic decât diavolul. Iată, Dumnezeu a devenit om ca să scoată afară păcatul din om, ca să izgonească din om păcatul, ca să arunce din om cea mai cumplită pocitanie, pe care noi, deseori, o îmbrăţişăm în momente de exaltare şi de nebunie, iar ea ne răneşte din fiecare parte, provocând moartea minţii, moartea conştiinţei, moartea voinţei, moartea totală.

Iată nevoinţa mântuitoare în această lume, iată scopul Său, iată mântuirea noastră: moartea păcatului tău şi al meu. Iar această omorâre a păcatului tău o poate înfăptui numai Domnul Hristos, Care este mai puternic decât păcatul şi mai puternic decât moartea. Moartea morţii este numai Domnul Hristos, Care prin Înviere biruieşte moartea; El poate să-mi dăruiască şi mie, şi ţie, biruinţă asupra oricărei morţi. Cine înfăptuieşte biruinţa asupra diavolului, pieirea diavolilor? Cine a biruit iadul, împărăţia duhurilor necurate şi a nenumăraţilor diavoli distrugători, cine? Dumnezeu şi Omul, Hristos, Dumnezeu desăvârşit şi Om desăvârşit! El, din nespusa iubire de oameni a coborât din Ceruri, S-a făcut Om, a intrat în tina trupului omenesc, ca din acest trup şi din această fiinţă omenească să scoată afară ceea ce nu este dumnezeiesc, ceea ce este potrivnic voii lui Dumnezeu, ca să scoată afară păcatul.

De aceea, fraţii mei, cel mai important eveniment în Evanghelia Mântuirii este că El, Dumnezeu, a devenit om (Matei 1, 3; Timotei 3, 16). În aceasta constă taina vieţii noastre în lume, în aceasta constă toată taina mântuirii noastre, în aceasta constă taina pământului nenorocit în care trăieşte neamul omenesc şi a tuturor lumilor mai presus de om şi mai prejos de om. Dumnezeu S-a arătat în trup (I Timotei 3, 16), aceasta este taina noastră. Pentru ce S-a arătat Hristos? Ca să-L unească pe om cu Dumnezeu şi astfel, unit cu Dumnezeu, să scoată din el orice păcat, orice rău, orice întuneric, orice negură, orice moarte şi orice diavol. Şi nu este în această lume unitate atât de intimă, atât de apropiată aşa cum este unitatea dintre Dumnezeu şi om întru Hristos. Nu este spaţiu, nu este loc pentru păcat dacă Hristos, Dumnezeu desăvârşit şi Om desăvârşit, intră în sufletul meu şi al tău – prin Sfântul Botez, prin Sfânta Împărtăşanie, prin Sfintele Taine. Atunci fuge tot ceea ce reprezintă păcat. De aceea taina întrupării Domnului Hristos este cea mai sfântă, cea mai mare, cea mai aducătoare de mântuire.

Fraţii mei, începând cu venirea Mântuitorului Hristos în această lume, începând cu Crăciunul, totul se preschimbă, se schimbă toată istoria neamului omenesc. El, Minunatul Iisus, l-a detronat pe satana şi L-a înscăunat pe Dumnezeu. Sfântul lui Dumnezeu Macarie cel Mare spune: Prin păcat diavolul a semănat pe prestolul minţii omeneşti şi împărăţeşte în om, iar dacă omul crede în Domnul Hristos, dacă se botează, dacă se împărtăşeşte, dacă trăieşte după

Evanghelie, atunci Domnul înlătură de pe prestolul minții pe acel diavol şi împărăţeşte El, se înscăunează Dumnezeu, şi atunci în sufletul tău şi în viaţa ta stăpâneşte Dumnezeu, stăpânesc gândurile sfinte, starea lăuntrică sfântă, starea lăuntrică dumnezeiască, dorința dumnezeiască, lucrarea dumnezeiască. Dacă prin puterea Sa dumnezeiască Domnul Hristos îl alungă pe satana de pe prestolul minții tale şi al minții mele şi al neamului omenesc, El alungă în acelaşi timp toate legiunile de diavoli, alungă toate păcatele din om, toată moartea şi face sălaş sfintelor virtuți şi se sălăşluieşte sfânta putere dumnezeiască şi cerească şi atunci tu împreună cu Apostolul Pavel zici: *Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte întru mine.* (Filipeni 4, 13)

Ce s-a întâmplat cu Saul, cu faimosul Sfânt Apostol Pavel? Ştiți că el a fost cel mai mare prigonitor al Domnului Hristos, al primilor creştini. Şi atunci când mergea călare pe cal împreună cu cetele de bărbați pe drumul spre Damasc ca să-i prigonească pe creştini, el dintr-odată a auzit un glas înfricoşător, s-a arătat o lumină înfricoşătoare şi din ea ca şi cum ar fi tunat, s-a auzit: *Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti?* Iar Saul iute a întrebat: *Cine eşti Tu, Doamne? – Eu sunt Iisus, pe Care tu Îl prigoneşti. Doamne, ce voieşti să fac?* (Faptele Apostolilor 9, 3-6) Saul a orbit atunci, a fost trei zile orb, căci îl conduceau frații lui care se porniseră împreună cu el să-i prigonească pe creştini. Atunci a venit Sfântul Apostol Anania – i se arătase Domnul şi-i descoperise –, a venit la Saul şi l-a botezat, şi Saul şi-a recăpătat vederea. Şi de atunci iată că toate s-au schimbat. În loc să rămână Saul, a devenit Sfântul

Apostol Pavel. Pe el nu a putut să-l amuţească tot Imperiul Roman, toată împărăţia romană a lui Nero, a vameşilor romani, toţi soldaţii romani, toţi temnicerii nu au putut să-l aducă pe Pavel la tăcere pentru ca el să nu mai propovăduiască Evanghelia Domnului Hristos, să nu-L mai propovăduiască pe Acel Iisus, pe Iisus Mântuitorul, Împăratul, Dumnezeul Cerului şi al pământului.

Totul este spus prin numele Său: Iisus Hristos - Mântuitorul. Când pronunţi acest nume, ce rosteşti tu? Rosteşti strigătul de luptă, strigătul războiului creştinesc; te porneşti la luptă cu păcatul. Dumnezeu nu îngăduie moartea, Dumnezeu nu îngăduie lucrarea diavolului, înseamnă că tu eşti în permanenţă ostaşul Său împotriva păcatului, împotriva morţii, împotriva diavolului. Sfinţii Părinţi din Vechiul Testament pe care îi prăznuim astăzi, toţi Drepţii cei mari: Avraam, Moise, Isaia şi nenumăraţi alţii, toţi au fost astfel de luptători, luptători pentru Hristos încă înainte de Hristos, luptători pentru Evanghelia lui Hristos mainte ca Evanghelia să se fi scris. A scris-o Domnul prin sfintele lor vieţi şi ei, mulţi dintre ei, au auzit ceea ce a scris despre ei Sfântul Apostol Pavel, că prin credinţă au biruit împărăţii, au ajuns să vadă învierea morţilor, au fost neclintiţi în lupte, au împlinit dreptatea lui Dumnezeu în această lume, L-au proslăvit pe Dumnezeul cel Adevărat; pe ei, de care lumea nu era vrednică, lumea i-a prigonit, au rătăcit în pustii goi, înveşmântaţi în piei, lipsiţi de hrană, dar dreptatea lui Dumnezeu s-a săvârşit, diavolul a fost biruit, toate păcatele au fost biruite (Evrei 11, 32-39).

Iar noi, creştinii vieţuitori în această lume, trăind în Biserica lui Hristos pe care El a întemeiat-o făcându-se om, încă de aici de pe pământ devenim proprietari şi stăpânitori ai Împărăţiei Cerurilor dacă împlinim poruncile lui Hristos. Dacă împlineşti porunca smereniei lăsată de Mântuitorul, dacă te smereşti cu mare credinţă înaintea Sa, dobândeşti toată fericirea; dacă înlături mândria satanică şi împlineşti prima poruncă a sfintei Sale înţelepciuni: *Fericiţi cei săraci cu duhul că a lor este Împărăţia Cerurilor* (Matei 5, 3), vei simţi cu adevărat că Împărăţia Cerurilor este a ta. Vei simţi că Dumnezeu Împăratul este în sufletul tău, iar nu păcatul, nu diavolul, nu moartea. Şi tu încă de pe acum, încă de aici, ca trăitor pe pământ, dobândeşti isihia: Împăratul este întru tine şi împărăţeşte în sufletul tău prin Adevărul veşnic, prin Dreptatea veşnică, prin Viaţa veşnică. Sfânta Împărtăşanie, iată hrana sfântă, iată bunătăţile cereşti sfinte, iată sfinţenia fără de moarte, iată sfânta Veşnicie, iată sfânta Viaţă veşnică! Toate acestea şi încă mai mult decât acestea este Domnul Hristos Cel Înviat pe Care Îl primim în Sfânta Împărtăşanie. Avem chiar mai mult decât este de trebuinţă. Însă ce ne dăruieşte Domnul şi de ce avem noi nevoie? Credinţă, credinţa neclintită. Hotărârea statornică: vreau să trăiesc cu credinţă în Domnul Hristos şi să împlinesc poruncile Sfintei Sale Evanghelii. Cu toate acestea mulţi în jurul meu nu voiesc, cu toate acestea deseori slăbiciunea mea este neputincioasă, neputinţa mea nu poate. Căci omul nu se izbăveşte de moarte, nu se izbăveşte de păcat fără Mântuitorul,

fără Domnul Hristos. În Mântuitorul este izbăvirea, așa cum este în lumină luminarea. Pentru aceasta împreună cu Sfinții Părinți ai Vechiului Testament să ne închinăm Domnului Hristos, minunatului nostru Izbăvitor din legăturile păcatului, ale morții și ale diavolului şi Singurului Adevăratului Iubitor de oameni, Care, iată, ne-a adus şi ne-a dăruit nouă, unor oameni nevrednici, Împărăția Cerurilor. Amin.

Cu noi este Dumnezeu

Predica a treia în Duminica Sfinților Părinți (Ajunul Crăciunului, 1973)

Nu este nimic mai important decât Crăciunul! De ce? Pentru că Dumnezeu a coborât în această lume. Şi până atunci unde a fost El? Noi, prin păcatele noastre, L-am alungat de pe pământ; nu avem nevoie de Dumnezeu. Aceasta reiese din fiece păcat, fie că vrei, fie că nu vrei, căci prin fiece păcat al nostru Îl gonim pe Dumnezeu de pe pământ. Mai întâi Îl alungăm din sufletele noastre, apoi din țelul istoriei neamului omenesc. Şi aceasta se referă la tine, se referă la noi toți. Dacă trăim în păcate nepocăite, noi izgonim din sufletele noastre, din inimile noastre, din conştiințele noastre tot ceea ce este dumnezeiesc.

Ați auzit astăzi Sfânta Evanghelie. Domnul este numit aici *Emanuel*, ceea ce înseamnă *Cu noi este Dumnezeu* (Matei 1, 23). Până atunci, cine a fost împreună cu noi? Diavolul! Diavolul – prin păcat, prin fiecare păcat, şi al meu, şi al tău, şi prin păcatele fiecăruia din neamul omenesc. Niciodată nu trebuie să ne înşelăm: noi înşine fie Îl alungăm pe Dumnezeu dintru noi, fie Îl facem să intre în noi înşine.

De aceea Domnul s-a făcut om, de aceea la Crăciun El a intrat în această lume şi S-a arătat ca om (1 Timotei 3, 16), ca să ne arate ceea ce trebuie să fie omul în această lume şi cum trebuie să fie el. Domnul nu S-a făcut om în zadar. Nu S-a făcut pasăre, nu S-a făcut floare, ci S-a făcut om – om care era cu totul în

păcate, cu totul împuţit, cu totul în puterea demonilor. De aceea S-a făcut om, ca să-l izbăvească pe om de aceasta. Numele Lui, *Iisus*, înseamnă *Izbăvitor* (Matei 1, 21). Izbăvitor de ce? De păcate, de păcatele omeneşti, căci prin păcate a intrat în această lume şi moartea, şi a intrat fiece diavol. De aceea fără Domnul Hristos, fără Crăciunul Său, cu adevărat neamul omenesc poate spune totdeauna pentru sine: cu noi nu este Dumnezeu, ci diavolul. *Cu noi este Dumnezeu* – acesta este temeiul ceresc, acesta temeiul credinţei noastre, temeiul Evangheliei. *Cu noi este Dumnezeu* în această lume. Iar până acum L-am avut ca şi cum nu ar fi fost deloc. Nu a fost în sensul deplin al cuvântului. Prin ce să dovedim noi, creştinii, că într-adevăr *cu noi este Dumnezeu*? Iată, Domnul a lăsat Biserica în această lume. Ce este Biserica? Sfântul Apostol Pavel spune că Biserica este Trupul Său cel duhovnicesc; El este Capul acestui Trup, iar noi mădularele Trupului Său (Efeseni 1, 22; Efeseni 4, 15-16), înţelegându-se astfel unirea organică cu Domnul Hristos. Şi astfel fiecare creştin, care împlineşte sfintele porunci evanghelice, totdeauna poate spune „cu mine este Dumnezeu". Dar dacă creştinul se îmbracă în păcate, dacă nu se va lupta cu ele, dacă nu le va alunga dintru sine, atunci este într-o altă continuă îmbrăţişare – cu cine? Cu diavolul.

Anevoie le-a venit oamenilor să creadă că Dumnezeu S-a făcut om, iată, pentru mântuirea noastră. Dumnezeu cu adevărat S-a făcut om şi, ceea ce este cel mai important, ne-a dăruit toate mijloacele pentru ca fiecare dintre noi dacă voieşte să se poată

uni cu El, cu minunatul Domn Hristos, Care după a Sa smerenie, după a Sa bunătate, iată, S-a făcut asemenea omului lepros, muritor, cu totul învăluit în păcate omeneşti. El a luat păcatele noastre asupra Sa (Efeseni 1, 29) ca să ne izbăvească de ele. De aceea S-a făcut om! De aceea a dobândit numele de Iisus Mântuitorul!

În Biserica lui Hristos noi avem toate mijloacele necesare pentru unirea noastră duhovnicească cu Domnul Hristos. Acestea sunt Sfintele Taine şi sfintele virtuți. Sfântul Botez - atunci când ne botezăm ne îmbrăcăm în Domnul Hristos (Ioan 1, 29) şi izgonim tot ceea ce este satanic şi demonic, ne lepădăm de acela şi ne predăm Domnului Hristos. Dar atunci care este semnificația Sfintei Împărtăşanii? Aceasta este unirea deplină a ta cu El, unirea deplină a omului cu Domnul Hristos. Şi credința, şi dragostea, şi rugăciunea şi postul? Toate acestea sunt virtuți cu ajutorul cărora ne unim cu Domnul Hristos.

Apostolul Pavel îi sfătuieşte pe creştini, le spune şi îi roagă: *Hristos să Se sălăşluiască, prin credință, în inimile voastre* (Efeseni 3, 17). Noi nu putem să înțelegem tot ceea ce Domnul a făcut şi ceea ce este; de fapt, Dumnezeu este mai cuprinzător, mai mare, mai profund decât poate cuprinde orice minte omenească, orice cuget omenesc. De aceea Domnul, ca o cale sigură către El, a dăruit credința, credința în El. Iar pentru a avea credință nu este nevoie de şcoală multă, nici de comerț, nici de bogăție, de nimic. Numai de bună-voință. Numai de buna-voința de a crede în Mântuitorul lumii, în Domnul Hristos. Iar

apoi fiecare virtute, şi dragostea, şi rugăciunea, şi postul, toate acestea Îl fac să Se sălăşluiască întru noi, aduc puterea Sa dumnezeiască, aduc cuvintele Sale de viaţă făcătoare şi noi cu adevărat simţim că este *cu noi Dumnezeu* şi nu ne temem de niciun diavol, nu ne temem de niciun păcat.

Domnul a venit în această lume, ne-a dăruit puterea şi tăria ca să biruim cu adevărat orice păcat şi nu numai păcatul, ci orice moarte, orice diavol – ne-a dăruit Viaţa veşnică. A venit în această lume, a luat asupra Sa trup omenesc, a trecut prin moarte şi a înviat cu trupul din morţi, S-a suit la Ceruri şi ne-a arătat ce va fi cu trupul tău şi cu al meu. Nimic mai puţin decât aceasta! Şi trupul meu, şi al tău trebuie să intre în moarte. Dar, ca creştini, noi vom învia după credinţa noastră în Domnul Hristos. În ziua înfricoşătoarei Judecăţi Domnul ne va învia din morţi şi ne va dărui Viaţa veşnică! *Cine crede în Mine are Viaţă veşnică* (In. 3, 16), a spus Mântuitorul. Încă de aici de pe pământ are Viaţă veşnică. Aceasta înseamnă: Domnul este mai puternic decât orice moarte, decât orice diavol, decât orice păcat, mai puternic decât tine şi decât mine. Şi atunci când suntem împreună cu El, cu adevărat noi suntem biruitori.

Fie ca Sfinţii Părinţi şi Strămoşi ai Vechiului Legământ şi Sfânta Cuvioasă Muceniţă Evghenia pe care astăzi o prăznuim, care a pătimit cu bucurie pentru Hristos şi a fost un model de sfinţenie, fie ca cu toţi să ne ajute nouă tuturor, iar noi să ne nevoim pentru a lucra tot binele evanghelic, să ne nevoim în lucrarea oricărei virtuţi evanghelice şi astfel să

câştigăm Împărăția Cerurilor în care, dă, Doamne, ca împreună cu Sfinții prăznuiți astăzi şi cu toți Sfinții, să-L slăvim pe Minunatul şi Singurul Domn Hristos, a Căruia este slava şi cinstea, acum şi în vecii vecilor. Amin.

A fi om este Vestea cea Bună

Predica întâi la Duminica Părinților după trup ai Domnului (Duminica dinaintea Crăciunului, 1964)

Hristos Se naşte! Cu adevărat Se naşte!

Dumnezeu Se naşte, Dumnezeu-Omul Se naşte. Dumnezeu desăvârşit în om desăvârşit. Prima dată pe pământ S-a arătat om nou, S-a arătat om desăvârşit, S-a arătat om deplin. Ce fel de om S-a arătat în Hristos, Dumnezeu-Omul? Om desăvârşit, om deplin, om în toată desăvârşirea; adevărat, singurul adevărat, singurul Om Adevărat – acesta este Hristos, Omul îndumnezeit. A venit în această lume pământească, S-a coborât, S-a făcut Om îndumnezeit, pentru ca să ne arate nouă în chipul Său ce este adevăratul om, ce este omul desăvârşit. Şi a arătat aceasta în modul cel mai desăvârşit. Cum? Aşa cum în trup omenesc S-a arătat om desăvârşit. *Căci întru El locuieşte, trupeşte, toată plinătatea Dumnezeirii,* se spune în Sfânta Scriptură (Coloseni 2, 9). Da, toată plinătatea Omului.

Fără El şi până la El, omul nu era deloc ființă desăvârşită, omul era ființă nedesăvârşită, neîmplinită. Prin El omul a obținut pentru prima dată desăvârşirea sa cea mai deplină, a realizat țelul său dumnezeiesc în această lume, s-a împlinit întru El; mai întâi întru El, apoi în toți ucenicii Care L-au urmat pe deplin sinceri, conştiincioşi. Pentru prima dată s-au împlinit cuvintele evanghelice că Domnul a întemeiat Biserica în această lume, a dăruit-o Apostolilor,

Prorocilor, Evangheliştilor, Învăţătorilor, Făcătorilor de minuni, *spre zidirea trupului lui Hristos, care este Biserica Sa – până vom ajunge toţi oameni desăvârşiţi* (Efeseni 4, 11-13).

Şi cum este acest om desăvârşit *la măsura vârstei deplinătăţii lui Hristos* (Efeseni 4, 13)? Iată, acesta este omul desăvârşit care s-a arătat în chipul Domnului Hristos, Dumnezeu-Omul. Astfel este întru El, alături de El, şi prin El omul, de fapt fiecare dintre noi este chemat să devină – ce? Dumnezeu-om după har. Ceea ce este Domnul Hristos după natură, ca Dumnezeu-Om desăvârşit, aceea trebuie să devină fiecare dintre noi în Biserica lui Hristos, să devină dumnezeu-om după har, ca astfel să se desăvârşească, pentru a atinge ţelul dumnezeiesc al fiinţării şi al vieţuirii sale în această lume. Astfel Domnul Îl reprezintă pe om şi desăvârşirea acestuia. Ceea ce este valabil, oare, şi pentru destinul omenesc? Adevărul omenesc dacă nu se sfârşeşte în Dumnezeu-Omul, nu este deplin. Atâta timp cât nu se desăvârşeşte în El, adevărul omului se dezintegrează în sine însuşi, decade, şi omul nu are niciun folos din aceasta. Oare este adevăr în om fără Domnul Hristos? Se ofileşte şi nimic nu rămâne din el. Însă dacă omul trăieşte în Trupul Omului Îndumnezeit, al Bisericii Sale, adevărul său se dezvoltă treptat, sporeşte în Adevăr dumnezeiesc şi devine Adevăr dumnezeiesc – Adevărul Veşnic al desăvârşirii dumnezeieşti. Astfel ştim pentru ce a dăruit Dumnezeu omului adevărul: ca el să devină desăvârşit şi să se desăvârşească întru el desăvârşirea dumnezeiască şi împlinirea dumnezeiască. Şi ce

se întâmplă cu dreptatea omenească? Aşa cum dreptatea omului dacă nu se săvârşeşte în Hristos – Dumnezeu-Omul –, în Dreptatea Sa dumnezeiască, o îndată piere, îndată dispare atacul din toate părţile prin minciunile acestei lumi, prin minciunile care roiesc din inima întunecată a fiecărui demon şi a fiecărui om care se lasă stăpânit de el. Atunci dreptatea omenească moare şi dispare cu totul. Ea trăieşte veşnic, trăieşte dumnezeieşte numai dacă se uneşte cu Dreptatea lui Hristos, dacă devine Dreptatea dumnezeiască, Dreptatea evanghelică, toată de la Dumnezeu şi după Dumnezeu.

O, oamenii se laudă în lumea aceasta cu dragostea, cu dragostea faţă de om, faţă de lucruri, în general cu toate categoriile de dragoste. Însă dragostea omenească, dacă nu se desăvârşeşte în Dragostea lui Hristos – ce se alege din ea? Ea se transformă în gelozie obişnuită, se transformă în încăpăţânare, apoi în duşmănie. Această putere a dragostei care este în firea omenească, dacă cu credinţa lui Hristos se uneşte cu Domnul Hristos, ea creşte treptat, şi această dragoste devine Dragoste sfântă, Dragoste desăvârşită, Dragoste dumnezeiască, Dragostea lui Dumnezeu. Aceasta este singura Dragoste adevărată în această lume. Şi venind în această lume, devenind Dumnezeu-Om, Domnul Hristos a dăruit această Dragoste desăvârşită şi de la noi cei care I-am urmat Lui cere aceeaşi dragoste. Toate celelalte iubiri nu au valoare atâta timp cât nu se sfinţesc, cât nu se sfinţesc prin dragoste, prin Sfânta Dragoste dumnezeiască, prin Dragostea lui Hristos.

Şi ce să spunem despre averile omeneşti? Deseori oamenii se laudă cu averile lor, cu proprietăţile lor, cu vredniciile lor. Ce este averea omenească în această lume? Ce avere poate supravieţui răului din această lume, răului care este cu totul de la diavol. *Nimeni nu este bun decât numai Unul Dumnezeu* (Matei 19, 17), a spus Domnul Hristos, nimeni! Nimeni dintre oameni. Noi suntem oameni păcătoşi şi în aşa măsură amestecăm răul cu binele în noi înşine încât binele nostru niciodată nu este un bine autentic, binele nostru nu este niciodată Bine dumnezeiesc. Dacă ne predăm Domnului Hristos cu credinţă, cu rugăciune şi cu dragoste, El face să crească în noi binele, îl înmulţeşte, îl desăvârşeşte, şi abia după aceea binele nostru devine Bine desăvârşit, Bine dumnezeiesc, devine Binele lui Dumnezeu.

Şi ce să spunem despre viaţa noastră lumească? Ce este viaţa noastră lumească fără Domnul Hristos, atâta timp cât El nu S-a arătat în ea? Viaţa fără Dumnezeu nu este nimic altceva decât o moarte treptată şi necontenită, moarte chinuitoare, moarte înfiorătoare, de coşmar. Iar viaţa adevărată este Viaţa veşnică în Domnul Hristos! Dacă omul cu toate mijloacele sfinte pe care i le-a dat Biserica lui Hristos se umple înlăuntrul său de puteri dumnezeieşti, de viaţă dumnezeiască, viaţa sa se transformă treptat în viaţa lui Dumnezeu, în Viaţa veşnică. Omul devine fiinţă veşnică.

Noi, în aceste zile sfinte şi măreţe, ne salutăm unul pe altul cu salutul dumnezeiesc de bucurie: „Hristos Se naşte". Ce spunem prin aceasta? Noi de

fapt slăvim: „Adevărul veşnic Se naşte! Dreptatea veşnică Se naşte! Dragostea veşnică Se naşte! Binele veşnic Se naşte! Viaţa veşnică Se naşte!". Căci Se naşte Dumnezeu, Se naşte Hristos – Dumnezeu-Omul în această lume. Iată, de aceea de la naşterea Domnului Hristos în această lume este o bucurie să fii om. De aceea de la naşterea Sa minunată şi de la arătarea Sa pe pământ ca om este aşa de plăcut să fii om! Este ingrozitor să fii om fără Hristos! De aceea Domnul Hristos arătându-Se pe pământ, născându-Se pe pământ ca Dumnezeu-Om, toată bucuria noastră, toată nădejdea noastră, toată viaţa noastră, sensul deplin al tuturor oamenilor lumii este El – Hristos, Dumnezeu-Omul! El este singurul Adevăr în toate universurile în care omul trăieşte şi se mişcă. Şi pe El şi Atotdumnezeirea Sa, Atotdesăvârşirea Iubitorului de oameni, a Dumnezeu-Omului o slăvim. Iată, acesta este Crăciunul, măreţul, minunatul şi strălucitorul Praznic.

De aceea, dacă ne salutăm unul pe altul cu urarea plină de bucurie de la Crăciun: „Hristos Se naşte!", avem întotdeauna în inimă, în simţire, în sufletele noastre, acea bucurie că omul este chemat să devină desăvârşit, că în Sfânta Sa Biserică dumnezeiască, Domnul Hristos i-a dat toate mijloacele pentru aceasta.

De aceea, fie ca toate sufletele noastre, întreaga noastră minte, întreaga noastră conştiinţă, toată fiinţa noastră, pururea să-L slăvească deplin pe Minunatul Domn Hristos, Care atât de mult S-a smerit (Filipeni 2, 7), atâta dragoste ne-a arătat, S-a coborât la

noi, oamenii, ca să ne ridice din iadul nostru în Împărăția Cerurilor şi ca să ne cheme la desăvârşire dumnezeiască. Lui fie slava şi lauda, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!
Predica a doua la prăznuirea Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan (1965)

Iată, astăzi este ziua prăznuirii Sfântului Întâiului Mucenic şi Arhidiacon Ştefan pe care Biserica îl slăveşte. El nu ar fi fost un Sfânt dacă Domnul nu s-ar fi născut ca om. Cine este Acela Care a dăruit acelui tânăr putere miraculoasă şi minunată, ca el, atunci când îl împroşcau cu pietre, să se roage Domnului Dumnezeu pentru ucigaşii lui şi să strige: *Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!* (Faptele Apostolilor 7, 60). O asemenea dragoste şi rugăciune minunată nu a fost cunoscută pe pământ. Iată, această minune se petrece prin marele şi slăvitul Întâi Mucenic şi Arhidiacon Ştefan. Cine lucrează aceasta în el? Domnul Hristos – Domnul Care a devenit om, Domnul Care este prezent împreună cu toate puterile Sale în însuşi Întâiul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan. Omul nu se teme de moarte! Iată, în momentul înfricoşător al morţii, atunci când îl împroşcau cu pietre, când îl chinuiau, Întâiul Mucenic şi Arhidiacon Ştefan vede Cerurile deschise şi pe Fiul Omului, pe Domnul Hristos, Îl vede şezând de-a dreapta lui Dumnezeu, şezând în trup omenesc (Faptele Apostolilor 7, 55). Ce vedenie! Ce bucurie!

Cerul este deschis pământului. Toată bucuria cerească este oferită neamului omenesc. Întâiul Mucenic Ştefan vede aceasta, simte, vede Cerul deschis şi nu îi este frică de moarte, nu îi este frică

de ucigaşi, nu îi este frică de nicio grozăvie din această lume. Astfel Sfântul Întâiul Mucenic Ştefan ne-a descoperit nouă tuturor taina tuturor Sfinţilor Mucenici ai lui Hristos: cum au putut ei să îndure cumplitele chinuri insuportabile fără văicăreli, fără lacrimi... Fiecare mucenicie, pentru fiecare Mucenic, îşi are grozăvia ei, dar eroii lui Hristos nu s-au temut de moarte şi au îndurat toate aceste chinuri, căci au avut deasupra lor Cerurile deschise, căci Domnul Hristos era deasupra lor şi îi aştepta în Împărăţia Cerurilor. Acolo s-au grăbit ei prin toată pătimirea, prin toate chinurile, spre El, spre Domnul Care a devenit om, ca să ne dea toată puterea dumnezeiască, o asemenea putere care biruie tot ceea ce este muritor în om şi în jurul omului; ca să ne dea puterea dumnezeiască care biruie moartea şi pe toţi demonii care stau dincolo de moarte.

Nu trebuie să ne înşelăm, această viaţă a noastră pe pământ ne este dată ca prin ea să ne asigurăm Viaţa veşnică, ca de aici să înceapă viaţa noastră şi să se continue în cealaltă lume. Domnul S-a pogorât din Ceruri; pentru aceasta a devenit om. El a străbătut calea omului de la pământ la Ceruri (Evrei 10, 20), a străbătut calea pe care fiecare fiinţă omenească poate merge şi poate urca, dacă vrea, în Ceruri. Totul depinde de noi, oamenii, de dorinţele noastre, de năzuinţele noastre, de libera noastră voinţă. Dar ce este mai sublim, ce este mai înălţător pentru om decât faptul că Dumnezeu S-a arătat în om, că S-a arătat ca Dumnezeu-Om în această lume? Oare este vreo bogăţie mai mare decât Domnul Hristos? El

a adus neamului omenesc tot ceea ce are Cerul: a adus Împărăția Cerurilor, a adus toate bunătățile Împărăției Cereşti. Împărăția Cerească a devenit a noastră, a oamenilor, şi noi am devenit moştenitorii Împărăției Cereşti (Iacov 2, 5). Căci Domnul Hristos ne-a arătat marea dragoste, ne-a făcut pe noi toți fii lui Dumnezeu, Domnul Dumnezeu ne-a înfiat şi prin aceasta noi devenim fii dumnezeieşti după har, devenind şi moştenitorii tuturor bogățiilor Domnului Hristos (Romani 8, 14-17; 9, 26).

Ştii că dacă împlineşti fiecare poruncă evanghelică te îmbogățeşti în Dumnezeu, te îmbogățeşti cu bogăția nepieritoare pe care nimeni nu ți-o poate lua, nimeni nu ți-o poate răpi: nici moartea, nici diavolul? Atunci tu îți aduni bogăție în Ceruri. Care auzi poruncile Domnului Hristos, poruncile despre rugăciune: *Rugați-vă pentru prietenii şi pentru vrăjmaşii voştri* (Matei 5,44)? Împlinind această poruncă evanghelică, de fapt te îmbogățeşti în Dumnezeu. Puterile dumnezeieşti se află întru tine, căci fiecare virtute, fraților, aduce în suflet puterea dumnezeiască, fiecare virtute este de la Dumnezeu, de aceea aduce în suflet puterea dumnezeiască şi cerească care este mai puternică decât păcatul şi decât moartea şi decât diavolul. Sau împlinind oricare altă poruncă, legată de milostivire, de exemplu, tu prin aceasta te îmbogățeşti în Dumnezeu, te îmbogățeşti cu bogăția care dăinuie veşnic în toate lumile în care se mişcă ființa ta omenească. Ce fel de bunătăți, ce fel de bogăție a adus Domnul Hristos omului, nemurirea şi Viața Veşnică, Împărăția Cerurilor şi toată fericirea

Împărăției Cereşti! De aceea Crăciunul, atunci când Domnul S-a născut ca Dumnezeu-Om în această lume, este ziua de naştere a tuturor bogățiilor noastre nepieritoare, a tuturor oamenilor mari şi sfinți în această lume, ziua naşterii fiecărui om, a fiecărui om adevărat, a fiecărui creştin autentic.

De aceea Domnul S-a făcut om, pentru ca noi să slăvim Crăciunul ca pe praznicul ce aduce cea mai mare bucurie, căci prin Sfântul Praznic de astăzi şi moartea a devenit bucurie pentru om, spune Sfântul Apostol Ştefan. Cum se mai bucură că este bătut cu pietre pentru Domnul Hristos! Ce fel de putere este aceasta care face ca nici moartea să nu mai fie cea mai mare grozăvie? Numai Domnul Hristos, numai Dumnezeu-Omul face aceasta! Astfel în viața mea şi a ta, dacă vrei ca moartea să înceteze să mai fie pentru tine şi pentru aproapele tău sperietoare şi grozăvie, predă-te pe tine însuți cu totul Domnului Hristos. Iar El este întreg acolo în mijlocul nostru, întreg în Biserica Sa, întreg în toată lumea, ca şi pretutindeni prezent, gata să ne ajute pe noi toți, să ne scoată din prăpastia morții, din prăpastia păcatelor şi să ne ridice în Rai. Crăciunul! Prin Crăciun s-a deschis calea către Rai. Crăciunul ne-a dăruit nouă, tuturor, toate bunătățile Raiului. Dacă doreşti sufletului tău starea lăuntrică din Rai încă de aici de pe pământ, smereşte-te înaintea Domnului Hristos cu rugăciune şi cu modestie, cu post şi cu trezvie mergi după Domnul Hristos, numai după El, căci fără îndoială, mergând după El vei ajunge în Împărăția Cerurilor.

Şi fie ca Sfântul Întâiul Mucenic Ştefan pe care astăzi îl prăznuim, care s-a bucurat de moarte mai mult decât ne-am bucura noi de orice bucurie, să ne conducă şi să ne călăuzească să-I urmăm Lui, Dumnezeu-Omului, Care a devenit Dumnezeu-Om pentru noi oamenii, ca şi noi să biruim tot ceea ce este muritor, să biruim în noi înşine orice păcat, orice moarte duhovnicească, să biruim în noi înşine orice duh necurat, să trăim încă de pe pământ prin Evanghelia Domnului Hristos, prin viaţa dumnezeiască, ce se continuă în cealaltă lume, şi să fim şi noi împreună cu Întâiul Sfânt Mucenic Ştefan, Apostolul şi Arhidiaconul, să-L slăvim pe Domnul Hristos prin toată veşnicia în cealaltă lume, salutându-ne în Ceruri unul pe altul aşa cum se salută astăzi oamenii pe pământ: „Hristos Se naşte! Adevărat că Se naşte!".

Intrarea în veşnicie
Predica întâi la Sfântul Vasile cel Mare (Anul Nou, 1965)

Iată-ne de Anul Nou... Ce este această noapte, ce este clipa, ce este ora, ce este timpul? Oare ce numim noi, oamenii, timp? Timpul, acesta este un râu imens în josul căruia Domnul a împins tot ceea ce a creat: cerul, soarele, stelele, pământul, oamenii de pe el, fiecare lucru, fiecare fiinţă. Toate acestea le-a împins în josul şuvoiului timpului. Încotro curge acest râu, încotro ne poartă, încotro mergem purtaţi de şuvoiul acestui râu de nestăvilit pe care noi îl numim timpul?

Timpul. Ce este timpul? Timpul este intrarea în veşnicie. De aceea este timpul nespus de important pentru noi, important ca şi veşnicia în cealaltă lume. De aceea este fiecare zi foarte importantă în viaţa noastră, fiecare noapte; nu, fiecare clipă, căci de fiecare clipă depinde veşnicia noastră. Da, timpul este intrarea în veşnicie. Aceasta este, fraţilor şi surorilor, concepţia evanghelică a timpului. Înţelegerea timpului de către Hristos. Timpul ne este dat ca prin el să câştigăm veşnicia. Iată, o astfel de semnificaţie are timpul.

Biserica în această lume nu este nimic altceva decât un atelier dumnezeiesc în care timpul se transformă în veşnicie, atelier dumnezeiesc care ne învaţă înţelepciunea, pentru ca fiecare zi să o transformăm în veşnicie, fiecare clipă proprie să o umplem cu ceea ce este veşnic, de la început până în

ziua de azi şi din ziua de azi până la înfricoşătoarea judecată şi în toată veşnicia. Biserica lui Hristos este un atelier dumnezeiesc care transformă timpul în veşnicie.

Aţi auzit cuvintele Mântuitorului, Evanghelia Mantuitorului de Anul Nou. El spune: *Am venit să propovăduiesc anul plăcut Domnului* (Luca 4, 19). Acesta este anul care a început atunci şi niciodată nu se mai întrerupe, anii care vor dăinui. Acesta este timpul care se transformă în veşnicie. Domnul Hristos a binecuvântat timpul, l-a umplut de Sine şi l-a umplut veşnic şi de veşnicie. De când a coborât în lumea noastră pământească şi a intrat în acest torent, în acest râu al timpului, a luat naştere *anul plăcut Domnului*. Nouă ne sunt date puteri dumnezeieşti, ca noi, oamenii, mici şi săraci, să putem umplem pe pământ, zilele şi nopţile noastre, sufletele noastre şi lumea noastră cu ceea ce este veşnic, cu ceea ce este al lui Hristos, cu ceea ce este ceresc. Un asemenea dar ne a adus Domnul nouă, oamenilor.

Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul (Psalmul 117, 24). Atunci, prin biruinţa asupra morţii, prin biruinţa asupra diavolului, prin dreptatea asupra păcatului ne-a dăruit Viaţa veşnică, nemurirea. De aceea este acea *zi pe care a făcut-o Domnul*, ziua care a început de la Înviere şi durează veşnic, prin toată veşnicia, pentru fiecare om pe pământ, pentru fiecare lumină omenească. De la Naşterea Domnului Hristos în această lume, de la Învierea Sa nu mai există nicio îndreptăţire. Fiecare zi este *ziua mântuirii* căci este aici, în mijlocul nostru, Domnul Hristos Cel Înviat,

şi deasupra noastră şi în jurul nostru şi pretutindeni. Pretutindeni în toată lumea este Domnul Hristos Înviat, fără de moarte! Omule, atunci de ce zăboveşti? Pentru tine *fiecare zi este ziua mântuirii.*

Fiecare zi este ziua mântuirii. Nu numai aceasta, fiecare clipă *este ziua mântuirii.* Amintiţi-vă de tâlharul de pe cruce (Luca 23, 42-44). În momentul în care s-a pocăit, pentru el a luat naştere nu numai ziua, nu numai anul, nu numai mii de ani, ci întreaga veşnicie. Ce s-a întâmplat cu Zaheu? În acea zi în care a intrat Domnul în casa sa, atunci când în sufletul lui Zaheu s-a întâmplat o mare transfigurare prin întâlnirea cu Domnul, ce a devenit acea zi pentru el? (Luca 19, 2-9) Veşnicia, veşnicia lui, nu numai mii de ani. Căci de atunci el şi-a rânduit întreaga sa viaţă întru veşnicie, a mers după Domnul şi a dobândit Viaţa veşnică. Tot aşa se întâmplă şi cu fiecare om în această lume. Ce se cere de la noi? Ca noi să transformăm fiecare zi în veşnicie, fiecare zi. Aceasta este pocăinţa pentru noi, pocăinţa şi lupta cu păcatele noastre. Păcatul să-l nimicesc în mine; şi când reuşesc aceasta prin pocăinţă, dobândesc bucurie dumnezeiască. Iată-mi veşnicia, iată ziua binecuvântată, iată *ziua pe care a făcut-o Domnul,* iată biruinţa mea asupra a tot ceea ce este muritor, asupra a tot ceea ce este păcătos, asupra a tot ceea ce este demonic.

Iată, a cui zi o slăvim? A Marelui şi Sfântului învăţător al lumii, a lui Vasile, Arhiepiscopul Cezareii Capadociei, omul care şi-a transformat timpul vieţii sale pământeşti în veşnicie. Priveşte-l, ia aminte cum trăieşte el, cum în fiecare oră, în fiecare clipă el

transformă timpul în veşnicie, trăieşte în Biserica lui Hristos şi cu puterea ei, el transformă timpul său în veşnicie.

Fie ca Sfântul Vasile să reverse de la Domnul credinţă mare, dragoste evanghelică mare, rugăciune neîncetată, post aspru, milostivire, iubire de fraţi, iubire de Dumnezeu. Cu ajutorul tuturor acestor sfinte virtuţi să ne transformăm zilele noastre, nopţile noastre, orele noastre şi clipele noastre în veşnicie, să fim şi noi, atunci când vom ieşi din această lume, cu sufletele pline de credinţă evanghelică, de dragoste evanghelică şi de toate virtuţile evanghelice, să ne înălţăm la Ceruri şi acolo împreună cu toţi Sfinţii să-l slăvim pe Domnul nostru cel Minunat şi Neschimbat, pe Iisus Hristos, Căruia I se cuvine cinstea şi slava veşnică, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Dumnezeu Se arată
Predica a treia la Bobotează (1967)

Hristos Se arată! Cu adevărat Se arată! Cu adevărat Dumnezeu Se arată pe pământ! *Oameni, veseliți-vă, astăzi Dumnezeu Se arată,* astfel strigă de bucurie Biserica într-o cântare şi rugăciune din această zi. Oameni, veseliți-vă, astăzi Dumnezeu Se arată! Dumnezeu Se arată! Acesta este cel mai important eveniment în istoria omenirii, cel mai important eveniment pentru neamul omenesc. Dumnezeu Se arată pe pământ, *oameni, veseliți-vă!*

Iată, Se arată pe pământ ca Dumnezeu şi Om, ca Dumnezeu-Om, Domnul Hristos, arătând lumii Dreptatea veşnică. Oamenii, dezorientați în rătăcirile lor, de învățăturile lor mincinoase, de greşelile lor, uită de Dreptatea dumnezeiască, strică Dreptatea dumnezeiască, resping Dreptatea dumnezeiască. Se arată El, Care este deplina întruchipare a Dreptății dumnezeieşti, toată Dreptatea în Cer, toată Dreptatea pe pământ, toată Dreptatea pentru neamul omenesc, toată Dreptatea pentru mine şi pentru tine. Cine îți va da ție şi mie dreptatea, dacă nu El? Încearcă, experimentează, dacă oamenii îți asigură dreptatea în această lume, apoi vei vedea că te vei lovi puternic de nenumărate ziduri, de nenumărate nedreptăți lumeşti. Iar El sădeşte în fiecare suflet Dreptatea dumnezeiască. Şi împreună cu ea, atunci când El S-a arătat şi a rămas pe pământ, S-a arătat şi a rămas pe pământ veşnica Dreptate dumnezeiască. Tot ceea

ce este dumnezeiesc este veşnic. Iată, şi Dreptatea dumnezeiască este veşnică.

Şi El, Domnul şi Dumnezeul Bun şi Iubitor de oameni, a devenit om, ca să-ți dea ție şi încă şi mie ce? Veşnica Iubire dumnezeiască – acea bucurie a Cerurilor şi a tuturor Îngerilor Cereşti. Căci dacă nu ar fi avut El dragoste față de noi, oameni păcătoşi, nu S-ar fi întinat pe Sine, nu S-ar fi pogorât în trup, trup omenesc plin de noroi, nu ar fi coborât în omul care era robul morții.

Iar Domnul cel Bun, iată, ne-a dăruit nouă totul ca să ne ajute în aceea ca să ne împlinim vocația primordială, ne-a dăruit totul, de la Sfânta Aghiasmă până la Sfântul Duh. Iată ce fel de minune a lăsat Domnul ca aducere-aminte, ca un ceas deşteptător, ca un veşnic ceas deşteptător şi pentru mine şi pentru tine: Sfânta Aghiasmă pe care astăzi El o sfințeşte în chip minunat şi nu se strică. Care dintre oameni poate face aceasta? Niciun chimist, nicio fabrică din America sau din Europa nu poate să găsească modalitatea prin care să păstreze apa ca să nu se strice. La farmacie se găseşte aşa-numita apă distilată, apă purificată, ea se strică, numai Aghiasma de la Bobotează nu se strică. Spuneți, ce este aceasta? Iată, aceasta este o mică minune vizibilă şi palpabilă pentru mine şi pentru tine, pentru ca tu şi cu mine să cunoaştem că sunt adevărate cuvintele Domnului şi ale Sfântului Ioan Botezătorul, care a prorocit că Domnul Hristos ne va boteza *cu foc şi cu Duh Sfânt* (Matei 3, 11). Iată apa care este muritoare devine nemuritoare sub puterea binecuvântării preotului ortodox, sub puterea dumnezeiască. Şi

apoi, dacă ai aceasta permanent înaintea ochilor tăi în casa ta, în Biserică, atunci ai mărturia şi dovada că într-adevăr ne-am botezat cu Duh Sfânt şi am primit Sfântul Duh Care nu se vede. Sfântul Ioan L-a văzut când S-a pogorât asupra Domnului la Botez (Ioan 1, 32). Tot aşa Duhul Sfânt se pogoară asupra fiecăruia dintre noi prin Taina Botezului şi rămâne în fiecare dintre noi. Vai de acela care cu păcatele sale Îl întristează pe Duhul Sfânt care este întru el, Duhul pe care l-a primit prin Sfântul Botez.

Astăzi este Sfânta Bobotează şi ea a început de la Crăciun. Dumnezeu S-a arătat în trup şi S-a născut ca om. Şi fiecare dintre noi să se gândească cât timp acordă lui Dumnezeu, Care S-a arătat ca om. Fiecare dintre voi să se gândească când şi-a adus aminte de Dumnezeu, Care a devenit om. Omule, pentru tine a devenit om; pentru mine a devenit om şi pentru fiecare om a devenit om ca să ne dea nouă tot ceea ce este veşnic şi dumnezeiesc. Iar noi, cât timp Îi acordăm pentru aceasta? Fiecare dintre noi să cugete la aceasta şi apoi se va judeca pe sine însuşi înaintea Înfricoşătoarei Judecăți. Căci, fie că vrei, fie că nu vrei, fie că vreau eu, fie că nu vreau, noi toți mergem către Înfricoşătoarea Judecată prin această lume.

De aceea, fraţii mei, acest Sfânt Praznic măreț care începe de la Crăciun, când S-a născut Domnul ca om, şi apoi toate din cursul întregului an sunt un singur Adevăr dumnezeiesc, o singură Dreptate dumnezeiască, o singură Evanghelie dumnezeiască; ele toate îmi slujesc şi mie şi ție ca să ne ridice de la pământ la Ceruri, ca să ne asigure Viața veşnică. Să

luăm aminte cum trăim! Să luăm aminte ce facem în această lume în fiecare clipă, în fiecare zi, în fiecare ceas. Dumnezeu Domnul Hristos priveşte la fiecare dintre noi. Ochiul Său cel atotvăzător mă vede şi pe mine şi pe tine, vede toate gândurile noastre tainice şi cu atât mai mult taina noastră sau faptele vădite. Şi astăzi, când ne întrarmăm cu arma nebiruită, cu Sfânta Aghiasmă, să nu uităm pentru ce este ea. Ascultaţi şi veţi auzi astăzi când vom merge la râu cum ne rugăm: „ca apa aceasta să fie spre izbăvirea de păcate, spre tămăduirea sufletului şi a trupului, spre sfinţirea inimii şi a minţii, şi spre tot folosul bun". Iată rugăciunea!

Sfânta Aghiasmă să fie şi pentru mine şi pentru tine spre izbăvirea de toate păcatele noastre. Sfânta Aghiasmă să fie spre tămăduirea sufletelor şi a trupurilor. După credinţa ta Domnul vindecă şi trupul tău, iar nu numai medicii acestei lumi. Şi lor Domnul le dăruieşte înţelepciune, dar cine îi dă putere credinţei care vindecă şi tămăduieşte de toate bolile, de toate bolile şi ale inimii şi ale sufletului, şi duhovniceşti şi trupeşti? Încă Sfânta Aghiasmă sfinţeşte şi inima şi mintea. Ea, cu puterea sa dumnezeiască, cu sfinţenia sa sfinţeşte şi mintea şi inima mea şi a ta. Şi ea este pentru orice folos. Şi tu în cursul anului nu uita să-ţi stropeşti mai des casa ta cu Sfântă Aghiasmă, copiii tăi, pe tine însuţi. Iată, pentru tămăduirea sufletului şi a trupului de orice păcat, pentru sfinţirea sufletului şi a trupului.

O, fie ca acest Sfânt Praznic de astăzi şi Sfânta Aghiasmă, pe care o vom duce în casele noastre şi

o vom bea şi cu care ne vom stropi, să ne fie spre mântuirea sufletului de orice păcat şi spre izbăvirea trupului de orice boală, dacă această boală ne împiedică să ne mântuim. De aceea, atunci când vei fi în chinuri şi necazuri, şi atunci când îţi vezi prietenul şi ruda şi fratele în chinuri şi necazuri, nu uita salutul de astăzi şi spune-i: „Hristos S-a arătat! Dumnezeu S-a arătat!" pentru noi, oamenii, ca să ne dăruiască tot ceea ce Dumnezeul Iubirii poate să dăruiască neamului omenesc. Amin.

Cel mai bogat cerşetor al lui Hristos
Predica întâi la prăznuirea Sfântului Sava (1965)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Astăzi este prăznuit Sfântul Sava. Să amuţească pământul sârbesc şi să vorbească Cerul. Astăzi, în ziua de astăzi, din cele 365 de zile ale anului, numele sârbesc este cel mai slăvit în Ceruri, căci astăzi în Cer Serafimii şi Heruvimii, toate Puterile Cereşti se roagă celui mai bun, celui mai sfânt, celui mai destins sârb, Sfântului Sava, acelui Înger sârb, acelui Heruvim şi Serafim sârb, acelui Înger al neamului sârbesc. Da, fără îndoială, toate Puterile Cereşti, căci el a proslăvit numele sârbesc în mijlocul Îngerilor şi al Arhanghelilor, l-a proslăvit în mijlocul lor, pentru că a trăit viaţă îngerească pe pământ şi el însuşi a devenit Înger.

Astăzi toţi Sfinţii Apostoli ai lui Hristos îl proslăvesc pe primul Apostol sârb, pe Sfântul Sava, care prin râvna în propovăduirea Evangheliei lui Hristos s-a făcut asemenea Sfinţilor Apostoli. Prin el i am cunoscut noi, sârbii, pe Sfinţii Apostoli, pe cei mai renumiţi oameni din neamul omenesc pe pământ şi în Cer. Şi între ei a stat Sfântul Sava, sârbul cel întocmai cu Apostolii.

Astăzi toţi Sfinţii Mucenici se roagă în Ceruri Sfântului Întâiului Mucenic sârb, Sfântului Sava. Oare nu este Sfântul Sava cel mai mare mucenic al neamului sârbesc? Iată că şapte sute de ani a îndurat

toate chinurile sârbilor. Da, el este A-tot-mucenicul sârb, din ziua când a fugit în Sfântul Munte până în ziua de astăzi când numele lui Hristos este prigonit pe pământul sârbesc.

Astăzi şi Sfinţii Sihaştri se roagă în Ceruri celui mai mare Sihastru sârb, Sfântului Sava, căci a lăsat pe pământ Evanghelia prescurtată – rugăciunea şi postul. Prinţul a fugit din lume, a fugit din somptuosul palat împărătesc, a plecat pe stâncile Sfântului Munte pentru ca desculţ, de şaptesprezece ani, să se transforme prin post şi rugăciune, să se transforme din prinţ în Sfânt, din moşier în nevoitor şi cerşetor al lui Hristos.

Să se întrebe fiecare sârb, să se întrebe fiecare copil sârb, fiecare tânăr sârb, să cugete la tânărul de şaptesprezece ani care a fugit din palatul împărătesc al tatălui. Prin ce s-a sfinţit? Împlinind poruncile lui Hristos, lucrând sfintele virtuţi evanghelice, trăind cu credinţă şi mergând cu credinţă după Domnul Hristos; cu credinţă şi cu dragoste, cu rugăciune şi cu post, cu blândeţe şi cu smerenie, cu milostivire şi cu toate celelalte sfinte virtuţi, căci cu ajutorul acestor sfinte virtuţi merge după Domnul Hristos prin această lume spre cealaltă lume. Astfel, Rastko, prinţul Rastko se preschimbă în Sfântul Sava, se transfigurează prin sfinte virtuţi şi prin acestea Domnul Hristos îl conduce pe pământul sârbesc, în sufletul sârbesc, şi rămâne întru el.

Ia aminte sârbule, ia aminte care sunt faptele bune în istoria ta, faptele netrecătoare şi veşnice, nu vremelnice, nu care astăzi sunt şi mâine nu mai sunt,

nu, faptele veşnice pe care le-a făcut Sfântul Sava şi prin care şi noi astăzi ne mândrim şi trăim. Cine le va număra, fraților, cine? Toate aceste fapte ale sale luminează şi strălucesc în toate întunecimile istoriei noastre, în toate beznele, iar sârbii datorită acestor fapte slăvite, iată, de şapte sute de ani Îl slăvesc pe Domnul Hristos şi stau în preajma Sa. Nu există fapte bune veşnice în istoria poporului sârb, care să nu-şi aibă rădăcina duhovnicească de la Sfântul Sava.

Care este prima şi cea mai importantă faptă a Sfântului Sava? El ne-a dăruit nouă pe Singurul Dumnezeu Adevărat, pe Domnul Hristos. Aceasta este cea mai mare lucrare pe care o putea face pentru poporul sârb: să dăruiască neamului sârbesc pe Dumnezeul cel Adevărat atunci când în jurul său urlă şi fac zarvă nenumărați dumnezei mincinoşi. Aceasta este nu doar lucrare, ci este a-tot-lucrare. Din ea izvorăsc, din ea curg şi toate faptele slăvite ale istoriei noastre şi ale poporului nostru.

O altă faptă slăvită a Sfântului Sava, faptă asemenea altui soare în istoria noastră, este cultura înțeleptului, adevărata cultură. Căci Sfântul Sava este întotdeauna primul şi cel mai mare Luminător al poporului sârb, şi astăzi este cel mai mare Luminător al poporului sârb. De ce? Pentru că este cel mai mare Sfânt. Domnul Hristos a adus, fraților, în această lume cultura, cultura care dă omului cunoaşterea a ceea ce este cel mai important pentru el în această lume şi în toate celelalte lumi, a adus cultura care aduce la cunoştință faptul că omul este ființă nemuritoare şi veşnică. Omul este creat pentru

veşnicie şi Viaţă veşnică, omul este creat nu ca să fie un vierme trecător pe pământ, ci fiinţă veşnică pe pământ. Această cultură a adus-o Domnul Hristos. Şi cum se înfăptuieşte această cultură în lume? Cum se întrupează acest Adevăr în om, Adevărul în întreg neamul omenesc, cum? Prin sfinţenie. Numai Sfinţii sunt adevăraţii propovăduitori, căci cu toată fiinţa lor şi-au însuşit cultura lui Hristos, s-au sfinţit, şi-au sfinţit gândurile, toată simţirea lor, toată viaţa lor, şi-au sfinţit sufletele, toată inima, toată mintea, toată voinţa lor şi astfel au mers după Domnul Hristos prin această lume, prin timp au trecut în veşnicie. De la Domnul Hristos este această nouă Veste Bună, acest nou soare: că numai Sfântul este adevăratul luminător; că numai Sfântul este adevăratul luminător; încă o dată: că numai Sfântul este adevăratul luminător.

De aceea este cu adevărat sfinţit acel om, învaţă Sfântul Sava, acel om care este drept şi bun şi care iubeşte adevărul, îşi iubeşte fraţii şi este sfânt şi generos. Şi este aşa dacă este iubitor de Hristos, dacă din dragoste faţă de Hristos face toate acestea în această lume. Prin urmare, fraţilor, Sfântul Sava este idealul nostru, idealul fiecărui sârb drept, idealul copiilor noştri şi al tineretului nostru. Cine conduce tineretul sârb spre Cer, cine rezolvă problema Vieţii veşnice, cine? Prinţul Rastko - monahul Sava. De aceea este el adevăratul şi veşnicul ideal al tineretului sârb cel drept. Şi astăzi, şi până la sfârşitul istoriei sârbilor, el este într-adevăr idealul fiecărui copil. Oare există copil mai minunat şi mai iubitor decât micul Rastko? Iată, micul Rastko, fugar în Sfântul Munte,

face primul salt ceresc, salt nu pe pământul sârbesc. Şi ce este el dacă nu ideal pentru tineri, atâta timp cât sunt însufleţiţi de duhul sârbesc? El este idealul fiecărui sârb, şi al celui tânăr şi al celui în vârstă. Căci, vedeţi: oare există sârb mai bun şi mai drept şi mai înţelept şi mai desăvârşit decât el? Dacă este vreun sârb drept, nu este mai drept decât Sfântul Sava. Dacă este vreun sârb înţelept, nu este mai înţelept decât Sfântul Sava. Dacă este vreun sârb bun, nu este mai bun decât Sfântul Sava. Dacă este sfânt, nu este mai sfânt decât Sfântul Sava. Dacă este vreun sârb curajos, nu este mai curajos decât Sfântul Sava. Dacă este vreun sârb credincios nu este mai credincios decât Sfântul Sava. Dacă este vreun sârb nemuritor nu este mai nemuritor decât Sfântul Sava.

Fraţilor, surorilor şi copiii mei, nu există bine autentic în istoria neamului sârb, care să nu fie de la Sfântul Sava. Nu există dreptate autentică în istoria poporului sârb care să nu fie de la Sfântul Sava. Nu există libertate autentică în istoria poporului sârb care să nu fie de la Sfântul Sava. Nu există, nu există şi în al treilea rând nu există niciun adevăr autentic, niciun adevăr nemuritor, niciun adevăr sublim, niciun adevăr slăvit, niciun adevăr veşnic în istora poporului sârb care să nu fie de la Sfântul Sava. De aceea:

Ne închinăm cu dragoste Sfântului Sava, bisericii sârbe şi şcolii căpeteniei Sfinţilor. Amin.

Dascălii universului
Predica a doua la Sfinții Trei Ierarhi

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Astăzi Sfânta Biserică slăveşte Trei Mari Sfinți, cei mai mari între cei mari, aceştia sunt Sfinții Trei Ierarhi prăznuiți astăzi. În minunatele rugăciuni ale slujbelor dumnezeieşti de astăzi sunt numiți „vârful învățăturii", culmea învățăturii: cea mai înaltă treaptă a învățăturii, cea mai mare înțelepciune, cei mai mari între cei mari. Cum au devenit astfel, ce s-a întâmplat cu ei? Ne spune Sfânta Evanghelie de astăzi despre sufletele lor: au împlinit poruncile mântuirii şi de aceea au devenit mari în Biserica Cerească (Matei 5, 19), iată taina lor. Trăind sfintele virtuți: cu credință în Hristos, cu dragoste, cu milostivire, cu post, cu rugăciune, cu priveghere, cu ajutorul tuturor acestora ei s-au ridicat deasupra acestei lumi. Au devenit nu numai dascălii oamenilor, ci Dascălii universului. Au propovăduit Evanghelia şi Adevărul Domnului Hristos, le-au răspândit în această lume nu numai printre oameni, ci şi printre Îngeri precum şi printre toate făpturile. Astfel ei sunt mari înaintea lui Dumnezeu.

Ei sunt nu numai mari Dascăli, ci sunt şi mari rugători înaintea lui Dumnezeu. Ei ne dobândesc prin rugăminți de la Domnul puterea şi tăria ca şi noi să putem trăi după Sfânta Evanghelie, ca şi noi să putem face fapte evanghelice, ca şi noi să putem crede cu credința evanghelică, să iubim cu iubirea evanghelică

să fim smeriţi cu smerenia evanghelică. Toate acestea ei le-au format mai întâi în ei înşişi şi apoi în toţi urmaşii lor duhovniceşti, cărora, slavă Domnului, aparţinem şi noi, creştinii de astăzi.

Aceasta este marea lor lucrare apostolică. Prin această lucrare a tuturor Sfinţilor Apostoli, ei se şi numesc întocmai cu Apostolii, identici, egali cu ei. Aceasta înseamnă că ei au propovăduit Buna Vestire a Domnului Hristos şi au răspândit-o şi în sufletele noastre şi ne-au dăruit putere dumnezeiască ca şi noi împreună cu acest har să trăim în această lume şi ca să ne pregătim pentru viaţa din cealaltă lume, pentru viaţa nemuritoare.

Căci, iată, noi suntem creaţi pentru nimic mai puţin decât pentru Viaţa veşnică. Iar Viaţa veşnică cum se agoniseşte, cum se cultivă? În felul acesta: prin Dreptate veşnică, prin Iubire veşnică, prin Adevăr veşnic. Toate acestea sunt întru Domnul Iisus Hristos şi în Biserica Sa, şi toate ni le dăruieşte nouă, ca să ne hrănim sufletele noastre în această lume şi în cealaltă cu hrană veşnică, dumnezeiască. Căci trupul îl hrănim cu hrană pământească, iar sufletul cu ce îl hrănim? Sufletul îl hrănim cu Adevărul ceresc, cu Dreptatea lui Hristos, cu Dragostea cerească, cu Dragostea lui Hristos. De aceea este lucrarea noastră pe pământ foarte responsabilă şi importantă. Tot ceea ce faci, de fapt faci pentru veşnicia ta. Tu nu eşti un trecător, tu eşti fiinţă omenească, eşti netrecător, eşti creat pentru veşnicie. Nu pentru aceea ca viaţa ta să dureze cincizeci, o sută de ani, iar apoi în cimitir, în moarte, în mormânt. Nu! Domnul ne-a creat pentru

Viața veşnică în acea lume şi această Viață veşnică începe de aici de pe pământ, începe de la Biserica lui Hristos, de la Evanghelia lui Hristos.

De aceea a şi devenit Dumnezeu om. De aceea a şi coborât Dumnezeu din Ceruri pe pământ ca pe noi să ne ridice de pe pământ la Ceruri. Aceasta este întreaga lucrare a Domnului Hristos, aceasta este rânduiala mântuirii, acesta este întregul Său program față de noi oamenii: ca să ne facă pe noi capabili să înlăturăm tot ceea ce este trecător şi să trăim ceea ce este veşnic încă de aici de pe pământ. Căci viața noastră veşnică începe de pe pământ dacă trăim cu credință în Domnul Hristos, cu rugăciune, cu post, cu priveghere, cu toate celelalte sfinte virtuți evanghelice.

Marii Sfinți ai lui Dumnezeu, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigore Teologul, Sfântul Ioan Gură de Aur s-au rugat Domnului şi pentru noi, creştinii păcătoşi de astăzi, mai ales pentru noi păcătoşii, mult păcătoşii sârbi, să mergem pe calea lor. Ca să ne conducă pe calea credinței evanghelice, pe calea iubirii evanghelice şi a dreptății şi a adevărului, ca să nu ne poticnim şi să cădem în păcate înfricoşătoare şi aducătoare de moarte, ci şi să ne îndemnăm şi să ne pregătim pentru viața nemuritoare şi veşnică în Împărăția Cerurilor. Cu rugăciunile lor sfinte şi slăvite, fie ca Domnul Dumnezeu să ne miluiască şi pe noi păcătoşii. Amin.

Întâlnirea omului cu Dumnezeu

Predica a patra la Întâmpinarea Domnului (1977)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Astăzi prăznuim Întâmpinarea Domnului. Cine s-a întâlnit cu cine? S-a întâlnit omul cu Dumnezeu. Aceasta este cel mai minunat eveniment în această lume. Aşa cum cândva însuşi Apostolul Toma s-a îndoit de Învierea Domnului Hristos: *Dacă nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede* (Ioan 20, 25), iar Domnul a îndeplinit această dorinţă naivă a Sfântului ucenic şi Apostol, şi i S-a arătat, ca într-adevăr să pună mâna sa în coasta Mântuitorului. El a adeverit în mod evident ceea ce noi toţi dorim, ceea ce noi toţi aşteptăm – adică biruinţa asupra morţii, învierea din morţi.

Într-un chip asemănător s-a întâmplat şi astăzi. Preaînţeleptul şi învăţatul, blândul Simeon avea în jur de două sute şaptezeci de ani. Ce s-a întâmplat atunci când a avut loc Întâmpinarea sa, întâlnirea sa, întâlnirea sa cu Dumnezeu? În vremea aceea, împăratul egiptean a rânduit să se traducă cărţile evreieşti în limba lui grecească. Şi de aceea şaptezeci de oameni din cei mai învăţaţi au tradus fragmentele Sfintei Scripturi. Şi acest Simeon a ajuns la cartea Sfântului Isaia: *Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuieşte: cu noi este Dumnezeu* (Isaia 7, 14; Matei 1, 23). El s-a oprit. Cum poate *fecioara să nască fiu?* Nu, aceasta nu este posibil, voi schimba, voi spune: femeia va naşte

fiu. În acest timp i s-a arătat Îngerul şi i-a poruncit: Nu, nu schimba nimic din Sfânta Carte. Aşa va fi cum este scris: *Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu şi vor chema numele lui Emanuel,* aceasta s-a spus de Dumnezeu. Şi pentru ca Bătrânul să se încredinţeze cu adevărat, Îngerul i-a zis: Iată, nu vei muri până nu vei vedea aceasta de care te-ai îndoit acum, ca să vezi că, într-adevăr, fecioara va naşte om, pe Hristos, Dumnezeu şi Om. Şi de aceea a trăit Sfântul Simeon două sute şaptezeci de ani, plin de Duh Sfânt, de evlavie şi credinţă. În ziua de astăzi Duhul Sfânt l-a călăuzit să meargă în templu căci acolo avea să-L întâlnească pe Domnul Iisus. Aceasta s-a şi întâmplat. El L-a întâlnit, L-a luat în mâinile sale pe Prunc, pe Pruncul Iisus, şi a zis: *Acum slobozeşte pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor* (Luca 2, 29-30).

Ce fel de descoperire este aceasta, ce fel de adevăr este acesta pe care l-a descoperit Duhul Sfânt Sfântului Simeon? Aceasta, că Fecioara L-a născut pe Biruitorul morţii, pe Mântuitorul lumii. Izbăvitorul de ce, de cine? De păcat, de moarte, izbăvitorul de diavol, izbăvitorul de iad. Într-adevăr, în acel moment Dumnezeu l-a povăţuit, Duhul Sfânt l-a încunoştiinţat, şi el a văzut ce va face acest Prunc când va creşte, când va deveni om, când va deveni făcător de minuni şi propovăduitor. El este Mântuirea, iată, *ochii mei văzură mântuirea Ta.* Mântuirea! Duhul Sfânt a scos înaintea ochilor duhovniceşti ai Sfântului Simeon tot ceea ce Domnul a lucrat, tot ceea ce

Domnul a făcut pentru slobozirea oamenilor de păcat, de moarte, şi prin aceasta a arătat calea mântuirii, mântuirea de păcat, mântuirea de moarte, izbăvirea de diavol. Aceasta este mântuirea pe care a dăruit-o El lumii. Şi toate acestea le-a văzut Sfântul Simeon, de aceea este praznicul de astăzi Întâmpinarea – întâlnirea omului cu Dumnezeu, a omului păcătos cu Mântuitorul lumii, cu Domnul Hristos.

Noi ştim din istorie, chiar din zilele Apostolilor şi până astăzi, cum s-au întâlnit oamenii cu Domnul Hristos. S-a întâlnit Saul cu El şi a devenit Pavel (Faptele Apostolilor 9, 3-8). Tâlharul de pe cruce s-a întâlnit cu Dumnezeu, cu Domnul Iisus Hristos pe cruce, şi din acea zi a fost dus în Rai (Luca 23, 42-43). S-a întâlnit Zaheu vameşul şi a devenit Apostol (Luca 19, 5-9). S-a întâlnit Maria Magdalena, scoasă din minți, din care scosese şapte demoni, şi a devenit Sfânta Magdalena. Şi astfel, în nenumărate rânduri, nenumărați oameni s-au întâlnit cu Domnul Hristos şi întru El şi prin El au dobândit izbăvirea de păcate şi Viața veşnică. Au dobândit Adevărul veşnic, Dreptatea veşnică, Dragostea veşnică şi tot ceea ce Dumnezeu aduce omului atunci când El se iveşte în această lume.

Şi pentru noi, creştinii, când este prima întâlnire cu Domnul Hristos? Atunci când ne botezăm. *Căci toți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat* (Galateni 3, 27), spune Sfântul Apostol. Asta înseamnă această întâlnire cu Dumnezeu, această îmbrăcare în Dumnezeu a firii noastre, aceasta este slobozirea de păcate, de vicii, de patimi, de tot ceea ce este

demonic, de tot ceea ce este murdar. Această întâlnire cu Domnul Hristos este cel mai important eveniment din viața fiecăruia dintre noi. *Întâlnirea* noastră cu El. Noi, de fapt, ne întâlnim cu Domnul Hristos în fiecare zi. Atunci când stai la rugăciune, iată, aceasta este încă de pe acum întâlnirea ta cu Domnul Hristos. Când faci fapte bune, fapte bune evanghelice, aceasta este de asemenea întâlnirea cu El. Astfel, prin aceste întâlniri trăim în duh, trăim în Adevărul veşnic, în Dreptatea veşnică, în Dragostea veşnică, trăim ceea ce este al lui Hristos, trăim ceea ce este dumnezeiesc, ceea ce a simțit şi a văzut Sfântul şi Dreptul Simeon în ziua prăznuită astăzi când a luat în sfintele sale brațe Pruncul – pe Domnul Hristos.

De aceea, acest Sfânt mare Praznic de astăzi fraților, să ne fie nouă spre cercetarea noastră. Cum ne întâlnim noi cu Domnul Hristos, în ce fel, cum trebuie să te întâlneşti cu El?

Ce este Sfânta Împărtăşanie? Aceasta este primirea Domnului Hristos întru noi. Aceasta este îmbrăcarea întru Hristos a omului, aceasta este dăruirea tuturor puterilor cereşti omului. Aceasta este întâlnirea atât de importantă, nesfârşit de importantă. Şi aşa mai departe: rugăciunea, postul, milostenia, fiecare faptă bună – sunt întâlnirea noastră cu Domnul Hristos.

Preasfânta Maică a Domnului, care ni L-a născut, după cum ați auzit din minunatele noastre cântări (din tropar): ea a născut pe *Soarele Dreptății, Care a luminat toată lumea.* Şi să ne străduim ca împreună cu Sfântul Bătrân Simeon să ne încredințăm Domnului

Hristos, ca pe El să-L primim în sufletele noastre ca pe Biruitorul morții. Căci el a luat în brațele sale pe Domnul Hristos şi a văzut în El mântuirea lumii, mântuirea întru Dumnezeu-Omul, Domnul Hristos, Care ne-a dăruit nouă Învierea. Iar biruința asupra morții, Învierea – aceasta este evenimentul cel mai important în viața lui Hristos. Şi dacă Îl ai pe El, eşti cu adevărat creştin. Iar aceasta înseamnă că te-ai prins la luptă corp la corp cu moartea, cu păcatele, ca să le nimiceşti şi să-ți asiguri Viața veşnică prin învierea din morți.

Fie ca Bunul Dumnezeu să întărească această credință puternică în noi, ca să biruim moartea duhovnicească întru Domnul Hristos cel Înviat şi ca astfel să aşteptăm şi marele Praznic – Învierea lui Hristos. Ca să-L slăvim pe El, Singurul Biruitor al morții, Singurul Mântuitor al lumii. Amin.

Taina mai presus de taină
Predica întâi la Buna-Vestire (1965)

Nici Crăciunul, nici Paştele, nici Boboteaza, nici Schimbarea la Faţă nu sunt numite Buna-Vestire. Şi iată că Praznicul de astăzi se numeşte Buna-Vestire. De ce?

Ce fel de Bună-Vestire a coborât din Ceruri? Ce s-a întâmplat în amara noastră viaţă lumească? Oare este posibilă Buna-Vestire în lumea în care există moartea? Oare este posibilă adevărata dreptate în lumea în care totul se preface în spasmele morţii, înaintea monstrului morţii? Astăzi s-a petrecut cea mai mare Bună-Vestire. Ce s-a întâmplat? Astăzi Sfântul Arhanghel Gavriil vine la Sfânta Fecioară şi îi aduce la cunoştinţă această Bună Vestire: *Vei naşte Fiu şi vei chema numele lui Iisus-Mântuitorul şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit* (Luca 1, 31-33). Cum este posibil ca Domnul şi Dumnezeul necuprins să Se nască din fecioară? Cum să Se zămislească în trupul Preasfintei Fecioare? Taina aceasta este mare, mai presus decât toate tainele.

Căci ce a adus Domnul cu Sine şi cine este Domnul Hristos? El, Singurul Adevăratul Dumnezeu, S-a pogorât în lumea noastră pământească plină de dumnezei mincinoşi şi a arătat şi cu adevărat a dovedit că este Dumnezeul cel Adevărat, Singurul Dumnezeu între toţi Sfinţii, Căruia de-a pururi, cu vrednicie I se pleacă toată făptura. Şi în timp ce El se află în lumea aceasta, dăruieşte cu uşurinţă fiecăruia dintre noi

închinarea de dumnezeii mincinoşi. Nu numai atunci, acum două mii de ani, când Domnul S-a făcut om şi S-a pogorât pe pământ, erau dumnezei mincinoşi. Şi astăzi lumea este plină de dumnezei mincinoşi, este plină de dumnezei nepoftiţi, oameni care vor să schimbe pe Unicul Dumnezeu cel Adevărat cu ei înşişi. Este plină de ei Europa şi Asia şi America şi Africa. Este plină de hristoşi mincinoşi, este plină de proroci mincinoşi, este plină de dumnezei mincinoşi. Şi atunci când eşti tulburat în lumea plină de dumnezei mincinoşi şi te întorci către Singurul Dumnezeu cel Adevărat, către Domnul Hristos, atunci din suflet fuge tot întunericul, tot întunericul şi rătăcirea care îl scapă de dumnezeii mincinoşi. Atunci tu aparţii Singurului Dumnezeului celui Adevărat şi simţi cum întregul Cer intră în sufletul tău, cum odihna şi pacea, toţi Îngerii împărăţesc întru tine.

Domnul Hristos în această lume împreună cu adevărata Sa Dumnezeire veşnică! Iată, El este împreună cu imensa Bună-Vestire, căci veşnicul Adevăr Dumnezeiesc este Buna-Vestire pe care Domnul Hristos a creat-o şi a oferit-o lumii, în primul rând a oferit-o lumii. Nu numai că a vorbit despre adevăr, ci a arătat că El este Adevărul (Ioan 14, 6), Adevărul dumnezeiesc veşnic.

Şi apoi, nu este minunată Vestea cea Bună că Domnul Hristos ne-a dăruit nouă, oamenilor, Viaţa veşnică? El este Viaţa cea Veşnică şi dumnezeiască şi ne-a dăruit aceasta prin Învierea Sa, prin biruinţa asupra morţii. Mai există oare pentru om o Veste mai Bună ca aceasta? Mai există vreo Veste mai Bună ca

aceasta, că moartea este biruită şi este înlocuită de Viaţa veşnică, pe care Domnul Hristos o dăruieşte fiecăruia care crede în El?!

Cine va putea număra toate Veştile Bune pe care Domnul Hristos ni le-a adus în această lume? Ce putem spune despre învăţătura Sa sfântă, despre Sfânta Sa Evanghelie? Iată, aceasta este Învăţătura dumnezeiască, veşnică, netrecătoare, Învăţătura care ne spune toate tainele vieţii noastre omeneşti şi în lumea aceasta şi în cealaltă. Ne spune întreaga soartă omenească atunci când este împreună cu Dumnezeu şi împotriva lui Dumnezeu, şi întreaga soartă amară şi înfricoşătoare atunci când omul este în preajma diavolului prin păcate, prin păcate nepocăite. Evanghelia Domnului Hristos este cu adevărat Vestea cea Bună nevăzută în lumea aceasta, Vestea cea Bună pentru fiecare fiinţă omenească în toate lumile. Şi tot ceea ce este al lui Hristos, fraţilor, totul este de fapt Bună Vestire lângă Buna Vestire, fiecare concepţie a Sa, fiecare părere de-a Sa, fiecare minune de-a Sa, fiecare lucrare de-a Sa: Bună Vestire lângă Buna Vestire! Şi, de aceea, de la venirea Sa în această lume, pământul a devenit Cer, aşa cum se spune în rugăciunile citite astăzi în biserică. Atunci când pământul devine lăcaş dumnezeiesc, atunci într-adevăr Domnul este împreună cu noi.

De aceea ziua de astăzi este de fapt Praznicul Preacinstitei Născătoare de Dumnezeu, Vestea cea Bună a Preasfintei de Dumnezeu Născătoare. Căci ea a împlinit întreaga Evanghelie a Domnului Hristos. Ea a trăit în iadul vieţii noastre pământeşti într-un mod

aşa de neprihănit, aşa de sfânt încât s-a învrednicit să nască pe Dumnezeu şi să devină Născătoare de Dumnezeu. Noi oamenii nu ne putem închipui o slavă şi o cinste mai mare decât aceea ca fiinţa omenească să devină Născătoare de Dumnezeu, Maică a Domnului. Ce slavă, ce cinste, ce măreţie! Aceasta aparţine ei, singurei celei fără de păcat, pe lângă Dumnezeu cea mai desăvârşită în neamul omenesc, Preasfânta Maică a Domnului. Ea este întreagă întruparea tuturor Veştilor Bune ale lui Hristos. Dacă nu ar fi fost ea, nu ar fi fost Dumnezeu în această lume. Dacă nu ar fi fost ea, nu ar fi fost creştinismul în această lume. Dacă nu ar fi fost ea, nu ar fi fost Dumnezeu cel Adevărat în această lume. Dacă nu ar fi fost ea, nu ar fi fost Adevărul veşnic în această lume. Dacă nu ar fi fost ea, nu ar fi fost Evanghelia lui Hristos. De aceea ea este fără de asemănare mai slăvită decât Heruvimii şi Serafimii.

De aceea la acest mare şi sfânt praznic ne închinăm şi ne rugăm Preasfintei Maici a Domnului, Atotbucuria noastră, ca să se roage necontenit Preaiubitului Său Fiu, Singurului Dumnezeului cel Adevărat şi Domnului Hristos, pentru neamul omenesc, pentru fiecare fiinţă omenească, pentru fiecare zidire din lume, pentru fiecare pasăre, pentru fiecare animal, pentru fiecare creatură, pentru fiecare stea, căci totul până la ea şi fără ea s-a scufundat în moarte, în păcat şi în întuneric, şi de la ea şi prin ea totul se ridică deasupra morţii, deasupra păcatului, şi se grăbeşte şi zboară spre lumile cereşti. Fie ca ea, singura Curată şi Preabinecuvântată Născătoare de

Dumnezeu, Atotmilostiva Maică a tuturor fiinţelor omeneşti, să ne conducă şi să ne călăuzească neîntrerupt în viaţa noastră zilnică, în fiece zi şi în fiece noapte, pentru ca prin întreaga noastră viaţă să-I slujim Domnului, Singurului Dumnezeu celui Adevărat, lui Iisus Hristos, în toate lumile şi astfel să ne izbăvească de păcate, de moarte, de diavol, de iad şi veşnic să-I slujim Minunatului Domn Iisus Hristos.

Întotdeauna să cădem în genunchi la rugăciune către Preasfânta Maică a Domnului, către această Bucurie mai presus de bucuria neamului omenesc, către această Sfântă mai presus de Arhangheli şi mai presus de Îngeri. Fie ca ea să ne fie întotdeauna protectoare şi conducătoare şi călăuzitoare prin întreaga viaţă şi în lumea aceasta şi în cealaltă, ca întreaga noastră viaţă să fie spre lauda şi slava Singurului Adevăratului Dumnezeu, a Domnului Iisus Hristos, Fiului Preasfintei Maici a Domnului, singurei Adevăratei Născătoare de Dumnezeu. Ei i se cuvine cinstea şi slava şi lauda şi toate rugăciunile noastre, şi pentru ale sale rugăciuni, Fiul său cel Minunat, Domnul Hristos, să primească rugăciunile noastre şi suspinele noastre şi să-i mântuiască pe toţi şi pe toate. Amin.

Evanghelia Sfântului Cneaz din Kosovo
Predica la ziua Înainte-vederii (1966)

Astăzi este ziua Înainte-vederii! Ce veste bună! (Evanghelie ne aduce la cunoştinţă sfântul mare şi nfricoşător praznic! Iată, înaintea tuturor ni-l trimite e minunatul Sfânt al lui Dumnezeu, pe Ţarul Lazăr. n Împărăţia Cerurilor el îşi ţine capul pe farfurie. A enit ziua, ziua în care Serbia Cerească trece cu succes xamenul ei straşnic, ziua în care Sfânta Evanghelie a fântului Sava deschide pagina amară, înfricoşătoare Golgotei ei sârbeşti. Sfântul Cneaz s-a hotărât în umele întregului popor pentru Împărăţia Cerurilor, ci împărăţia pământească este pentru puţin timp, ar cea Cerească este pururea veşnică.

A trebuit să aleagă între Adevăratul Dumnezeu, Domnul Hristos, şi uraganul de la est care a purtat este Balcani ateismul specific. Şi Sfântul Cneaz u a putut să procedeze altfel. Sfântul Cneaz nu a putut să încheie altfel istoria Sfântului Nemania, împreună cu tot poporul său a hotărât să meargă e calea Evangheliei Sfântului Sava, pe calea slujirii Domnului Hristos, pe calea menţinerii Sfintei erbii. Da! Sfinţii Nemania au avut un singur scop, n singur dor: ca Serbia să se preschimbe în Sfânta erbie; ca întregul pământ sârbesc să se transforme ctitorie dumnezeiască; într-o măreaţă, imensă năstire în care se va sluji numai lui Dumnezeu, umai Domnului Hristos.

Dacă am vrea în câteva cuvinte să spunem şi să exprimăm această Sfântă Evanghelie a Sfinţilor Nemania, începând de la Sfântul Sava şi Sfântul lui tată, Simeon, această Evanghelie spune: Hristos înainte de toate şi mai presus de toate! Totul pentru Hristos, iar pe Hristos pentru nimic! Sfânta Evanghelie a Sfântului Sava, Sfânta Evanghelie a Sfinţilor Nemania, iată Evanghelia Sfântului Cneaz şi Ţar Lazăr din Kosovo. Singura Evanghelie sârbească, Evanghelia care plăsmuieşte Sfânta Serbie, întreaga ţară o transformă în biserică - biserica în care se slujeşte Domnului. Şi această Sfântă Serbie au făcut-o ei, Sfinţii Nemania.

Ce reprezintă această Sfântă Serbie? Sfânta Serbie, aceasta este singura continuă, necontenită slujire adusă lui Dumnezeu. Aceasta este acea minunată Evanghelie pe care o proclamă Domnul Hristos poruncind tuturor oamenilor din toate timpurile: *Căutaţi mai întâi Împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui şi toate acestea se vor adăuga vouă* (Matei 6, 33). Evanghelia Sfântului Sava aceasta caută. Sfânta Serbie aceasta vrea - numai aceasta! Înainte de toate şi mai presus de toate Împărăţia lui Dumnezeu şi Dreptatea Sa! Iată, acestea sunt forţele creatoare: Dreptatea dumnezeiască, Adevărul dumnezeiesc, Dragostea dumnezeiască. Acestea sunt acele puteri sfinte care formează şi zidesc Sfânta Serbie, această Dreptate veşnică şi sfântă Dreptate dumnezeiască.

Şi ce a vrut Sfânta Serbie, Serbia lui Nemania? Ea a vrut ca să sfinţească lumea. Ea s-a construit singură. Cum? În primul rând cu ajutorul sfintei şcoli. Căci ce

dăruieşte omului învăţătura evanghelică, învăţătura Domnului Hristos, învăţătura Sfântului Sava? Dăruieşte cunoaştere despre Viaţa veşnică, dăruieşte cunoaştere despre Dumnezeul cel Adevărat, dăruieşte cunoaştere despre omul cel adevărat, dăruieşte cunoaştere despre sensul şi scopul vieţii noastre pământeşti. Însă nu numai cunoaştere; dăruieşte şi sfânta putere ca această chemare şi cunoaştere să se preschimbe în viaţă şi cu ele să vieţuim în această lume. Sfânta şcoală – iată, acesta este atelierul principal al Sfintei Serbii.

Şi ce mai dăruieşte şi ce mai vrea Sfânta Serbie, Serbia Nemaniilor şi a Sfântului Sava? Sfânta familie. Fără sfânta familie nu există progres în nicio ţară. Şi Sfântul Sava a vrut aceasta, Sfântul Cneaz Lazăr a vrut aceasta. Şi Evanghelia Sfântului Sava vrea aceasta: să sfinţească familia, ca relaţiile din familie, dintre părinţi şi copii, ale tuturor din casă, să fie relaţii sfinte, să slujească unul altuia ca sfinţii fraţi, ca sfintele surori. Să slujească Domnului Hristos slujind unul altuia, ca *toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi* (1 Corinteni 10, 31; Filipeni 1, 11). Ca în ea să se vieţuiască pentru Dreptatea lui Hristos, pentru Adevărul lui Hristos, pentru Dragostea lui Hristos; ca să se vieţuiască cu credinţă în Hristos; ca în familie să se slujească Domnului, căci slujind Domnului de fapt noi slujim nouă înşine, slujim veşniciei noastre, slujim Împărăţiei noastre Cereşti, slujim mântuirii sufletului nostru.

Şi noi, sârbii de astăzi, trebuie să ne cercetăm pe noi înşine. Fiecare trebuie să se cerceteze. Unde

sunt? Oare sunt eu în Sfânta Serbie? Oare trăiesc cu adevărat după Sfânta Evanghelie din Kosovo, după Evanghelia Sfântului Sava? Oare este pentru mine Hristos totul şi toate în această lume? Oare este pentru mine Hristos cea mai mare grijă în lumea aceasta? Oare este Hristos Singurul Dumnezeul cel Adevărat al întregii lumi? Oare mă despart încet de El şi fug de El şi mă alătur dumnezeilor mincinoşi ai acestei lumi, ştiinţelor mincinoase, învăţăturilor mincinoase? Fiecare să se cerceteze pe sine însuşi!

Cercetarea este foarte uşoară şi pentru mine şi pentru tine: dacă eşti sârb drept, dacă sfânta inimă sârbească bate în pieptul tău, tu eşti în întregime de la Domnul Hristos, în întregime în preajma Adevărului Său în această lume şi în cealaltă. Tu eşti în întregime în preajma Sfântului Cneaz Lazăr, tu cu totul tânjeşti în Kosovo după Sfânta Cruce şi după Libertatea de aur. Să nu gândeşti: toate acestea au fost, a fost Kosovo-ul şi a trecut. Şi astăzi este Kosovo, şi astăzi pier nenumăraţi sârbi. Mulţi mor fără înviere, mulţi pier pentru moartea veşnică. Însă există şi Sfinţi sârbi care îşi pun viaţa pentru Domnul Hristos, îşi pun viaţa pentru Sfânta Serbie. Ei nu se văd, nu se aud şi inima lor vibrează pentru Cer mai presus de toate păcatele, mai presus de toate morţile. Inima lor este altar, altarul din Kosovo, pe care ei permanent se aduc jertfă Domnului Hristos, slujind Lui şi neamului lor.

Înaintemergătorul Domnului

Predica întâi la Naşterea Sfântului Ioan Botezătorul

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Astăzi slăvim naşterea *celui mai mare între cei născuţi din femeie* (Matei 11, 11), a celui mai mare om după Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Astăzi slăvim naşterea Zorilor care au premers Zilei mântuirii lui Hristos anunţată în această lume. Astăzi slăvim naşterea pustnicului, a pruncului şi a omului pustnic, cel care a făcut cunoscut şi a arătat lumii pe Dumnezeu în trup. El este întâiul, el este cel mai important martor.

Iată, imediat după naştere, Irod l-a căutat ca să-l omoare; atunci când a ucis pruncii din Betleem (Matei 2, 13-18) şi nu l-a găsit pe pruncul Ioan, pe care mama sa l-a dus în pustie şi l-a ascuns în peşteră; el a trimis soldaţi în templu şi acolo îl ucid pe Sfântul Zaharia, tatăl său. Nimeni, înaintea acestui mic prunc, nu a mai cunoscut acea bucurie pe care a făgăduit-o Arhistrategul. Iar mama, sărmana mamă, a murit în peşteră şi a lăsat pruncul tânăr de ani, şi nimic mai mult, l-a lăsat singur. Cine a avut grijă de el, căci el a rămas în pustie copil fiind, nu s-a arătat până la cei treizeci de ani ai săi, după Evanghelia dumnezeiască, ca Propovăduitor al Evangheliei, ca Premergător al lui Hristos. Cine l-a crescut în pustie, cine? Îngerii. Dumnezeu şi Îngerii – iată educaţia lor, iată creşterea lor. Iar bucuria, unde este bucuria pentru părinţii săi? Bucuria este în Ceruri, veşnica bucurie.

Când s-a născut pruncul, după opt zile trebuia să i se pună numele. Când prietenii au vrut să-i pună numele tatălui său, Zaharia, Sfânta Elisabeta s-a împotrivit acestora şi i-a pus numele de Ioan, după descoperirea Sfântului Duh (Luca 1, 60). Atunci i-a dat o tăbliţă, o scândurică Sfântului Zaharia, ca să scrie care este numele său, şi el a scris *„numele lui este Ioan"* (Luca 1, 63). Şi ce înseamnă numele Ioan? Înseamnă *har*. În întregime plin de bunătăţi cereşti, aceasta înseamnă numele de Ioan: milostenie de la Dumnezeu, cea mai mare milostenie. Şi atunci, abia de atunci a început să vorbească Sfântul Zaharia, s-a umplut de Duh Sfânt şi a prorocit despre prunc că este Proroc al Dumnezeului Celui Înalt şi că este trimis în această lume *ca să gătească calea Domnului* (Luca 1, 64-76). Calea prin care lume? Prin pustia acestei lumi.

Ce a fost Înaintemergătorul în această lume? El nu a vrut să aibă nimic în această lume, nu a vrut niciun bun al lumii acesteia, nicio bogăţie a lumii acesteia. Ce spun? Nu a avut nici acoperiş deasupra capului, nici pâine n-a mâncat, s-a hrănit cu miere sălbatică, a avut pe el numai o haină din păr de cămilă (Marcu 1, 6). Aceasta a fost totul. Toată averea sa. Şi el pe toate acestea le-a avut ca şi cum nu le avea. El a privit prin sine însuşi şi a văzut pustia, pretutindeni pustia. A trăit în pustie, însă atunci când a privit spre oameni a văzut până la capătul pământului o nesfârşită pustie din nisip. Căci această lume este transformată din Rai, într-o înfricoşătoare pustie a morţii, în pustia păcatului.

Şi, într-adevăr, viaţa Sfântului în această lume a constat în a merge înaintea Domnului, în a fi Precursorul Său, Precursorul Domnului, Care S-a arătat în trup, Precursorul Sfintei Sale Evanghelii, Precursorul Bisericii Sale, Precursorul tuturor Apostolilor Săi– aşa cum este numit El în rugăciunile care se citesc astăzi: Apostolul universal. Precursor şi al tuturor Mucenicilor – da, Mucenic, căci a pătimit din cauza lui Irod, fiind ucis. Şi ce a fost viaţa sa dacă nu o necontenită mucenicie din leagăn până la mormânt: pustia, nisipul, viziunea înfricoşătoare a păcatelor omeneşti, a morţii omeneşti – bucurie nu a fost pentru el. Se spune că niciodată nu a râs. Nu este ceva neobişnuit . La fel scriu şi martorii oculari ai Domnului Hristos că Domnul Hristos nu a râs niciodată în această lume. Cum să râdă Dumnezeu, Care vede oamenii robiţi morţii din toate părţile? Cum să râdă Înaintemergătorul, căruia Dumnezeu i-a deschis ochii sufletului să privească toate păcatele oamenilor, toate păcatele neamului omenesc? Nu. Trebuia să dispară orice zâmbet de pe faţa marelui Pustnic al lui Dumnezeu, de la Sfântul Ioan Botezătorul.

El pregăteşte sufletele oamenilor pentru venirea Mântuitorului lumii. Cum le pregăteşte? Prin pocăinţă! Aceasta era singura virtute care conducea la Dumnezeu, şi atunci, şi acum. Priviţi astăzi în voi înşivă şi în lumea din jurul vostru: iată, ce vifor al păcatelor, ce furtună a păcatelor, fărădelegi, grozăvii, orori! Ce îţi rămâne de făcut, frate? Să te pocăieşti pentru tine şi pentru fraţii din jurul tău, pentru

oamenii din jurul tău. Sunt mulți care nu vor să se pocăiască, care nu-şi văd păcatele, care nu-şi văd crimele, însă tu, ca creştin, tu pocăieşte-te pentru el şi roagă-te în sineți pentru el: Doamne, dăruieşte-i pocăință! Dăruieşte pocăință fraților din jurul meu, iar în primul rând dăruieşte-mi pocăință mie însumi! Învață-mă să mă lupt împotriva păcatului şi să stăpânesc orice păcat din mine. Căci ce vrea pocăința, pentru ce este pocăința în această lume? Ca să omoare păcatul care este în tine şi în mine, ca să omoare păcatul din lume. Aceasta a fost principala propovăduire şi Evanghelia de seamă a Sfântului Ioan Botezătorul - pocăința. Şi Domnul Hristos a început de la pocăință. El a acceptat această deviză a mântuirii, El Şi-a început astfel propovăduirea: *Pocăi□i-vă, căci s-a apropiat Împărăția Cerurilor* (Matei 4, 17), ca să arate că Sfântul Ioan este profetul şi precursorul Său; că aceeaşi Evanghelie o începe Ioan şi o împlineşte Însuşi Domnul Hristos, Însuşi Dumnezeu.

Ce bogăție a dăruit Domnul lumii prin fiecare Sfânt? Iată, o astfel de bogăție a făcut-o cunoscută şi a anunțat-o prin întâiul Său Apostol - prin Sfântul Ioan Botezătorul; prin întâiul Său Evanghelist - Sfântul Ioan Botezătorul. Şi toți ceilalți Sfinți ai lui Dumnezeu, toți reprezintă această întruchipare a biruinței asupra păcatului. În primul rând asupra păcatului, iar dincolo de păcat - asupra morții, iar dincolo de păcat şi moarte - biruința asupra diavolului. Iată aceasta este fiecare Sfânt: biruința fiecăruia dintre noi prin această putere a lui Hristos: prin Dreptatea veşnică

dumnezeiască a biruit toată nedreptatea acestei lumi. Nu mai este minciună, nu mai este neadevăr pe care tu să nu-l poţi înlătura de la tine, dacă eşti creştin adevărat. Căci Domnul Hristos este Adevărul, veşnicul Adevăr, tot Adevărul întregii lumi. Tot ceea ce există în această lume, dacă nu este de la Hristos şi împreună cu Hristos, este minciună, este amăgire, este înşelare. Numai Adevărul Său este Adevărul veşnic, Adevărul nemuritor: niciun fel de moarte nu poate să-l nimicească, niciun fel de om nu poate să-l piardă, niciun luptător împotriva creştinismului, niciun luptător împotriva Bisericii.

Fie ca Bunul Dumnezeu, cu rugăciunile marilor Săi Sfinţi, să deschidă ochii sufletelor omeneşti, ca să înceapă să vadă Adevărul şi să se trezească. *Noaptea e pe sfârşite; ziua este aproape* (Romani 13, 12). Noaptea în care împărăţeşte păcatul şi moartea trece, ziua lui Hristos se arată, ziua Domnului Hristos Celui Înviat, Care biruieşte moartea în fiecare suflet în întreaga lume şi asigură Viaţa veşnică fiecărui creştin care crede în El.

Învierea Preasfintei Maici a Domnului

Predică la Adormirea Preasfintei de Dumnezeu Născătoare (1974)

Iată, astăzi, fraţi şi surori, prăznuim primul praznic, prăznuim o altă Înviere. La cea dintâi Înviere a înviat Hristos. Iar astăzi este altă Înviere, Învierea Preasfintei Maici a Domnului, care s-a urcat cu trupul la Ceruri.

Astăzi ea a trecut la cele veşnice, aşa cum trec oamenii la cele veşnice. Însă atunci când toţi Apostolii au petrecut-o şi au înmormântat-o, la înmormântare, din îngăduinţa Domnului, nu a fost prezent Sfântul Apostol Toma. Când a venit peste trei zile, el şi-a făcut cunoscută dorinţa de a săruta mormântul şi sfintele moaşte ale Născătoarei de Dumnezeu. Când au mers la mormânt şi l-au deschis, au văzut că nu mai este trupul Preasfintei Maici a Domnului. Trupul ei îl luase Domnul la Ceruri. Aceasta s-a arătat în aceeaşi zi, căci Preasfânta Maică a Domnului s-a arătat spre seară tuturor Apostolilor şi a făcut cunoscut că ea a plecat la Fiul său, deasupra tuturor Cerurilor.

Astfel, întâia după Domnul Hristos, Maica Domnului şi Născătoarea de Dumnezeu a ajuns să cunoască această mare bucurie, să se înalţe cu trupul şi să învieze cu trupul, aşa cum Fiul său a înviat. Prin acestea ea a arătat ceea ce a voit Domnul prin învierea Sa. Aceasta înseamnă că, în această lume, El a înviat-o din morţi, a înviat trupul ei, ca să arate că noi vom

învia în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi. Încă o dovadă a acesteia este şi marele praznic de astăzi, când trupul Preasfintei Maici a Domnului s-a ridicat deasupra tuturor Cerurilor. Aceasta este calea noastră, aceasta este calea fiecărui om.

Aţi auzit astăzi Sfânta Evanghelie a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Atunci când a venit în casa prietenilor Săi, a lui Lazăr şi a surorilor sale (Luca 10, 38-42), Domnul a învăţat ca dintotdeauna adevărurile dumnezeieşti. Atunci sora mai tânără, Maria, s-a aşezat la picioarele lui Iisus şi asculta cuvântul Său. Iar Marta, casnica, sora mai mare, se străduia ca să-L întâmpine mai bine pe Mântuitorul, să pregătească cât mai bine ceva pentru prânz. Şi Marta, în grabă fiind, Îi zice: *Doamne, spune-i deci să-mi ajute.* Iată, am multă treabă. Iar El îi zice: *Marto, Marto, te îngrijeşti şi pentru multe te sileşti; dar un lucru trebuie, un lucru este de trebuinţă* (Luca 10, 38-42). Ce înseamnă aceasta? Să ai credinţă în Domnul Hristos şi să asculţi poruncile Sale şi să împlineşti învăţăturile Sale. *Maria partea bună şi-a ales*, spune Mântuitorul (Luca 10, 42), acest singur *lucru este de trebuinţă* fiinţei omeneşti în această lume: să creadă în Singurul Dumnezeu, Cel Adevărat, şi să trăiască după poruncile Sale, acest *singur lucru este* de trebuinţă fiecărei fiinţe omeneşti. Aceasta ne arată Sfânta Evanghelie de astăzi, a Preasfintei Maici a Domnului.

Căci şi noi trebuie să înviem în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi. Şi noi trebuie să ieşim din trupul, care astăzi este cu noi, ca şi el să se curăţească

şi să învieze în Viaţa veşnică. Aceasta se va petrec fără îndoială, dovada este faptul că Domnul a înviat cu trupul şi viază cu trupul în Ceruri, şi deasupra tuturor Cerurilor. Şi acelaşi lucru s-a petrecut şi cu Preasfânta Maică a Domnului, şi ea viază în Ceruri şi deasupra tuturor Cerurilor. Căci ea, cea dintâi, a împlinit Evanghelia Domnului Hristos. Preasfânta Maică a Domnului, născându-ne pe Mântuitorul, a împlinit toate poruncile Sale pe pământ (Luca 3, 51; 10, 28), şi astfel a dat tuturor oamenilor pildă ca şi noi să facem la fel. Nu numai aceasta, dar ea dăruieşte fiecăruia forţa şi puterea să se întoarcă spre ea şi să împlinească poruncile Domnului Hristos.

Şi Preasfânta Maică a Domnului arată prin nenumărate minuni că ea este, cu adevărat, după Domnul Hristos, întâia Apărătoare a neamului omenesc, şi că tot ceea ce are loc în Biserică se întâmplă prin ea. Ea ni L-a născut pe Dumnezeu şi prin aceasta ne-a dăruit toate bunătăţile cereşti, toată vrednicia cerească. De aceea, spune un Sfânt Părinte, toate darurile pe care ni le-a adus Domnul Hristos, ni le-a adus prin Preasfânta Sa Maică, prin Preasfânta Născătoare de Dumnezeu. Şi nouă ne trebuie aceste daruri, darurile vieţii, ne trebuie Adevărul dumnezeiesc, Dreptatea dumnezeiască, Binele dumnezeiesc, Dragostea dumnezeiască, toate acestea ne sunt de trebuinţă. Şi toate acestea le dobândim de la Domnul Hristos prin Preasfânta Maică a Domnului, care se roagă pentru noi, care cere în rugăciune toate darurile Sale dumnezeieşti pentru fiecare făptură omenească ce i s-a adresat pentru ajutor.

Fie ca ea să fie mijlocitoare între noi şi Fiul său Dumnezeiesc şi să ne dăruiască puterile dumnezeieşti ce ne sunt de trebuinţă pentru a duce viaţă cucernică în această lume. Iar viaţa noastră începe aici pe pământ şi se continuă în toate veacurile. Fie ca Preasfânta Maică a Domnului să ne conducă şi să ne călăuzească întreaga noastră viaţă şi să ne scoată din această lume, să ne facă să intrăm în cealaltă lume, în Împărăţie, în Împărăţia veşnică a Fiului său, ca să putem şi noi, nevrednicii, să-L slăvim pe Minunatul său Fiu, pe Domnul şi Dumnezeul şi Mântuitorul nostru Hristos şi pe ea să o avem totdeauna călăuză în toate lumile şi vieţile. Amin.

Primul Mucenic al Noului Testament
Predica întâi la Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul (1964)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Astăzi este mica Vinere Mare, altă Vinere Mare. Căci astăzi a fost ucis *cel mai mare între cei născuți din femeie* – Sfântul Ioan Botezătorul şi Înaintemergătorul Domnului. În Vinerea Mare oamenii L-au dat morții pe Dumnezeu, L-au răstignit pe Dumnezeu. În ziua sfântului praznic de astăzi oamenii l-au ucis pe cel mai mare om. Cel mai mare – aceasta nu o spun eu. Care va fi lauda mea pentru marele şi slăvitul Înaintemergător al Domnului, pe care buzele Domnului l-au lăudat mai mult decât pe oricare om, mai mult decât pe oricare dintre Apostoli, dintre Îngeri, dintre Proroci, dintre Drepți, dintre înțelepți. Căci buzele Domnului au spus despre el: *Acesta este cel mai mare între cei născuți din femeie* (Matei 11, 11). Nu este laudă mai mare în această lume.

Da, praznicul de astăzi este o altă Vinere Mare. De ce? Crima săvârşită în ziua de astăzi, atunci când Irod a ucis pe *cel mai mare între cei născuți din femeie,* nu este mai mare decât crima săvârşită în ziua Vinerii Mari. De ce Mântuitorul l-a preamărit pe marele Sfânt Ioan Botezătorul ca pe nimeni altul dintre oameni? De ce, fraților? Pentru că Sfântul Înaintemergător întruchipează întru sine, în persoana sa, toate virtuțile Cerului, toate virtuțile tuturor Prorocilor, ale tuturor Apostolilor, ale tuturor Mucenicilor, ale Îngerilor

Cereşti, ale tuturor Mărturisitorilor. Iată, astăzi noi proslăvim pieirea, tăierea capului întâiului Apostol între toţi Apostolii. Căci Înaintemergătorul Domnului a fost trimis de Dumnezeu în primul rând ca să facă cunoscut lumii pe Mântuitorul ei. Cu mult înaintea Apostolului Petru, înaintea Apostolului Natanail, înaintea oricui, el a arătat şi a făcut cunoscut lumii pe Dumnezeu Care S-a întrupat şi S-a arătat ca Domnul Iisus Hristos. Cel dintâi Apostol, care L-a văzut pe Duhul Sfânt pogorându-Se din Ceruri asupra Domnului Iisus atunci când S-a botezat în Iordan şi L-a făcut cunoscut ca Fiul lui Dumnezeu şi Mântuitorul lumii. El este şi întâiul Evanghelist între Evanghelişti. El este întâiul care a făcut cunoscut lumii şi a arătat pe Purtătorul tuturor veştilor importante pentru neamul omenesc, pe Domnul Hristos.

Astăzi noi proslăvim mare praznic al întâiului dintre prorocii Noului Testament, al Sfântului Proroc al Noului Testament. Iată, el a făcut cunoscut lumii că Domnul Hristos Se arată lumii nu numai ca Mântuitor, ci şi ca Luminător şi ca Judecătorul lumii. În mâinile Sale sunt şi securea, şi lopata: *Va curăţa Domnul aria pământului* în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi şi va despărţi grâul de neghină, dreptii de nedrepţi (Matei 3, 12). Toate acestea le-a cunoscut marele şi slăvitul Proroc, Înaintemergătorul şi Botezătorul Domnului. De aceea, astăzi îl şi slăvim ca Sfânt Proroc al Noului Testament, ucis de necinstitul şi răufăcătorul împărat Irod.

Încă a dobândit Sfântul Înaintemergător mărturia Domnului că este *cel mai mare între cei născuţi din femeie*, că el este Întâiul Mucenic al

Noului Testament între toți Sfinții Mucenici. Iată cum a pătimit el pentru Dreptate dumnezeiască în această lume! A pătimit cu bucurie! În cântările şi în rugăciunile bisericeşti de astăzi se spune că a plecat cu bucurie la moarte: *pentru adevăr nevoindu-te, bucurându-te, ai binevestit şi celor din iad pe Dumnezeu* (din troparul Sf. Ioan Botezătorul). Şi prin aceasta a devenit întâiul model şi întâiul însufleţitor al tuturor Sfinților Mucenici ai Noului Testament de la întâiul Mucenic Ştefan până în ziua de astăzi. Toți Sfinții Mucenici merg la moarte bucurându-se pentru Domnul Hristos, merg la moarte căci ştiu că moartea nu-i poate ține în cătuşe, ştiind că ea este numai poarta deschisă, poartă spre Împărăția Cerurilor pentru sufletele lor sfinte. Cum să-ți explici altfel, frate şi soră, bucuria Sfântului Marelui Mucenic Gheorghe când îi sfâşiau trupul, îi sfărâmau oasele pe roată, iar el chiuia de bucurie, căci Îl vedea pe El şi pe Îngerii lui Dumnezeu stând în jurul Său, iar Îngerii au oprit roata. Iată, ce bucurie în aceste cumplite chinuri! Şi Sfântul Mare Mucenic a stat întreg şi sănătos înaintea necredinciosului împărat Diocleţian. Primul descoperitor al bucuriei sfinte în mucenicie este slăvitul, Sfântul Ioan, Înaintemergătorul şi Botezătorul Domnului.

Şi s-a arătat Sfântul Înaintemergător în împărăția morții ca cel dintâi Evanghelist, ca să facă cunoscută Evanghelia lui Hristos în împărăția morții. S-a arătat tuturor ca cel dintâi mucenic, ca să arate cum pentru Adevăratul Dumnezeu, pentru Domnul Hristos, Mântuitorul lumii, oamenii vor merge cu bucurie la

moarte atâta timp cât moartea nu-i stăpâneşte şi nu-i biruieşte. Nu se vor teme de moarte, căci vor fi mai puternici decât moartea. Domnul va dărui biruința asupra trupului muritor, prin Învierea Sa cu trupul. Şi a intrat slăvitul Înaintemergător în împărăția morții ca Înaintemergătorul tuturor adevăraților mărturisitori ai lui Hristos în lume, ca Înaintemergătorul tuturor adevăraților proroci din lume, ca să facă cunoscut tuturor sufletelor din împărăția morții: Iată, atunci când Domnul Se va arăta aici peste scurt timp, moartea este biruită, demonii sunt biruiți, împărăția morții va fi nimicită. Şi voi veți fi scoşi din această grozăvie în bucuria cerească şi în lumea cerească.

De aceea Domnul a tăcut, de aceea Domnul nu l-a înviat pe acela despre care a zis că este cel mai mare între cei născuți din femeie. Trebuia ca el să-şi ducă la bun sfârşit lucrarea sa apostolică, lucrarea sa evanghelică, lucrarea sa mucenicească, lucrarea sa mărturisitoare în iad, în împărăția morții.

Şi, iată, de aceea ziua de astăzi este pentru noi, creştinii, ca o a doua Vinere, Vinerea Mare. Însă aşa cum pentru Mântuitorul după Marea Vineri vine Învierea, tot aşa şi Înaintemergătorul cu bucurie moare, intră în moarte, căci vede biruința asupra morții, ştie că Domnul îi va asigura şi lui Viața veşnică şi învierea din morți în ziua Înfricoşătoarei Judecăți.

Noi astăzi slăvim pe acest mare şi slăvit întâi Apostol, întâi Mucenic, întâi Evanghelist şi Înaintemergător al tuturor creştinilor adevărați de-a lungul veacurilor, ne plecăm pătimirilor sale pline de bucurie pentru Adevăratul Hristos, şi sfintei sale

Evanghelii, şi sfintei Apostolii, şi sfintei Mucenicii. Iată, două mii de ani, el, care a îngăduit ca nelegiuitul împărat să-i taie capul, face nenumărate minuni în lumea pământească viind alături de Domnul Hristos în această lume. De două mii de ani el face minuni în sufletele tuturor celor ce se îndreaptă spre el în rugăciune. Iată, frate şi soră, atunci când te afli în vreo suferinţă mare, întoarce-te către acest întâi Apostol al lui Hristos şi te va ajuta în toate greutăţile tale. Când te afli în vreun mare necaz, întoarce-te către acest întâi Evanghelist. Orice amărăciune ar fi în sufletul tău, el o va îndulci prin Bunele Vestiri ale lui Hristos, pe care ţi le va trimite în taină din cealaltă lume în sufletul tău chinuit. Şi când te afli în ispitele şi grozăviile acestei lumi pământeşti, tu aleargă la el, la Sfântul Mărturisitor, spune-i despre inima ta, povesteşte-i despre sufletul tău, şi fii încredinţat că el va coborî în sufletul tău într-un fel dumnezeiesc şi tainic şi te va mântui, şi te va izbăvi de toate ispitele şi necazurile. Însă dacă trebuie să pătimeşti pentru Domnul Hristos în această lume, dacă asupra ta năvălesc oamenii din toate părţile, ateii şi luptătorii împotriva lui Hristos vor să te nimicească pentru că eşti al lui Hristos, vor să amuţească buzele care vorbesc despre Hristos, tu atunci să-ţi aduci aminte de el, de întâiul Mucenic, şi să strigi către el: O, Sfinte Mucenice, întâiule Mucenice al lui Hristos, degrab ajută-mă! Dăruieşte-mi ca şi eu să mor pentru Domnul Hristos, să las trupul ca pe o îmbrăcăminte trecătoare şi să merg în Împărăţia lui Hristos pe calea sfintei mucenicii! Şi el se va ruga Domnului ca şi tu să intri în rândul Sfinţilor.

O, fie ca sfintele sale rugăciuni să se preamărească şi astăzi şi mâine şi întotdeauna şi să se înalţe pentru noi, creştinii şi sârbii, şi pentru toţi oamenii acestei lumi. Ca Domnul să dăruiască tuturor pocăinţă, pe toţi să-i miluiască şi pe toţi să-i mântuiască! Şi ca toţi oamenii, călăuziţi de slăvitul Înaintemergător, să-L slăvim veşnic pe Singurul Adevăratul Dumnezeu în toate lumile, pe Domnul Iisus, a Căruia este cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Primul Creştin
Predica a treia la prăznuirea Sfântului Arhanghel Mihail (1973)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Fraţilor şi surorilor, aceeaşi Evanghelie se referă şi la Îngeri şi la oameni. Aceeaşi dreptate se referă şi la Îngeri şi la oameni – veşnica Dreptate dumnezeiască. Aceeaşi Evanghelie, acelaşi Adevăr se referă şi la Îngeri şi la oameni. Aceasta ne-o mărturiseşte Biserica lui Dumnezeu. Domnul Hristos a făcut din Îngeri şi din oameni o Singură Biserică. Aceasta se cântă în cântările de astăzi: *Din Îngeri şi din oameni a făcut o Singură Biserică.*

Un lucru straniu şi în acelaşi timp foarte clar: de ce am pierdut Cerul, noi, oamenii, cum am pierdut Împărăţia Cerurilor, cum am pierdut Adevărul dumnezeiesc, veşnicul Adevăr dumnezeiesc, veşnica Dreptate dumnezeiască? *Dar pe când oamenii au aţipit, au adormit,* spune Mântuitorul, *a venit vrăjmaşul diavol* (Matei 13, 24-30). Cum să adoarmă oamenii? Oamenii adorm atunci când dorm în păcat, ei înşişi de bunăvoie alegând păcatul. Atunci ceea ce este dumnezeiesc în ei, ceea ce ţine de Viaţa cea veşnică se pierde, se micşorează. Dar când eu şi tu dormim? Atunci când săvârşim păcate, când facem rău. Căci fiecare păcat ne desparte de Dumnezeu, ne îndepărtează de Dumnezeu. Într-atât ne îndepărtează de Dumnezeu, încât păcatele se adună într-o moarte productivă, care ne îndepărtează de Dumnezeu şi

ne cufundă în nesimțire față de Dumnezeu. Întreabă Sfantul Isaac Sirul: ce este păcatul? Şi răspunde: păcatul este nesimțirea față de Domnul Cel Înviat. Dacă nu simți că Domnul a înviat şi dacă nu crezi în aceasta – iată, aceasta este primul păcat neruşinat. Acest păcat face să intre în tine şi în mine moartea veşnică, face să intre minciuna în locul adevărului, nedreptatea în locul dreptății, răutatea în locul iubirii. Şi fiecare păcat cât de mic ascunde în sine fie şi numai un mic diavol.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune: În fiecare păcat este diavolul. De aceea trebuie să ne temem de păcat ca de însuşi diavolul. El nu ne arată fața lui murdară şi respingătoare, căci oamenii s-ar scârbi de el, ar fugi de răul său. Îndulceşte însă fiecare păcat cu un strat subțire de miere şi fiecare păcat ne promite, şi mie şi ție, bucurie, fericire, linişte, pace. Creează în sufletul meu şi al tău prăbuşirea, suferința, necazul, groaza, ura, ranchiuna, răutatea. Şi omul, creația lui Dumnezeu, dintr-odată se pomeneşte departe de Dumnezeu, într-o țară îndepărtată. Fiul risipitor l-a părăsit pe Tatăl Ceresc şi a plecat într-o țară îndepărtată, străină, ca să slujească acolo porcilor, pe care diavolul îi înmulțeşte în om şi în lume în jurul omului (Luca 15, 11-32).

Astfel, frații mei, pe Adevăratul Dumnezeu şi Dreptatea Sa şi Adevărul Său le izgonesc din sufletele noastre păcatele noastre, nu ale altora, ci păcatele noastre personale. Noi avem obiceiul să punem asupra altuia suferința noastră, chinul nostru, asupra dușmanilor din jurul nostru. Şi, de fapt, dușmanul

principal este în noi înşine. Păcatul - acesta este duşmanul tău. Să ştii că dacă urăşti pe cineva, te îndepărtezi de Dumnezeu şi creezi în tine o mică moarte, un mic iad. Dacă ripostezi, dacă înjuri, o asemenea grozăvie intră în sufletul tău, un asemenea iad este în spatele înjurăturii! Domnul Hristos Se numeşte în Evanghelie *Cuvântul lui Dumnezeu* (Ioan 1, 1-3), iar tu pe acest Cuvânt dumnezeiesc Îl înjuri, Îl insulţi, Îl sluţeşti. Să ştii că prin fiecare înjurătură aduci în sufletul tău câte un diavol. Nu te mira dacă se înmulţesc în sufletul tău, nu te mira dacă te biruie toate rătăcirile şi toate grozăviile acestei lumi. Dacă Îl pierzi pe Adevăratul Dumnezeu, pe Domnul Hristos, tu ai pierdut Dreptatea lui Dumnezeu, ai pierdut Adevărul dumnezeiesc şi te-ai scufundat în beznă, în întuneric şi în iad.

Priveşte ce se întâmplă cu neamul omenesc de astăzi. Priveşte această slăvită şi lăudată omenire a veacului al XX-lea! Priveşte cum oamenii veacului al XX-lea produc cel de-al Treilea Război Mondial. Nu au simţit că Primul Război Mondial a fost cel mai mare chin al Europei atunci când L-au părăsit pe Adevăratul Dumnezeu, pe Domnul Hristos. Apoi a intrat în cel de-al Doilea Război Mondial, iar acesta este pedeapsa lui Dumnezeu. Dumnezeu i-a lăsat în voia lor. Şi ce s-a făcut din această lume, în primul rând din Europa? Măcel, măcel! Noi inventăm dumnezei mincinoşi, Europa a devenit fabrica dumnezeilor mincinoşi, fabrica idolilor. Europa produce în fabrica ei nebună civilizaţie fără Dumnezeu. Ce sunt toate aceste şcoli, elementare şi superioare, fără

Dumnezeu? Acesta este idolul ateilor! Europa a creat în fabrica ei aşa-numita cultură europeană. Cultura, aceasta este batjocura şi ruşinea Europei, căci aceasta este cultura fără Hristos, împotriva lui Hristos.

Şi noi, nenorociţii şi sărmanii sârbi, îi aplaudăm, strigăm „aliluia" culturii europene. Iar cultura? Cultura Îl ucide pe Dumnezeu în om. Închipuiţi-vă cum Europa produce oameni cu puţină credinţă sau necredincioşi. Ne mulţumim cu cultura europeană, ne mulţumim cu civilizaţia, dar trebuie să o privim după roadele ei (Matei7, 16). Ce ne dă această cultură şi civilizaţie europeană? Inventează otrăvuri, nenumărate otrăvuri, şi le seamănă în toate continentele. Inventează minciuna, inventează dumnezei mincinoşi şi slujeşte dumnezeilor mincinoşi prin instituţiile ei şi se dă drept organizaţie. Înfiorător! Fabrica dumnezeilor mincinoşi – aceasta este Europa. Se pleacă înaintea aurului, se pleacă înaintea apei. Ce este aurul? Este idolul tuturor continentelor acestei lumi. Oamenii L-au schimbat pe Hristos Dumnezeu cu aurul galben, respectiv cu noroiul galben.

Şi noi, europenii, şi noi, nenorociţii sârbi, ce facem noi? Îl lepădăm de la noi pe Adevăratul Dumnezeu, pe Domnul Hristos, îl respingem pe Sfantul Sava şi ne plecăm mincinoşilor idoli europeni. Ce a rămas din sate? În fiecare casă este un idol, în fiecare casă este un idol mincinos şi un dumnezeu mincinos. Televizorul, radioul, moda, ce porcării! Omului lui Hristos îi este ruşine că este om. Iar noi, noi sârbii, dormim un somn adânc. Am adormit şi

diavolul se plimbă prin sufletele noastre, seamănă neghină. Seamănă batjocură şi ruşine, minciună lângă minciună, întuneric lângă întuneric, iad lângă iad. Unde sunt gospodarii noştri din vremea Sfântului Sava, unde sunt obştile noastre, unde este cinstea noastră? Sârbilor, păziți-vă de blestemul lui Dumnezeu, de blestemul Adevăratului Dumnezeu, căci ați început să slujiți dumnezeilor mincinoşi. Bisericile voastre, ctitorite de Țari Sfinți, sunt în permanență goale, mai mult sau mai puțin goale. Unul merge după boi, altul merge la piață, al treilea după nişte mărunțişuri, al patrulea după modă (Luca 14,18-20). Unde merg? În varniță, în var nestins. L-au părăsit pe Adevăratul Dumnezeu, calea Sfântului Sava, au părăsit tot ceea ce Sfinții noştri strămoşi au lăsat în urma lor pentru noi.

În afară de noi, creştinii de pe pământ, sunt nenumărați creştini în Ceruri. Primii creştini sunt Sfinții Îngeri şi în fruntea lor este Sfântul Arhanghel Mihail, pe care îl slăvim astăzi, Comandantul de oşti al oastei lui Hristos, şi al celei cereşti, şi al celei pământeşti. Astăzi el ia aminte şi la neamul omenesc. Oare sunt în el ostaşi? Oare este el conducătorul tău de oşti sau ai alt conducător de oşti, propria ta oaste întunecată şi neagră? Astăzi el ia aminte şi asupra neamului sârb, ca să vadă care sunt sârbii din oastea sa şi care sunt cei din tabăra adversă, din oastea îngerului negru, din oastea diavolului. Este cumplit şi să-ți imaginezi că majoritatea l-a părăsit pe Comandantul de oşti ceresc, Voievodul tuturor creştinilor din Cer şi de pe pământ. Şi noi să ne cercetăm astăzi: Unde

suntem? Suntem, oare, în oastea Sfântului Arhanghel Mihail sau în oastea întunecată a arhanghelului căzut, satana? Nu, niciodată nu trebuie să ne temem de înfrângere.

Împotriva fiecărui rău există apărarea lui Hristos, împotriva fiecărui păcat există virtutea lui Hristos. Sunt slab şi neputincios. Da, Apostolul Pavel se laudă cu slăbiciunea sa. De ce? *Când sunt slab, atunci sunt tare* (Corinteni 12, 10), apoi mă sprijin pe Domnul, Care este Atotputernic. Cu această putere învinge orice rău, orice păcat, orice diavol. Astfel, noi suntem ostaşi în sfânta oaste, în oastea dumnezeiască a Sfântului Arhistrateg Mihail. Noi ne luptăm împreună cu el şi conducem lupta împotriva fiecărui păcat, împotriva fiecărui rău, nu cu tunuri şi cu avioane, ci cu sfintele virtuți evanghelice: cu postul, cu rugăciunea, cu privegherea, cu iertarea, cu dragostea. Nu te teme niciodată de vrăjmaşul care se luptă fățiş sau în taină împotriva credinței tale. Eşti întotdeauna mai puternic decât el. Fii sigur că-l învingi. Domnul este cu tine! Şi înaintea ta, Conducătorul de oşti, Comandantul suprem – Sfântul Arhistrateg Mihail.

Să nu uităm niciodată că suntem creştini chemați în această lume ca să împlinim poruncile dumnezeieşti; să nu dormim, să nu adormim în păcate, căci prin aceasta adormim în moarte, ci necontenit să priveghem. Să ne biciuim cu biciul pocăinței, să ne trezim dacă ne abatem spre orice păcat. Atunci ne vor alerga în ajutor nu numai toate Puterile Cereşti, ci şi însuşi Sfântul Arhistrateg, Comandantul Puterilor Cereşti, Sfântul Arhanghel

Mihail. Noi trăim în această lume ca să o dedicăm Dragostei lui Hristos şi Adevărului lui Hristos. Nu spune: suntem puțini! Nu spune: suntem singuri! De aceea omul de credință ortodoxă, omul de credința Sfântului Sava, nu se teme de niciun necredincios, nici măcar de această cultură europeană lipsită de credință. El are sabia, sabia pocăinței, cu care taie pe toți dușmanii sufletelor şi mântuirii noastre.

Şi noi, creştinii, avându-l alături pe Îngerul nostru Păzitor, totdeauna avem sabia care să ne apere de acest rău şi de acest păcat, dacă suntem treji, dacă nu dormim în păcat. El aşteaptă de la noi râvna noastră, să ne dovedim pregătiți. Căci ce este păcatul? Păcatul este întrebuințarea rea a libertății. În spatele tău, omule, stă Dumnezeu şi diavolul. O asemenea libertate a dat Dumnezeu omului. Alege între Dumnezeu şi diavol, alege între viață şi moarte. Aceasta este calea ta. Dacă Îl alegi pe Dumnezeu, dacă alegi Adevărul Său în locul minciunii diavolului, dacă alegi Dreptatea Sa, ferice de tine! Vei intra în Împărăția Cerurilor şi acolo împreună cu Puterile Netrupeşti şi Cereşti Îl vei slăvi pe minunatul Domn, pe Dumnezeul cel Adevărat.

Fie ca Sfântul Arhistrateg Mihail şi pe noi cei prezenți, pe noi toți, în toate lumile, să ne înroleze în oastea sa şi să ne dăruiască toate armele sale, ca să biruim orice ispită, orice păcat, orice moarte, orice diavol, orice ateu, orice modă rea, şi toți să-L aibă pe Domnul Hristos şi în această lume şi în cealaltă. Şi aceasta înseamnă să trăim pentru mântuirea sufletelor noastre şi fericirea noastră. Fie ca Sfântul Arhistrateg

Mihail să facă din sufletele noastre foc al rugăciunii, ca să ne întoarcem totdeauna spre el în greutăţile noastre, ca să ne izbăvim de orice păcat şi să slăvim împreună cu el şi cu toţi Sfinţii pe minunatul Domnul Hristos, Care ne-a izbăvit prin Învierea Sa de iad, de păcat, de moarte. Lui fie slava în veci vecilor. Amin.

Taina sfintei educații

Predica întâi la Intrarea în biserică a Preasfintei Fecioare Maria (1964)

Iată sfântul şi marele praznic al Intrării în biserică a Maicii Domnului. Atunci când a împlinit trei ani, părinții, după făgăduința dată, au condus-o în sfântul templu din Ierusalim. Au călătorit de la Nazaret împreună cu rudele şi în mod solemn au intrat în biserica lui Dumnezeu ca să-şi împlinească făgăduința. Şi Sfântul Arhiereu Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Înaintemergătorul, a primit-o şi a condus-o în sfântul templu pe Preasfânta Fecioară, a condus-o în partea cea mai sfântă a templului, în Sfânta Sfintelor, iar în acea parte nimeni nu putea să intre în afară de arhiereu, şi acesta numai o dată pe an (Evrei 9, 3,7). Aşa era în Vechiul Legământ. Dar Sfântul Zaharia, fiind plin de Duh Sfânt, şi prin rânduială dumnezeiască, a condus-o pe Sfânta Fecioară în partea cea mai sfântă a templului, în Sfânta Sfintelor. Şi Sfânta Fecioară a petrecut şi a trăit nouă ani în templul din Ierusalim.

De ce prăznuim astăzi acest praznic? De ce să nu rămână Sfânta Fecioară acasă la ea, în loc să o conducă părinții şi să o predea la templu ca să crească acolo, ca să trăiască acolo? Ce înseamnă aceasta, frate? Aceasta este pentru noi toți o mare taină, taina sfintei educații. Toată taina aceasta ne înfățişează pentru ce este creat omul şi ce trebuie să facă din sine, de ce se nasc copii în această lume, cum trebuie să-i educăm.

Iată, Sfânta Fecioară Maria a fost educată nouă ani în templu, şi *însoţită în templu*, aşa cum se spune în cărţile bisericeşti, *ca să se educe într-un mod sfânt*, ca să dobândească educaţie sfântă. Şi ce înseamnă aceasta? Ca să-şi sfinţească sufletul, ca să-şi sfinţească mintea, ca să-şi sfinţească voia, ca să-şi sfinţească întreaga fiinţă. Căci omul de aceea este creat, ca să fie sfânt, căci *voia lui Dumnezeu*, spune Sfântul Apostol Pavel, *este sfinţirea noastră*. Aceasta vrea Dumnezeu de la noi: ca să ne sfinţim, să devenim Sfinţi, ca viaţa noastră să fie sfântă.

Aceasta este ceea ce Domnul vrea să facă cu întreg neamul omenesc, şi mai întâi a făcut cu Preasfânta Născătoare de Dumnezeu: a mântuit-o de păcat, a curăţit-o cu totul de păcat, de moarte şi de orice demon, şi a arătat cum trebuie să fie fiinţa omenească care poate să existe în această lume. De aceea este Preasfânta Născătoare de Dumnezeu mai presus de toţi Heruvimii şi Serafimii după curăţie, după fiinţa sa fără de păcat, după sfinţenia sa. Iată ce este sfinţenia: ea a transformat-o pe Preasfânta Născătoare de Dumnezeu în Templul lui Dumnezeu, în Templul Viu al lui Dumnezeu. Ea s-a dedicat cu totul slujirii lui Dumnezeu, cu întreaga sa fiinţă – şi sufletul său şi trupul său neîncetat aduceau rugăciuni lui Dumnezeu, şi ea a slujit neîncetat lui Dumnezeu. Astfel, viaţa sa a fost, de fapt, o slujire adusă lui Dumnezeu. O astfel de educaţie i-a fost dată Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Astăzi, fraţilor, în lume există o mare confuzie în jurul a ceea ce este educaţia şi care este scopul ei.

S-au chinuit minţile europene, aşa-numiţii oameni de ştiinţă, profesori, învăţători, educatori, toţi s-au îndepărtat tot mai mult de binecuvântatul scop al educaţiei şi ne-au propus omul ca urmaş al maimuţei: omul a provenit din animal!... S-au îndepărtat de sfânta educaţie. Priviţi cum s-au sălbăticit oamenii astăzi! Priviţi ce rău fac, ce crime, ce păcate, şi au sufletele liniştite, conştiinţele împăcate. Se fură, se pradă, dar nu se neliniştesc. Dacă suntem animale, de ce să nu trăim animalic? Cine ne poate interzice aceasta? Dacă nu avem conştiinţă, dacă Dumnezeu nu este mai presus de noi...

Pentru ce există omul, care este scopul educaţiei? Domnul Hristos a spus-o, a spus-o Făcătorul omului, Cel Care l-a creat pe om, Domnul Dumnezeu, El a spus care este scopul educaţiei. Care este scopul educaţiei, fraţilor? Dumnezeu l-a creat pe om cu chipul Său în suflet, cu chipul lui Dumnezeu în suflet, cu chipul viu. De ce? Ca omul să se desăvârşească şi să se umple de Dumnezeu, ca să devină chipul lui Dumnezeu, să devină asemenea lui Dumnezeu. Iată, acesta este scopul educaţiei. Acesta este scopul educaţiei pe care Dumnezeu a rânduit-o omului, pe care a rânduit-o Bisericii lui Hristos Însuşi Domnul Hristos, Dumnezeul cel Viu şi Adevărat, Care a venit în această lume. El ne-a făcut cunoscut şi ne-a poruncit nouă tuturor: *Fiţi desăvârşiţi precum Tatăl vostru Cel Ceresc desăvârşit este* (Matei 5, 48), aşa cum Dumnezeu este desăvârşit. Acesta este scopul educaţiei.

Domnul ne-a spus pentru ce a întemeiat Biserica Sa: ca în Biserică să ne dea toate mijloacele cu ajutorul

cărora să înfăptuim acest scop al educaţiei noastre, mijloacele care ne vor face asemenea lui Dumnezeu, care ne vor face ai lui Hristos, ca să fim asemănători Domnului Hristos, să devenim ca El (1 Ioan 3, 2). Aceasta este porunca, astfel se porunceşte în Sfânta Evanghelie: *să umblăm aşa cum El a umblat* (Efeseni 5, 2; Ioan 2, 6) atâta timp cât a fost pe pământ, El, Domnul Hristos. Iată scopul educaţiei! Şi când se înfăptuieşte acest scop al educaţiei, ce se întâmplă cu omul? Omul se sfinţeşte!

De aceea a venit Domnul Hristos în această lume ca să ne arate ce este omul desăvârşit, ca să ne dea mijloacele să atingem şi noi înşine şi să ajungem om desăvârşit *la măsura vârstei deplinătăţii lui Hristos* (Efeseni 4, 13). De aceea a şi dat Sfintei Biserici Sfintele Taine, iar în ele puterile şi forţele dumnezeieşti cu ajutorul cărora omul să se sfinţească şi să devină Sfânt. De aceea praznicul de astăzi, care ne spune care este cea mai importantă datorie a noastră, este mare, totdeauna fiind proslăvit în Biserică, din vechime. Şi noi astăzi dobândim o concepţie corectă şi o cunoaştere corectă despre aceasta: ce este educaţia, cine este educat în această lume şi cine nu este educat. Cine este adevăratul profesor, învăţătorul acestei lumi? Domnul Hristos este singurul Educator al acestei lumi şi după El şi alături de El, Preasfânta Maică a Domnului.

Ea este Educatoarea cea de căpătâi a neamului omenesc. A arătat în ea însăşi ce este fiinţa omenească desăvârşită şi de aceea ea este model şi pildă pentru noi toţi. De aceea ea este Profesoara noastră, Învăţătoarea

noastră şi Educatoarea noastră de căpătâi şi veşnică spre a ne conduce pe căile Domnului; pentru a ne conduce pe căile împlinirii poruncilor lui Hristos; pentru a ne conduce din virtute în virtute, dintr-o sfântă virtute evanghelică într-altă sfântă virtute evanghelică, din credinţă în dragoste, din dragoste în nădejde, din nădejde în rugăciune, din rugăciune în post, din post în milostenie, în milostivire şi în toate celelalte sfinte virtuţi evanghelice. Ea este acea Educatoare, iar după ea, asemenea sunt şi toţi Sfinţii lui Dumnezeu. Aceştia sunt educatorii de căpetenie ai neamului omenesc, Sfinţii lui Dumnezeu.

Iată că atâta timp cât Sfântul Sava a fost Educatorul de căpătâi al neamului sârb, sârbii au fost un popor sfânt, poporul lui Dumnezeu. Cine este educatorul nostru, cine ne conduce şi ne călăuzeşte? Nu ştii, sârbule nefericit, să-ţi faci semnul sfintei cruci când treci pe lângă biserică. Ce fel de iad îţi pregăteşti, ce fel de chinuri?

Ce v-a dat Biserica, sârbilor nefericiţi, ce? Toţi Sfinţii, Drepţii, Mucenicii care au pierit *pentru Sfânta Cruce şi pentru Libertatea de aur*. Iar voi! Voi aruncaţi hule asupra lor, voi îi batjocoriţi... Vai, vai de voi! Vai de voi, ce vă aşteaptă! Sârbilor, amintiţi-vă că există în această lume Împăratul, Domnitorul şi Stăpânul Dumnezeu, iar omul atunci este puternic, când slujeşte lui Dumnezeu. Aşa a fost Sfântul Sava, aşa au fost Sfinţii sârbi, toţi Drepţii sârbi. Iar tu te îndepărtezi de Dumnezeu - ce aştepţi, ce aştepţi de la Cer, ce aştepţi de la soare? Într-o zi te poate pârjoli acest soare, într-o zi te poate îngheţa acest ger cu ştiinţa

omenească. O, necaz, o, nefericire, o, nenorocire! O, nenorocire care aleargă după neamul sârb, iar sârbii nu se apară nici cu rugăciunea, nici cu postul, nici cu Evanghelia lui Hristos.

O, Doamne, o, Preasfântă Maică a Domnului, grăbeşte-te către sârbi şi ne trezeşte, căci am adormit în păcate, am adormit în necredinţă, într-o credinţă moartă, în necredinţă. Atacaţi-ne cu minunile, atacaţi-ne cu grozăviile, atacaţi-ne cu ororile, ca să ne trezim să credem în Domnul. Ca să ne trezim la întâiul scop al vieţii acesteia, ca să aflăm, ca să ştim că suntem făcuţi să dobândim puteri dumnezeieşti, să trăim după legile lui Dumnezeu, ca din noi să alcătuim făpturi asemenea lui Dumnezeu. O, Preasfântă Maică a Domnului! Tu ne conduci şi ne călăuzeşti, tu să ne fii Educatoarea de căpătâi împreună cu toţi Sfinţii, cu Sfântul Sava şi cu ceilalţi Sfinţi bineplăcuţi lui Dumnezeu. Tu ne conduci şi ne călăuzeşti pentru ca să nu cădem pradă morţii, ca măcelul sufletelor sârbilor să înceteze, ca odată să învieze şi sârbii din orice moarte şi să slujească Unicului Dumnezeului Celui Adevărat în toate veacurile, Domnului Iisus Hristos, la Care ne conduci doar tu, Maica Domnului, împreună cu toţi Sfinţii. Amin.

Îndreptarea credinței ortodoxe
Predica a doua la prăznuirea Sfântului Nicolae

Iată praznicul la care toți sârbii sunt în picioare! Sârbii pe pământ, sârbii în Ceruri! Serbia pământească și Serbia Cerească! Toți sunt uniți! În ce? În rugăciune. Către cine? Către marele și minunatul Sfânt al lui Dumnezeu, Sfântul Părinte Nicolae, Făcătorul de minuni! Astăzi sunt mult mai mulți sărbătoriți care îi poartă numele în Ceruri decât pe pământ. Astăzi aproape jumătate din sârbi îl slăvesc pe Sfântul Părinte Nicolae pe pământ. Iar în Ceruri nenumărați răposați sărbătoriți de-ai săi. Și o altă jumătate ia parte la rugăciune, nădăjduiește în marele Sfânt al lui Dumnezeu. Niciodată de pe pământul sârbesc nu s-au înălțat mai multe rugăciuni ca astăzi! Astăzi minunatul Sfânt al lui Dumnezeu, atotmilostiv, bun, blând, a unit întreaga inimă sârbească. Și nu numai sârbii, căci în lumea largă îl slăvesc toți creștinii. Nu există Sfânt între Sfinți care să fie atât de drag neamului sârbesc.

Doi domnitori, doi domni duhovnicești stăpânesc sufletele sârbilor: Sfântul Părinte Nicolae și Sfântul Sava. Acești doi Sfinți ai Trupului lui Dumnezeu au putere asupra sufletelor sârbilor, asupra istoriei noastre. Domină istoria sârbească. Nimeni nu a predat atâtea suflete sârbești lui Dumnezeu ca ei doi. Nimeni nu a iluminat neamul sârbesc cu Evanghelia lui Hristos atât de strălucit, atât de slăvit, atât de arhieresc, atât de heruvimic, ca

Sfântul Nicolae şi Sfântul Sava. Doi minunaţi Sfinţi ai lui Dumnezeu, doi domni veşnici stăpânesc sufletele sârbeşti şi istoria sârbă. Atât timp cât ei stăpânesc sufletele sârbeşti, va fi Serbia, până atunci va fi binecuvântarea lui Dumnezeu peste sufletele sârbilor şi peste pământul sârbesc. Iar dacă sârbii i-ar lepăda sau dacă pe ei sârbii i-ar părăsi, s-ar pierde pe ei înşişi, ar pierde Cerul, ar pierde Raiul şi în mod conştient s-ar năpusti într-o îmbrăţişare cu toţi demonii şi cu toţi diavolii.

De ce lumea îl iubeşte atât de mult pe Sfântul Nicolae? De ce lumea îşi îndreaptă atât de mult atenţia către el? De ce şi neamul sârbesc atât de mult îl iubeşte, mai mult decât pe oricare altul dintre Sfinţi? Pentru că în el s-a împlinit Evanghelia lui Hristos! În Evanghelia de astăzi se spune că după Mântuitorul *mergea mulţime mare de oameni din toate părţile* (Luca 6, 17-19), mai ales mulţi suferinzi de cele mai felurite boli. Toţi alergau către El ca să-L asculte şi să primească vindecare de la El. Cum se spune în Sfânta Evanghelie: *Din El ieşea putere şi îi vindeca pe toţi*, pe toţi, pe toţi! Nu a lăsat pe nimeni nevindecat de cele mai vătămătoare boli de moarte aducătoare! *Putere ieşea din El şi-i vindeca pe toţi* (Luca 6, 19). Această putere minunată nu este putere de la oameni, ci de la Domnul Hristos.

Această putere, frate, această putere iese şi trece prin Sfântul Părinte Nicolae, Făcătorul de minuni şi îi vindecă pe toţi care i se adresează cu vreo cerere, fie că sunt bolnavi de vreo boală duhovnicească sau trupească, fie că sunt în vreo suferinţă sau chin, din

el iese puterea şi îi vindecă pe toţi! Iată taina sa! Iată de ce noi toţi, întreg neamul sârbesc şi toţi oamenii din lumea largă, cu atâta osârdie şi neîncetat şi deseori i ne rugăm. Din el iese puterea şi îi ajută pe toţi. Cine este acel om, cine este acel creştin care s-a rugat Sfântului Nicolae, Făcătorul de minuni, şi nu a fost ascultat, şi nu i-a venit într-ajutor? Nu numai milostiv, ci atotmilostiv! Şi cine s-a rugat o dată şi a obţinut ajutorul său, îl va chema în ajutor adesea şi foarte adesea, ca pe marele şi grabnicul ajutător, gata totdeauna să se coboare din Ceruri pe pământ, ca să împace sufletele, să asculte rugăciunile, să tămăduiască bolile, să aline întristarea, să-i hrănească pe cei flămânzi.

De unde vine această milostivire dumnezeiască la Sfântul Nicolae? De ce chiar dintru el iese această putere dumnezeiască şi îi tămăduieşte pe toţi? Domnul Hristos în Biserica Sa, Domnul Hristos dăruieşte această putere care este întru El fiecărui Sfânt şi tuturor Sfinţilor, şi prin Biserica lui Hristos această putere se revarsă asupra acestei lumi pământeşti. Aceasta este ceea ce izbăveşte lumea aceasta de cele de pe urmă nenorociri şi dezastre. Aceasta este ceea ce ţine încă această lume, această lume cumplit de atee, încă o ţine în viaţă, în existenţă! Această mare milă a Domnului Hristos îi tămăduieşte pe oameni de păcat, îi tămăduieşte de toate suferinţele, de toate chinurile, şi toate acestea îi uşurează pe toţi.

Da, în troparul său de astăzi, în cele mai de seamă cântări şi rugăciuni de astăzi, el este numit *îndreptător credinţei*. Aşa precum crede el, Sfântul

Nicolae, aceasta este dreapta credință! Aşa precum crede el, crezi şi tu! Iată-ți mântuirea, iată-ți puterea dumnezeiască, iată-ți Duhul lui Dumnezeu, iată-ți bogăția cerească, iată-ți Împărăția Cerurilor. El a adus în această lume o astfel de putere totdeauna cu picioare blânde, totdeauna cu aripi line zboară şi vine în zbor. Toată această putere cu care îi ajută pe oameni, aceasta este puterea iubitului său Domn Hristos. De aceea iarăşi în cântările de astăzi se spune despre el că este *chip blândeții*. Aşadar este chip blândeții după cum spune: „Doamne, eu sunt om, eu sunt praf şi cenuşă, eu sunt pământ şi lut, putreziciune; dar Tu, Tu dăruieşte-mi putere dumnezeiască!".

El a fost cu totul smerit înaintea Domnului Hristos, cu totul neînsemnat, totdeauna gata să mărturisească: Doamne, dar ce este duhul meu înaintea Duhului Tău? Nimic. Ce este mintea mea, ce este inima mea, ce sunt eu, Nicolae, Făcătorule de minuni, înaintea Ta? Eu sunt praf şi cenuşă dacă Tu nu-mi dăruieşti puterile Tale, dacă Tu nu eşti întru mine. Căci de la Tine este nemurirea mea, de la Tine este puterea mea, de la Tine este veşnicia mea, de la Tine este Adevărul meu veşnic. Doamne, toate sunt de la Tine! A dobândit înalta smerenie, adică a pătruns cu smerenia lucruri dumnezeieşti înalte. Cum? A dobândit bogăția Cerurilor, întreaga bogăție dumnezeiască, Împărăția Cerurilor. Rugăciunile sale au condus atâtea suflete în Împărăția Cerurilor. Cine este mai bogat decât el? El este smerit, mai întâi fiind monah, iar apoi Episcop şi Arhiepiscop al Bisericii Ortodoxe.

Sărac lipit pământului, lepădându-se de lume, de toată averea sa, dintr-odată a devenit bogat. Se spune în troparul său de astăzi că a câştigat *cu sărăcia cele bogate*, aceasta înseamnă că el *cu sărăcia a câştigat bogăţia*, toată bogăţia. Care? Bogăţia dumnezeiască, bogăţia Cerurilor, bogăţia cea netrecătoare, care este nestricăcioasă. Iată, pe aceasta a dobândit-o cu sărăcia sa Sfântul lui Dumnezeu, monahul şi Ierarhul Nicolae, Făcătorul de minuni. Da, omul care nu are nimic, însă are totul. Nu are nimic din ceea ce consideră oamenii că trebuie să aibă: nici casă, nici gospodărie pe pământ, nici acoperiş deasupra capului, dar are totul, tot ceea ce este netrecător, şi aceasta este bogăţia pe care o dăruieşte Domnul Hristos.

De aceea lui, celui atotmilostiv, cu îndrăzneală roagă-te chiar şi atunci când te afli în cele mai grele păcate, în cea mai cumplită cădere, în cea mai grea patimă, în cele mai apăsătoare chinuri şi suferinţe şi griji, şi strigă: Ajută-mă, Sfinte Părinte Nicolae! Iartă-mă şi ajută-mă! Va alerga în ajutor, nu te va lăsa, nu va lăsa niciodată pe nimeni, oricât ar fi de păcătos, oricât ar fi de nevrednic. El cu mila şi milostivirea lui dumnezeiască, asemenea lui Hristos acoperă toate păcatele noastre, toate suferinţele noastre, toate patimile noastre, şi este gata să plângă totdeauna pentru fiecare dintre noi, să-l ajute, să-l îmbrăţişeze, să-l călăuzească pe calea Adevărului lui Hristos care conduce la Viaţa cea veşnică.

De aceea îl iubim atât de mult şi îl proslăvim pe Sfântul Părinte Nicolae, care fie ca, după milostivirea sa, să ne aibă în rugăciunile sale. Noi îl proslăvim pe

pământ; fie ca el să dobândească prin ale sale rugăciuni iertarea greşelilor noastre, să ne proslăvească în Ceruri, ca Domnul să ne miluiască pentru rugăciunile sale şi să ne mântuiască, deschizându-ne toate uşile Împărăției Cerurilor. Ca el, minunatul Sfânt al lui Dumnezeu să ne conducă şi să ne călăuzească în lumea aceasta şi în cealaltă. Amin.

Sfântul Apostol sârb
Predica a doua la parastasul Vlădicăi Nicolae

Doi oameni are Biserica sârbă şi poporul sârb. Primul este Sfântul Sava, singurul până astăzi întocmai cu Apostolii. Iartă-mă, Sfinte Vlădică! Iar pentru mine şi pentru toate sufletele sârbeşti sănătoase, tu eşti al doilea întocmai cu Apostolii, Vlădica de la Jicea, Sfântul sârb cel cu gura de aur!

Şi tot ceea ce el a spus – este comoară cerească. Tot ceea ce a scris este netrecător, ceresc, aur veşnic. Într-adevăr, dacă faceţi o incursiune printre marii Sfinţi ai lui Dumnezeu, printre marii Sfinţi scriitori ai Bisericii lui Hristos, după Sfântul Ioan Gură de Aur, cel mai apropiat de el este Sfântul Vlădică Nicolae, Sfântul Ioan Damaschin, Grigorie Palama şi încă puţini ca ei. Cât de nespus de mare este el! Iar sârbii – sărmanii, nefericiţii sârbi! Îl vedeţi, oare, în Academia Sârbă a ştiinţelor? Nu, nu, nu!

Sârbii, popor chinuit, popor chinuit... Oare nu a devenit creaţia poetică a acestui slăvit Gură de Aur sârb, creaţia poetică a Noii Serbii şi a întregii Serbii? Iată-l pe Sfântul Damaschin sârbul! Iată-l, cu adevărat, pe cel mai mare poet sârb. Cel mai mare dintre toţi slăviţii poeţi mari. Numai că a lăsat lira duhovnicească, altfel ar fi fost întocmai Sfântului Damaschin. Şi el? Fiecare cuvânt îi este cântare, cântare veşnică, cântare despre veşnicie. Cântare despre Adevărul veşnic, cântare despre Dreptatea veşnică, cântare Singurului şi Adevăratului Dumnezeu al tuturor lumilor, Domnului Hristos.

Astăzi acesta este mit, legendă! Legendă pentru cine? Pentru cine? Luptătorul cel mai mare din istoria sârbească, cel mai mare decât toţi în istoria neamului sârbesc, ca şi în istoria acestor stele ipocrite ce se numesc ţări – pentru Domnul Hristos pentru mulţi şi mulţi sârbi de după Sfântul Sava. Doamne, iartă-i pe sârbi!

Ce ştiu sârbii despre savantul sârb? Despre savantul sârb al Bisericii? Despre savant în general? Acesta este Sfântul Vasile cel Mare sârb. Ce a fost Sfântul Vasile? În veacul al patrulea a fost cel mai mare şi cel mai învăţat om al vremurilor sale şi Sfântul lui Dumnezeu. Dar el a ştiut că învăţătura nu înseamnă nimic fără sfinţenia lui Dumnezeu. Astăzi, noi, sârbii, îl avem pe el – pe Sfântul Vasile cel Mare sârb, cu adevărat Mare. Şi toate tainele, marile taine, tainele tuturor lumilor dumnezeieşti, le întâlnim în lucrările sale. Amintiţi-vă de predicile sale pe care le-a ţinut ca tânăr ieromonah, până la minunatele imnuri închinate Domnului Hristos, până la acatistul lui Hristos Cel Înviat. Toată fiinţa, de la moleculă până la Arhanghel, toată este cuprinsă de sufletul său mare şi sfânt. Mintea sa imens de cuprinzătoare a dăruit-o ştiinţei, aşa cum omul de ştiinţă sârb şi poporul sârb nu au ştiut să o facă. Toţi bâlbâiţi, toţi bâlbâiţi până la el! Prin el sufletul sârb şi-a dezlegat limba, a început să vorbească în mod strălucit ca Sfântul Sava, a început să vorbească heruvimic, tunător, a început să vorbească sufletului sârb care începuse să surzească. Asurzit de politică, de grozăvii... Surd pentru tot ceea ce este veşnic, pentru tot ceea ce este al lui Hristos pentru tot ceea ce este al Sfântului Sava. Şi el, un simplu ieromonah, un călugăr sârb batjocorit,

mergea pe străzile din Beograd în cea mai modestă haină. Mulți s-au ruşinat şi s-au scârbit de el. Şi el? El, într-un fel ca acesta, a provocat o revoluție, cea mai mare revoluție după cea a Sfântului Sava, care a fost săvârşită în neamul sârbesc. Această revoluție duhovnicească a înfăptuit-o ca tânăr ieromonah şi a terminat-o ca Sfântul, Întocmai cu Apostolii, Episcop al Ohridei şi Jicei. Aceasta este filosofia Bisericii, înțelepciunea bisericească! Iar filosofia sârbească, filosofia universităților noastre? Vai!

Iar el? În filosofia sârbească, de fapt el este un filosof. Sfântul Grigorie Teologul - Sfântul Grigorie Teologul Sârbul. Când spunem aceasta, aducem cel mai mare compliment, cea mai mare laudă care se poate spune. Grigorie Teologul, mintea cea mai mare, care a văzut tainele Ființei Dumnezeiești. Iată, asemenea lui, Domnul a dat neamului sârbesc pe veşnicul Grigorie Teologul sârb.

Evanghelistul între toți evangheliştii. Iată Sfântul Evanghelist sârb. Gândiți-vă că fiecare cuvânt al său este o Bună-Vestire. Fiecare cuvânt al său este o mică Evanghelie. Ca o rădăcină înmiresmată, pe care cu cât o răzui mai mult, cu atât miroase mai tare. Astfel, atunci când îl citeşti pe Vlădica Nicolae, cu cât îl citeşti mai mult, cu atât mai mult te rogi şi simți venind din lucrările sale o mireasmă cerească, mireasmă de Arhangheli. Cât de veşnică este Evanghelia, acea Evanghelie în care şi Îngerii doresc să-şi arunce privirea (2 Petru 1, 12; Apocalipsa 14, 6)! El ne-a expus nouă, sârbilor, această Evanghelie în modul cel mai elocvent. Cel mai limpede pentru om, dar şi pentru Îngeri.

Între toţi Apostolii, iată-l pe Sfântul Apostol Sârb! O, cine a străbătut astfel pământul sârbesc cu Evanghelia lui Hristos şi a propovăduit Buna-Vestire a lui Hristos ca el? De la Ohrida până la Budima, de la Pirota până la Vrani, de la Prohor Pcinscki până la Rieke. Nimeni ca el, Apostol-Episcop. Apostol şi Episcop – Sfântul Vlădică Nicolae, Cel întocmai cu Apostolii.

Între toţi mărturisitorii, iată-l pe Sfântul Mărturisitor sârb, întocmai cu Sfântul Maxim Mărturisitorul, Sfântul Teodor Studitul, Sfântul Nicolae Mărturisitorul din Gruzi şi mulţi alţi Sfinţi Mărturisitori. Cu atâta îndrăzneală, cu aşa neînfricare a propovăduit şi a mărturisit Adevărul Domnului Hristos, Adevărul tău, sârbule nefericit! Adevărul întregii istorii sârbeşti! Adevărul întregului neam omenesc. Nimeni ca el, nimeni nu a mărturisit astfel în neamul sârbesc.

Între toţi tămăduitorii, între doctori, între făcătorii de minuni, iată acesta este Sfântul Doctor Sârb – Sfântul Vlădică Nicolae. Spuneţi-mi, cine poate număra în poporul nostru câte suflete a tămăduit Vlădica Nicolae cu cuvintele şi cu rugăciunile sale? Cine poate număra bolnavii pe care i-a tămăduit? Cine ar putea număra conştiinţele, nenumărate conştiinţe bolnave pe care Sfântul Vlădică le-a tămăduit, aducându-le la adevărata credinţă în Dumnezeul cel Adevărat. Cine? Cu adevărat, el este doctorul sufletelor şi al conştiinţelor noastre. Doctor ceresc al conştiinţelor sârbeşti.

Şi cine este el, între sfinţii ctitori? Noul ctitor sârb. Cel mai mare după Sfântul Nemania. Da, voi

sunteți martori la aceasta. Din Ohrid până la Jicea, a ridicat şi a reconstruit mănăstiri, până în inima Şumadiei şi în afara Şumadiei. Pretutindeni duhul său. El, zidarul neobosit, constructorul neobosit, a restaurat ctitoria Sfinților Nemania.

Astăzi, Serbia Cerească, astăzi, o, nu numai Serbia Cerească, ci Biserica Ortodoxă Cerească, slăveşte pe cel mai mare Mucenic în neamul sârbesc după Sfântul Sava – pe Sfântul sârb Nicolae, Cel întocmai cu Apostolii. Astăzi îl slăvesc Heruvimii şi Serafimii, căci s-a făcut asemeni lor prin bunele-vestiri pe care le-a răspândit în toate țările Europei, Americii şi Asiei, ca un Heruvim! Şi cine, astăzi, în chip neîndoios, îl îmbrățişează pe el? Sfântul Sava îl îmbrățişează pe cel mai drag fiu al său din neamul sârbesc. Şi cu el, alături de el, nenumărați Sfinți sârbi împreună cu Sfântul Sava, Sfântul Simeon Izvorâtorul de mir şi ceilalți Sfinți sârbi. Astăzi, în Ceruri, Serbia Cerească îl slăveşte pe cel mai mare Sfânt sârb. Astăzi toți Sfinții, toți aristocrații, toți Sfinții Nemania în Ceruri, îl întâmpină cu bucurie pe noul Mucenic sârb, pe cel mai mare nou Evanghelist sârb, pe cel mai mare nou Apostol sârb – pe Sfântul Vlădică Nicolae.

Sfinților Mărturisitori, împreună cu toți Sfinții, rugați-vă pentru cumințirea neamului nostru. Ca frații să se împace, ca să piară dezbinările, aceste molime care sunt cele mai mari molime prin care s-a infestat neamul sârbesc. Iartă-mă, Sfinte Mărturisitorule cel întocmai cu Apostolii, iată eu, țânțar al pământului sârbesc, ți-am răspuns bâlbâind. Amin!

II.
Predici duminicale

Despre puterea credinţei
Predica întâi în Duminica de după Cincizecime (1965)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Cu adevărat minune, minune cerească astăzi pe pământ. Evanghelia Sfintei Duminici de astăzi reprezintă extraordinara, a-tot-dumnezeiasca, a-tot-cereasca Bună-Vestire. Evanghelia şi Buna-Vestire despre atotputernicia omului. Când este omul atotputernic pe acest pământ? El este robul morţii, el, cel slab, este rob fiecărui păcat. Ca să nu mai vorbim despre moarte. Omul se transformă cu totul în praf, şi frică şi cutremur îl preschimbă maintea morţii. Şi iată, Sfânta Evanghelie de astăzi ne oferă astăzi Buna-Vestire despre omul atotputernic.

Când este omul atotputernic? Domnul ne face cunoscut astăzi: *Fie ţie după cum ai crezut* (Matei 8, 13). Iată atotputernicia omenească. *Fie ţie după cum ai crezut*, nimic altceva. Doamne, eu vreau Împărăţia Cerurilor! – *Fie ţie după cum ai crezut.* Doamne, eu vreau să birui toate patimile din mine! – *Fie ţie după cum ai vrut*. Doamne, slobozeşte-mă de toate păcatele! – *Fie ţie după cum ai vrut şi ai crezut.*

Într-adevăr, sutaşul roman ateu dintr-odată a devenit atotputernic, şi nesfârşit de smerit înaintea vestitului Învăţător. A auzit că vine Iisus din Nazaret în Capernaum, *sluga mea zace în casă, slăbănog* (Matei 8, 5-6). Şi a mai zis: Eu... nu a vrut să continue relatarea până la sfârşit din cauza puterniciei sale, şi aude cuvintele: *Fie ţie după cum ai crezut.* Doamne, cât de puternică este această credinţă!

Ce este această credinţă? Să pot face ceea ce voiesc. Credinţa este puterea care, iată, este în întregime a lui Dumnezeu, toate puterile dumnezeieşti se adună în acest sutaş ateu. A găsit sutaşul această minunată legătură între sine şi Domnul, a descoperit credinţa, şi toate puterile dumnezeieşti se revarsă întru el. Şi s-a petrecut marea Evanghelie, marea Bună-Vestire, după cuvintele Apostolului: Ca *Hristos să Se sălăşluiască în inima* sa (Efeseni 3, 17). Prin credinţă Se sălăşluieşte. Şi această inimă sărmană şi nenorocită care striga: *Doamne, sluga mea zace în casă, slăbănog* (Matei 8, 6)... Ce transfigurare! Mica inimă omenească adună toate puterile cereşti, toate puterile dumnezeieşti. Ce se întâmplă cu inima pripită, tulburată a lui Saul? Atunci când credinţa loveşte ca un trăsnet în inima sa, el devine Apostolul lui Hristos cel mai puternic în această lume şi le face cunoscut tuturor făpturilor din toate lumile: *Toate le pot întru Hristos, Cel Care mă întăreşte* (Filipeni 4, 1 3). Toate le poate. *Şi s-a însănătoşit sluga lui în ceasul acela* (Matei 8, 13) , atunci când sutaşul a dat crezare şi şi-a încredinţat toată existenţa sa Domnului Hristos, toată voia sa. Şi acea clipă este o clipă atât de minunată şi dumnezeiască, pentru fiecare dintre noi.

Iată acest doctor atotputernic care te poate tămădui de orice boală: credința în Domnul Hristos, în Singurul Adevăratul Dumnezeu în toate lumile; încredințarea nesfârşită în El, Cel ce este mai presus decât toți Iubitor de oameni şi cu adevărat Singurul Iubitor de oameni. Singura iubire dreaptă față de om, căci El îl izbăveşte pe om din moarte, îl izbăveşte pe om de diavol, îl izbăveşte pe om de păcate. În afara de aceasta, nimic nu se poate numi dragoste. Şi iată, astfel, El, Dumnezeu întreg, întreg în puterile dumnezeieşti, Se sălăşluieşte întru tine, se sălăşluieşte într-o mică inimă omenească. Cum poți simți în inima ta ură atunci când El, Dumnezeul dragostei, intră în inima ta? Cum poți avea mândrie în sufletul tău atunci când El, Dumnezeul smereniei, intră în sufletul tău, Se sălăşluieşte în inima ta? El, Biruitorul morții, Se sălăşluieşte întru tine prin credința ta! Cum se mai poate sălăşlui întru tine un asemenea demon, orice duh necurat, dacă El, Dumnezeu, Dumnezeu desăvârşit, Se sălăşluieşte întru tine cu dumnezeirea Sa? Da, fără îndoială, devii atotputernic prin credința în Domnul Hristos.

Aşadar nu există boală de nevindecat, nu există moarte de nebiruit în această lume, dacă Dumnezeu intră prin credință întru tine. Credința în El... Dar dacă omul nu crede în Domnul Hristos – ce se întâmplă? Este neputincios, cu totul neputincios. Iar împreună cu El devine atotputernic! Dacă omul nu crede în Domnul Hristos, el este mai uşuratic şi mai mic decât nimicul, iar dacă crede, devine totul. Din neființă devine ființă. Iată minunea, minunea

dragostei lui Hristos. Din nefiinţă devine fiinţă omenească, se face împreună-moştenitor cu Hristos. Aceasta îi dă credinţa în El: îi dă Viaţa veşnică, îi dă Adevărul veşnic, îi dă Dreptatea veşnică, îi dă Bunătatea veşnică. Şi pentru tine, doar dacă ai credinţă în Domnul Hristos, pentru tine nu există boală de nevindecat. Nu ştiu cum de este ură întru tine – o vei stăpâni cu uşurinţă prin credinţa în Domnul Hristos. Nu ştiu cum de există mândrie, răutate, vrăjmăşie, ranchiună, toate aceste păcate întru tine, dacă ai credinţă în El?

De ce fel de credinţă avem trebuinţă, şi eu, şi tu? Iată, ne-a arătat păgânul. Credinţa trebuie să fie smerită, a-tot-smerită. Doamne, înaintea Ta eu sunt un neant nesfârşit...Înaintea Ta eu sunt întunecat, înaintea Ta eu sunt noapte, iar Tu eşti Lumină mai presus de toate luminile. Noaptea veşnică este în mine, iar Lumina dumnezeiască, Lumina veşnică intră în mine. Eu sunt om, pierdut întru neputinţele şi slăbiciunile mele, pierdut în păcatele mele, iar Tu eşti A-tot-înţelepciunea dumnezeiască. Eu sunt cu totul muritor, am în mine păcate nenumărate, iar fiecare păcat reprezintă o mică moarte, iar Tu eşti cu totul întru nemurire, cu totul Veşnic. Cum, cum să devin al Tău? Cum să îndrăznesc să stau înaintea Ta, spune-mi? Ca şi sutaşul: cu credinţă, cu credinţă a-tot-smerită. *Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperişul meu.* (Matei 8, 8)

Iar tu şi eu, să ne vindecăm sufletul, sufletul care este bolnav din cauza multor păcate, din cauza multor patimi, din cauza multor duhuri necurate. Doamne,

spune numai cu cuvântul şi se va însănătoşi sufletul meu. Dar ce să-Ţi dăruiesc Ţie? Ceea ce şi sutaşul a dăruit: credinţa smerită, credinţa a-tot-smerită. Ai credinţă, ai încredere în Domnul Hristos, că întotdeauna El este mai puternic decât oricare din păcatele tale, întotdeauna este mai puternic decât orice moarte a ta, întotdeauna este mai puternic decât orice demon. Crede şi El va face după credinţa ta. *Fie ţie după credinţa ta!*

Mie şi ţie, frate şi soră, ne va fi după cum credem. Domnul face tot ceea ce vrea credinţa noastră, spune Sfantul Isaac Sirul. Domnul face cu noi tot ceea ce vrea credinţa noastră. Fii atent cum crezi, ia aminte ca aceasta să fie cea mai puternică în tine. Iată-i pe Sfinţii Apostoli, care, privind la Domnul Hristos şi la minunile Sale, încă o dată nu au avut destulă credinţă, destulă putere ca toate acestea să le primească şi să le înţeleagă, să le cuprindă în mica lor fiinţă omenească. *Doamne, dăruieşte-ne credinţă*, au spus (Luca 17, 5), sporeşte-ne credinţa. Da, credinţa este ca şi grăuntele de muştar, după cum a spus Mântuitorul (Matei 13, 31-32). La început este mică, iar tu trebuie să o îngrijeşti ca pe grăuntele de muştar, să iei aminte ca iarna păcatelor, ca spinii patimilor să nu înăbuşe acest micuţ, acest grăunte de muştar care încolţeşte şi creşte. Aşa cum te osteneşti pentru un pom fructifer până să aducă rod, tot aşa trebuie să te osteneşti şi în privinţa credinţei, în privinţa grăuntelui de muştar al credinţei. Ea se formează întru tine, iar când această credinţă creşte, trimiţându-şi, iată, ramurile ei – acestea sunt toate sfintele virtuţi. O ramură – sfânta

dragoste, alta – sfânta rugăciune, a treia – sfântul post, apoi blândețea, bunătatea, smerenia, toate virtuțile ieșite din rădăcina credinței, din acest mic grăunte de muștar.

Priviți-l pe Apostolul Pavel, priviți-l pe Apostolul Petru, priviți-i pe Sfinții Apostoli, priviți-l pe Sfântul Sava, priviți-i pe Sfinții Mucenici, pe Mărturisitori. Ce fac aceștia? Ei trăiesc și se hrănesc numai cu sfinte virtuți. Fiecare are o credință mare, dar într-o mare credință este o mare dragoste, într-o mare dragoste este o mare rugăciune, într-o mare rugăciune este o mare nădejde, într-o mare nădejde este un mare post, și astfel virtutea se hrănește cu virtute.

Adu-ți aminte întotdeauna, frate și soră, în fiecare zi cugetă la ceea ce dai, cât de puțin dai de la tine și ce dobândești în schimb. Dobândești Viața veșnică, dobândești Adevărul veșnic și Dreptatea veșnică, dobândești Împărăția Cerurilor și dăruiești din mica ta inimă credința în minunatul Domn Hristos, și dragostea, și rugăciunea, și postul, și smerenia, și celelalte sfinte virtuți. Toate sunt atât de mărunte față de veșnica Sa dragoste și milă față de noi toți. Lui, numai Lui, să-I mulțumească omul pentru că nu a devenit diavol pe pământ. Căci dacă Domnul nu ar fi venit în această lume, ce s-ar fi întâmplat cu omul? Mulțumire să aducem Domnului, Care după marea Sa milă și iubire de oameni, ne-a dăruit tot ceea ce ne este de trebuință pentru Viața veșnică, și în lumea aceasta, și în cealaltă.

De aceea, fie să crească mereu credința noastră în El; fie ca simțirea şi gândurile să ne fie întotdeauna sfinte, căci credința noastră, oricât de mare ar fi, este întotdeauna mică. Domnul sădeşte în noi credința ca şi noi să putem crede în El cu acea credință atotputernică cu care a crezut acest sutaş păgân, ca şi noi, în toate greutățile vieții noastre, în toate ispitele, în toate bătăliile, în toate luptele de pe pământ cu păcatele, cu diavolii, să credem în El ca în Biruitorul Cel atotputernic şi să strigăm: *Cred, Doamne, ajută necredinței mele* (Marcu 9, 24). Amin.

Despre nebunie
Predica întâi la Duminica a cincea după Cincizecime (1965)

De unde sunt oamenii nebuni în această lume, de unde vine nebunia în această lume? De la diavol. Cine vindecă de această straşnică nebunie? Numai Domnul Care a devenit om, Domnul Iisus Hristos. Iată Buna-Vestire de astăzi, iată Evanghelia de astăzi.

Ați auzit ce s-a petrecut în ținutul Gadarenilor atunci când Domnul a pus piciorul pe meleagurile lor. Doi demonizați, doi oameni în care intraseră diavoli, L-au întâlnit şi au strigat: *Ai venit aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?* (Matei 8, 28-29) Şi, mai departe, ați auzit cum Domnul a izgonit diavolii din aceşti oameni şi cum ei şi-au revenit din nebunia lor, din posedarea lor diavolească. Ce este diavolul? Diavolul este demența desăvârşită, nebunia desăvârşită, căci diavolul este luptător împotriva lui Dumnezeu. Se scoală împotriva lui Dumnezeu, se luptă cu Dumnezeu – iată, acesta este diavolul. Din Arhanghel devine diavol. Nu vreau Adevărul dumnezeiesc veşnic, vreau să fiu independent de Dumnezeu, independent de Adevărul Său, independent de Dreptatea Sa, independent de Legile Sale! Iată, diavolul nu este nimic altceva decât în întregime nelegiuire, în întregime independență de Dumnezeu, şi aceasta înseamnă independență de Dreptate, independență de Adevărul dumnezeiesc, independență de Veşnicie, de toate bunătățile

dumnezeieşti. În diavol totul este contrar: ceea ce este cel mai de seamă în viaţă şi în lume – şi acesta este Dumnezeu –, ceea ce este cel mai important, el a proclamat ca cel mai puţin important. A proclamat Dreptatea dumnezeiască ca nedreptate şi Adevărul dumnezeiesc ca minciună; Bunătatea dumnezeiască a proclamat-o ca rău; a dat la o parte tot ceea ce este dumnezeiesc şi prin aceasta a devenit diavol. Vai, tot aşa şi noi, oamenii din această lume, mica făptură omenească, atunci când începem să respingem tot ceea este dumnezeiesc, ne umplem treptat de energii diavoleşti, treptat omul se transformă în demon.

Iată pilda din Sfânta Evanghelie de astăzi. Diavolul îi stăpânea în aşa măsură pe cei doi oameni, încât ei nu erau în stare să gândească drept şi firesc, normal, nici să simtă, nici să lucreze. *Nimeni nu îndrăznea să treacă pe calea aceea* (Matei 8, 28), unde erau ei. Au trăit în morminte, înfricoşători, cumpliţi pentru toţi care îi întâlneau, plini de energii demonice. Frate, fiecare luptător împotriva lui Dumnezeu se află de fapt într-o călătorie către aceasta, către demenţă, către nebunie. Astfel, diavolul s-a făcut din Arhanghel demon. Cum a devenit din cel dintâi Înger al lui Dumnezeu, diavol? Cu mândria s-a înălţat cel dintâi Arhanghel al lui Dumnezeu, purtătorul de lumină, ca să-L poată substitui pe Dumnezeu, ca să ocupe locul lui Dumnezeu (Isaia 14, 12-15); şi când aceste gânduri au împărăţit întru el, au stăpânit fiinţa sa, el s-a prăvălit din înălţimile Cereşti în adâncul iadului. Întru el totul s-a dat peste cap, totul! Şi el a devenit

duh întunecat al răului, duhul negru al morții, stăpânul iadului întunecat şi groaznic.

Dacă omul urmează aceeaşi cale, aceasta îl conduce la acea nebunie, la acea ieşire din minți. Când în om, în sufletul său, dă buzna mândria, şi când ea începe să se manifeste în forță, atunci se întâmplă ceva cumplit în sufletul omului mândru şi arogant, atunci el se desparte de Dumnezeu, stă împotriva lui Dumnezeu şi treptat înnebuneşte, treptat devine nebun. Se spune în Sfânta Evanghelie: *Zicând că sunt înțelepți, s-au făcut nebuni* (Romani 1, 22). *Zicând că sunt înțelepți, au ajuns nebuni...* Aceasta este important pentru toți oamenii, pentru fiecare dintre noi. Prin faptul că ai început să te socoteşti înțelept în această lume, să nu-L recunoşti pe Dumnezeu, o, tu eşti deja nebun. Priveşte la tine, priveşte la sufletul tău – ce se întâmplă cu tine? Priveşte cum întunericul se strecoară întru tine, cum noaptea dă buzna întru tine. Şi tu începi să trăieşti o altă viață, nu vrei nimic dumnezeiesc, nu ai nevoie de Dumnezeu: „Pot şi fără Dumnezeu, am minte, am inimă, nu am nevoie de Hristos!" Dar ce vei face, omule, atunci când diavolul va intra întru tine?

Dumnezeu a venit în această lume, Dumnezeu S-a făcut om pentru că diavolul era în lume şi numai Dumnezeu este mai puternic decât el. Omul era rob diavolului. Atunci când Domnul Hristos a venit în această lume – vedem din Evanghelia de astăzi –, împotriva Sa s-au ridicat toți oamenii, s-au ridicat toți nebunii, s-au ridicat toți înfumurații, şi împreună cu ei s-au ridicat şi toți demonii. Ați auzit astăzi cum au

strigat diavolii din cei doi oameni la Domnul Hristos: *De ce ai venit ca să ne chinuieşti?* (Matei 8, 29) De ce ai venit aici, ce cauți pe pământ, ce cauți printre oameni? Noi suntem stăpânii lor. Dar, neputincioşi înaintea Sa, tot ei Îl roagă pe Mântuitorul Hristos: *Dacă ne scoți afară, trimite-ne în turma de porci* (Matei 8, 31), trimite-ne în ei. Diavolilor, de unde atâta neputință în voi? Voi puteți face minuni. Nimeni nu îndrăznea să treacă pe acea cale unde se aflau ei. Iar voi Îl rugați pe Iisus din Nazaret. *Şi Mântuitorul le-a zis: Duceți-vă. Iar ei, ieşind, s-au dus în turma de porci. Şi iată, toată turma s-a aruncat de pe țărm în mare şi a pierit în apă.* (Matei 8, 32)

Fraților mei, cât de cumplită este osândirea, această întâmplare pentru noi, oamenii. Ceea ce s-a întâmplat cu porcii, aceasta este pentru noi mica înfricoşătoare judecată. Iată, porcii nu au putut să suporte diavolii şi răutatea lor şi imediat s-au aruncat în mare, în apă, s-au înecat, n-au putut să îndure diavolii în ei. Dar oamenii? Oamenii prin toate păcatele, prin toate patimile, de fapt îl cuprind pe diavol în ei şi împrejurul lor. Cu cât este omul mai rău decât porcii! Insultă este pentru porc să-i spui că este om, dar nu este insultă pentru om să-i spui că este porc. Nu am inventat eu aceasta! Aceasta spune Evanghelia de astăzi! Porcii s-au arătat a fi mai presus decât oamenii, căci nu au putut să suporte diavolii în ei, iar oamenii ani şi ani trăiesc în mâini diavoleşti, petrec în fălcile diavoleşti şi se consideră fericiți, consideră că acesta este raiul lor. Ce demență! Ce nebunie! Omul – omul este fără îndoială mult mai necurat decât orice porc.

Iată dovada. Cine a făcut să intre diavolul în această lume, cine a făcut să intre moartea în această lume? Omul! Omul, prin păcatele sale, căci intrând păcatul în această lume a făcut să intre moartea, a făcut să intre boala, a făcut să intre toată grozăvia şi a făcut să intre diavolul în această lume. Oare nu este omul mai rău decât porcii? Nu numai decât porcii, decât toate făpturile care vieţuiesc în această lume. Da, este îngrozitor să fii om fără Hristos, este îngrozitor să fii om în această lume fără Dumnezeu. Atunci omul devine de bunăvoie diavol. Există vreo nebunie mai mare decât aceasta?

Fiecare păcat, fraţii şi surorile mele, este o mică nebunie, fiecare patimă este o mică nebunie. Priveşte-te pe tine la mânie. Ce este mânia? Când te mânii, aceasta este o mică nebunie. Priveşte-te cum arăţi atunci. Şi ce să spunem despre invidie? O, invidia este o astfel de nebunie a sufletului... Da, invidia Îl trădează şi pe Hristos Dumnezeu, căci se spune în Evanghelie că evreii L-au predat la moarte pe Domnul Hristos din invidie (Matei 27, 18).

Zici: Evenimentul din Evanghelia care s-a citit astăzi, s-a petrecut cu două mii de ani în urmă. Aceasta s-a întâmplat atunci, ce legătură are cu noi? Socoteşti că nu are. Are. Iată că aceleaşi evenimente evanghelice se petrec şi astăzi în Serbia. Pe pământul sârbesc astăzi se tămăduiesc demonizaţii, se tămăduiesc oamenii nebuni. Iată Sfânta Mănăstire Ostrog. Câţi oameni se tămăduiesc şi astăzi, aşa cum Domnul i-a tămăduit pe cei din Evanghelie. Este aceeaşi putere pe care Domnul a lăsat-o Bisericii Sale

aceeaşi putere iese din El şi astăzi şi-i tămăduieşte pe oameni de orice nebunie. Sârbule, să nu uiți aceasta. Mergi la Sfântul Ostrog şi priveşte cu ochii tăi ce se întâmplă acolo. Mergi la Sfântul Prohor Pcinschi să vezi cum îi aduc pe nebunii demonizați şi după o săptămână de zile pleacă sănătoşi şi teferi. Mergi la Sfântul Ioanichie, din Devici (Kosovo), şi acolo vei vedea cum sunt aduşi oameni demonizați, şi ei, după o săptămână de zile, la moaştele Sfântului Ioanichie, nu pentru rugăciunile monahilor şi preoților, se tămăduiesc.

Omule, ție în fiecare zi şi în fiecare noapte Domnul îți oferă Împărăția Cerurilor. Aceasta este patria ta veşnică. Ia aminte cum trăieşti, ia aminte pentru ce trăieşti pe pământ. Tu eşti o ființă nemuritoare. Dumnezeu te-a creat pentru nemurire. Pentru aceasta a venit El în această lume, pentru aceasta a dăruit Evanghelia Sa, pentru aceasta a întemeiat Biserica Sa şi ne-a dăruit în ea toate mijloacele de a ne izbăvi de orice păcat, de orice moarte, de orice diavol. Da, El, Dumnezeu, a venit în această lume ca noi să ne izbăvim de toate acestea, ca să ne dăruiască Viața veşnică. Lui, numai Lui, Singurului Adevăratului Dumnezeu în toate lumile, fie cinstea şi slava şi din partea noastră, a celor mici şi neînsemnați de pe pământul sârbesc. Amin.

Despre iertarea păcatelor
Predica în Săptămâna a şasea după Cincizecime (1964)

În numele Tatălui şi Fiului şi Sfântului Duh.

Sfânta Evanghelie de astăzi este vestea cea bună despre credință. Despre credința în cine, în ce? Despre credința în Adevăratul Dumnezeu! De ce are nevoie această lume care este plină de vicii, plină de dumnezei mincinoşi, plină de rătăciri, plină de învățături mincinoase? Decât cine este omul mai înrobit în această lume? Decât țânțarul? Da. Decât musca? Da. Şi mai departe, deplină neputință. Totul este mai puternic decât omul în această lume. Pe primul loc este mai puternic decât el păcatul, decât el este mai puternic răul, decât el este mai puternică moartea, decât el este mai puternic diavolul. Omule, cum te simți în lumea în care păcatul este mai puternic decât tine, în care orice rău este mai puternic decât tine, orice patimă este mai puternică decât tine. Tu nu eşti în stare să te aperi. Atunci când te afli în păcat simți un chin în suflet, o deprimare, o tristețe, şi deseori nu ştii ce se întâmplă cu tine, întru tine.

Nouă, de obicei, ne place să privim în lume, în jurul nostru, dar uităm să aruncăm o privire în noi înşine, în lumea lăuntrică, care este cu mult mai profundă decât această lume exterioară, cu mult mai interesantă, cu mult mai importantă pentru noi. Atunci când un Sfânt a privit inima omenească în toată lărgimea şi profunzimea ei, a zis: „Inima omului

este o mare şi un abis nesfârşit şi nețărmurit". În el sunt cele mai felurite specii de vietăți, cele mai felurite specii de creaturi. Ce trebuie să facă omul cu sine, cu inima sa? Să o curețe de toată necurăția. Câtă luptă, câtă tărie îți trebuie, câtă putere!

Sfânta Evanghelie de astăzi ne vorbeşte despre acest chin al omului în această lume şi despre această tărie a sa. Iată, prietenii celui grav bolnav l-au adus pe pat ca să-l pună înaintea Făcătorului de minuni Iisus din Nazaret. În jurul său – mulțime de popor, în niciun fel nu puteau să se apropie. Atunci prietenii *au desfăcut acoperişul casei* unde era Domnul şi, *prin spărtură, au lăsat în jos patul în care zăcea slăbănogul* naintea Sa, se spune în Sfânta Evanghelie. Şi Domnul, *văzând credința lor, a zis slăbănogului: Fiule, iertate îți sunt păcatele tale* (Matei 9, 2; Marcu 2, 5). Învățătorii vicleni, care L-au urmărit pe Domnul Hristos să-L prindă în vreun păcat, au cugetat în sine: *Acesta Îl huleşte pe Dumnezeu*, căci numai Dumnezeu poate ierta păcatele, se spune în Sfânta Evanghelie. Şi Iisus, văzând gândurile lor, îi întreabă: *Ce este mai uşor a zice slăbănogului: Iertate îți sunt păcatele, sau a zice: Scoală-te, ia-ți patul tău şi umblă?* (Matei 9, 5; Marcu 2, 9)

Mântuitorul i-a pus pe un jeratic cumplit. Şi una şi alta este greu să-i zici unui paralitic; a-i spune paraliticului: *Scoală-te, ia-ți patul tău şi umblă*, cine poate, cine are tărie, cine are putere? Iar în al doilea rând, pentru a-i spune: *Iertate îți sunt păcatele*, ai nevoie de o putere şi mai mare. Toți cei din Vechiul Testament cunoscuseră din învățăturile Sfinților Proroci că numai Dumnezeu poate dezlega păcatele,

Dumnezeu este Cel ce dezleagă păcatele. Domnul arată că El este şi Dumnezeu, că El este Acela Care iartă păcatele şi tămăduieşte orice boală. Atunci când i-a spus slăbănogului: *Scoală-te, ia-ți patul tău și mergi la casa ta* şi, *sculându-se, a mers acasă* (Matei 9, 6-7; Marcu 2, 11-12), poporul spunea uimit: *Niciunde nu s-a văzut aceasta printre oameni* (Marcu 2, 12). Ce putere a dat Dumnezeu oamenilor! Nu unor oameni necunoscuți, prietenilor, ci aici, printre voi, în mijlocul vostru, este Dumnezeu, Care poate să ierte păcatele. Eu şi tu putem să iertăm păcatele. Dar cine poate să dezlege păcatele, să ierte păcatele din sufletul omului? Aceasta înseamnă să alungi moartea din sufletul omului, să alungi diavolul din sufletul omului, aceasta înseamnă să fii tare şi puternic ca Dumnezeu. Iată, Domnul a arătat aceasta prin această minune dublă: în primul rând a făcut o minune văzută, tămăduindu-l pe paralitic de greaua lui boală, Domnul arătând astfel că a săvârşit într-adevăr şi a doua minune – i-a iertat păcatele.

Astfel a descoperit Domnul întreaga taină a venirii Sale în această lume pământească, a spus pentru ce a venit în această lume pământească. Pentru ce? Ca să îndepărteze păcatul din om, din firea omenească, ca firea omenească să o umple de Viață veşnică. Numai pentru aceasta a venit Domnul în această lume. Aceasta este lucrarea cea mai mare, lucrarea lui Dumnezeu, lucrarea pe care nimeni dintre oameni nu o poate face: să-i ierte omului păcatele, să dezrădăcineze din om toate păcatele, să curețe sufletul său şi să-l arate fără de păcat, nemuritor şi

lant, plin de putere dumnezeiască. Iată, aceasta o săvârşeşte numai Domnul, şi cum face aceasta ne spune Sfânta Evanghelie de astăzi, Vestea cea Bună.

El a lăsat această putere, această tărie Bisericii Sale, prin Sfinţii Săi Apostoli, atunci când în ziua Învierii, biruind moartea, a înviat şi S-a arătat înaintea ucenicilor cu trupul înviat... El le-a zis: *Luaţi Duh Sfânt; cărora veţi ierta păcatele, le vor fi iertate şi cărora le veţi ţine, ţinute vor fi* (Ioan 20, 22-23). Iată aceste puteri, iată tăria care a lăsat-o Domnul Bisericii Sale, ca să izbăvească lumea de păcat, ca să izbăvească lumea de moarte, ca să izbăvească lumea de orice rău şi de orice diavol. Cu alt prilej, Domnul dăduse Sfinţilor Săi ucenici, Apostolilor, aceeaşi putere, tuturor deodată, grăind: *Oricâte veţi lega pe pământ, vor fi legate şi în Cer, şi oricâte veţi dezlega pe pământ, vor fi dezlegate şi în Cer* (Matei 18, 18). Astfel, Vestea cea Bună de astăzi, Sfânta Evanghelie de astăzi, ne spune taina venirii lui Hristos în această lume şi taina fiecăruia dintre noi. Noi suntem oameni în această lume nu ca să fim sălaş păcatului, răului şi morţii, ci Vieţii veşnice, credinţei în Adevăratul Dumnezeu. Care este scopul credinţei în Hristos în această lume? Se spune în Sfânta Evanghelie: *Sfârşitul credinţei noastre este Viaţa veşnică.* Sfârşitul credinţei noastre este Viaţa veşnică. Mântuirea sufletului (1 Petru 1, 9; 1 Ioan 5,13) – iată, acesta este sfârşitul credinţei noastre. Izbăvirea sufletului de moarte, izbăvirea sufletului de mândrie, izbăvirea sufletului de rău, de păcat şi de diavol, câştigarea vieţii celei fără de moarte a sufletului în Împărăţia lui Dumnezeu. Ce ţel măreţ,

ce țel dumnezeiesc şi înaintea ta, şi înaintea mea, şi înaintea fiecărei făpturi omeneşti. Căci Domnul a venit pentru fiecare dintre noi, pe nimeni nu a uitat, pe nimeni nu va uita.

Dar de ce avem eu şi tu nevoie? Dumnezeu S-a pogorât în această lume, iată-L aici împreună cu noi în Biserica Sa. Ce să facem eu şi tu? Să avem credință în El, aceasta este ceea ce cere de la noi, să credem în El, în Singurul Dumnezeu Adevărat (Ioan 17, 3). Ce ne dăruieşte această credință? Ne dăruieşte iertarea păcatelor, ne dăruieşte izbăvirea de moarte, izbăvirea de iad, şi ne asigură Viața veşnică în lumea aceasta şi în cealaltă. Credința în Singurul Dumnezeu cel Adevărat – ce este aceasta? Când suntem creştini drepți, când este omul creştin adevărat? Atunci când crede în Domnul Hristos ca Singurul Dumnezeu Adevărat şi trăieşte după sfintele Sale porunci, călătorind şi mergând prin această lume după El, cu ajutorul sfintelor virtuți după El, în Împărăția Cerurilor. Omul crede sincer atunci când cu tot sufletul său, cu toată ființa sa, cu toată mintea sa, cu toată puterea sa merge după Domnul, făcând voia Sa şi lepădându-se de a lui.

Din credința sinceră se naşte dragostea sinceră, adevărata dragoste. Ați auzit astăzi cum Sfântul Apostol rosteşte un îndemn creştinilor: *Dragostea voastră să nu fie mincinoasă* (Romani 12, 9). Şi care este acea dragoste mincinoasă, Sfinte Apostole? Orice dragoste este mincinoasă dacă nu-l izbăveşte pe aproapele de păcatul său, de moartea sa nefastă. Numai ea, dragostea evanghelică a lui Hristos, este

autentică, căci îl izbăveşte pe om de păcat. Apostolul spune: *Urăşte răul şi fă binele.* Iată, aceasta este adevărata dragoste, atunci când iubind pe fratele tău, pe sora ta, urăşti păcatul său şi aperi binele său. Şi omul însuşi îşi apără binele său, căci dragostea, adevărata dragoste evanghelică nu iubeşte păcatul, nu iubeşte răul, ci îl urăşte, dar iubeşte pe păcătos, iubeşte pe frate şi în păcatul său. Depărtează păcatul de la păcătos – aceasta este marea tărie şi putere şi marea înţelepciune evanghelică –, îndepărtează păcatul de la păcătos, nimiceşte păcatul, dar mântuieşte-l pe păcătos.

Ia aminte însă, nimeni nu poate să piardă păcatul din tine, dacă tu însuţi nu vrei să-l nimiceşti. De ce este nevoie? Este nevoie de credinţa ta personală, de pocăinţa ta personală, după aceea se va săvârşi cu tine acea minune duhovnicească care s-a săvârşit cu paraliticul bolnav de astăzi: *Iertate îţi sunt păcatele tale.* În suflet are loc cea mai mare preschimbare, cea mai mare revoluţie. Te căieşti, îţi mărturiseşti păcatele înaintea Domnului, înaintea preotului Său, şi iată, păcatele tale fug de la tine şi toată moartea, şi tot ceea ce este muritor fuge din tine. Ţi se iartă păcatele pentru pocăinţa ta, pentru credinţa ta. Iată că această credinţă sinceră îţi dăruieşte puterea şi tăria să nu slăbeşti, să nu te înfricoşezi de niciun păcat care este întru tine, să nu spui: „Eh, acest păcat al meu este aşa de cumplit, am decăzut, nu mai există mântuire". Nu! Omul să nu îndrăznească să spună aceasta niciodată, căci în lumea noastră pământească, Domnul Hristos Cel Atotmilostiv este mai puternic

decât orice păcat, decât toate păcatele tuturor oamenilor de pe pământ, mai puternic decât toate morțile, mai puternic decât toate relele, neîndoielnic mai puternic decât păcatele tale şi decât relele tale. Numai un lucru este de trebuință şi se cere de la tine: să urăşti păcatul tău, să urăşti răul care este întru tine. Nu uita niciodată adevărata Sfântă Evanghelie: *Plata păcatului este moartea* (Iacov 1,15). Plata fiecărui păcat este moartea, plata pentru credință este Viața veşnică! Iată diferența!

De aceea avem voie liberă, ca singuri să hotărâm, ca singuri să alegem calea adevărului, calea virtuții în această lume, şi dacă facem aceasta, Domnul ne dăruieşte apoi putere şi tărie sufletelor noastre să mergem pe calea virtuții, pe calea sfântului bine evanghelic. De aceea fiecare dintre noi, fiecare creştin în lume este un mare luptător şi un mare făcător de minuni. Fiecare creştin este făcător de minuni. Şi eu, şi tu, suntem chemați să fim făcători de minuni. Cum? Eşti făcător de minuni numai dacă biruieşti moartea, dacă biruieşti păcatul. Păcatul naşte moarte (Iacov 1,15). Fiecare creştin este chemat la această lucrare. Aceasta este toată lucrarea noastră, care le cuprinde pe toate celelalte: să ne slobozim pe noi înşine de păcat, să biruim moartea, să ne asigurăm nouă înşine Viața veşnică, nemuritoare. Aceasta este, creştine, o necontenită minune care se întâmplă cu omul în întreaga sa viață în această lume, minune pe care Domnul a făcut-o coborând pe pământ, făcându-Se om şi dându-ne putere şi tărie ca şi noi, ca fiecare dintre noi să devenim de bunăvoie făcători de minuni

prin credința noastră în El, în Singurul Dumnezeu Adevărat al tuturor lumilor.

Sfânta Evanghelie de astăzi ne grăieşte acest adevăr, această taină sfântă, iar Biserica lui Hristos, iată, de două mii de ani mărturiseşte această putere, această atotputernicie a lui Hristos care face minuni necontenite, şi nevăzute, duhovniceşti, şi văzute, materiale, trupeşti. Această putere a Sa, toată puterea Sa este aici, în Biserica lui Hristos. De la noi se cere numai să ne încredem cu toată inima în acest adevăr al lui Hristos. După aceea, totul devine posibil pentru fiecare dintre noi. *Toate sunt cu putință celui ce crede*, face cunoscut Domnul Hristos (Marcu 9, 23). *Toate sunt cu putință celui ce crede* – aceasta înseamnă: nu există păcat pe care să nu-l poți birui cu credința în Hristos, nu există iad pe care să nu-l poți nimici, nu există moarte pe care să nu o poți birui, nu există diavol pe care să nu-l poți zdrobi.

Iată care este puterea credinței creştine, iată care îi este puterea şi tăria! Numai să nu ne lipsească rugăciunea sinceră şi puternică, smerenia şi blândețea sinceră şi tare, bunătatea, buna voință şi toate celelalte virtuți. Atunci nimic nu ne va mai fi cu neputință în această lume. Atunci nicio moarte nu ne va birui, niciun diavol nu ne va mai batjocori. Toate acestea vor fi biruite prin puterea tare a credinței noastre.

Fie ca Bunul Dumnezeu să sporească credința cea adevărată în fiecare făptură omenească trăitoare pe această planetă a lui Dumnezeu, mai întâi în inimile tuturor creştinilor ortodocşi, şi în ale noastre, ale sărmanilor, nenorociților sârbi. Fie ca aceasta să

crească în noi, ca să ne facem şi noi totdeauna mai puternici decât orice rău, decât orice păcat, decât orice moarte, şi să-L slăvim pe Minunatul Domn Hristos, Singurul Dumnezeu Adevărat în toate lumile, să-L slăvim cu toată inima, cu tot sufletul, cu toată mintea, cu toată puterea, să-L iubim prin toată veşnicia. Amin.

Despre pocăinţă
Predica a doua în Duminica a opta după Cincizecime (1966)

Praznicul Sfântului slăvitului Marelui Mucenic Eftimie şi Sfintei slăvitei cneaghine rusoaice, Olga. Evanghelia despre femeia păcătoasă. În cetate, iată, *era o femeie păcătoasă*, iar Mântuitorul, *este chemat la masă în casa unui fariseu* (Luca 7, 36-37). Dumnezeu în trup, femeia în păcate. Ce întâlnire! A simţit femeia valuri de har care se revărsau de la Domnul Hristos. A simţit că acest minunat Iisus din Nazaret, Care cu privirea şi cu cuvântul tămăduieşte de toate bolile, poate să o vindece şi pe ea de păcatele sale.

Şi iată, ea, cea plină de păcate, cumpără un alabastru cu mir atunci când Îl întâlneşte pe Dumnezeu, Care era în trup, şi îşi spune: „Nu! Eu nu vreau să spun nimic! Cum Îi voi putea vorbi lui Dumnezeu, pe Care Îl am înaintea mea? Voi cădea în genunchi, voi plânge, şi prin lacrimi Îi voi descoperi întreg sufletul meu! Şi efectiv, nimeni nu-mi va vorbi. Ea intră în casa fariseului, iar Domnul şade la masă. Stă cu frică, cu vasul cu mir la picioarele Sale, şi plânge... Acesta este întâiul dar, Doamne, pe care Ţi-l pot aduce. Întâiul dar... Iar acolo este iadul, iadul păcatelor şi patimilor mele. Iată, întreaga cetate mă ştie cum sunt, întreaga cetate ştie că sunt cu totul murdară şi josnică. Iată, am venit la Tine. Nu am nimic afară de lacrimi... *Şi plângând, a început să ude cu lacrimi picioarele Sale.* Iar Domnul Cel bun tace

şi priveşte. Trebuie să fi fost o linişte neobişnuită. Trebuie să fi fost o straşnică uimire. Binecunoscuta desfrânată a îndrăznit, iată, a venit cu miresme, şi plânge, începând *să ude cu lacrimi picioarele* Domnului, *şi cu părul capului ei le ştergea,* spune Sfânta Evanghelie, *cu părul capului ei* (Luca 7, 38). Ce scenă, Doamne!

Iată, cea păcătoasă nu are nimic decât părul cu care să-Ţi şteargă picioarele, nu zice nici cine este ea, nici cum este ea. Dar iată, lacrimile ei sunt mai grăitoare decât orice cuvinte, decât cei mai mari ritori din această lume, iar Tu vezi întreg sufletul ei şi întreg iadul ei. *Şi săruta picioarele Sale,* se spune în Sfânta Evanghelie, *şi le ungea cu mir...* (Luca 7, 38) Doamne, eu îmi simt împuţiciunea din sufletul meu! Cum să ung picioarele Tale, Doamne, cu stricăciunea mea? Iată, iată mirurile pe care Tu le-ai creat, cu care ung picioarele Tale dumnezeieşti... Nu spune nimic păcătoasa. Nu are cuvinte, limba îi este legată. Nu poate să spună nici măcar aceasta: „Doamne, sunt păcătoasă". Totul este înţepenit, totul în afară de sufletul care dogoreşte din dragoste faţă de Domnul şi, într-o minunată pocăinţă, toată, toată se revarsă în lacrimi.

Îndelung trebuie să fi durat această linişte teribilă, neobişnuită şi minunată, caldă şi plăcută. Erau acolo feluriţi invitaţi, erau mulţi farisei pe care Simon (Luca 7, 36-40), ca prieten al lor, îi chemase; se aflau acolo ucenicii Domnului şi cine nu era acolo? Iar păcătoasa ştergea picioarele lui Dumnezeu! Uimirea trebuie să fi fost mare şi înfricoşătoare. Domnul întrerupe tăcerea şi îi spune lui Simon, gazdei care Îl chemase:

– *Am să-ţi spun ceva.*

– *Învăţătorule, spune,* a zis acela.

– *Un cămătar avea doi datornici. Unul era dator cu cinci sute de dinari, iar celălalt cu cincizeci. Dar neavând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi. Deci care dintre ei îl va iubi mai mult? Simon, răspunzând, a zis:*

– *Socotesc că acela căruia i-a iertat mai mult. Iar El i-a zis:*

– *Drept ai judecat. Şi întorcându-se către femeie, a zis lui Simon: Vezi pe femeia aceasta? Am intrat în casa ta şi apă pe picioare nu Mi-ai dat; ea însă, cu lacrimi, Mi-a udat picioarele şi le-a şters cu părul ei. Sărutare nu Mi-ai dat; ea însă de când am intrat, n-a încetat să-Mi sărute picioarele. Cu untdelemn capul Meu nu l-ai uns; ea însă cu mir Mi-a uns picioarele* (Luca 7, 40-46), iar tu eşti uimit şi îţi zici întru tine: „Aceasta este femeie păcătoasă". *Acesta, de-ar fi proroc, ar şti cine e şi ce fel e aceasta care se atinge de El, că este păcătoasă.* (Luca7, 39) Atunci Domnul descoperă taina ei: *Iertate sunt păcatele ei cele multe, căci mult a iubit* (Luca 7, 47). Faţă de cine, Doamne? Faţă de Dumnezeu în trup.

Dragostea faţă de Dumnezeu, iată, aceasta este ceea ce El ne-a dăruit. Şi *„iertate îţi sunt păcatele"* – aceasta este puterea dumnezeiască, care se revarsă asupra sufletului omenesc, mistuind în tine toate păcatele din suflet, stingând toate păcatele tuturor deznădăjduiţilor, toate patimile. Iar pe de altă parte, şi dragostea ta se înflăcărează tot mai mult. *Cui se iartă puţin, puţin iubeşte.* (Luca 7, 47) Şi atunci Domnul îi zice lui Simon: Oare tu ştii cine eşti? Eşti un păcătos pocăit. Şi ai dragoste faţă de Mine; iată,

M-ai chemat la masă şi ai invitat şi alţi oameni. Poate că eşti mândru, căci, iată, ţi-a intrat marele Învăţător în casă să prânzească la tine. Toate acestea sunt bune, dar aceasta nu este decât o dragoste mică... Priveşte, ea şi-a arătat întreg sufletul ei, de la pământ la Cer şi deasupra Cerului, a descoperit tot ceea ce este întru ea prin lacrimi, prin această dragoste minunată pe care o simte faţă de Mine. *Iertate îţi sunt păcatele tale*, toate. Toate, Doamne, oare toate? Toate păcatele! Iar fariseii care se aflau acolo ca oaspeţi au început să bombăne în sinea lor: *Cine este Acesta care iartă şi păcatele*? (Luca 7, 49) Domnul însă Se întoarce către femeie şi îi spune: *Credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace* (Luca 7, 50).

Drama s-a încheiat, sufletul este mântuit; a fost relatată întreaga Evanghelie a mântuirii femeii în această lume, Evanghelia fiecărei femei, a fiecărei femei păcătoase. Şi cine este fără de păcat, care om nu este păcătos? Care femeie şi care bărbat se poate lăuda şi-I poate spune Domnului Hristos: Să-Ţi fie cunoscut că eu nu am păcat! O, dacă s-ar întâmpla aceasta, ar fi cu putinţă să o spună numai omul plin de mândrie satanică, plin de mândrie demonică, plin de mândrie fariseică. Dar omul normal, fiinţa omenească normală, dacă-L priveşte pe Domnul, îşi simte toate păcatele sale. Nu numai toate păcatele, ci toată păcătoşenia sa. Cum să stai înaintea feţei Domnului Celui fără de păcat şi încă atât de Milostiv, atât de Bun? Dar Evanghelia chiar aşa s-a petrecut, marea şi minunata Evanghelie a lui Hristos, Evanghelia Dumnezeului dragostei, pentru a ne arăta calea cea mai lesnicioasă

pentru mântuirea de cele mai cumplite şi mai mari păcate. Iată, păcătoasa cea vestită în lume, sărmana păcătoasă, cât de uşor a obţinut mântuirea sufletului. Ce a adus-o la mântuire? Oare lacrimile, oare pocăinţa?

Ce este această pocăinţă? Şi-a urât păcatele sufletului ei. S-a aşezat înaintea Domnului Hristos, S-a privit pe sine în oglinda Lui şi a văzut întregul iad dintru sine, toate duhurile necurate de care era plină, toate patimile ei, toată grozăvia ei, a văzut toată veşnicia plină de negură, de întuneric şi de chinuri. Iadul! Atunci a izbucnit sufletul într-un torent de lacrimi, iar mâinile, ca şi cum şi-ar fi smuls părul, îl apucau ca să şteargă cu el picioarele lui Hristos. Şi totul pentru a ne da nouă pildă. Totul este binecuvântat şi minunat, tot ce vine de la Domnul Hristos. Evanghelia Sa, cât de profundă şi totodată cât de lesne de înţeles este! Nu există păcat pe care El nu-l va putea scoate din mine şi din tine.

Iată, Evanghelia omului păcătos este cu mult mai înfricoşătoare decât Evanghelia de astăzi a femeii păcătoase. Evanghelia omului păcătos, care este fiul risipitor (Luca 15, 11-32). Fiul risipitor s-a răzvrătit împotriva Tatălui Ceresc. Împotriva cui s-a răzvrătit? S-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, a plecat departe şi nu vrea să-L vadă pe Dumnezeu, slujeşte diavolului, păscându-i porcii – aceasta înseamnă că îşi hrăneşte patimile sale, trăieşte întreg în patimi, întreg este în afara lui însuşi, a înnebunit, spune Mântuitorul, este în afara lui însuşi. Astfel, omul păcătos este mai puternic decât femeia după

puterile sale, el este mai puternic şi în păcate şi în patimi. Iată Evanghelia lui cea înfricoşătoare: el se află într-o țară străină, paşte diavolilor porcii lor, îşi paşte patimile lui. Trăieşte întreg în păcate şi deodată întru el se iveşte pocăința. De ce fac eu asta, unde mă aflu? Sunt într-o țară îndepărtată, rătăcesc prin pustia patimilor mele omeneşti. Aceasta este pustia mea, moartea mea, moartea fără sfârşit, veşnică. Căci fiecare dorință a mea păcătoasă care nu poate să fie satisfăcută este fără sfârşit şi nemuritoare, şi tot astfel sunt şi chinurile mele nesfârşite şi nemuritoare, şi pustia mea este nemuritoare şi nesfârşită. Mă duc la tatăl meu; odinioară am aparținut Tatălui Ceresc, voi merge la El. Îi voi spune: *Am greşit la Cer şi înaintea Ta, primeşte-mă* (Luca 15, 18-19), primeşte-mă din nou. Auzi-mă, Mântuitorule!

Şi, când fiul risipitor *îşi vine în sine,* el spune: *Mă voi duce la tatăl,* (Luca 15, 11-32), şi astfel îşi vine în fire din nebunia lui. Atâta timp cât era în afara lui Dumnezeu, trăia în patimi; cu adevărat el era în afara sinelui, stăpânit de patimi. Pocăința scoate din sufletul lui întregul iad, întregul întuneric, întreaga beznă. Mă duc, mă duc la Tatăl Ceresc: *Am greşit la Cer şi înaintea Ta!* Iată ce patimi sunt în jurul meu; porci, demoni, legiuni de demoni, toate acestea şi-au făcut sălaş în mine, iad lângă iad. *Tată, am greşit la Cer şi înaintea ta. Fă-mă ca pe unul din argații tăi.* Iar tatăl, *încă departe fiind el, l-a văzut şi i s-a făcut milă şi, alergând,* cum spune Sfânta Evanghelie, *a căzut pe grumazul lui şi l-a sărutat* (Luca 15, 20), nu a aşteptat să-i mărturisească păcatele sale. Intră în palatele Sale

cereşti şi porunceşte Îngerilor să aducă degrabă haina lui cea dintâi şi să-l îmbrace şi să pună inel în degetul său (Luca 15, 22) şi să pregătească cel mai mare ospăţ. Şi spune Tatăl: *Căci acest fiu al meu mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat* (Luca 15, 24). „Haideţi să ne veselim"; şi au început să se veselească. Să se veselească toţi Îngerii! Iată, s-a pocăit un om păcătos. Cât de important este omul pentru Dumnezeu? Şi omul păcătos este important pentru Dumnezeu. Toate Cerurile s-au bucurat atunci când s-a pocăit un păcătos.

Iată, Evanghelia femeii păcătoase şi Evanghelia omului păcătos ne descoperă toată calea mântuirii. Minunata Evanghelie a Domnului Hristos se petrece şi cu noi, iar El, Atotmilostivul şi Atotbunul, te va îmbrăţişa şi pe tine, pocăitul, chiar de vei fi fost cel mai ingrozitor păcătos; şi te curăţeşte şi te învredniceşte de Împărăţia Cerurilor.

Lui, Singurului Dumnezeului cel Adevărat, fie-I şi de la noi cei mici şi păcătoşi, slava, cinstea şi lauda în toată vremea, în toţi vecii. Amin.

Despre milostenie
Predică în Duminica a unsprezecea după Cincizecime (1966)

Slugă vicleană – astfel mă numeşte Evanghelia de astăzi (Matei 18, 32) pe mine şi pe tine şi pe fiecare făptură omenească, pe fiecare om, căci Sfânta Evanghelie de astăzi se referă şi la mine, şi la tine, şi la fiecare făptură omenească din această lume. *Slugă vicleană!* Cui i se adresează Dumnezeu astfel? Acelei slugi nemilostive căreia El i-a iertat o datorie aşa de mare, iar aceea nu a vrut să-i ierte fratelui său datoria lui neînsemnată. Datoria aceasta au fost păcate mari şi înfricoşătoare înaintea lui Dumnezeu. Zece mii de talanți, nenumărate păcate... Aceasta a fost datoria acelei slugi înaintea lui Dumnezeu; iar prietenul lui îi datora o sută de dinari (Matei 18, 32 şi 28). Un fleac, dar ce s-a întâmplat?

De ce Domnul Atotmilostiv a trebuit să adreseze cuvinte atât de înfricoşătoare acelei slugi: *Slugă vicleană,* ce ai făcut? Eu ți-am dat toate bunătățile, ți-am iertat păcatele, ți-am dăruit Împărăția Cerurilor în această lume căci M-ai rugat, căci te-ai pocăit, fiindcă prin pocăință se dobândeşte Împărăția Cerurilor în această lume. Cel mai mare păcătos dobândeşte prin pocăință iertarea păcatelor şi prin aceasta Împărăția Cerurilor. Eu ți-am iertat atâtea păcate, iar tu ce ai făcut cu prietenul tău? L-ai predat în temniță până ce-ți va plăti întreaga datorie, însă *nu se cădea, oare, ca şi tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum şi eu am avut milă de tine?* (Matei 18, 33).

Iată, Eu, Dumnezeu, fac în această lume tot ceea ce fac pentru ca şi voi, oamenii, să faceţi aceleaşi. Eu ţi-am iertat atâtea păcate ca tu să te deprinzi – cu ce? Cu acea compătimire, cu acea a-tot-iertare pe care ţi-am arătat-o ţie, ca să-l ierţi pe fratele tău dacă ai ceva împotriva lui. Iar tu, ce ai făcut? *Şi mâniindu-se stăpânul lui, l-a dat pe mâna chinuitorilor.* (Matei 18, 34) Cui, adică? L-a predat diavolului ca să-l arunce în iad, *până ce-i va plăti toată datoria* (Matei 18, 34). Iată, sluga vicleană, lepădând pocăinţa cea sinceră, singur s-a aruncat în iad. Tot aşa facem şi eu, şi tu, aşa face fiecare om care trăieşte nechibzuit în această lume, care nu se căieşte pentru păcatele săvârşite.

Ce este această lume şi această viaţă? Judecata lui Dumnezeu, şi mai devreme sau mai târziu, când Dumnezeu va cere socoteală de la tine, va cere socoteală de la fiecare dintre noi, mai cu seamă în ceasul morţii. Atunci când sufletul iese din trup, atunci ia aminte, trebuie să dai răspuns înaintea Domnului ce ai lucrat cu sufletul şi cu trupul în această lume. Cum te-ai comportat faţă de oameni, faţă de lucruri, faţă de animale, faţă de plante, cum ai trăit în această lume?

Nu se cădea, oare, ca şi tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum şi eu am avut milă de tine, ca să-i ierţi păcatele dacă te-a rugat, aşa cum M-ai rugat şi tu. El te-a rugat să-l ierţi, iar tu nu ai vrut. Şi s-a spus în Sfânta Evanghelie: *Dacă fratele îţi greşeşte de şaptezeci de ori câte şapte şi vine la tine şi spune: mă căiesc, iartă-mă – iartă-l* (Matei 18, 21-22). Şi mai departe Mântuitorul ne porunceşte tuturor: *Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru este Milostiv* (Luca 6, 36).

O, ce cere Domnul de la mine şi de la tine? Să fim milostivi ca şi El, ca Dumnezeul Ceresc! Şi cum este acest Dumnezeu Milostiv? Iată, El revarsă mila Sa asupra noastră, a tuturor (Matei 5, 45), asupra întregii lumi, Îşi revarsă necontenit mila – prin soare, prin stele, prin ceruri, prin toate plantele şi prin tot ceea ce există în această lume, prin toate cele văzute şi cele nevăzute. El a arătat nemăsurata Sa milostivire faţă de noi, prin aceea că L-a trimis pe Fiul Său Cel Unul-Născut, pe Domnul Hristos, în această lume (Ioan 3, 16), ca prin moarte şi înviere să ne izbăvească de păcate şi să ne asigure Viaţa cea veşnică. Toate acestea reprezintă mila dumnezeiască, noi toţi trăim prin această milostivire.

De ce a vorbit Domnul despre milă, de ce? El ne spune să învăţăm şi noi de la El această milă. De aceea cu dreptate cere de la noi *să fim milostivi, precum şi Tatăl nostru cel Ceresc este Milostiv*. Şi aşa cum El luminează cu soarele întreaga lume, pe cei răi şi pe cei buni, tot aşa trebuie să fim şi noi. De aceasta depinde întregul nostru destin şi în această lume, şi în cealaltă. Nu te amăgi, şi eu şi tu avem păcate, şi eu şi tu trebuie să-I mărturisim Domnului tot ceea ce am făcut în această lume. Indiferent ce am spune, El va vedea tot sufletul nostru. Atunci va zice: Slugă vicleană, pentru tine am venit în lumea pământească, ca voi să învăţaţi de la Mine cum trebuie să trăiţi în această lume. Şi voi ce aţi făcut din Evanghelia Mea? Ce aţi făcut din Patimile Mele, din Învierea Mea, din Înălţarea Mea, din Schimbarea Mea la Faţă? Oare aţi învăţat ceva din acestea?

Eu am făcut toate acestea pentru voi: M-am schimbat la Faţă ca şi voi să vă schimbaţi la faţă, din a-tot-răi în buni, din muritori în nemuritori, din trecători în netrecători, veşnici. Eu am biruit moartea, am înviat cu trupul pentru tine, pentru fiecare dintre voi, pentru fiecare om, pentru ca tu să-Mi urmezi Mie. Am biruit moartea, cel mai mare duşman al tău: dacă biruieşti moartea, biruieşti păcatul, îl biruieşti pe diavol, te izbăveşti de iad. Pentru aceasta am fost în lume. *Nu se cădea, oare, ca şi tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine, precum şi Eu am avut milă de tine?*

Şi ce se cere de la mine şi de la tine? Oare Dumnezeu cere bogăţie de la mine şi de la tine? Oare vreo învăţătură? Nu cere nimic de la tine şi de la mine, în afară de pocăinţă, pocăinţa mea şi a ta. Şi ce înseamnă aceasta? Pocăinţa înseamnă să te lepezi de păcatele tale! Nimic altceva nu cere Dumnezeu de la mine. Iată, astăzi tu ai purtat în inimă ură faţă de cineva, iar El a venit în această lume ca să semene dragoste între oameni; a venit din dragoste faţă de păcătoşi, faţă de tine şi de mine, a arătat o dragoste nesfârşită, mai presus decât cea pe care o arată omul omului prin cuvinte. Căci, iată, El a pătimit pentru noi şi a înviat şi a biruit cel mai mare duşman al nostru, moartea şi diavolul, şi ne-a dăruit Viaţa veşnică. El a făcut aceasta pentru tine şi pentru mine, pentru noi, ca noi să trăim întru El, ca să-I fim şi noi asemenea şi, cu credinţă în El, cu curaj şi îndrăzneală, să biruim în noi fiecare păcat, tot ceea ce ne depărtează de El.

Astfel, Evanghelia de astăzi, fraţii şi surorile mele, este Evanghelia fiecăruia dintre noi. Fie ca viaţa noastră să nu se sfârşească, iar după moarte Domnul să ne spună: Slugă vicleană! Ci să auzim minunatele şi dumnezeieştile Sale cuvinte pe care le-a grăit slugii celei bune şi credincioase: *Slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria Domnului tău.* (Matei 25, 21) *Intră întru bucuria Domnului tău!* Când intră omul în bucurie, în bucuria cerească, în bucuria cea veşnică? Când slujeşte în această lume Domnului său cu toată fiinţa sa, cu tot sufletul său, cu toată inima sa, când trăieşte după Evanghelie.

Fie ca Bunul Dumnezeu, pentru rugăciunile Maicii Sale şi ale tuturor Sfinţilor, să dea fiecăruia dintre noi putere şi tărie ca şi noi să trăim după Evanghelie, ca şi noi să împlinim sfânta Sa voie în această lume. Fie să ne curăţim de păcate, de patimi, de moarte, de diavol şi să dobândim Viaţa cea veşnică. Şi să auzim şi noi blândul Său glas la ieşirea din trup, la trecerea din lumea aceasta în cealaltă: *Slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă; intră întru bucuria Domnului tău.* Amin.

Despre cele două porunci cele mai mari
Predică la Duminica a cincisprezecea după Cincizecime (1961)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Fiecare Sfântă Duminică este câte o sfântă şi minunată Bună-Vestire a Evangheliei şi în ea se cuprinde întregul adevăr al Cerului şi al pământului. Întotdeauna fiecare cuvânt din Evanghelie este astfel.

În Sfânta Evanghelie de astăzi, oamenii Îl ispitesc pe Dumnezeu! Cum îndrăzneşti, cum poţi tu, omule, să-L ispiteşti pe Dumnezeu?... Se spune în Sfânta Evanghelie: *Unul dintre ei, învăţător de Lege, ispitindu-L pe Iisus, L-a întrebat: Învăţătorule, care poruncă este mai mare în Lege? El i-a răspuns: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău. Aceasta este marea şi întâia poruncă. Iar a doua, la fel ca aceasta: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi. În aceste două porunci se cuprind toată Legea şi Prorocii.* (Matei 22, 35-40) Cu adevărat, toată legea Cerului şi a pământului. Da, în această lume pământească nu există altă lege în afara acestora două, cele mai importante porunci date nouă de Domnul Hristos. Întâia poruncă: iubirea faţă de Dumnezeu; cea de-a doua: iubirea de oameni.

Ce este această iubire dumnezeiască? *Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău.* De ce a rânduit Domnul această dragoste ca *prima şi cea mai mare poruncă*, care cuprinde toate poruncile şi toate legile

Cerului şi pământului? Pentru că El a răspuns la întrebarea: Cine este Dumnezeu? Niciun om nu a răspuns la această întrebare. Dar Mântuitorul Hristos prin întreaga Sa viaţă, prin întreaga Sa lucrare, prin fiecare cuvânt de-al Său, a dat răspunsul: *Dumnezeu este Dragoste* (Ioan 3,8 şi 16). În aceasta este cuprinsă întreaga Bună-Vestire.

Şi ce este omul? La aceasta Mântuitorul a răspuns: Şi omul este dragoste. Ha! Va spune cineva: Ce vorbeşti?

Da, şi omul este dragoste, pentru că este făcut după chipul lui Dumnezeu. Omul este reflecţie a dragostei lui Dumnezeu. Dumnezeu este Dragoste. Şi omul este dragoste. Iar aici, în această lume, sunt numai două realităţi: Dumnezeu şi omul, şi pentru mine şi pentru tine. Nu este nimic mai important în această lume afară de Dumnezeu şi de mine, afară de Dumnezeu şi de tine.

Ce se întâmplă cu omul care împlineşte această primă şi cea mai însemnată poruncă, care este iubirea de Dumnezeu? Ce este această iubire de Dumnezeu? Aceasta înseamnă: să aduci inima ta către Dumnezeu, la Dumnezeu, întregul tău suflet să-l încredinţezi lui Dumnezeu, întreaga ta cugetare, întreaga putere; să înapoiezi chipul cel dumnezeiesc lui Dumnezeu; să înapoiezi chipul Chipului celui dintâi; ceea ce este întru tine dumnezeiesc să înapoiezi lui Dumnezeu. Iubirea de Dumnezeu este întoarcerea întru sine a omului şi dăruirea sa lui Dumnezeu. Spune: Doamne, iată, eu sunt întreg dintru Tine, chipul Tău; iată sufletul meu, iată întreaga mea fiinţă, aceasta este a

la. Astfel, această poruncă este o întreagă aducere de sine însuşi lui Dumnezeu. Şi de unde se întoarce acest om atunci când se predă pe sine lui Dumnezeu? Se întoarce dintr-o țară îndepărtată, ca fiul risipitor, se întoarce din păcate, din moarte; învie ază duhovniceşte ca fiul risipitor (Luca 15, 13-24) prin pocăință. Fiecare om care împlineşte cea dintâi poruncă se întoarce la Dumnezeu din împărăția răului şi a morții, din împărăția diavolului se întoarce la Dumnezeu şi la Împărăția dumnezeiască.

Şi cum se realizează aceasta? Prin ținerea Evangheliei, a poruncilor evanghelice. De fapt, această întoarcere la Dumnezeu se realizează prin împlinirea poruncilor dumnezeieşti. Mântuitorul a spus: *Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu, şi Tatăl Meu îl va iubi, şi vom veni la el şi vom face locaş la el* (Ioan 14, 23). Aceasta nu am scris-o eu, sunt dumnezeieştile cuvinte ale Mântuitorului Hristos. Dacă ții poruncile Mântuitorului, îți închini sufletul Lui; fii întotdeauna ravnitor la împlinirea acestor porunci. Sfântul Ioan Teologul, numit Apostolul Iubirii, spune: *Căci dragostea de Dumnezeu aceasta este: Să păzim poruncile Lui* (1 Ioan 5, 3). Aceasta este dovada că-L iubeşti pe Dumnezeu: dacă împlineşti poruncile Sale. Nu poți spune că-L iubeşti pe Dumnezeu, dar ai răutate şi rânchiună. Te minți, te înşeli pe tine însuți.

Ce este iubirea de oameni? Ea izbăveşte chipul dumnezeiesc de ceea ce este nedumnezeiesc, împotriva lui Dumnezeu, şi aceasta este: viciul, păcatul, moartea şi diavolul. Se izbăveşte omul de cel mai mare duşman: diavolul, moartea. Această iubire

de oameni a arătat-o Domnul Hristos. – Şi ce este iubirea de oameni a omului? Iată ce: *Iar a doua, la fel cu aceasta: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi* (Matei 22, 38-39). Acesta este răspunsul la întrebarea: Ce este iubirea de oameni, cum să ne purtăm şi eu şi tu faţă de oameni? Aceasta este porunca dumnezeiască cea negreşelnică: după Dumnezeu-Omul; după dragostea lui Dumnezeu, dragostea lui Hristos – dragostea faţă de om; după iubirea de Dumnezeu – iubirea de oameni. Iubirea faţă de om se arată atunci când îl izbăveşte de cel mai mare duşman al său, de păcat şi de moarte. Aceasta este dragostea lui Hristos faţă de om: izbăvirea de moarte. A doua poruncă: *Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi*, înseamnă: Când îl iubim pe om, când îl iubim nefăţarnic? Atunci când îl izbăvim de păcate, de iad. Aceasta este iubirea cea adevărată faţă de om.

Întrebare: Dar iubirea părinţilor faţă de copii? Şi iubirea soţului faţă de soţie? Şi iubirea omului faţă de patrie? Oare aceasta nu este dragoste? Noi numim aceasta dragoste, dar, oare, este aceasta dragoste? Toţi aceştia nu au dragoste dacă nu este Hristos acea putere prin care iubim. Dacă părintele nu-şi iubeşte copiii cu dragostea lui Hristos, dacă nu-i educă aşa cum trebuie, dacă nu-i călăuzeşte pe calea cea dreaptă, cum să se izbăvească de păcate? Însă el doar îi creşte şi îi aprobă, iar apoi îi urăşte, îi ucide. Dacă soţul îşi iubeşte soţia numai trupeşte, el este ucigaşul ei. Astfel este cu fiecare dragoste pământească, trupească.

Dacă dragostea faţă de om o trăim întru Domnul, atunci acea dragoste este veşnică şi nepieritoare, este

iubirea lui Hristos. Dacă ai un prieten şi crezi că îl iubeşti, dacă îi încurajezi păcatul, te faci ucigaşul său, dacă nu-i atragi atenţia asupra unui oarecare păcat al său: Prietene, să-ţi spun, acest păcat al tău te ucide, te îndepărtează de Dumnezeu. Dacă nu faci aceasta, eşti ucigaş. Te minţi...

A doua poruncă este ca şi cea dintâi. Numai atunci când sufletul este întreg întru Hristos, este îndreptat către om; numai atunci vei iubi cu Dragostea cea veşnică. Fără aceasta, dragostea ta este mincinoasă, este ucigaşă. Numai dragostea lui Hristos este esenţa şi izvorul dragostei adevărate. Dacă omul nu-L iubeşte pe Domnul Hristos, el nu poate iubi pe nimeni – aceasta este minunata şi înfricoşătoarea veste bună. Minunată, căci omul se înalţă la Ceruri şi în veşnicie. Înfricoşătoare, căci dacă nu o împlinim, atunci iubim pe dumnezeul urii – pe diavolul. Dumnezeu este Dragoste – diavolul este ură. Iată în braţele cui te afli atunci. Atunci este înfricoşător să fii om, căci te transformi în diavol. Astăzi vuieşte Europa de aşa-numita „dragoste faţă de om"... Şi ce vedem? Ce au făcut fără Hristos şi fără dragostea lui Hristos: masacre, războaie, lupte, distrugeri. Ce este Europa de astăzi fără Hristos? Nu le dă voie diavolul, dumnezeul urii, celor care sunt împotriva lui Hristos să-l iubească pe om. Unii ca aceştia se mint pe ei înşişi şi pe oameni, fiindcă nu iubesc omul.

Cineva a venit la un ascet şi l-a rugat să-i citească ceva din Sfânta Scriptură. Acela i-a citit chiar aceste două porunci. Când Sfântul nevoitor a terminat de citit, acel om a plecat în lume, spunându-i: Atunci

când am să împlinesc aceasta, voi veni din nou. Au trecut anii şi el nu a mai venit; trecând doi, trei, zece, cincisprezece ani, atunci numai ce vine omul şi spune:

– Iată-mă, Sfinte Părinte!

– Unde ai fost până acum?, îl întreabă ascetul.

– Am încercat să împlinesc aceste două porunci şi, iată, am stăruit cincisprezece ani şi cu rugăciunile tale am împlinit ceva. Iată ce înseamnă Evanghelia Domnului Hristos, atunci când omul voieşte să o împlinească, şi aceasta este cu putinţă numai atunci când urmează Domnului Hristos cu toată inima. Când şi cum să mergem după Domnul Hristos? Mai întâi prin credinţă. *Şi Hristos să se sălăşluiască prin credinţă în inimile voastre* (Efeseni 3, 17), spune Sfântul Apostol Pavel. Iar El se sălăşluieşte întru noi prin fiecare sfântă virtute. Noi ne naştem în primul rând prin dragoste, prin sfânta virtute, apoi prin aceasta sufletul nostru rămâne întru El, în binele Său, şi atunci El se sălăşluieşte întru noi.

Ce sunt Sfinţii? Sfinţii sunt împlinirea acestor două virtuţi: dragostea faţă de Dumnezeu şi dragostea faţă de om – iubirea de Hristos şi iubirea de oameni. Toţi au avut aceste două virtuţi. Au avut aceste două virtuţi şi nu au avut nevoie de nimic mai mult.

Iată ştiinţa Evangheliei lui Hristos: nu este iubire faţă de om fără iubire de Dumnezeu (Efeseni 3,17). Numai iubirea faţă de Dumnezeu ne dă puterea să iubim şi omul, să-l iubim chiar şi în păcatul său. Aceasta este ştiinţa Evangheliei. Fiecare creştin este cu adevărat creştin dacă împlineşte aceste două porunci. Întreaga Evanghelie constă în aceste două

porunci. În ce măsură am împlinit aceste două porunci ale Domnului Hristos? Unde este inima noastră? Întreabă-te: Oare astăzi am împlinit aceste două porunci? Iar dacă nu, spune-ţi: Astăzi nu am fost creştin. Doamne, dăruieşte-mi putere ca mâine să fiu creştin, pentru ca din toată puterea mea să iubesc pe Domnul Dumnezeul meu şi pe fratele meu!

Slujind Domnului, iubindu-L pe Domnul Hristos, omul nu poate să nu-l iubească pe om. Nu iubi păcatul omului, ci pe om, şi sârguieşte-te ca păcatul să-l scoţi afară, sârguieşte-te să-l izbăveşti pe păcătos de păcate. Aceasta este iubirea cea adevărată. Nu este altă dragoste. Omul este chipul lui Dumnezeu: Dumnezeu este dragoste – omul este dragoste. Eşti creştin dacă respecţi aceste două adevăruri şi trăieşti după ele. Spune-ţi întru sine: Eu sunt chipul lui Dumnezeu, Dumnezeul dragostei, şi trebuie să iubesc. Aceasta este Evanghelia Domnului Hristos şi pentru Îngeri şi pentru oameni, şi pentru Cer şi pentru pământ, singura Bună-Vestire în toate lumile.

De aceea ne ostenim ziua şi noaptea să împlinim aceste două porunci, să ne izbăvim de diavol, de păcat, de moarte, şi să dobândim dragostea faţă de Domnul Hristos, şi credinţa în El, căci dragostea lui Hristos lucrează: prin credinţă, prin rugăciune, prin milostivire, prin fiecare sfântă virtute.

Dragostea faţă de Domnul Hristos este cuprinsul, înfăptuirea şi împlinirea acestor două porunci. Lui fie-I toată slava, cinstea şi închinăciunea, în vecii vecilor. Amin.

Despre bogăția cea adevărată
Predica a doua la Duminica a optsprezecea după Cincizecime (1966)

Sfânta Evanghelie de astăzi, sfânta Bună-Vestire de astăzi ne vesteşte o mare bucurie. Ce este bogăția cea adevărată în această lume şi ce este adevărata sărăcie? Oare este omul bogat în această lume, atunci când pământul este bogat? Oare este omul sărac, atunci când pământul este sărac? Atâta timp cât moartea este în lume – cine este bogat? Ce valoare are aurul, ce valoare au cunoştințele, ce valoare are trupul, ce valoare are sufletul, ce valoare are întreaga lume din jurul tău? Ce valoare au cerul, soarele? Niciuna. Într-o zi, toate acestea nu vor mai fi în jurul tău şi tu însuți nu vei mai fi. Ce sărăcie! Ce goliciune! Ce lucru înfricoşat!

Domnul Hristos S-a făcut om! Dumnezeu S-a făcut om! Iată bogăția lui Hristos, Dumnezeul cel Adevărat, căci în El şi împreună cu El ne-a dăruit Viața veşnică, Adevărul veşnic, Dreptatea veşnică, Dragostea veşnică; ne-a dăruit Împărăția Cerurilor; ne-a dăruit toate bunătățile heruvimice, serafimice. Şi încă aceasta este puțin: ne-a dăruit toate bunătățile dumnezeieşti. Căci El, Singurul, Adevăratul Dumnezeu, petrece în mijlocul nostru ca om. Şi pe Sine – Dumnezeul cel Adevărat, pe Sine – Adevărul veşnic, pe Sine – Dreptatea veşnică, pe Sine – Dragostea veşnică, pe Sine – Viața veşnică, S-a dăruit nouă tuturor, S-a dăruit oamenilor şi necontenit Se dăruieşte

prin Sfânta Sa Biserică. Biserica – iată întreaga bogăție dumnezeiască şi în ea Domnul Hristos întreg; ea ne este dăruită nouă, oamenilor, pentru îmbogățirea noastră, pentru mântuirea noastră, pentru nemurirea noastră, pentru veşnicia noastră.

Ce ne-a dăruit Domnul Hristos nouă, oamenilor? Cum ne-a îmbogățit cu bogăția? Cu întreaga bogăție dumnezeiască. O mai mare bogăție nu se poate închipui! Bogăția pe care nici moartea nu o poate pierde. Bogăția pe care nici tâlharii nu o pot prăda. Iată adevărata bogăție – nemurirea şi Viața veşnică. Aceasta nimeni niciodată nu i-o poate răpi celui ce este al lui Hristos, dacă el însuşi de bună voie nu o pierde sau nu o predă.

Cât de bogată este credința, credința în Domnul Hristos, în Singurul Dumnezeu Adevărat! Iată, ce ne dăruieşte ea ție şi mie? – Ne dăruieşte nouă, celor săraci lipiți pământului, Împărăția Cerurilor, ne dăruieşte Adevărul veşnic, Dreptatea veşnică, Viața veşnică, ne dăruieşte Sfinți Îngeri ca frați; ne dăruieşte întreaga bogăție a Cerurilor. Aceasta este credința. Şi ce este dragostea? Ce este dragostea, dacă nu bogăția dumnezeiască netrecătoare! În Sfânta Evanghelie stă scris că *Dumnezeu este Dragoste* (1 Ioan 4, 8). *Dumnezeu este Dragoste!* Aceasta înseamnă: Dragostea este veşnică, Dragostea este bucurie, Dragostea este nemurire. Şi creştinul, atunci când are această dragoste a lui Hristos, iată, el are veşnicia, are întreaga bucurie veşnică, întreaga Viață veşnică. Şi câtă bogăție nu este încă în Biserica lui Hristos! Câți Sfinți, câți Apostoli, câți Drepți! Ei toți sunt în slujba

omului, în slujba mea şi a ta, a noastră, a săracilor lipiți pământului, a noastră, a cerşetorilor. Pentru ce? Ca pe noi să ne îmbogățească cu bogăția cea netrecătoare, cu bogăția Domnului Hristos. Dar cea mai mare bogăție a tuturor celor ce sunt ai Domnului Hristos este Preasfânta Maică a Domnului. Ea, care ne-a îmbogățit cu milostivirea ei, care ne-a izbăvit de toate păcatele, de orice moarte, de orice ispită, de orice patimă, de orice iad.

Într-adevăr, Domnul a venit în această lume ca să ne îmbogățească în Dumnezeu. Singurul scop al vieții omului în această lume, scopul pe care ni l-a făcut cunoscut Domnul Hristos, scopul pentru care Dumnezeu l-a făcut pe om este ca omul să se umple de Dumnezeu, să se îmbogățească de Dumnezeu. Aceasta înseamnă să se înveşnicească, să devină veşnic, să moştenească Împărăția Cerurilor, să devină împreună-moştenitor cu Hristos, frate al lui Hristos. *Iar dacă suntem fii, suntem şi moştenitori – moştenitori ai lui Dumnezeu şi împreună-moştenitori cu Hristos* (Romani 8,16). Astfel se împlinesc minunatele şi dumnezeieştile cuvinte ale Domnului Hristos: *Că oricine va face voia Tatălui Meu Celui din Ceruri, acela îmi este frate şi soră şi mamă* (Matei 12, 50). Ce bucurie, ce bogăție să devii fratele lui Hristos, să devii sora lui Hristos, fiul lui Dumnezeu, fiica lui Dumnezeu (Romani 8,16-17)! Moşteneşti împreună cu El tot ceea ce este Ceresc, tot ceea ce este dumnezeiesc. Este, oare, bogăție mai mare decât aceasta?

Din ce cauză a sărăcit omul în această lume, din ce pricină? Din pricina păcatului! Amintiți-vă

Cum a sărăcit Adam dintr-odată, a pierdut Raiul, L-a pierdut pe Dumnezeu. Cum? Din cauza păcatului, din cauza unui singur păcat. Tot aşa şi noi, bogăţia dumnezeiască pe care o avem în noi o pierdem în păcat, şi acest păcat devine viaţa noastră. Dacă nu ne venim în fire, dacă nu ne căim, atunci păcatul îndepărtează toată bogăţia dumnezeiască din noi şi din jurul nostru şi devenim săraci. Aceasta s-a întâmplat cu Adam şi Eva în Rai, aceasta se întâmplă cu fiecare dintre noi.

Iată, în Biserica lui Hristos, creştinii, cei botezaţi, se împărtăşesc cu Sfintele Taine. Îl primeşti pe Domnul Hristos! Ce bogăţie! Îl primeşti pe Dumnezeu întreg. Dar, vai! – dacă după Sfânta Împărtăşanie eşti nepăsător, eşti fără grijă, nu păstrezi această sfinţenie întru tine, nu vieţuieşti întru ea şi pentru ea. Şi atunci păcatul tău, lenea ta, patima ta te lipsesc de Dumnezeu, şi tu devii sărac lipit pământului ca şi Adam. Domnul a venit în lume chiar pentru a ne învăţa cum să biruim păcatul, cum să stăpânim păcatul. Prin El stăpânim tot ceea ce este muritor. Păcatul se stăpâneşte prin credinţa în Domnul Hristos, prin rugăciune, prin post, prin priveghere, prin toate virtuţile evanghelice. Dacă nu îl stăpâneşti, moartea rămâne întru tine, căci prin păcat primeşti moartea şi pe diavolul, care îşi aduce atacul asupra ta prin el. Prin Hristos tu te izbăveşti de iad, te izbăveşti de împărăţia diavolului. Te îmbogăţeşti de Domnul Hristos, te îmbogăţeşti de Dumnezeu. Aceasta este singura bogăţie care este vrednică de om. Credinţa în

Domnul Hristos, Biserica Sa şi ceea ce El dăruieşte – Viaţa veşnică –, aceasta este singura bogăţie a omului. Toate celelalte sunt sărăcie goală. Şi oricine crede că pe lângă Hristos există şi altă bogăţie în această lume se înşeală. Este sărac lipit pământului.

Îmi voi aminti întotdeauna aceste minunate cuvinte ale Mântuitorului despre omul bogat, despre averea pământească îmbelşugată care te lipseşte de Dumnezeu, te lipseşte de Împărăţia Cerurilor. Dacă, adunând imensa bogăţie în jitniţa ta, ai spus sufletului tău: *Suflete, ai multe bunătăţi strânse pentru mulţi ani, odihneşte-te, mănâncă, bea, veseleşte-te* (Luca 12, 19). Şi Domnul spune: *Nebune! În această noapte vor cere de la tine sufletul tău. Şi cele ce ai pregătit ale cui vor fi ?* (Luca 12, 20) Mântuitorul a încheiat cuvântul prin această învăţătură mântuitoare pentru noi toţi: *Aşa se întâmplă cu cel ce-şi adună comori sieşi şi nu se îmbogăţeşte în Dumnezeu* (Luca 12, 21). Trece comoara ta din această lume, oricare ar fi ea şi oricui i-ar aparţine. Şi iată, această comoară nu este de fapt întreaga bogăţie până la moartea omului, până la pieirea omului, până la iadul omului. Doar îmbogăţindu-te întru Dumnezeu şi prin Dumnezeu – iată, doar aceasta este singura bogăţie veşnică şi netrecătoare. Şi prin această avuţie ne-a îmbogăţit El pe noi.

De ce Sfinţii Apostoli, aşa cum aţi auzit în Evanghelia de astăzi, au lăsat toate şi au mers după El (Luca 5, 11). Au mers după Dumnezeu, după Adevărul veşnic, după Dreptatea veşnică, după Viaţa veşnică. Căci aceasta şi înseamnă să mergi după Domnul Hristos: să mergi după Viaţa veşnică, să

mergi după Dumnezeul cel Adevărat. De aceea Sfinţii Apostoli au mers după El şi au lăsat totul.

Petru, Iacov, Ioan, ţărani simpli, pescari iudei simpli, nu au îndrăznit să-L întrebe pe Domnul: Ce înseamnă aceasta, Doamne, să pescuieşti oameni? Au plecat, *au lăsat toate şi au mers după El* (Luca 12, 19). Şi mergând după El, cu adevărat au dobândit mărgăritarul cel scump şi împreună cu el toată bogăţia Cerului (Luca 12, 20), toată bogăţia dumnezeiască şi cu adevărat au devenit pescari de oameni în ziua Pogorârii Sfântului Duh, în ziua Sfintei Cincizecimi, atunci când Sfântul Duh S-a pogorât asupra lor şi i-a plinit (Luca 12, 20). Şi acest om simplu, Petru, devine Apostolul lui Hristos, înţelept întru toate şi neînfricat, plin de putere dumnezeiască. Din acea zi el înviază morţii şi tămăduieşte toate bolile, după cum spune Sfânta Evanghelie, neînfricat se luptă pentru Domnul Hristos, pentru Singurul Dumnezeu cel Adevărat în această lume; neînfricat propovăduieşte şi mărturiseşte Adevărul Său, merge către El şi dobândeşte nemurirea, învierea şi biruinţa asupra morţii. El şi toţi Apostolii împreună cu el, şi după ei toţi Sfinţii şi toţi creştinii până în ziua de astăzi.

Fie ca Bunul Dumnezeu să ne dăruiască putere prin Sfinţii Săi Apostoli, prin cel dintâi chemat, Petru, prin Iacov, prin Ioan şi prin ceilalţi Sfinţi Apostoli şi prin toţi Sfinţii, ca să ne izbăvim de tot păcatul şi să ne îmbogăţim cu bogăţia lui Hristos, să ne îmbogăţim de Dumnezeu, şi astfel să dobândim bogăţia cea netrecătoare pentru făptura noastră omenească, şi pentru suflet, şi pentru trup, atunci când va învia

din morți, în cealaltă lume, slujind Singurului Adevăratului Dumnezeu, Domnului Hristos, Căruia fie-I toată slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Despre Rai şi iad

Predica a doua în Duminica a douăzeci şi doua după Cincizecime (1966)

De când Domnul Hristos a venit în această lume pământească şi a întemeiat Biserica Sa, aceasta a devenit cel mai înalt şi cel mai de seamă observator. Din ea se văd întru Hristos toate lumile, şi cele de sus, şi cele de jos, se vede şi Raiul şi iadul. Şi încă mai presus de acestea, incomparabil mai presus de acestea. Căci Domnul, coborând din Ceruri pe pământ, a unit lumea cerească cu lumea pământească. A făcut o singură lume din două lumi. A coborât pe pământ ca să-l ridice pe om la Ceruri. Pentru aceasta a venit Domnul în această lume. A venit ca să ne arate ce este pământul şi ce este Cerul; ce este Raiul şi ce este iadul. De la El şi din Sfânta Sa Evanghelie noi ne cunoaştem destinul. Fiecare om îşi cunoaşte calea, o cunoaşte până la sfârşit: de la început până la sfârşit, de la mormânt până la înviere, de la înviere până la Înfricoşătoarea Judecată şi de la Înfricoşătoarea Judecată prin toată veşnicia. Nu mai există taine nedezlegate şi înfricoşătoare.

Iată, în pilda Sa de astăzi despre bogat şi despre săracul Lazăr (Luca 16, 19-31), Domnul a descoperit această mare taină, a rostit această Veste Bună pentru toţi. Dar tu ai putea spune că aceasta este doar o istorioară. Nu, iată, fiecare creştin este martorul acestora. Fiecare creştin în această lume trăieşte având neîncetat în vedere că în cealaltă lume îl aşteaptă

Raiul şi iadul. O a treia cale nu există. Şi fiecare Sfânt încă de când era pe pământ, a ajuns la o anumită măsură a acestor lumi cereşti şi era în ele, nădăjduind în ele după mila şi bunătatea lui Dumnezeu. Iată-l pe marele şi slăvitul Apostol Pavel. Ce s-a întâmplat cu el? El a văzut şi a trecut prin toate lumile de sus. Luaţi aminte, scrie el creştinilor corinteni, *cunosc un om în Hristos, care a fost răpit până la al treilea Cer* (2 Corinteni 12, 2). Acesta a fost el. *Fie în trup, nu ştiu, fie în afară de trup, nu ştiu.* Şi acelaşi om *a fost răpit în Rai şi a auzit cuvinte de nespus, pe care nu se cuvine omului să le grăiască* (2 Corinteni 12, 3-4). Ce a văzut el acolo? Ceea ce a văzut acolo, a făcut cunoscut tuturor corintenilor că aceasta nu se poate descrie. *Cele ce ochiul n-a văzut şi urechea n-a auzit, şi la inima omului nu s-au suit, pe acestea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc pe El*, spune Sfântul Apostol Pavel (1 Corinteni 2, 9).

Şi ce să spunem despre marele şi slăvitul Ioan Teologul, care a scris Apocalipsa şi ne-a adus la cunoştinţă taine minunate, a cuprins toată istoria pământului, toate evenimentele importante, toţi creatorii de seamă ai istoriei. Cine este cel mai important Creator? Ce a văzut Sfântul Ioan Teologul pe insula Patmos, atunci când Domnul l-a învrednicit *să fie în Duh*, după cum ne spune (Apocalipsa 1, 1-10)? A văzut întreaga istorie a omenirii şi cum că, pe de o parte, Dumnezeu este Creatorul de seamă al ei, iar pe de altă parte, diavolul, iar omul – în centru. Omul cu voia sa liberă a optat fie pentru Dumnezeu, fie pentru diavol. Sau pentru Dumnezeu sau pentru diavol. Oamenii care Îi slujesc Domnului Hristos în această

lume, îi slujesc prin Evanghelie, prin bine, prin dragoste. Iată, aceşti oameni poartă, la urma urmelor, biruinţa, după cum spune Sfântul Ioan. Şi cei care slujesc răului, care slujesc păcatului, care slujesc răului şi răutăţii şi născocitorului răului, diavolul, se duc în iad.

Raiul şi iadul. Iată două lumi finale, lumi în care orice fiinţă omenească de pe pământ se duce. Toată istoria omenească se încheie cu acestea. Aceasta este viziunea Sfântului Ioan Teologul. Slăvitul Ucenic pe care Domnul Hristos l-a iubit în chip deosebit (Ioan 13, 23; 21, 20), a fost învrednicit de această mare slavă, ca lui să i se descopere taina finală, ultimă, din lumea pământească şi din lumile care sunt deasupra pământului. Şi dacă veţi merge de la un Sfânt la altul, de la ei toţi auziţi acelaşi adevăr, adevărul lui Hristos despre Rai şi despre iad. Amintiţi-vă de Sfântul Andrei, cel nebun pentru Hristos, care de asemenea a fost înălţat până la al treilea Cer şi la celelalte Ceruri şi a văzut întregul Rai, toată frumuseţea acelei lumi, toată frumuseţea care nu se poate descrie sau exprima prin niciun fel de cuvinte.

În zilele noastre, un om care a fost, asemeni Apostolului Pavel, ridicat la Ceruri, şi a văzut întreaga lume de sus, mai cu seamă Raiul şi toate lăcaşurile lui, a fost Sfântul Serafim din Sarov, care a trecut la cele veşnice în anul 1833, acum aproximativ o sută de ani. A fost contemporanul nostru. Amintiţi-vă din viaţa sa de momentul când ucenicul său l-a rugat îndelung şi stăruitor să-i descopere: Ce a fost în acea lume şi ce ştie despre acea lume? El i-a răspuns: „Copilul

meu, m-am rugat Domnului să-mi descopere ce înseamnă minunatele Sale cuvinte din Evanghelie, pe care El le-a rostit la Cina cea de Taină Sfinților Săi Ucenici: *Multe locaşuri sunt în casa Tatălui meu* (Ioan 14, 2). Cum sunt aceste locaşuri? Ce sunt acestea? Şi Domnul, într-o bună zi, m-a învrednicit să fiu înălțat în aceste lumi. Ceea ce eu însumi am văzut acolo, aceste frumuseți, această fericire, este ceva într-atât de negrăit, cu neputință de descris, încât îi dau dreptate Sfântului Apostol Pavel atunci când spune că despre aceasta nu se poate vorbi. Dacă mi s-ar cere să-mi petrec tot timpul în această chilie, mii de ani şi ani, şi ca viermii să mă roadă neîncetat, zi şi noapte să mă mănânce viermii, aş primi aceasta, numai să mă învrednicească Domnul de Împărăția Cerurilor, să mă învrednicească de Rai. Ce fel de desfătare este aceasta, ce fel de frumusețe este aceasta!".

Şi această desfătare, această frumusețe, iată, a văzut-o şi bogatul nefericit din pilda Mântuitorului de astăzi (Luca 16, 19-31), care, atunci când s-a pomenit în cealaltă lume, s-a pomenit în iad. Ce şi-a dorit? L-a văzut pe Lazăr săracul în Rai, cândva plin de bube înaintea uşilor casei sale celei bogate, iar acum în sânul Sfântului şi Dreptului Părinte Avraam – şi ce l-a rugat? L-a rugat pe Părintele Avraam să-l trimită pe Lazăr să-şi ude vârful degetului său în apă şi să-i răcorească limba, *căci mă chinuiesc în această văpaie*, a spus el (Luca 16, 24). Vârful degetului său...

Bogatul s-a trezit în iad. De ce? Făpturile omeneşti: el în iad, iar Lazăr cel plin de bube în Rai. Ce s-a întâmplat atunci când au plecat de pe pământ

unul după altul? Se spune în pilda de astăzi: *Şi a murit săracul şi a fost dus de Îngeri în sânul lui Avraam* (Luca 16, 22). Ce însoţire minunată! Îngerii au luat sufletul bubosului şi bolnavului Lazăr, căruia îi fuseseră prieteni. *A murit şi bogatul şi a fost înmormântat.* Iar el s-a trezit în iad (Luca 16, 22-23). De ce? Ce a făcut bogatul în această lume? Nimic altceva decât că s-a desfătat. Se spune în pilda de astăzi că se îmbrăca *în haine moi* şi a trăit domneşte, *veselindu-se în toate zilele sale* (Luca 16, 19). Nu a fost nici ucigaş, nici desfrânat, nici criminal, doar că a trăit domneşte şi s-a veselit. Nu a simţit, nu a putut simţi că această viaţă este cu adevărat darul lui Dumnezeu. Domnul dăruieşte viaţă omului în această lume ca prin ea să dobândească Viaţa veşnică, să dobândească Împărăţia Cerurilor. Şi bogatul a trăit, iată, în mod uşuratic, a trăit pentru mâncare şi îmbrăcăminte. Şi în cealaltă lume s-a trezit în iad.

Iar Lazăr, ce fel de virtuţi a avut în acea lume, încât s-a trezit în Raiul cel strălucit? Mântuitorul ne face o prezentare a vieţii sale foarte pe scurt. Zăcea bolnav înaintea porţilor bogatului, câinii în jurul său, iar el plin de bube, rănit. În tăcere a îndurat cu răbdare viaţa sa mucenicească. Nu a protestat împotriva bogatului, nici nu a cârtit împotriva lui Dumnezeu, ci şi-a dus viaţa pe pământ cu smerenie şi cu blândeţe. Iată, s-a trezit în Rai. Aceasta înseamnă pentru Dumnezeu smerenia. Iată, pentru sufletul său a fost răsplătit cu fericirea veşnică.

Pilda Mântuitorului, întreaga Evanghelie mântuitoare, ne întreabă pe fiecare dintre noi: Alături

de cine suntem? Eu, tu, fiecare dintre noi? Să ne privim viața! Să luăm aminte la vieţuirea noastră! Ne aflăm cu duhul asemenea bogatului nechibzuit, sau a răbdătorului şi smeritului Lazăr? Pământul este atelierul binelui şi al răului. Pământul este răsadnița binelui şi răului. Şi omul ca un răsad pleacă din această lume în cealaltă, sau în Rai, sau în iad. Totul depinde de libera noastră voință. Bogatul, dacă voia, putea să dăruiască din averea sa săracilor, să fie milostiv, să fie un om nobil. Dar nu a vrut-o. În această lume, noi permanent lucrăm fie pentru Raiul nostru, fie pentru iadul nostru, şi eu, şi tu. Tot ceea ce s-a zidit în mine după Evanghelie şi tot ceea ce eu lucrez după poruncile mântuitoare, toate acestea sunt spre mântuirea mea, toate mă înalță către Rai. Dar ceea ce eu lucrez după voia mea liberă din răutate şi de la cel rău, tot ceea ce risipesc din sufletul meu în păcat, în invidie, în ranchiună, în răutate, în mânie, în duşmănie, în patimă, iată, toate acestea îmi pregătesc iadul. Şi eu, ca şi creştin, trebuie să mă cercetez pe mine însumi, să mă întreb. În fiece zi, în fiece noapte eu pot pleca din această lume în cea de dincolo. Nici eu şi nici tu nu ne putem opri, şi într-o zi va trebui să debarcăm pe țărmul acelei lumi. Va trebui să debarcăm, părăsind barca, părăsind corabia trupului nostru, şi cu sufletul să intrăm în acea lume. Acesta va fi cu siguranță cel mai important eveniment din viața noastră, atunci când sufletul va ieşi din trup şi va merge în lumea de dincolo. Iar acolo îl aşteaptă Raiul sau iadul. A treia cale nu există.

Omule, ia aminte! Pe pământ eşti în permanență ființă cerească şi pământească. Tu permanent trăieşti în ambele lumi. Pe pământ eşti fie în preajma lui Dumnezeu, fie a diavolului. A treia cale nu există. Pe pământ eşti fie în preajma binelui, fie a răului. A treia cale nu există. Şi de aceea, dincolo există pentru fiecare dintre noi două lumi, Raiul şi iadul. Domnul a venit în această lume ca fiecare făptură omenească să se pregătească pentru Rai şi pentru a-i dărui toate mijloacele, cu ajutorul cărora el să poată zidi întru sine ființa desăvârşită. Aceasta este Evanghelia, acestea sunt Sfintele Taine, sfintele virtuți. Domnul a adus tot ceea ce îi este necesar omului, pentru ca el să poată dobândi Raiul încă din această lume. Toate acestea Domnul le-a dăruit şi le-a lăsat Bisericii Sale. Toate aceste mijloace dumnezeieşti le-a pus la îndemâna fiecăruia dintre noi. Nu le-a dăruit numai omului bogat sau omului învățat, ci şi celui simplu. Toată această masă îmbelşugată este aşternută în această lume pentru fiecare făptură omenească. Bogata şi preabogata masă a Bisericii lui Hristos. Acolo, la acea masă îmbelşugată, hrana cea nemuritoare, leacul pentru toate păcatele este Sfânta Împărtăşanie, Domnul Hristos Însuşi. Către aceasta, către Sfânta Împărtăşanie, conduc celelalte Sfinte Taine şi virtuți sfinte. Şi Sfântul Botez, şi sfânta Credință, şi sfânta Dragoste, şi sfânta Rugăciune, şi tot ceea ce este exprimat şi rostit în Sfânta Evanghelie ca poruncă a Domnului.

Şi eu şi tu putem în această lume să cădem de multe ori în multe păcate, în multe patimi, dar să

fim conştienţi că aceste căderi, oricum ar fi, nu sunt căderi încheiate, numai de vei voi să faci un singur lucru. Ce să faci? Să te pocăieşti. Nimic mai uşor. Mântuitorul a lucrat mântuirea noastră într-un chip atât de lesnicios, încât mai lesne nu se poate închipui. Nimeni nu a putut să dăruiască oamenilor o mântuire mai uşoară decât aceasta pe care a dăruit-o Domnul. Dacă totul în tine se împuţinează, dacă sub influenţa păcatelor şi a smintelilor, a ispitelor, slăbesc întru tine toate virtuţile: şi dragostea, şi postul, şi rugăciunea, şi milostenia, şi mila, şi bunătatea, şi smerenia, şi blândeţea, şi îngăduinţa, dacă toate acestea se împuţinează şi sunt pe cale de a se pierde, aminteşte-ţi de tâlharul de pe cruce. Aminteşte-ţi numai de un singur leac sigur, iar acesta este pocăinţa. Strigă ca şi tâlharul: *Pomeneşte-mă, Doamne, întru Împărăţia Ta* (Luca 23, 42). Şi o asemenea pocăinţă va face minune în sufletul tău. Cu adevărat vei intra atunci împreună cu tâlharul în Rai, în Împărăţia Cerurilor, a minunatului Domn Iisus Hristos.

Pilda bogatului ne este reamintită nouă tuturor şi amintirea ei ne pune înainte taina tuturor lumilor, pentru ca noi, creştinii, să cunoaştem calea noastră în această lume şi cele de apoi. După venirea Domnului Hristos, după Sfânta Sa Evanghelie, oamenii nu mai pot spune: „Nu ştim ce ne aşteaptă în cealaltă lume şi ce este în acele lumi". Avem totul, depinde numai de noi, de libera noastră voinţă, dacă vom pleca din această lume în Rai sau în iad. Dacă vom sluji Domnului Hristos şi vom fi ai Lui în această lume, negreşit El ne va duce în Împărăţia Sa cea Cerească,

aşa cum i-a călăuzit şi-i călăuzeşte pe toţi ucenicii Săi, pe toţi care Îi slujesc după libera lor voinţă, care cred în El şi Îl urmează. El nu cere nimic de la noi decât ca de bunăvoie să supunem voia noastră liberă sfintei şi dumnezeieştii Sale voinţe, ca El să o îndrepte şi să o călăuzească. Atunci ne este asigurată calea de pe pământ în Împărăţia Cerurilor. Amin.

III.
Predici Pascale
Smerenia
Predica întâi la Duminica vameşului şi a fariseului (1965)

Duminica vameşului şi a fariseului. Astăzi începe Postul Paştelui – postul sufletului, mai înainte de a intra în postul trupului. Aceasta înseamnă postul Paştelui: postul este puterea care învie sufletul din morţi şi trupul din morţi. Ce tărie, ce putere! Păcatul cufundă sufletul în moarte, iar postul, această sfântă virtute evanghelică, îl învie din morţi. Există a-tot-păcatul, există şi a-tot-virtutea: a-tot-păcatul este mândria, a-tot-virtutea – acesta este postul.

Aceasta ne-o spune Sfânta Evanghelie de astăzi – minunata Bună-Vestire: *Doi oameni s-au suit la templu, ca să se roage: unul fariseu şi celălalt vameş. Fariseul, stând, aşa se ruga în sine: Dumnezeule, Îţi mulţumesc că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitori, nedrepţi, adulteri, sau ca şi acest vameş. Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig. Iar vameşul, departe stând, nu voia nici ochii să şi-i ridice către Cer, ci-şi bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, fii milostiv mie, păcătosului. Zic vouă că acesta s-a coborât mai îndreptat la casa sa, decât acela. Fiindcă oricine se înalţă pe sine se va smeri, iar cel ce se smereşte pe sine se va înălţa* (Luca 18, 10-14).

Iată veştile cele bune, dar şi înfricoşătoare. În templu, în biserica sufletului deschisă înaintea lui Dumnezeu, stă la rugăciune fariseul; şi-a deschis sufletul său lui Dumnezeu, are multe fapte bune în viaţă, nu este adulter, nu este tâlhar, nu este jefuitor, nu este nedrept. Adică, a ţinut legea lui Dumnezeu. Şi iată cum îl conduce Mântuitorul din biserică: nu a plecat îndreptat la casa sa. Unde sunt aceste fapte bune ale sale, ce s-a întâmplat cu ele? Legea a împlinit-o, poruncile dumnezeieşti le-a ţinut, şi iată, a pierit! Şi-a pierdut sufletul. Mândria – iată ucigaşul său, iată prin ce s-au nimicit toate faptele sale, prin ce s-a distrus toată viaţa sa. Vai, şi-a câştigat iadul, iar Raiul l-a pierdut, Împărăţia Cerurilor a pierdut-o, L-a pierdut pe Dumnezeu. Ce înseamnă aceasta? Dacă există a-tot-păcatul, atunci mândria este a-tot-păcatul. Amintiţi-vă, înainte de toate, de îngerul Lucifer, cel mai sfânt înger al lui Dumnezeu, purtător de lumină, pe care mândria l-a preschimbat în satana, în diavol (Luca 10, 18). Şi iată că mândria l-a preschimbat şi pe nefericitul fariseu în omul – diavol. Căci dacă mândria este în stare să preschimbe Heruvimii şi Serafimii în diavoli, cum nu ar fi în stare să preschimbe omul în diavol cu chip de om.

Dacă voim să ne cercetăm cu atenţie sufletul, dacă nu ne risipim cu sufletul în biserică atunci când stăm la rugăciune înaintea lui Dumnezeu, vom vedea haosul din sufletele noastre, vom vedea nenumărate aspecte ale păcatului, toate păcatele în care se îmbracă mânia demonică. Ce ne mai rămâne nouă de făcut, decât lupta pe viaţă şi moarte cu acest

balaur, care se numeşte mândrie, orgoliu. Luptă şi ziua, şi noaptea. Armele ni le dăruieşte Domnul Hristos. Arma împotriva mândriei este smerenia. De aceea Domnul a aşezat smerenia ca virtutea de căpătâi a vieţuirii celei noi, a Noului Legământ, ca cea dintâi virtute a Bisericii lui Hristos, ca o temelie pe care se zidesc toate celelalte virtuţi, întreaga viaţă a creştinului şi în această lume şi în cea de dincolo. Temelia pe care se zideşte casa cea de veci a făpturii noastre omeneşti. *Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia Cerurilor* (Matei 5, 3). Iată, aceasta este smerenia pe care a aşezat-o Domnul la temelia noii vieţi morale, a existenţei noastre celei de pe pământ şi din Ceruri.

Cine sunt săracii cu duhul? Sunt oamenii smeriţi care simt că sufletul nostru omenesc este sărac lipit pământului înaintea Duhului lui Dumnezeu. Că sufletul nostru este mereu sărac, că trebuie să se îndumnezeiască prin Duhul Sfânt, să se împlinească, să se desăvârşească. De aceea Sfinţii lui Hristos, de aceea înşişi Sfinţii Apostoli simt permanent că sunt nedesăvârşiţi, că sunt oameni sărmani. Sfinţii se numesc de obicei pe ei înşişi cei mai săraci dintre oameni, cei mai păcătoşi dintre oameni. Duhul smereniei evanghelice pătrunde întregul lor suflet, toată fiinţa lor, căci ei ştiu că omul în această lume poate rămâne în Evanghelia lui Hristos, în vieţuire sfântă, numai prin smerenie. Creştinul nu îngăduie ca mândria să-i intre în suflet, să se preumble în voie, să acopere temelia fiinţei sale. Însă şi dacă intră, există atunci pocăinţa. Important este să-ţi umpli sufletul

mereu cu smerenie, care este putere dumnezeiască.

Smerenia este puterea dumnezeiască care scoate tot ceea ce este mândru în noi, scoate orice păcat, orice patimă, până ce o nimiceşte în totalitate. Şi noi dobândim acea odihnă a sufletului despre care vorbeşte Mântuitorul: *Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi şi Eu vă voi odihni pe voi. Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima, şi veţi afla odihnă sufletelor voastre* (Matei 11, 28-29). Odihnă sufletelor noastre... De aceasta duce lipsă omul astăzi, noul om modern european, şi noi toţi. Nu există mai mare putere decât smerenia. Iată, smerenia îi înapoiază omului Raiul, îi înapoiază omului Împărăţia Cerurilor. Nu numai atât, ci îi şi dăruieşte Împărăţia Cerurilor. Aceasta înseamnă cuvintele Mântuitorului: *Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia Cerurilor.* Iată, încă de aici de pe pământ, dacă ai smerenie evanghelică, ai Împărăţia Cerurilor. Ce fel de putere, ce putere dumnezeiască se ascunde în această sfântă virtute a lui Hristos, în această sfântă virtute evanghelică? A ta este Împărăţia Cerurilor atunci când te smereşti, iar până atunci ce fel de împărăţie este (întru tine)? Dacă păcatul împărăţeşte în tine, păcat după păcat creează iadul, şi atunci ce porţi în tine? Iadul, întregul iad. De aceea, ia aminte la fiecare păcat, chiar şi la cel mai mic, cum tulbură sufletul, tulbură inima. Dacă nu eşti aşezat, dacă l-ai săvârşit astăzi, noaptea îţi este neliniştită; dacă nu l-ai mărturisit, nu doar noaptea, ci şi ziua de mâine şi de poimâine şi toate zilele, până când îl vei spovedi, sunt lipsite de linişte şi pline de o anume teamă lăuntrică, de un oarecare

tremur. Într-o zi Sfântul nevoitor, Macarie cel Mare, a întâlnit pe drum cu un diavol, care i s-a arătat purtând tigvuliţe ademenitoare. „Unde mergi?", l-a întrebat Sfântul Macarie. „În lăcaşul tău", a spus diavolul. „Ce faci acolo?" „Mă duc să dau de mâncare fraţilor." „Îmi este uşor, a spus el, cu fraţii tăi, cu cei mai mulţi dintre ei. Dar mi-e greu să mă lupt cu tine." „Şi de ce?" îl întreabă Sfântul Macarie. „De ce? Tu posteşti, eu nu mănânc niciodată; tu priveghezi, eu nu dorm niciodată; eu sunt mai puternic decât tine întotdeauna. Dar este un singur lucru cu care mă biruieşti." „Care este acela?" „Acela este smerenia ta." Această biruinţă ne-o dăruieşte Domnul Hristos.

Aţi auzit astăzi în Evanghelie că Mântuitorul spune: *Fiindcă oricine se înalţă pe sine se va smeri, iar cel ce se smereşte pe sine se va înălţa* (Luca 18, 14). Oricine... şi eu, şi tu, şi oricare dintre noi. Domnul, în Biserica Sa, stă la dispoziţia oricui. De voia ta depinde să-L îmbrăţişezi şi să-L primeşti. De voia ta depinde dacă vei alunga din inima ta mândria şi o vei umple de smerenia lui Hristos. Dacă nu voieşti, Domnul nu te forţează. Dacă nu vrei, nu se va întâmpla nimic. Aceasta înseamnă să alegi iadul, să alegi viaţa veşnică în chinurile iadului. Ai optat pentru stăpânul tău, pentru veşnicul tău stăpânitor - pentru cine? Pentru diavol, pentru satana, dumnezeul mândriei, dumnezeu mincinos! Mândria este dumnezeul acestei lumi! Cuvinte înfricoşătoare, dar adevărate.

Astfel, Duminica de astăzi a vameşului şi a fariseului ne dă învăţătura, învăţătura nemuririi, ne dăruieşte învierea care ne înviază din toţi morţii.

Cine este învățătorul nostru? Vameşul pocăit. Iată învățătorul, îndrumătorul nostru în Marele Post care se află înaintea noastră. Ne arată calea prin pulberea păcatelor şi a ispitelor şi ne călăuzeşte spre Hristos cel Înviat, el, smeritul vameş pocăit, el, care prin strigăte disperate şi suspine a grăit întru sine înaintea tuturor lumilor, înaintea lui Dumnezeu: *Dumnezeule, Milostiv fii mie păcătosului!* Şi noi, din ziua de astăzi şi până la Paşti, să îmbrățişăm, aşa cum se spune într-o minunată cântare, să îmbrățişăm suspinele vameşului. Fie ca toate suspinele să ne călăuzească în toate zilele până la sfânta şi slăvita Înviere a Mântuitorului – până la Paşti.

Ce lucru este cel mai trebuincios ție, mie, fiecărui om, fiecărei făpturi omeneşti? Să se smerească înaintea Domnului tuturor lumilor, să se smerească înaintea Domnului Hristos, Care are o nemărginită smerenie dumnezeiască. Îl va primi pe păcătos, pe pocăit, şi îi va arăta calea mântuirii. Ce este mai lesne decât să strigi ca vameşul: *Dumnezeule, Milostiv fii mie păcătosului!* Smerenia este calea cea mai scurtă către mântuire, spune Sfântul Varsanufie. Dacă te înfricoşează multele porunci ale Mântuitorului, Evanghelia cu numeroasele porunci: *Iubiți pe vrăjmaşii voştri, rugați-vă Domnului pentru aceia care vă ocărăsc, vă blestemă*, şi alte porunci grele, dacă acestea te înspăimântă, aminteşte-ți că vei dobândi toate acestea – cum? Foarte simplu. Smerindu-te înaintea Domnului, spunând neîncetat: „Doamne, eu sunt un nimeni şi un nimic în această lume, Tu eşti tot ceea ce am eu, Tu eşti Raiul meu, Tu eşti Împărăția mea

Cerească, Tu eşti Viaţa mea veşnică, Adevărul meu veşnic, Dreptatea mea veşnică. Toate acestea mi le dai şi eu sunt al Tău." Smerenia este mântuirea. Pentru mântuire nu se cere nimic deosebit, nici un fel de mari jertfe materiale, doar un singur lucru: Smeriţi-vă înaintea Domnului Hristos. Şi atunci El ne dăruieşte totul. Cum putem să nu luăm seama şi să nu împlinim poruncile Sale? Dacă nu ne rugăm, dacă stai înaintea Sa nerugându-te Lui. Şi cea mai bună rugăciune, rugăciunea care te mântuieşte negreşit de toate felurile de moarte şi aduce învierea fiecărei lapturi omeneşti, aceasta este rugăciunea vameşului pocăit: *„Dumnezeule, Milostiv fii mie păcătosului!"*.

Fie ca Bunul Dumnezeu, cu rugăciunile tuturor Sfinţilor Săi, ale tuturor celor care s-au pocăit, ale păcătoşilor care s-au mântuit şi ale tuturor slăviţilor, marilor, luminaţilor Drepţi, să umple sufletele noastre de această smerenie, să călăuzească sufletele noastre cu această smerenie din virtute în virtute, şi astfel să ne dăruiască Viaţa veşnică şi Împărăţia Cerurilor, întru care Minunatul şi Preaslăvitul Domn Hristos împărăţeşte şi stăpâneşte. Lui fie-I slava acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea
Predica a treia la Duminica vameşului şi fariseului (1967)

Marele post al sufletului începe astăzi. Postul sufletului – al înfrânării de la păcate, de la orice păcat. Şi acest mare post începe cu Evanghelia despre rugăciune. Rugăciunea – ce este aceasta? Aceasta este puterea minunată, cea mai minunată pe pământ. Rugăciunea – aceasta este cea mai mare făcătoare de minuni pentru om în această lume. Face din om o făptură nemuritoare, face un Înger, un Heruvim. Rugăciunea preschimbă omul într-o forţă nemărginită, nesfârşită. Ce este, de fapt, rugăciunea? Este aducerea pe sine lui Dumnezeu, dăruirea ta lui Dumnezeu. Este zborul sufletului tău către Dumnezeu, cu toată inima, cu toată puterea. Este unirea duhovnicească a omului cu Dumnezeu. De aceea este o forţă mare şi nesfârşită.

Ce este pentru om mai mare decât Dumnezeu? Nimic şi nimeni! Iar decât rugăciunea, care îl pune în legătură cu Dumnezeu, oare este ceva mai mare în această lume pământească? Iată rugăciunea – rugăciunea este jumătatea Evangheliei, iar postul este cealaltă jumătate. Iată unitatea întregii Evanghelii! Domnul a făcut cunoscută aceasta: *Dar acest neam de demoni nu iese decât numai cu rugăciune şi cu post* (Matei 17, 21). Aceasta înseamnă că orice păcat, orice demon, orice necurăţie, orice moarte, se alungă *cu rugăciune şi cu post*. Pentru aceasta a venit Domnul în

această lume, pentru aceasta ne-a adus El Sfânta Sa Evanghelie, Evanghelie care se află ascunsă în două nevoinţe, în două sfinte virtuţi: în rugăciune şi post. Dacă rugăciunea se săvârşeşte sincer, cu toată inima, cu tot sufletul, negreşit ea se revarsă în post, trece în post şi se hrăneşte cu postul. De aceea cine împlineşte această poruncă a Mântuitorului, împlineşte întreaga Sa Evanghelie. Căci în rugăciune şi din rugăciune, se zămislesc şi îşi iau începutul toate virtuţile Noului Legământ. Marele şi strălucitul, slăvitul filosof şi Sfântul lui Dumnezeu, Isaac Sirul, scrie: „Dragostea este din rugăciune". Aceasta este experienţa Sfinţilor Părinţi, aceasta este experienţa Îngerilor, aceasta este experienţa tuturor oamenilor drepţi, a tuturor creştinilor. Dragostea este din rugăciune. Adevărul cel drept, veşnic, nemuritor: Dragostea este din rugăciune. Dacă cea mai mare virtute este din rugăciune, şi cu adevărat este cea mai mare, căci Sfanta Evanghelie binevesteşte că *Dumnezeu este Dragoste* (1 Ioan 4, 16), şi dacă acea dragoste este din rugăciune, atunci, care virtute nu este din rugăciune? Postul este din rugăciune. Fără îndoială, şi smerenia este din rugăciune.

Atunci când omul se află în rugăciune, în stare lăuntrică de rugăciune, negreşit este întotdeauna smerit, negreşit se cercetează pe sine, căci petrece necontenit înaintea Domnului. Şi cum poate altfel sta în faţa Domnului decât smerit, în genunchi. În acest chip rugăciunea se face forţă şi putere.

Şi iată, priveşte! Toţi cei ce strălucesc în virtuţi, toţi se transformă din păcătoşi în drepţi, din muritori în

nemuritori. Prin ce? În primul rând prin rugăciune. În primul rând prin rugăciune şi post. Acestea două sunt nedespărţite. Dacă veţi dezveli orice suflet al oricărui Sfânt al lui Dumnezeu, în el veţi găsi în primul rând rugăciunea şi postul. Nu există Sfânt care să devină Sfânt în Biserica lui Hristos, în afara acestor două virtuţi. Dimpotrivă, numai cu ajutorul lor cineva devine Sfânt înaintea lui Dumnezeu, numai cu ajutorul lor se curăţeşte sufletul, se curăţeşte inima, se dobândesc toate virtuţile. Ce este postul, ce este milostenia, dacă nu nevoinţă duhovnicească? Căci fiecare virtute evanghelică, şi dragostea, şi postul, şi smerenia, şi răbdarea, şi blândeţea, şi bunătatea, şi milostivirea - toate acestea se dobândesc cu ajutorul rugăciunii, toate acestea se obţin prin cereri de la Dumnezeu.

Rugăciunea se înalţă către Domnul şi uneşte duhul tău cu El; ea, de fapt, te îmbogăţeşte. Te îmbogăţeşte cu bogăţie dumnezeiască: în primul rând cu ştiinţă; te îmbogăţeşte cu simţirea lui Dumnezeu; te îmbogăţeşte cu simţirea nemuririi propriei persoane, căci omul care se roagă, care se uneşte cu Domnul, se simte totdeauna nemuritor, ştie şi simte că omul este o fiinţă nemuritoare şi că tot ceea ce face are valoare şi însemnătate veşnică. Nu există virtute care să stăpânească în sufletul tău fără rugăciune stăruitoare, orice virtute. Dacă nu o cultivi şi nu te îngrijeşti de rugăciune, se va usca, se va ofili. Căci rugăciunea este această sfântă putere care hrăneşte sufletul nostru. De aceea Sfinţii Părinţi vorbesc neîncetat de rugăciune şi o slăvesc ca pe un dirijor în corul tuturor virtuţilor. Ea dirijează celelalte virtuţi, ea plineşte celelalte virtuţi,

ea dă viaţă, poartă şi înalţă la Ceruri.

Şi astăzi, iată, ne stau înainte obstacolul şi bătălia, iar arma noastră principală este rugăciunea. Rugăciunea – ca o sabie atotputernică care retează capetele tuturor duşmanilor duhovniceşti, ale duşmanilor mântuirii noastre. Cea mai ascuţită şi cea mai tare sabie – starea de rugăciune lăuntrică. Iată climatul dumnezeiesc din suflet pentru oricare sfântă virtute: şi pentru smerenie, şi pentru răbdare, şi pentru iubirea de fraţi, şi pentru dragoste, şi pentru tot ceea ce este sfânt şi apropiat Domnului. Astfel, slăvind astăzi acest mare şi sfânt post, postul sufletului, luăm aminte la noi înşine cu smerenie, cu rugăciune, cu pocăinţă. Nu spune: Este greu de dobândit mântuirea. Nu spune: Eu nu mă pot mântui. Da, nu te poţi mântui dacă rămâi cu încrâncenare în voia ta cea rea. Ai săvârşit păcate ieri, alaltăieri, dar tu treci cu vederea şi pe mai departe să-i spui aceluia căruia i-ai greşit: „Iartă-mă!". Să-I zici Domnului: „Iartă-mă!", şi aproapelui tău asemenea. Astfel cultivi în sufletul tău sinuciderea, mândria, nepocăinţa – iar mântuirea este aşa de uşoară, aşa de uşoară cum nimic nu este mai uşor. Strigă ca vameşul pocăit: „Dumnezeule, Milostiv fii mie păcătosului!". Bate-ţi cu sinceritate pieptul şi curăţă-ţi sufletul de mândrie şi de orice păcat.

Când Saul, cumplitul prigonitor, şi-a pierdut vederea pe drumul către Damasc, atunci când i S-a arătat Domnul şi l-a orbit cu sfinţenia Sa, pe când prietenii şi cunoscuţii săi l-au condus pe orb la Damasc, Domnul i S-a arătat Apostolului Anania şi

i-a poruncit: *Sculându-te, mergi pe ulița care se cheamă Ulița dreaptă și caută în casa lui Iuda, pe un om din Tars, cu numele Saul*, și adaugă Domnul: *Că, iată, se roagă* (Faptele Apostolilor 9, 11). Iată eroul, iată că intrat în legătură cu Domnul Hristos, cu Dumnezeu. Iată, el se roagă lui Dumnezeu. Sârguiește-te să fii permanent în stare de rugăciune lăuntrică, ca și cum ai sta înaintea Domnului. Atunci când călătorea Cornelie, așa cum știți din *Faptele Apostolilor*, i s-a arătat Îngerul la vremea amiezii și i-a făcut cunoscut că rugăciunile sale s-au suit la Dumnezeu. Pentru rugăciunile și milosteniile sale, Domnul și-a adus aminte de el, ca urmare a rugăciunii (Faptele Apostolilor 10, 1-4).

Așa și tu când te afli în ispite, în greutăți, în chinuri, înalță rugăciuni către Domnul. Și El știe când trebuie să-ți dea ajutor, să-ți întindă mâna Sa, să Se grăbească să te prindă ca să nu te scufunzi. Și dacă aștepți timp îndelungat și nu-ți oferă ajutorul, aceasta este doar ca să-ți pună la încercare credința și să vadă puterea rugăciunii tale, dacă tu crezi cu adevărat că El te va ajuta. Astfel, rugăciunea este semnul încrederii în Domnul și al unei mari credințe în El. Rugăciunea – și împreună cu ea și în ea toate celelalte virtuți. Fie ca El să ne călăuzească și să îndrepte toate celelalte virtuți, fie ca El să ne conducă și atunci cu siguranță va fi mântuire pentru fiecare dintre noi. Atunci, postul sufletului care începe astăzi ne va deschide fiecăruia dintre noi ușile împărătești ale Împărăției Cerurilor și ne va înălța la Domnul Hristos. Nimic mai ușor, căci nimic nu este mai lesne decât a-I oferi Domnului suspinul vameșului.

În minunatele cântări de astăzi se spune: „Să-i aducem în dar Domnului suspinurile vameşului cu pocăinţă, ca să ne dea iertare păcatelor". Tot aşa şi noi, îi aducem în dar Domnului suspinele rugăciunilor noastre şi niciodată nu ne va lăsa singuri, niciodată nu ne va părăsi şi nu ne va lăsa să fim sfâşiaţi de păcate şi de patimi, să nimicească sufletele noastre şi mântuirea noastră. Nu, Domnul Atotmilostiv este plin de nesfârşită dragoste pentru fiecare dintre noi. Ce aşteaptă numai? Aşteaptă de la noi virtuţile noastre, nevoinţa noastră, osteneala noastră.

Fie ca Bunul Dumnezeu, cu rugăciunile Preasfintei Maicii Sale şi ale tuturor Sfinţilor Săi, care împlinesc Evanghelia Mântuitorului, o împlinesc cu rugăciune neîncetată, să ne conducă şi să ne călăuzească la deprinderea adevăratei rugăciuni. Ca şi noi pururea, în toate luptele pentru sufletele noastre, în toate luptele cu fiecare păcat, să biruim cu rugăciunea dimpreună şi cu celelalte virtuţi, pe toţi vrăjmaşii sufletelor noastre, pe vrăjmaşii mântuirii noastre, cei văzuţi şi nevăzuţi. Amin.

Iubirea lui Hristos
Predica întâi la Duminica Înfricoşătoarei Judecăţi

Evanghelia iubirii se încheie cu Înfricoşătoarea Judecată! Domnul Hristos este Dumnezeul Iubirii şi iată, încheie istoria lumii, istoria tuturor popoarelor, cu Înfricoşătoarea Judecată. Va judeca toate popoarele şi pe fiecare om în parte (2 Timotei 4,1; 1 Petru 4, 5). Acesta este sfârşitul istoriei noastre omeneşti, acesta este sfârşitul meu şi al tău şi al fiecărei făpturi omeneşti. La Înfricoşătoarea Judecată, Bunul Domn, sosit în slava Sa, îi va judeca pe toţi. Dumnezeul Iubirii, totodată şi al Dreptăţii, iată, va rosti ultima sentinţă pentru mine şi pentru tine. Ce ai făcut cu această viaţă pe care ţi-a dăruit-o El, ce ai făcut cu fraţii tăi, oamenii, pe pământ, ce ai făcut cu Evanghelia?

El a venit în această lume - pentru ce? A venit ca să ne arate cum trebuie să trăim şi cum prin această existenţă vremelnică să dobândim Viaţa cea veşnică. Aţi auzit din Sfânta Evanghelie de astăzi: la Înfricoşătoarea Judecată, înaintea Tronului celui înfricoşător al Domnului Slavei doar două căi se deschid pentru făptura omenească: calea care duce în Împărăţia Cerurilor şi calea care duce în focul cel veşnic. O a treia cale nu există. Şi fiecare dintre noi trebuie să o apuce pe una dintre aceste căi.

Ce este omul? Omul este făptura cu chipul lui Hristos, omul este alcătuit din suflet şi trup; trupul

ute din pământ, iar sufletul de la Dumnezeu. Chipul lui Dumnezeu, icoana vie a lui Dumnezeu – aceasta ste sufletul fiecărui om, nu numai al creştinului, ci al fiecărui om îndeobşte, chiar şi al păgânului. Domnul a creat un om, pe Adam şi Eva, şi din ei întreg neamul omenesc. Pe Adam şi Eva i-a făcut după chipul şi asemănarea Sa (Facerea 1, 27; 2, 7). Astfel făptura omenească este chipul lui Hristos, chipul lui Dumnezeu, este fiinţă purtătoare de Dumnezeu. Aceasta este fiecare om, fiecare om fără excepţie.

În marea şi slăvita cetate a Alexandriei, acum o mie cinci sute de ani, a trăit un vameş cu numele Petru, care mai înainte era un om nemilostiv, iar apoi a devenit foarte milostiv – după ce a văzut în vis cum trecea sufletul său din lumea aceasta în cea de dincolo şi cum sufletele celor nemilostivi erau date în seama îngerilor negri. El şi-a venit în fire şi a început de atunci să împlinească Evanghelia lui Hristos şi să facă milostenii. Într-o zi, Petru cel mult-milostiv a întâlnit pe strada măreţei cetăţi a Alexandriei un naufragiat, care era aproape gol, şi şi-a scos haina strălucitoare, mantaua cusută cu fir de aur şi a dăruit-o celui aflat în nevoie. După câteva ore, Petru cel milostiv, întorcându-se acasă, a trecut prin târg şi şi-a văzut acolo mantaua pusă la vânzare. A plecat trist acasă, părându-i rău că s-a purtat astfel cu acel nefericit. Noaptea i s-a arătat Domnul îmbrăcat cu acea manta şi i-a spus: „Petre, tu pe Mine M-ai îmbrăcat,". Atunci Sfântul Petru a înţeles limpede ce se întâmplă cu cele pe care le dăruim nevoiaşilor sau celor ce cer.

Tu pe Mine M-ai îmbrăcat... Astfel Domnul ne face cunoscută taina ființei omenești. Ce este important pentru noi, oamenii? Important este sufletul, importantă este această icoană vie a lui Dumnezeu, această icoană a chipului lui Hristos, această icoană a chipului lui Dumnezeu. Şi tu, viețuind în această lume pământească printre oameni, iată, trăieşti într-un minunat iconostas al lui Dumnezeu. Fiecare om este o Evanghelie vie a lui Hristos. Domnul, venind în această lume şi făcând cunoscută minunata, atotdesăvârşita Sa Evanghelie, cui a făcut-o cunoscută? I-a făcut-o cunoscută omului, care deja Îl purta pe Hristos întru sine, Îl purta pe Dumnezeu întru sine. Şi tu, ia aminte ce faci cu ei (cu oamenii). Poartă-te întotdeauna cu ei ca şi cu făpturile întru care viază Hristos. Fiecare om este, precum am spus, un mic Hristos, un mic Dumnezeu în facere. Ia aminte cum te porți, ce cuvinte rosteşti, ce fapte săvârşeşti, cum te comporți cu oamenii. Vei da răspuns la Înfricoşătoarea Judecată pentru fiecare faptă. Ia aminte ce răspuns vei da. De aceea, poartă-te față de oameni ca față de făpturile lui Dumnezeu, şi nu ca față de urmaşii maimuțelor, nu ca față de animale, aşa cum învață astăzi mulți lipsiți de minte. Priveşte-l pe fiecare om ca pe fratele tău întru Hristos, priveşte-l ca pe fiul lui Dumnezeu, priveşte-l ca pe zidirea lui Dumnezeu, şi atunci vei fi gata şi în stare să împlineşti orice faptă bună, orice faptă evanghelică.

Atunci când Domnul a venit în această lume cu Evanghelia Sa, El nu a venit la străini, ci a venit la ai Săi (Ioan 1, 10-12), a venit la făpturile Sale, în

sufletele cărora dintru început strălucea Evanghelia, chipul lui Dumnezeu, chipul lui Hristos. De aceea îi este uşor fiecărui om să fie creştin, căci poruncile lui Hristos răspund firii noastre, sufletelor noastre, fiinţei noastre omeneşti. De aceea şi Dumnezeu S-a făcut Dumnezeu-Om, ca să arate cât îi este de asemănător omul lui Dumnezeu, omul cel unit cu Dumnezeu. Aceasta este Evanghelia Domnului Hristos. Aceasta este ceea ce cere şi aşteaptă ea de la noi.

Sfânta Evanghelie de astăzi, despre Înfricoşătoarea Judecată, ne spune care este cea mai importantă dintre virtuţi. Care virtute este, pentru fiecare om, diploma cu care pleacă în Împărăţia Cerurilor, care? Iubirea lui Hristos. Iubind omul, iubindu-l ca pe creaţia lui Dumnezeu, ca pe icoana vie a lui Hristos, tu Îl iubeşti pe Hristos. Făcându-i bine, tu Îi faci bine Domnului Hristos. Aceasta este iubirea lui Hristos. Fiecare faptă pe care i-o faci omului, se raportează la Hristos, Care este întru el. De aceea este, fratele meu, iubirea lui Hristos cea mai importantă virtute. Iubirea lui Hristos! Naşte una după alta toate celelalte sfinte virtuţi evanghelice. Atunci omului nu îi este greu să împlinească poruncile lui Hristos, poruncile Sfintei Sale Evanghelii, căci el simte şi ştie că prin acestea intră în Împărăţia Cerurilor. Slujind altora, el slujeşte în cele din urmă veşnicei Sale mântuiri. Slujeşte sufletului celui asemenea lui Dumnezeu, pe care i l-a dăruit Dumnezeu, chipului lui Dumnezeu, chipului lui Hristos, ca astfel, cu ajutorul Său, să se îndrepte către Împărăţia Cerurilor, să trăiască pentru Împărăţia Cerurilor, să o trăiască şi

să o moştenească în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi.

În minunatele rugăciuni şi cântări bisericeşti de astăzi, iubirea lui Hristos este numită împărăteasa virtuţilor, după care vin toate celelalte virtuţi.

Fie ca Bunul Dumnezeu să ne trezească pe noi toţi, pe toţi oamenii, pe creştini şi pe necreştini, ca toţi să simtă şi să vadă ce este omul: că omul este icoana vie a lui Hristos, şi a sluji omului înseamnă să slujeşti lui Dumnezeu Care este întru om, ca astfel să dobândeşti Împărăţia Cerurilor, cu frumuseţile şi bucuriile ei negrăite. Fie ca Bunul Dumnezeu, dăruindu-ne ajutorul Său ceresc, să sporească întru noi toţi această sfântă virtute, iubirea lui Hristos, ca şi noi, oamenii, slujind pe pământ, să fim purtători de Hristos, purtători de Dumnezeu, iar în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi să stăm de-a dreapta Împăratului Ceresc şi să auzim glasul Său liniştit, blând şi dulce: *Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, moşteniţi Împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii* (Matei 25, 34). Atunci lumea îşi va încheia istoria şi fiecare făptură omenească şi fiecare popor îşi vor încheia istoria, ascultând cuvintele Atotdreptului Dumnezeu şi Judecător, ale Domnului Iisus Hristos. Drepţii vor merge la Viaţa veşnică, iar păcătoşii, păcătoşii nepocăiţi, în chinurile veşnice. Amin.

Icoana lui Dumnezeu
Predica întâi din Sfânta Duminică a Ortodoxiei (1965)

Astăzi este Sfânta Duminică a Ortodoxiei, Sfânta Duminică a slavei omului... Astăzi Biserica Ortodoxă ne descoperă întreaga taină a omului. Ce este omul, cine este omul? Ce sunt eu, ce eşti tu, ce este fiecare dintre noi? Şi răspunde Sfânta Biserică: Omul este măreţie dumnezeiască pe pământ. De obicei, oamenii consideră că măreţia împărătească este mai presus decât toate de pe pământ. Nu! Măreţia dumnezeiască este mai presus decât orice măreţie omenească pe acest pământ.

Astăzi, biserica, proslăvind această măreţie dumnezeiască a omului – de fapt ce proslăveşte? Proslăveşte icoana vie a lui Dumnezeu în această lume – îl proslăveşte pe om. Căci sufletul omului este de la Dumnezeu, sufletul este chipul lui Dumnezeu în om, icoana lui Dumnezeu în om, iar trupul – rama dimprejurul acestei sfinte icoane. Acesta este omul. Pe acest om îl cinsteşte şi îl proslăveşte Biserica. Acesta eşti tu. Omul este icoana vie a lui Dumnezeu în această lume – aceasta este Vestea cea Bună a acestei mari şi sfinte Duminici.

Ştiţi oare de ce Sfânta Duminică de astăzi a fost aleasă ca sărbătoare a Ortodoxiei? Pentru aceea că în primăvara anului 843, binecredincioasa şi Sfânta împărătească Teodora a convocat un sinod la Constantinopol, care a restabilit cultul sfintelor icoane,

proslăvind biruința asupra ereticilor iconoclaşti. Iar în ziua de 11 martie 843, când Biserica prăznuia prima Duminică a Postului Mare, s-a desfăşurat o impunătoare procesiune cu sfintele icoane, purtate de cler şi de suita imperială, pe care le-au aşezat în biserica din Sofia. Prima Duminică[23] a Postului Mare este numită de atunci Duminica Ortodoxiei. O sută douăzeci de ani de stăpânire iconoclastă şi păgână, au interzis icoanele, le-au distrus, le-au ars, le-au călcat în picioare. Biserica s-a luptat prin ierarhii ei drept-credincioşi, prin preoți şi popor. Dintre ei au pierit, au fost închişi în temniță, dar Biserica nu s-a lepădat de sfintele icoane.

Atunci când Dumnezeu S-a pogorât în această lume, Domnul Hristos, El a devenit vizibil pentru noi, oamenii. Dumnezeu S-a făcut văzut. Şi privindu-L, noi, de fapt, Îl privim pe Dumnezeul cel Viu. El este Chipul viu al lui Dumnezeu în lume, Icoana lui Dumnezeu în lume (Coloseni 1, 15). Şi apărând această Icoană vie a lui Dumnezeu în această lume, Biserica Ortodoxă a reuşit să-l apere pe om, a reuşit să-l apere pe Hristos ca om. El, Dumnezeu fiind, a devenit om, ca să ne transmită nouă, oamenilor, Icoana lui Dumnezeu, Icoana vie a lui Dumnezeu pe care noi am acoperit-o cu tina păcatelor şi a patimilor, am sluțit-o, am zgâriat-o prin toată viața noastră întinată. Domnul a coborât în această lume, a devenit om, aşa cum se spune în minunatele cântări şi rugăciuni, ca să înnoiască Chipul Său în om, să înnoiască Icoana

[23] Duminica Ortodoxiei a fost închinată comemorării anuale a restabilirii cinstirii sfintelor icoane.

Sa în om, care a fost pângărită de patimi, pângărită de viciile noastre, stricată de păcatele noastre, încât omul a devenit sluțire a Icoanei lui Dumnezeu. Şi El, pogorându-Se în această lume ca o curată, preacurată Icoană a lui Dumnezeu, ca Dumnezeu, a arătat ce este omul, ce este omul desăvârşit, cum trebuie să fie omul în această lume.

Căci ce înseamnă să fii Icoana lui Dumnezeu, să fii Chipul lui Dumnezeu? Aceasta înseamnă, frate: noi avem minte, iar mintea este chipul voii lui Dumnezeu în noi; avem simțire, avem inimă - aceasta este chipul lui Dumnezeu în noi; viețuim în această lume - aceasta este chipul viețuirii dumnezeieşti; suntem ca icoane nemuritoare ale lui Dumnezeu- acesta este chipul nemuririi dumnezeieşti. Şi Dumnezeu ne-a creat asemenea chipului Său, ca să viețuim în această lume întru El, ca mintea noastră totdeauna să cugete: la aminte de unde eşti, tu eşti de la Dumnezeu, să ai gânduri curate, gânduri dumnezeieşti. Atunci voia noastră este sănătoasă şi desăvârşită, când se întoarce către voia lui Dumnezeu, către originea sa. Simțirea noastră este curată, sănătoasă, este dumnezeiască, dacă se călăuzeşte după simțirea dumnezeiască.

În această lume, noi purtăm, de fapt, o luptă neîncetată, o luptă pentru Icoana lui Dumnezeu care se află în sufletul nostru. Cine o fură de la noi? Toți iconoclaştii, toți potrivnicii icoanelor, iar primul iconoclast este păcatul. Păcatul nu Îl suportă pe Dumnezeu, nu Îl vrea pe Dumnezeu nici în om, nici în lumea dimprejurul său. Iar în păcat iconoclastul principal este satana, împreună cu îngerii săi, diavolii

cei întunecați. Ei sunt aceia care ne fură sufletele noastre, care aruncă păcate în sufletele noastre şi acoperă Chipul lui Dumnezeu care este în noi. Cu catranul cel negru al păcatelor spoiesc Chipul lui Dumnezeu din sufletele noastre. Şi omul, dacă trăieşte în păcate fără să se pocăiască, dacă nu se luptă împotriva păcatelor sale, dacă rămâne în ele, dacă nu le spovedeşte, ce rămâne din sufletul său? Chipul lui Dumnezeu rămâne cu totul mânjit de vicii care răspândesc duhoare, de patimi şi de moarte. Înfricoşătoare imagine, cumplită ruşine!

În această lume, noi suntem, frate, la luptă, mereu în luptă. Niciodată nu încetează această luptă. Nu există împăcare între om şi diavol, nu există împăcare între om şi păcat. Diavolul aleargă în jurul fiecăruia dintre noi căutând ca să o schimonosească, să întineze, să distrugă, să nimicească Icoana lui Dumnezeu, Care este întru noi, ca să-l poată purta pe om după voia lui cea demonică şi nebună şi să-l înfunde în iad. De aceea în Evanghelie auzim de atâtea ori din gura Mântuitorului: *Privegheați, privegheați* asupra sufletelor voastre! (Matei 24, 42; 26, 41). Sufletul este măreția dumnezeiască întru tine, mărirea dumnezeiască. Aceasta este cea mai de seamă valoare pe care o aveți; cea mai de seamă valoare după Dumnezeu, în toate lumile, este sufletul omului. Ia aminte ce faci cu sufletul tău! El este nemuritor şi veşnic. Unde va merge sufletul tău depinde de tine: va merge, oare, în veşnica Împărăție a Cerurilor sau în întunericul veşnic, în iad – depinde de libera ta voie.

Ia aminte cum trăieşti! Ştii cine eşti: măreția dumnezeiască în această lume. Îți cunoşti vrednicia, trăieşte potrivit cu ea. Iar pe aceasta întotdeauna o păzeşte numai Domnul Hristos, Sfânta Sa Biserică şi toate sfintele puteri pe care El i le-a dăruit. Iată, Domnul i-a dăruit Bisericii toate mijloacele şi puterile, pentru ca să păstrăm întru noi această măreție dumnezeiască şi să o sporim până la cea mai înaltă măsură. Ne-a dăruit Sfintele Taine şi sfintele virtuți. Iată, ce este sfântul post? Sfântul post este curățirea sufletului, curățirea icoanei din suflet de noroiul păcatelor, de smogul patimilor, de mâlul viciilor, dacă omul voieşte cu sinceritate să-şi curățească sufletul înaintea lui Dumnezeu, să curățească icoana sufletului său care este cu totul mânjită şi cel mai adesea stricată de păcate. Domnul i-a rânduit Sfintei Sale Biserici sfântul post, pentru ca în cursul postului să ne curățim de orice întinăciune, să curățim acest chip dumnezeiesc, această icoană a lui Dumnezeu din noi, pe care am pătat-o.

Apoi, rugăciunea este recunoaşterea ajutorului lui Dumnezeu, a luminii cereşti ce se pogoară în sufletul nostru întunecat, pentru a scoate bezna întunecată a păcatelor din icoana sufletelor noastre. Ce este iubirea evanghelică? Ce este milostenia, ce este blândețea, ce este smerenia? Toate acestea sunt puteri dumnezeieşti, sfinte virtuți evanghelice pe care ni le-a dăruit Domnul Hristos, iar Biserica ni le dăruieşte şi ni le recomandă ca să ne curățim sufletele de păcate şi să zugrăvim icoana, icoana lui Hristos în sufletele noastre.

Culmea a toate este atinsă prin Sfânta Împărtăşanie. Sfânta Împărtăşanie prin care fiecare dintre noi ne împărtăşim – cu Cine? Cu Însuşi Domnul Hristos! Căci în Sfânta Împărtăşanie fiecare creştin Îl primeşte pe Dumnezeu întreg, Îl primeşte pe minunatul Domn Hristos, primeşte întregul Său Adevăr veşnic, întreaga Sa Dreptate veşnică, primeşte întreaga Sa Viaţă veşnică.

De aceea, fratele meu, Sfânta Împărtăşanie este cel mai însemnat eveniment în viaţa fiecărui creştin, cel mai important. Prin ea tu primeşti neştirbit nemurirea lui Hristos în sufletul tău, Îl primeşti pe El întreg, primeşti Evanghelia Sa întreagă. Ia aminte cum trăieşti, până în ziua de astăzi. Nu sluţi chipul lui Dumnezeu din sufletul tău şi nu-L răni pe Domnul Hristos, Care prin Sfânta Împărtăşanie a intrat în sufletul tău. Nu-I împleti prin păcatele tale cunună de spini în jurul capului. Nu-I întina minunatul şi Sfântul Său Chip cu tina păcatelor tale, cu smogul patimilor tale. Ia aminte cum trăieşti! Dacă până astăzi ţi-ai îngăduit orice păcat, fie că ai furat, fie că ai săvârşit adulter, sau ai fost iubitor de argint, sau ai avut gânduri necurate în sufletul tău, osteneşte-te ca pe toate acestea să le respingi. Tu Îl săruţi pe Domnul – ce răspundere, ce lucru înfricoşat! Ştii, fiecare nou păcat al tău este o palmă peste Sfântul Său Chip, fiecare păcat al tău este o lovitură de moarte în icoana vie din sufletul tău. Sinucidere este aceasta. Te-ai împărtăşit, ai devenit purtător de Hristos, te-ai îndreptat, ţi-ai îndreptat viaţa. Nu îngădui în niciun fel ca aceste dorinţe să te ucidă. Gândurile

cele rele aduc tulburare: luptă-te împotriva lor, nu te lăsa stăpânit de rău. Biruie răul cu binele! Biruie-l pe diavol cu ajutorul lui Dumnezeu! Cu Dumnezeu suntem puternici, numai împreună cu Dumnezeu (Psalmul 60, 12). Altfel, fără El, oamenii sunt molii şi ploşniţe, pe care diavolul le împrăştie cu unghia de la degetul mic. Noi suntem puternici numai împreună cu Domnul Hristos. Şi El stăpâneşte asupra vieţii noastre, asupra întregii vieţi de pe pământ.

Fie ca El să ne curăţească de tot păcatul, de orice patimă, să ne izbăvească de orice diavol, de orice moarte, ca şi noi să fim pe pământ, cu adevărat, icoane vii ale lui Dumnezeu, ca omul să fie măreţie dumnezeiască pe pământ. Omule, frate! Nu uita niciodată că eşti un mic dumnezeu în facere! În facerea fiinţei tale ai icoana vie a lui Dumnezeu. Ia aminte cum trăieşti, ia aminte ce faci cu icoana lui Dumnezeu care este în tine. Ia aminte, omule! Omule! Omule! Căci, viaţa noastră îşi are începutul pe pământ şi ne duce înaintea prealuminatului Chip al lui Dumnezeu, ca acolo să dăm răspuns ce am făcut cu chipul lui Dumnezeu în această lume.

Fie ca Bunul Dumnezeu să dăruiască inimii fiecăruia dintre noi toate darurile cereşti, toate virtuţile evanghelice: şi credinţa, şi dragostea, şi nădejdea, şi rugăciunea, şi postul, şi răbdarea, şi blândeţea, şi smerenia, pentru ca să putem ţine piept în această crâncenă luptă pământească şi să păstrăm chipul lui Dumnezeu în sufletele noastre, ca să plecăm din această lume în cea de dincolo spre Hristos Cel Înviat. Iar până atunci, fie ca sfântul post

să ne conducă spre Sfintele Paşti, spre Sfânta Înviere a lui Hristos – ca atâta timp cât vieţuim în trup să I ne închinăm Lui, Domnului Celui Înviat, Biruitorului păcatului, al morţii şi al diavolului, Lui, Celui ce a dăruit Viaţă veşnică şi trupului, şi sufletului nostru. Aceluia, numai Lui, fie-I slava şi cinstea veşnică, acum şi în vecii vecilor. Amin.

Postul

Predica a doua în a doua Duminică a Postului Mare (1967)

Aceasta este calea prin care şi tu şi eu mergem la Înviere. La învierea şi a trupului şi a sufletului. Da, şi tu, şi eu. De aceea este postul atât de minunat, căci ne călăuzeşte în întregime – spre ce? Spre Înviere. Şi ce înseamnă aceasta? Învierea înseamnă biruința asupra morții, biruința asupra păcatului, biruința asupra diavolului! Acesta este postul.

Într-o minunată stihiră din această săptămână am cântat şi ne-am rugat: *Urmăm Mântuitorului sufletelor noastre, Care ne arată biruința asupra diavolului, prin post.* Postul – biruința asupra diavolului. Aceasta este vestea cea bună pe care ne-a adus-o Domnul. Voieşti să biruieşti asupra păcatului, voieşti să biruieşti asupra izvoditorului răului, asupra diavolului însuşi? Iată, postul! – învață Mântuitorul. Da, tu prin post devii cel mai mare biruitor al acestei lumi. Cine l-a biruit pe diavol, cine, afară de Domnul Hristos?

Numai Dumnezeu şi puterea dumnezeiască biruieşte răul în această lume. Numai Dumnezeu şi puterea dumnezeiască îl poate birui pe creatorul oricărui rău şi al păcatului, pe diavolul. Dumnezeu ne-a dăruit aceste puteri dumnezeieşti fiecăruia dintre noi, pentru ca noi, ca ființe dumnezeieşti raționale, să biruim răul, să-l biruim pe diavol cu puterea dumnezeiască. Iată sfântul post, iată sfânta rugăciune.

Ce sunt acestea? Sunt puterile dumnezeieşti, puterile pe care Domnul le-a lăsat şi le-a dăruit Bisericii Sale, ca noi, ca fiecare dintre noi să biruie în numele Său, să se biruie pe sine pentru a-l birui pe diavol. Nu pentru altcineva, ci pentru noi şi pentru a-şi birui fiecare păcatul său.

Diavolul nu poate să impună nimănui dintre noi păcatul, el poate doar să-l propună. El îți poate propune sabia să te sinucizi, dar nu te poate omorî, Dumnezeu nu îi dă această putere. Dar dacă primeşti de la el această sabie, dacă primeşti iubirea de argint, să spunem, sau primeşti mânia, sau invidia, sau răutatea, sau cleveteala, sau furtul, iată, tu ai luat în mâinile tale sabia şi singuri ți-o înfigi în inimă. Diavolul nu are putere să-l silească pe om la păcat, el are putere numai să propună omului păcatul. El ne propune păcatul, şi mie, şi ție. Iar noi? Noi fie acceptăm păcatul, fie îl îndepărtăm de la noi. Şi aceasta înseamnă: fie ne sinucidem, ne despărțim sufletul de Dumnezeu, fie lepădându-ne de păcat, alergăm spre Domnul, Hristos Cel Înviat, spre biruință, spre biruința finală asupra păcatului, asupra morții, asupra diavolului. De aceea, frate, a venit Domnul în această lume. De aceea ne-a lăsat totul, de aceea ne-a lăsat sfântul post, de aceea ne-a lăsat sfânta rugăciune, ca să-l biruim pe diavol, care este creatorul păcatului şi al morții. Ce face orice păcat cu mine şi cu tine? Ne întunecă. Păcatul este întuneric, el revarsă în noi întuneric, inundă sufletul meu şi al tău, inundă conştiința noastră şi noi trăim ca şi cum am fi în stare de inconştiență, în delir, în noapte, în beznă,

în întuneric. Nu ştim ce facem, acesta este păcatul. Fiecare păcat este beție a sufletului.

Iar Domnul a venit în această lume, ca să ne dăruiască însăşi lumina, ca să ne dăruiască făclia, flacăra cu care să alungăm acest întuneric. Iată că acest sfânt post este făclia imensă aşezată pe calea vieții noastre. Postul pogoară din Ceruri în sufletul tău lumina cea cerească – dacă este post adevărat. Postul cel adevărat este înfrânarea de la orice rău, înfrânarea de la mâncare şi băutură, dar şi reținerea de la orice rău şi păcat. Ce lucrează rugăciunea în tine? Ea te înalță la Ceruri şi apoi în sufletul tău coboară din Ceruri lumina dumnezeiască. Cine suntem, ce suntem, încotro mergem? Încotro ne poartă zilele şi nopțile noastre? Încotro ne grăbim? Fie că am vrut sau nu, fie că ai vrut sau nu să opreşti această zi, să o întrerupi, ea nu se va opri. Te poartă, te poartă... Încotro?

Fiecare păcat este întunecare a sufletului şi fiecare virtute este transfigurare a sufletului. Mândria – cât este de cumplită! Ştii, orgoliul, înfumurarea, iubirea de sine, toate acestea sunt iadul tău, frate şi soră, tu porți iadul în tine. Domnul ne-a dăruit leacul: leacul pentru mândrie este smerenia. Smereşte-te înaintea Domnului, smereşte-te înaintea fraților, înaintea oamenilor. Şi iată, puterea dumnezeiască a smereniei va spori în sufletul tău lumina dumnezeiască şi va alunga toată bezna mândriei, a orgoliului şi a înfumurării din sufletul tău.

Omul iubitor de argint nu vede nimic în afară de grămada de bani. Iubitor de arginți nu este numai

acela care iubeşte banii şi averea. Iubitor de arginți este şi omul de ştiință care cu gura căscată stă deasupra cărților întreaga sa viață, şi-a găsit o preocupare şi L-a uitat pe Dumnezeu. Aceasta este iubirea de arginți, acesta este idolul mincinos, aceasta este dumnezeirea mincinoasă. Tot ceea ce a proclamat omul în locul Dumnezeului celui Adevărat, în această lume, ca sens al vieții sale, ca dumnezeirea sa, aceasta este iubirea de arginți; în locul Dumnezeului celui Adevărat, a Domnului Hristos, a proclamat orice altceva ca scop al vieții sale. Dacă ai un astfel de scop, iată, eşti iubitor de arginți şi nu cunoşti drumul vieții. Întunericul, noaptea se sălăşluiesc în conştiința ta, se aşază pe ochii sufletului tău şi tu nu vezi calea cea dreaptă, nu vezi sensul acestei vieți pământeşti, nu veți că îți este leac - singurul leac împotriva morții tale, a iadului tău - pocăința. Da, în cazul iubirii de arginți, numai pocăința este leacul înaintea Domnului.

Sfinții lui Dumnezeu sunt aceia care, prin sfintele virtuți, au izgonit din ei înşişi orice întuneric al păcatelor, orice beznă, orice întunecare demonică şi orice iad. Prin urmare, fiecare Sfânt este întotdeauna astfel, încât din el emană lumină şi împrejurul capului are o aureolă. Toate strălucesc întru el, gânduri sfinte şi luminoase, iar lumina iradiază din capul său şi din ființa sa, din întreaga sa ființă. Şi-a curățit şi trupul şi sufletul de patimi, de întuneric, de întunecare, şi revarsă din el lumină. Astfel este Grigorie Teologul, astfel este Sfântul Grigorie Palama, astfel este Sfântul Vasile cel Mare, astfel sunt toți Sfinții, de la primul până la ultimul. Şi ei

toţi sunt aici împreună cu noi în Biserica lui Hristos, educatorii noştri vii, contemporanii noştri. Sfinţii nu mor. Sufletul omului nu mai moare de când a înviat Domnul. Şi trupul nostru va învia în ziua Judecăţii. Ei toţi sunt contemporanii noştri vii, ne ajută. Noi toţi reprezentăm un singur Trup al lui Hristos, Biserica lui Hristos şi Sfinţii ne ajută şi ne călăuzesc pe cărările sfintelor virtuţi evanghelice.

Iată-l pe Grigorie Palama, pe marele nevoitor, cum ne conduce spre Învierea Domnului Hristos, ne conduce spre deplina biruinţă asupra păcatului, asupra morţii, asupra iadului. El este experimentat, are putere, are forţă. De la Domnul a dobândit-o şi o dobândeşte şi o împarte nouă tuturor. Ca fiecare dintre noi să postim cu post adevărat. Postul adevărat este înfrânare de la orice păcat, înfrânare de la orice patimă, înfrânare de la hrană, pentru ca trupul să nu se mândrească, pentru ca în el să nu sporească patimile, ci cu credinţă, lipsindu-te de hrană, să te sileşti a te înfrâna de la orice rău.

Noi, fiecare dintre noi, în preajma Domnului ne mântuim sufletul. El ne-a lăsat postul ca pe o biruinţă asupra diavolului, ca sufletele să ajungă, pline de bucurie, la Învierea Domnului Hristos. Ca împreună cu El să înviem din orice moarte şi pentru totdeauna să biruim toate păcatele în noi, toate patimile şi toţi diavolii, ca împreună cu toţi Sfinţii să-L putem slăvi pe pământ şi în Ceruri, pe Minunatul nostru Dumnezeu, Cel de Neînlocuit, pe Domnul Iisus Hristos, singurul Mântuitor al lumii în toate lumile. Amin.

Scara Raiului
Predică în Duminica a patra a Postului Mare (1965)

Duminica Sfântului Ioan Scărarul. De ce a rânduit-o Biserica în mijlocul postului ca cea mai sfântă icoană, ca toți să privească la ea? Ioan Scărarul. Cine este el? Omul care a ajuns să vadă şi a scris despre *Scara Raiului*. A ajuns să vadă suişul omului din iad până la Ceruri, în Rai. El a ajuns să vadă scara de la pământ la Ceruri, scara care se întinde din adâncurile iadului omenesc până în vârful Raiului. A ajuns să vadă şi a scris. Foarte educat, foarte învățat. Şi-a condus sufletul pe cărările lui Hristos, i-a călăuzit pe toți din iad până la Rai, de la diavol la Dumnezeu, de la păcat la nepătimire. Şi cu dumnezeiască înțelepciune, ne-a descris toate acestea, ne-a descris ce ajunge să trăiască omul, luptându-se cu fiecare diavol ascuns în spatele păcatului.

Scara Raiului – ce este aceasta? Acestea sunt sfintele virtuți, sfintele virtuți evanghelice: smerenia, credința, postul, blândețea, răbdarea, bunătatea, bunăvoința, milostenia, dragostea adevărată, iubirea lui Hristos, mărturisirea lui Hristos, pătimirea pentru Domnul Hristos. Iată şi încă multe alte sfinte virtuți ale Noului Legământ. Fiecare poruncă a Domnului Hristos – aceasta este virtutea, frate. De pildă, împlineşti, oare, porunca Sa referitoare la post, o ții? Postul este sfântă virtute, treaptă pe scara de la pământ la Ceruri. Fiecare virtute este un mic Rai,

fiecare virtute educă sufletul, îl împărtăşeşte de binecuvântare, face să se pogoare în suflet desfătarea cerească şi dumnezeiască. Fiecare virtute este treaptă de aur şi de diamant pe scara mântuirii tale, care se întinde de la pământ la Ceruri, se întinde între iadul şi Raiul tău. Fiecare virtute...

Da, Scara Raiului depinde de tine. Dacă postesc cu străpungere, cu evlavie, cu plâns, cu lacrimi, şi mai apoi întrerup acestea, iată, am început să construiesc scara de la pământ la Ceruri şi eu însumi am frânt-o şi am distrus-o. Tu deseori posteşti, te înfrânezi de la orice hrană materială. Dar, iată, îngădui ca în cursul postului să-şi facă sălaş în sufletul tău păcatul, să ți se semene în suflet diverse gânduri, dorințe necurate. Al tău este să le respingi de îndată de la tine prin rugăciune, prin plâns, prin citire, prin orice nevoință. Dar dacă vei posti material, iar duhovniceşte ți-ai hrănit sufletul cu oarecari păcate, sau cu patimi ascunse, iată, scara postului pe care începi să o înalți de la pământ la Ceruri, singur o dărâmi, singur o distrugi.

Totul este pregătit pentru tine şi pentru mine: nouă Fericiri, nouă sfinte virtuți evanghelice, acesta este postul evanghelic, Evanghelia Sfântului Ioan Scărarul. Virtutea, frate, marea virtute. Greaua nevoință a postului, rugăciunea, smerenia, Domnul a făcut-o cunoscută ca fericire. *Fericiți cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăția Cerurilor* (Matei 5, 3). Prin aceasta își începe Mântuitorul minunata învățătură de pe Munte, învățătura despre fericiri, învățătura despre sfintele virtuți. Smereşte-te înaintea Domnului...

Omul care crede despre sine că reprezintă o măreție, o strălucire, că toți trebuie să privească la el, să-l prețuiască, să-l cinstească, să-l idolatrizeze, el trebuie să se înfrângă, să se biruiască pe sine. Acest babilon pe care şi l-a zidit, babilonul hulei împotriva lui Dumnezeu, trebuie el însuşi să-l dărâme. Cum? Să se smerească înaintea Domnului Hristos, înaintea omului, a neamului omenesc, a Bisericii lui Hristos, să se biruie şi să proclame că nu este nimic. Să plângă şi să se tânguiască împreună cu Apostolul Pavel: Doamne, eu sunt cel mai păcătos, cel mai mare păcătos dintre toți. *Iisus Hristos a venit în lume ca să mântuiască pe cei păcătoşi dintre care cel dintâi sunt eu* (1 Timotei 1, 15).

Aceasta este cea dintâi simțire creştinească, acesta este începutul credinței noastre, începutul virtuții noastre, începutul urcuşului nostru către Ceruri, aceasta este temelia scării noastre. Doamne, eu nu sunt nimic. Tu eşti totul! Eu – nimic, iar Tu – totul. Mintea mea nu este nimic înaintea Minții Tale, duhul meu nu este nimic înaintea Duhului Tău, inima mea, cunoaşterea mea, o, nimic, nimic, față de Cunoaşterea Ta, Doamne! Eu, eu sunt un zero, zero... şi după aceea un şir de alte zerouri. Acesta sunt eu înaintea Ta, Doamne.

Smerenia – aceasta este întâia virtute sfântă, întâia virtute creştină. De la ea începe totul. Fără ea nu se poate înainta mai departe şi împreună cu ea merg şi alte sfinte virtuți: virtutea dragostei, virtutea postului, virtutea blândeții, virtutea bunătății, virtutea curăției inimii, virtutea facerii de pace şi toate

celelalte virtuţi, tot ceea ce îţi zideşte scara cerească. Aceasta este aşadar Evanghelia lui Ioan Scărarul. Iar el este creştin, creştin desăvârşit, încât şi eu şi tu să privim la el ca la o sfântă icoană a desăvârşirii şi să urmăm lui. Astfel, fiecare virtute a mea şi a ta este un mic Rai pentru tine şi pentru mine, iar toate virtuţile laolaltă, iată, scara Raiului tău şi al meu, de la iadul nostru până la Raiul cel Ceresc.

Iată astăzi Sfânta Evanghelie despre nefericitul tată care îşi aduce fiul posedat la Mântuitorul, ca să îl tămăduiască de duhurile necurate (Marcu 9, 18). Atât de puternic şi în chip atât de înfricoşător îi tulbură tânărului viaţa sa duhovnicească, lăuntrică, duhul cel necurat (Marcu 9, 19). Sărmanul tată a auzit despre Iisus din Nazaret, marele Învăţător şi Făcător de minuni şi l-a adus pe fiul său la El. Aflându-i pe Sfinţii Apostoli, îi roagă, căci a auzit că învie morţii, curăţă orice păcat, vindecă de orice boală, îi imploră: „Îndurare, tămăduiţi-l de duhul necurat pe nefericitul meu copil". Dar ei *nu au putut face nimic* (Marcu 9, 18). Ce ruşine îi cuprinde pe Sfinţii Apostoli, ce ruşine înaintea poporului! Nu, nu mai au în ei puterea de a face minuni, nu o mai au. Ce s-a întâmplat, de ce se fac vinovaţi? Şi este adus fiul, iar diavolul îl aruncă la podea. Ucenicii nu au putut să-l vindece, nu au putut. *Dar de poţi Tu ceva, ajută-ne.* Această mică credinţă îl arăta ca şi cum l-ar fi ofensat pe Mântuitorul, însă El, fiind Milostiv, spune: *O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? Până când vă voi răbda pe voi?* (Marcu 9, 19) l-au adus pe tânăr. Mântuitorul porunceşte duhului necurat: *Ieşi din el şi în el să nu mai intri!* (Marcu

9, 26). Şi duhul necurat îl trânteşte acolo, înaintea oamenilor, ca toţi să vadă, începe să-l muncească şi să-l zguduie, şi copilul face spume la gură, aproape să moară (Marcu 9, 26). Gata este... Atunci Domnul îi întinde mâna Sa... Se lasă tăcerea, o tăcere plină de uimire. Ucenicii sunt şi ruşinaţi şi bucuroşi. Ruşinaţi pentru că aceasta n-au făcut-o ei, ci Învăţătorul lor a săvârşit marea minune a vindecării. Cu nerăbdare au aşteptat Sfinţii Ucenici să rămână singuri cu El ca să-L întrebe: *Pentru ce noi n-am putut să-l izgonim?* Iar Domnul le-a răspuns: *Acest neam de demoni cu nimic nu poate ieşi, decât numai cu rugăciune şi cu post.* (Marcu 9, 29).

Prin aceasta Domnul a rezumat întreaga Evanghelie. Ca să ajungeţi să săvârşiţi o aşa de mare minune, aveţi trebuinţă de rugăciunea neîncetată şi de marele post înaintea lui Dumnezeu, postul sufletului şi al trupului. Să aveţi gânduri curate, sufletele să vă fie curate, desăvârşite, inimile să vă fie curate, şi atunci puterea necurată nu va rămâne întru voi, nici nu se va lupta cu voi. Astfel se descoperă taina Sfintei Evanghelii: cum putem să alungăm, să îndepărtăm orice putere necurată din noi, chiar şi cea mai cumplită putere necurată, toţi demonii, pe satana cu tot neamul lui diavolesc din iad. Pe aceştia, pe toţi, să-i alungi *cu rugăciune şi cu post*!

Iată puterea noastră, iată toate puterile noastre, iată atotputernicia noastră. *Toate le pot întru Hristos, Cel ce mă întăreşte* (Filipeni 4, 13), vesteşte Sfântul Apostol Pavel. Şi în Evanghelia de astăzi ne spune aceasta Însuşi Mântuitorul: *Toate sunt cu putinţă*

celui ce crede (Marcu 9, 23). Aceasta este adevărata credinţă. În neputinţa ta, să crezi că Domnul va face aceasta după mare mila Sa, pentru smerenia ta. Spune Domnului: „Doamne, nu am nimic. Sunt neputincios şi slab, cu totul slab, cu totul neputincios. Iar Tu, Tu ai totul! Tu toate le poţi. Cred, ajută necredinţei mele!". Aşa cum s-a tânguit sărmanul tată nefericit: *Cred, Doamne! Ajută necredinţei mele* (Marcu 9, 24).

Împotriva fiecărei virtuţi de-a noastre, fraţilor, împotriva oricărei sfinte virtuţi, duce război câte un viciu, câte o patimă. Împotriva smereniei tale, va ataca mândria. Iată, săvârşeşti ba una, ba alta, şi apoi te umileşti atât de mult. Şi dacă vei fi neglijent şi nepăsător şi te vei încredinţa duhului mândriei, demonului mândriei, el îţi va săpa temelia de sub tine şi te vei prăbuşi. Sau, posteşti sfântul post evanghelic. El vine asupra ta cu diferite momeli, îţi aduce în minte mâncare bună, mâncare gustoasă, iar tu chiar nu te opui. Hai să gustăm puţin... Puţin câte puţin, se îndepărtează postul tău, pleacă sfânta ta virtute. Şi, tot astfel, împotriva fiecărei virtuţi de-a ta: împotriva dragostei se năpusteşte ura, împotriva milosteniei tale se năpusteşte nemilostivirea, nesimţirea, mojicia, irascibilitatea, nerăbdarea; toate acestea încearcă să tulbure în tine sfântul tău post, rugăciunea ta, sfintele tale virtuţi. Şi dacă nu le vei apăra, toate acestea vor distruge scara ta către Rai. Aşa cum sfintele virtuţi înalţă scara Raiului între Cer şi pământ, tot aşa şi păcatele tale construiesc scara către iad. Fiecare păcat. Ia aminte, dacă sunt păcate în sufletul tău! Dacă ţii duşmănie două zile, trei, zece, îndreaptă-ţi atenţia

în ce iad s-a transformat sufletul tău. Sau ții mânie, iubire de arginți, lăcomie... Şi, ce faci? Tu însuți îți pregăteşti coborârea în iad.

Sfinții Părinți învață despre opt sfinte virtuți de căpătâi şi despre opt patimi de căpătâi. Leacul împotriva mândriei ca patimă este smerita ta cugetare; împotriva lăcomiei stă înfrânarea; împotriva iubirii de arginți stă iubirea de Dumnezeu şi disprețuirea tuturor lucrurilor pământeşti. Aşa cum învață Sfânta Biserică, noi cunoaştem toate acestea din experiență, construind scara Raiului în noi. Tot astfel ştim, şi ne învață şi Sfântul Ioan Scărarul că, trăind în păcate şi patimi, ne construim nouă înşine scara care ne coboară, ne prăvăleşte în iad.

Dar Bunul Dumnezeu ne dăruieşte o minunată pildă: în mijlocul postului, iată pilda Sfântului Ioan, cel măreț, cel minunat, cel sfânt; cu totul strălucind de sfintele virtuți evanghelice, îl privim cum urcă curajos şi înțelept scara Raiului, aşezată între pământ şi Cer. El ne este pildă nouă, creştinilor, ca învățător, ca o călăuză sfântă de la iad la Rai, de la diavol la Dumnezeu. Iată-ne povățuitorul duhovnicesc, făcătorul de minuni, marele nevoitor.

Fie ca milostivul şi marele Sfânt Părinte Ioan Scărarul să ne fie călăuză sfântă în acest Post Mare; sfântă călăuză în fiecare virtute, în rugăciune, dragoste şi în toate celelalte virtuți evanghelice; ca fiecare dintre noi să ne construim scara Raiului pe parcursul acestui post şi să ajungem la Sfânta Înviere a lui Hristos, la acea desăvârşire a tuturor

desăvârşirilor, la bucuria tuturor bucuriilor, şi să ne înălţăm sufletele în desfătarea Raiului.

De aceea, fraţii şi surorile mele, fie ca fiecare zi a vieţii noastre, şi acum şi după ce vor fi trecut şi Paştile, să ne fie zi în care vom urma Sfântului povăţuitor duhovnicesc, lui Ioan Scărarul; ca el să ne conducă şi să ne călăuzească în luptele noastre împotriva tuturor păcatelor, spre dobândirea sfintelor virtuţi; pentru ca, prin al său ajutor, să ne construim scara şi, urmând lui, să ajungem în Împărăţia Cerurilor şi în Rai, unde strălucesc toate desfătările cereşti, toate bucuriile veşnice; ca acolo împreună să-L slăvim pe Cel ce stăpâneşte peste toate aceste bunătăţi, pe Veşnicul Împărat al Cereştii Împărăţii, pe Domnul Hristos, Căruia fie-I cinstea şi slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

De la păcat la Rai
Predica întâi în a patra Duminică a Marelui Post (1965)

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh.

Iată a cincea Duminică a Postului Mare, Duminica marilor privegheri şi a marilor nevoinţe, Duminica marilor tânguiri şi suspine, Duminica celei mai mari sfinte între sfinţi, a Cuvioasei Maicii noastre Maria Egipteanca. Ea până la treizeci de ani şi-a trăit viaţa în desfrâu, în cel mai mare desfrâu. Într-o zi, s-a ivit în ea dorinţa de a se închina Cinstitei şi de Viaţă Făcătoarei Cruci. A mers la Ierusalim şi când a vrut să intre în biserică, chiar în ziua de Bobotează, ca să se închine Cinstitei şi de Viaţă Făcătoarei Cruci, o putere nevăzută o ţinea şi nu-i dădea voie să intre. Treceau pe lângă ea o mulţime de oameni, poporul se înghesuia şi lesne intrau şi ieşeau cu toţii. Numai pe ea o ţinea în picioare, ca şi cum ar fi fost ţintuită în pământ. A încercat, dar nu a izbutit cu niciun chip. Atunci, în pridvorul bisericii, şi-a ridicat ochii şi a privit icoana Preasfintei Maicii Domnului şi s-a rugat ei din tot sufletul: „O, Preacurată, îngăduie-mi să sărut Crucea Fiului Tău şi să mă închin Lui, şi apoi fă cu mine ce vei voi". Şi din acel moment puterea care o împiedica să intre în sfânta biserică a dispărut. S-a închinat Sfintei şi de Viaţă Făcătoarei Cruci, s-a rugat lui Dumnezeu şi iarăşi a grăit către icoana Preacuratei: „Iată-mă, tu condu-mă şi mă călăuzeşte". Şi atunci a auzit glasul: „Dacă treci râul Iordanului

şi mergi în pustie, te vei mântui". De îndată ea plecă spre Iordan, cumpără două pâini din banii pe care i dăduse un trecător, trecu Iordanul şi se îndepărtă.

Patruzeci şi şapte de ani nu a văzut chip omenesc, nici dobitoace. Patruzeci şi şapte de ani a petrecut în pustie, ca într-o mare bătălie, dar s-a curăţit pe sine, a biruit toate patimile, a scos afară din sine toate păcatele şi toţi demonii, făcându-se asemenea îngerilor. Mergea pe apă ca pe uscat, s-a rugat lui Dumnezeu, şi în timp ce se ruga s-a înălţat în văzduh, plutea în văzduh. O aşa sfinţenie a atins ea. Şi ce a adus-o în pustie? Nimic în afară de ea, numai ea însăşi, ca să-şi curăţească sufletul şi trupul de păcatele ei. Icoana Preasfintei Maicii Domnului a întărit sufletul ei păcătos, căci ce grozăvie a trăit în pustie, ce lupte cu duhurile necurate, ce chinuri pricinuite de foame!... Acestea numai ei şi Îngerilor lui Dumnezeu le sunt cunoscute.

Atunci când dreptul Zosima a descoperit-o în pustie înainte de a-şi da sufletul şi a întrebat-o, rugând-o să-i spună cum s-a deprins cu viaţa în pustie, cum a petrecut, ea şi-a descris viaţa, o viaţă foarte chinuită şi grea la început. „Şaptesprezece ani, spunea ea, m-au sfâşiat patimile, amintirea vieţii mele îmbelşugate şi desfrânate. Doream să beau un pahar de vin şi nu aveam nici apă, iar despre mâncare, să nu mai vorbesc. Şi atunci când mă aflam în aceste chinuri, am strigat şi am căzut la pământ, rugându-mă Preasfintei Maicii Domnului: „Tu m-ai adus, ajută-mă! Preasfânta întotdeauna mi-a ajutat." Să fi trecut douăzeci şi patru de ore, şi ea zăcea

neputincioasă pe nisipul din pustie, şi dintr-odată, cu rugăciunile Preacuratei Maici, a luminat-o o strălucire de lumină, sufletul i-a luminat şi o mare pace s-a coborât în inima ei. Aşa a petrecut ea patruzeci şi şapte de ani în pustie, şi Domnul i-a dăruit ceea ce arareori dăruieşte vreunui Sfânt. Ani de zile ea nu a degustat pâine. La întrebarea stareţului Zosima, a răspuns: *„Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu"* (Matei 4, 4).

Domnul a hrănit-o şi a adăpat-o într-un chip deosebit, prin viaţa ei pustnicească, prin lupta ei pustnicească. Şi ce s-a întâmplat? Ea şi-a preschimbat iadul în Rai! L-a biruit pe diavol şi a zburat sus, la Dumnezeu. Cum, prin ce? Prin post şi rugăciune, prin post şi rugăciune! Într-o minunată rugăciune din Postul Mare se spune: „Mergem după Mântuitorul sufletelor noastre, Care prin post ne-a arătat biruinţa asupra diavolului". Prin post ne-a arătat biruinţa asupra diavolului... Nu există altă armă, nu există alt mijloc.

Postul – iată mijlocul de a-l birui pe diavol, pe oricare diavol. Pilda Sfintei Maria Egipteanca arată cât de dumnezeiască este puterea postului. Acesta nu este altceva decât răstignirea trupului, răstignirea de tine însuţi. Şi dacă crucea este aici, biruinţa este asigurată. Trupul desfrânatei de odinioară din Alexandria, Maria, prin păcat fusese luat în robia diavolului. Dar atunci când a îmbrăţişat Crucea lui Hristos, când a luat în mâini această armă, ea l-a biruit pe diavol! Postul este şi învierea sufletului din morţi. Postul şi rugăciunea deschid ochii omului ca să ia aminte

şi să se vadă pe sine însuşi. El vede că fiecare păcat în sufletul său este mormântul său, moartea sa. El vede că păcatul din suflet nu face nimic altceva decât preschimbă în hoit tot ceea ce are sufletul: gândurile sale, simţirile sale, starea sa lăuntrică. Mormânt înainte de mormânt. Şi atunci, atunci răsună strigătul din suflet: *Mai înainte de a ajunge în sfârşit, până ce nu pier, mântuieşte-mă!*. Acesta este strigătul acestei mari Duminici: *Doamne, mai înainte am căzut, ci acum mântuieşte-mă!* Aşa ne-am rugat în aceste Duminici, astfel de rugăciuni, de tânguiri, ne-a lăsat Sfântul Părinte Andrei Criteanul în Canonul cel Mare.

Să nu ne înşelăm, fraţilor, să nu ne amăgim. Şi un singur păcat dacă rămâne în sufletul tău şi nu te căieşti, nu îl spovedeşti, ci îl îngădui întru tine, acest păcat te va duce în împărăţia iadului. Căci păcatul nu are loc în Raiul lui Dumnezeu. Păcatul nu are loc în Împărăţia Cerurilor. Şi pentru ca să te învredniceşti de Împărăţia Cerurilor, străduieşte-te să scoţi afară din tine fiecare păcat, ca fiecare păcat din tine să-l smulgi din rădăcină, prin pocăinţă. Dar nimic nu se poate răpi omului ce se pocăieşte. O asemenea putere ne-a dăruit-o Domnul prin sfânta pocăinţă.

Iată, dacă pocăinţa a putut să mântuiască o asemenea desfrânată, cum fusese cândva Maria Egipteanca, cum să nu mântuiască şi alţi păcătoşi, şi pe fiecare păcătos, şi pe cel mai mare păcătos şi criminal? Da, Sfântul şi Marele Post este acea bătălie în care noi, creştinii, prin post şi rugăciune îl biruim pe diavol, biruim toate păcatele, biruim toate patimile şi aflăm nemurirea şi Viaţa veşnică. Sunt nenumărate

exemple în viața oamenilor sfinți şi a adevăraților creştini, care arată cum, cu adevărat, prin rugăciune şi prin post, noi, creştinii, îl biruim pe diavol (Marcu 9, 24), pe toate duhurile răutății, care ne chinuiesc şi care vor să ne tragă în împărăția răului, în iad. Acest sfânt post este postul sfintelor noastre virtuți. Fiecare sfântă virtute învie din morți şi sufletul meu, şi al tău.

De aceea pentru noi, creştinii, nu există păcat care să fie mai puternic decât noi. Fii încredințat, întotdeauna eşti mai puternic decât orice păcat care te munceşte, întotdeauna eşti mai puternic decât orice patimă care te chinuieşte. Cum te îndreptezi tu? Prin pocăință. Şi ce este mai uşor decât aceasta? Întotdeauna poți să-ți zici în sineți, să strigi în sufletul tău: *„Doamne, mai înainte de a pieri, până în sfârşit, mântuieşte-mă!"*. Ajutorul lui Dumnezeu nu te va ocoli. Tu vei învia din morți şi vei trăi în această lume ca acela care s-a întors din lumea de dincolo, care a ieşit din mormânt şi trăieşte o viață nouă, viața Domnului Hristos Celui Înviat, plin fiind de puteri dumnezeieşti, astfel încât niciun păcat nu te mai poate omorî. Vei aluneca poate din nou în prăpastia căderii, dar cunoşti acum arma, cunoşti puterea prin care înviezi din morți. Dacă săvârşeşti de cincizeci de ori pe zi păcate, de cincizeci de ori să te ruşinezi – căci cincizeci de morminte sapi astăzi –, numai strigă: „Doamne, dăruieşte-mi pocăință! Mai înainte de sfârşit, dăruieşte-mi pocăință".

Iată, înaintea ta şi înaintea mea, deşi suntem păcătoşi, stă un astfel de ospăț ceresc. De un lucru

numai avem nevoie: de pocăință. Dacă ne pocăim, Tatăl nostru Ceresc, în a Sa milostivire, se va grăbi să ne îmbrățişeze, să ne învieze pe noi, cei morți, prin pocăință şi să ne conducă în Împărăția Cerească. Pildă şi mărturie – iat-o pe marea Sfântă Maria Egipteanca de astăzi. Ce păcătoasă! Din ea, Domnul a făcut o făptură sfântă ca un Heruvim. Prin pocăință ea a devenit asemenea Îngerilor, prin pocăință a nimicit iadul în care se afla şi s-a suit în Raiul desfătărilor cereşti al lui Hristos.

Pomenindu-i pe marii Sfinți ai lui Dumnezeu, pomenind-o pe marea Sfântă prăznuită astăzi, pe Cuvioasa noastră maică Maria Egipteanca, să avem încredințarea că Domnul ne va veni degrabă în ajutor. Ea a aflat un asemenea ajutor minunat de la Preasfânta Maică a Domnului şi s-a izbăvit de cumplitul ei iad, de cumpliții demoni. Şi Preasfânta Maică ne-a ajutat şi astăzi şi întotdeauna în dobândirea tuturor virtuților evanghelice: în rugăciune, în post, în priveghere, în dragoste, în milostenie, în răbdare şi în oricare altă virtute. Fie ca ea să ne ajute neîncetat şi să ne călăuzească.

Iar noi, prin pocăință, să înviem neîncetat din morți, din toate mormintele noastre, să înviem sufletele noastre din moartea cea cu viermi şi cu rău miros, şi să ne pregătim calea către Cerească Împărăție. Şi vedem, iată, înaintea noastră, această cale a Cuvioasei noastre Maici, Maria Egipteanca şi a nenumărați Sfinți ai lui Dumnezeu. Ei ne călăuzesc cu bucurie pe noi pe toți în lumea Cerească a lui Hristos. Ei ne oferă nouă tuturor ajutorul lor, iubirea lor de

oameni.

De aceea, niciodată nu-ți pierde curajul în luptă şi luptă-te cu păcatele tale. Niciodată să nu te înfricoşezi atunci când te războieşti cu demonii. Prin Crucea lui Hristos eşti mereu mai puternic decât ei, ştii aceasta. Nu există păcat în care să te poată arunca diavolii, dacă tu nu-l voieşti, nu există! Totul depinde de tine, iar tu, tu ai toate armele dumnezeieşti: crucea, rugăciunea şi postul. În toate greutățile tale, în cele mai mari căderi ale tale, adu-ți aminte de acest mare şi dătătorul de înviere strigăt al acestei mari şi sfinte săptămâni: „Doamne, mai înainte de a pieri, până în sfârşit, mântuieşte-mă!...".

Înfricoşătoarea judecată asupra lui Dumnezeu

Predica întâi în Vinerea Mare (1926)

Niciodată nu a fost mai mic Dumnezeu în om, dragă frate, decât astăzi; niciodată nu s-a făcut Dumnezeu mai mic decât astăzi. Astăzi s-a întrupat diavolul în om ca să-L scoată din trup pe Dumnezeu-Omul. Astăzi tot iadul s-a sălăşluit în trupul omului, ca pe Dumnezeu să-L scoată din trup. Astăzi tot iadul s-a strămutat pe pământ; oare simte cineva că pământul a fost cândva Rai? Căderea de astăzi a omului este nemăsurat mai mare decât cea dintâi cădere: atunci omul a căzut de la Dumnezeu, iar astăzi L-a răstignit pe Dumnezeu, L-a ucis pe Dumnezeu. Omule, care îţi este numele, dacă nu diavol? Dar ce vorbesc eu? Aceasta este o jignire pentru diavol. Diavolul nu a fost niciodată aşa de rău, aşa de dibaci în a săvârşi răul ca omul. Domnul Hristos S-a pogorât la iad, dar acolo nu L-au răstignit. Iar noi L-am răstignit! Oare nu sunt oamenii mai răi decât diavolii? Oare nu este pământul mai infernal decât iadul? Din iad nu L-au alungat pe Hristos; dar oamenii L-au alungat de pe pământ, L-au alungat din trupul lor, din sufletele, din cetatea lor...

Şi în sufletul meu, fraţilor, s-a strecurat precum şarpele o întrebare răutăcioasă şi m-am întrebat cu răutate: Oare a fost omul vreodată bun, dacă a putut să-L răstignească pe Hristos? Crezi în om, te lauzi cu el, eşti optimist? Oh, priveşte omul, omenirea,

în apogeul Vinerii celei Mari, priveşte-l pe om cum Îl ucide pe Dumnezeu-Omul şi spune: Eşti, oare şi acum optimist? Nu te ruşinezi că eşti om? Nu vezi că omul este mai rău decât diavolul?

Daţi uitării toate zilele dinainte şi toate zilele de după Vinerea Mare; priviţi-l pe om în hotarele Vinerii Mari: nu este el culmea răului, pista de alergare a tuturor ispitelor, confluenţa tuturor ticăloşiilor? Oare nu a înnebunit astăzi pământul în om? Nu a dovedit, oare, astăzi omul, omorându-L pe Dumnezeu, că într-adevăr el este nebunia pământului?

Nici Înfricoşătoarea Judecată, frate, nu va fi mai înspăimântătoare decât Vinerea Mare. Nu, ea va fi fără îndoială mai puţin înfricoşătoare, căci atunci Dumnezeu îl va judeca pe om, iar astăzi omul îl judecă pe Dumnezeu. Astăzi este Înfricoşătoarea Judecată pentru Dumnezeu; Îl judecă omenirea. Astăzi omul Îl preţuieşte pe Dumnezeu; Îl preţuieşte cu treizeci de arginţi. Hristos pentru treizeci de arginţi! Oare este acesta cel din urmă preţ? Oare este Iuda ultimul nostru cuvânt pentru Hristos?

Astăzi omenirea L-a osândit pe Dumnezeu la moarte. Aceasta este cea mai mare răzvrătire din istoria Cerului şi a pământului. Nici îngerii căzuţi nu au făcut aceasta. Astăzi s-a încheiat înfricoşătoarea judecată asupra lui Dumnezeu. Niciodată lumea nu a văzut un judecător nebun, niciodată lumea nu a văzut un osândit nevinovat. Dumnezeu este batjocorit mai cumplit ca niciodată. „Iadul a toate batjocoritor" s-a sălăşluit în om şi L-a luat în derâdere pe Dumnezeu şi tot ceea ce este dumnezeiesc. Este batjocorit astăzi

Acela Care nu a putut să râdă niciodată. Se spune că Domnul Hristos niciodată nu a râs, dar L-au văzut deseori că plânge. Este ruşinat astăzi Acela Care a venit să ne proslăvească; este dat chinurilor astăzi Acela Care a venit să ne izbăvească de chinuri; se dă astăzi morţii Acela Care a adus Viaţa veşnică – omule, oare are sfârşit nebunia ta? Oare are capăt decăderea ta?

Crucea, cel mai ruşinos dar, l-am dăruit Aceluia Care ne-a dăruit nouă slava veşnică. Leprosule, El te-a curăţit de lepră, oare pentru aceasta Îi dăruieşti crucea? Orbule, El ţi-a deschis ochii, oare pentru aceasta, ca să faci crucea şi să-L răstigneşti pe ea? Mortule, El te-a înviat din mormânt, oare pentru aceasta, ca să-L îngropi în mormântul tău? Cu veşti bune a îndulcit Iisus Cel iubit amara taină a vieţii noastre, frate, pentru ce, aşadar, Îi dăruim în locul lor asemenea amărăciuni?

Poporul meu, ce v-am făcut Eu vouă? – Oare nu a săvârşit în rândul iudeilor minuni? Nu a înviat morţii doar cu un singur cuvânt? Nu a vindecat, oare, toată boala şi neputinţa?...*Cu ce v-am mâhnit? Mai înainte de Mine cine v-a izbăvit pe voi din necaz? Şi acum pentru ce-Mi răsplătiţi Mie cu cele rele în loc de bune? În locul stâlpului de foc, pe Cruce M-aţi pironit; în locul norului, mormânt Mi-aţi săpat; în loc de mană, cu oţet M-aţi adăpat*...(vezi Stihira din Vinerea Mare)

Vinerea Mare este ruşinea noastră, frate – şi ruşinea, şi eşecul. În Iuda Iscarioteanul a fost câte ceva din fiecare suflet. Dacă nu ar fi aşa, am fi fără de păcate. Prin Iuda am căzut cu toţii; toţi L-am

vândut pe Hristos, toți L-am trădat pe Hristos şi l-am primit pe diavol, l-am îmbrățişat pe satana. Da, pe satana. Căci scris este în Sfânta Evanghelie: *Şi după îmbucătură a intrat satana în Iuda* (Ioan 13, 27). După care îmbucătură? După îmbucătura pe care i-a dat-o Hristos; după Sfânta Împărtăşanie; după Hristos. Ah, este oare cădere mai mare, lucru mai grozav?

Iubire de arginți, tu L-ai trădat pe Domnul Hristos! Iubire de arginți, tu şi astăzi Îl trădezi. Pe Iuda, care fusese ucenicul lui Hristos, care timp de trei ani a fost împreună cu El, fiind de față la toate minunile lui Hristos, care a curățit în numele lui Hristos leproşi, a tămăduit bolnavii, a înviat pe cei morți, a izgonit duhurile necurate, pe acest Iuda iubirea de arginți l-a făcut trădătorul şi ucigaşul lui Hristos; cum atunci să nu mă facă pe mine şi pe tine trădător şi ucigaş al lui Hristos, pe mine, care nu L-am văzut pe Dumnezeu în trup, care nici nu am curățit leproşii în numele lui Iisus, nici nu am tămăduit pe cei bolnavi, nici nu am înviat morți? Iuda a fost atâta timp cu Acela Care nu avea unde să-şi plece capul, cu Acela Care şi cu faptele şi cu cuvintele a învățat că nu trebuie să porți nici argint, nici aur. Dar eu şi tu? Nu ştii, oare, să te bucuri de sărăcie, frate, nu ştii, oare, că eşti fericit în sărăcie, să ştii atunci că eşti candidat pentru a fi Iuda. Nu întreba: Nu cumva sunt eu, Doamne? Căci fără îndoială vei auzi răspunsul: Da, tu zici. Tânjeşti oare după bogăție, mocneşte în tine aviditatea după bani? Să ştii că în tine se naşte Iuda. Frate şi prietene, ține minte întreaga ta viață: iubirea de arginți L-a răstignit pe Hristos, L-a dat morții

pe Dumnezeu. Dar nu numai aceasta: ea l-a ucis şi pe Iuda. Iubirea de arginți are această blestemată însuşire că prin ea omul săvârşeşte nu numai ucidere de Hristos, ci şi sinucidere. Ea mai întâi îl ucide pe Dumnezeu în sufletul omului; şi ucigându-L pe Dumnezeu în om, îl ucide apoi şi pe omul însuşi.

Moartea este taină înfricoşătoare, frate, dar cel mai înfricoşător este atunci când oamenii îl dau morții pe Însuşi Dumnezeu şi doresc să-L omoare pe de-a-ntregul, să-L nimicească cu totul, să fie cu totul mort, cu totul, să piară fără urme. Astăzi este ziua în care oamenii se arată înfricoşători pentru Dumnezeu, căci L-au chinuit pe Dumnezeu aşa cum nimeni niciodată nu L-a chinuit, căci L-au scuipat pe Dumnezeu aşa cum nimeni niciodată nu l-a scuipat, căci L-au lovit pe Dumnezeu aşa cum nimeni niciodată L-a lovit. Să amuțească tot ceea ce se numeşte omul! *Să tacă tot trupul omenesc!* [24] Să nu se laude nimeni cu omul, să nu se laude nimeni cu omenirea, căci, iată, omenirea nu L-a îngăduit pe Dumnezeu în mijlocul ei, L-a omorât pe Dumnezeu. Oare cu această omenire să te lauzi? Nimeni să nu se laude cu umanismul! Ah, acesta este tot numai satanism, satanism, satanism...

Astăzi nu diavolii, nu fiarele sălbatice, nu şacalii, ci oamenii au împletit cunună de spini şi au pus-o pe capul lui Hristos. Cununa de spini Îl împodobeşte pe Acela care l-a împodobit pe om cu nemurirea. Împleteşte omenirea cunună de spini pe capul Celui ce a împletit împrejurul pământului cunună

[24] Din Heruvicul de la Liturghia din Sâmbăta Mare.

de stele! Cunună de spini pentru Hristos împletesc şi eu, şi tu, prietene, dacă sunt iubitor de arginți, dacă sunt desfrânat, dacă sunt adulter, dacă sunt hulitor de Dumnezeu, dacă sunt clevetitor, dacă sunt defăimător, dacă sunt beţiv, dacă sunt nemilostiv, dacă sunt mânios, dacă am gânduri păcătoase, dacă am simțiri necurate, dacă nu am credință, dacă nu am dragoste. Fiecare păcat de-al meu, fiecare păcat de-al nostru, este spinul pe care îl adăugăm blestematei cununi pe care omenirea nebună o împleteşte necontenit în jurul capului Domnului Hristos.

În schingiuirea lui Dumnezeu, omul se arată mai lipsit de milă decât diavolul. Nu credeți aceasta? Auziți ce spun martorii oculari: *Atunci L-au scuipat în față* (Matei 26, 67) – pe chipul Său, pe minunatul şi încântătorul Chip... Doamne, de ce gura nu s-a îmbolnăvit de lepră şi nu s-a prefăcut în răni? Oare nu pentru aceea ca să ne înveți răbdarea şi blândețea?... Au scuipat acel minunat, acel blând Chip, care prețuieşte mai mult decât întreaga constelație, decât deplina fericire. Ce spun? – Da, mai mult decât toată fericirea, căci în acest Chip blând este veşnica fericire, toate chipurile veşnicei bucurii... Au scuipat luminosul Chip înaintea căruia odinioară şi-au venit în sine şi s-au plecat; acel Chip care a potolit furtuna sufletului şi a dăruit odihnă tuturor. Şi voi vă lăudați cu omul? Oh, strângeți-vă stindardele, molii şi oameni de nimic! Nimeni, nimeni nu trebuie să se ruşineze aşa ca omul, nimeni dintre diavoli, nimeni dintre fiare, nimeni dintre vietăți... Oamenii Îl scuipă pe Dumnezeu – este, oare, ceva mai înfricoşător decât

aceasta? Oamenii Îl lovesc pe Dumnezeu – este, oare, ceva mai satanic decât aceasta? Frate, dacă n-ar exista iad, ar trebui să fie inventat, inventat pentru oameni, numai pentru oameni...

Pe El, pe Ziditorul şi Mântuitorul Îl scuipă şi Îl bat, iar El, blând şi tăcut, îndură totul. Ai tu vreo scuză, tu, care îţi plăteşti orice jignire cu aceeaşi monedă? Care răspunzi răului cu rău? Care blestemi când te blestemă şi urăşti când eşti urât? Răspunzând răului cu rău, tu Îl scuipi pe Domnul Hristos; urând pe acela care te urăşte, tu Îl loveşti şi Îl chinuieşti pe Hristos; răspunzând jignirii cu jignire, tu Îl ocărăşti pe Domnul Hristos, căci El nu a făcut aceasta.

Pilat îl predă răstignirii pe blândul Domn (Ioan 19, 16). Iar oamenii Îl duc de la chinuri la chinuri, de la batjocură la batjocură. Pe Dumnezeu batjocorit Îl răstignesc, Îl ţintuiesc pe cruce. Oare, bateţi piroane în mâinile lui Hristos, în mâinile care au tămăduit atâţia bolnavi? Care au curăţit atâţia leproşi? Care au înviat atâţia morţi? Oare voiţi să amuţească gura care a vorbit aşa cum niciodată nu a vorbit omul? Iaire, unde eşti? Lazăre, unde eşti? Văduvă din Nain, unde eşti, ca să-l aperi pe Domnul tău şi al meu? Oare Îl răstigniţi pe nădejdea celor fără de nădejde, mângâierea celor nemângâiaţi, ochiul celor orbi, urechea celor surzi, învierea celor morţi? Oare bateţi piroane în aceste picioare care au adus pacea, care au bine-vestit, care au umblat pe mare ca pe uscat, care au alergat către toţi cei bolnavi – către Lazăr cel mort? Către demonizatul din Gadara?

Dumnezeu a fost răstignit. Oare sunteți mulțumiți, oare sunteți fericiți, luptătorilor împotriva lui Dumnezeu? Ce cugetați despre Hristos răstignit pe cruce? Este tâlhar; este neputincios; este ademenitor: *Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-te de pe cruce! Huo! Cel ce dărâmi templul şi în trei zile îl zideşti, mântuieşte-Te pe Tine Însuți, coborându-Te de pe cruce!* (Matei 27, 40; Marcu 15, 29-30).

Şi ce cugetă Domnul de pe cruce despre oamenii de la baza crucii? Ceea ce numai Dumnezeul dragostei şi Dumnezeul blândeții poate gândi: *Părinte, iartă-le lor căci nu ştiu ce fac!* (Marcu 23, 34) Cu adevărat, nu ştiu ce fac cu Dumnezeu în trup. Oare i-a fost Domnului mai uşor în trup decât pe cruce? Vă spun, mai greu decât dacă aş avea eu în fiecare por câte un diavol. Căci este nesfârşit mai mare diferența dintre diavol şi om. Mântuitorul a simțit acest chin: firea Sa curată, fără de păcat, s-a ridicat împotriva morții, şi El, în zarea morții, *a început a Se întrista şi a Se mâhni: întristat este sufletul Meu până la moarte* (Matei 26, 37-38).

Dacă şi Dumnezeu plânge, dacă şi Dumnezeu se întristează pentru moarte, atunci, spuneți: Este pentru om ceva mai înfricoşător decât moartea? Este ceva mai nefiresc decât moartea? Este ceva mai abominabil decât moartea? Moartea este grea pentru Dumnezeu, şi cu atât mai mult pentru om. Dintre toate, moartea este cea mai grea pentru om, căci reprezintă cea mai mare îndepărtare de Dumnezeu. Omul din Hristos a simțit aceasta şi pătimind, a mărturisit: *Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, pentru ce M-ai părăsit?* (Matei

27, 46) Acesta este strigătul Fiului Unul-Născut al lui Dumnezeu, Care este de o ființă cu Tatăl, Unul cu Tatăl. Nu este, oare, aceasta cea mai bună dovadă că moartea este puterea care îndepărtează de Dumnezeu, desparte de Dumnezeu?

L-am răstignit pe Dumnezeu. Omule, ce vrei să faci mai departe? Dacă nu ar fi fost tâlharul cel înțelept, nu ai avea îndreptățire pentru aceasta. Dacă nu ar fi fost el, pământul ar fi rămas pe vecie iad. Dacă toți ucenicii s-au smintit, s-au lepădat, tâlharul L-a mărturisit ca pe Domnul şi Împăratul: *Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăția Ta* (Luca 23, 42).

Tâlharul este nădejdea noastră, căci a dat crezare lui Hristos ca Dumnezeu atunci când toți şi-au pierdut credința în El, căci a dat crezare lui Iisus ca Domnului atunci când Iisus a fost batjocorit, luat în derâdere, chinuit, atunci când se afla în cea mai ruşinoasă postură, când a pătimit cumplit şi a suferit chinuri ca orice om.

Dar în timp ce oamenii Îl scuipă pe Dumnezeu, în timp ce oamenii Îl răstignesc pe Dumnezeu, întreaga natură protestează împotriva acestui fapt: *Iar de la ceasul al şaselea, s-a făcut întuneric peste tot pământul, până la ceasul al nouălea. Iar Iisus, strigând cu glas mare, Şi-a dat duhul. Şi iată, catapeteasma templului s-a sfâşiat în două de sus până jos şi pământul s-a cutremurat şi pietrele s-au despicat; mormintele s-au deschis şi multe trupuri ale Sfinților adormiți s-au sculat* (Matei 27, 45 şi 50-52).

Atunci când oamenii şi-au încheiat jocul tragic cu Dumnezeu, când au amuțit – universul a început să vorbească, pietrele au început să vorbească şi s-au

arătat mai simțitoare decât oamenii, mai simțitoare față de suferința lui Hristos. Şi soarele a început să vorbească: de ruşine şi-a retras lumina sa de pe îngrozitoarea noastră planetă. Lumina s-a ruşinat de ceea ce oamenii s-au bucurat. Morții au auzit în morminte strigătul lui Hristos şi s-au tulburat şi s-au repezit să iasă din morminte, în timp ce oamenii vii stăteau sub cruce şi aveau suflete moarte în trupuri. „Spăimântatu-s-a cerul de aceasta, şi soarele şi-a ascuns razele; iar tu, Israele, nu te-ai ruşinat, ci morții M-ai dat"[25].

„Toate au pătimit împreună cu Tine, Cel ce ai zidit toate". Da – tot şi toate au pătimit împreună cu Domnul cel răstignit, tot şi toate în afară de om, în afară de oameni. Toată făptura L-a recunoscut în Hristos pe Dumnezeu şi L-a mărturisit ca Dumnezeu. Şi pe cruce fiind a arătat Hristos că este Dumnezeu. Prin ce? – Prin răspunsul tâlharului. Şi încă prin mai ce? – Prin întunecarea soarelui, prin cutremur. Şi prin mai ce? – Prin rugăciunea pentru vrăjmaşi: *Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac* (Luca 23, 34).

Cu adevărat, oamenii nu ştiu ce fac cu Hristos. Din neştiință, din ignoranță L-au răstignit oamenii pe Hristos; din neştiință Îl răstignesc şi astăzi. *Dacă L-ar fi cunoscut pe Domnul slavei, nu L-ar fi răstignit.* (1 Corinteni 2, 8) Cu blândețe şi smerenie a intrat Domnul în lume. Nu este oare cea mai mare blândețe şi cea mai adâncă smerenie că Dumnezeu se face om, că Se îmbracă în trup sărăcăcios, strâmt şi fără valoare? Cu blândețe şi smerenie a şi ieşit Domnul din lume;

[25] Cântare bisericească la Vinerea Mare.

a ieşit cu blândeţe, rugându-Se pentru chinuitorii Săi. Oamenii nu Îl cunosc pe Hristos şi de aceea Îl alungă; nu ştiu cât de mare este această iubire, cât de mare este această smerenie, cât de mare este această blândeţe, încât Dumnezeu a îngăduit ca oamenii să-L judece, să-L scuipe, să-L bată şi să-L omoare. Cumplită este şi astăzi soarta lui Hristos pe pământ, frate. Orice păcat al meu este pentru El o Vinere Mare. Patru păcate de-ale mele şi deja L-am răstignit pe Domnul Iisus. Orice păcat al tău, frate, este un chin mai mare pentru El decât pentru tine şi pentru mine. Săvârşind păcatul, tu Îl răstigneşti. Orice gând necurat, orice simţire păcătoasă urlă: răstigneşte-L, răstigneşte-L! Nu este, oare, întreaga noastră viaţă pe pământ o neapusă Vinere Mare pentru Domnul Hristos? Fiecare păcat de-al meu este un piron pe care îl bat în mâinile Domnului Celui blând; fiecare patimă de-a mea este un spin; toate patimile mele sunt cununa de spini pe care I-o pun pe cap lui Hristos. Batjocura noastră este pentru Hristos mai înfricoşătoare decât a evreilor. Evreii puteau să creadă mai puţin în Hristos, căci încă nu înviase. Dar noi, pentru care de douăzeci de veacuri Hristos mărturiseşte cu putere că a înviat, noi Îl batjocorim pe Hristos Cel Înviat, Îl scuipăm pe Hristos Cel Înviat, Îl răstignim din nou pe Hristos, şi încă pe Hristos Cel Înviat! Oare, nu Îl răstigneşte pe Domnul Hristos Cel Înviat, preotul care prin viaţa sa îşi îndepărtează enoriaşii de Hristos? Oare nu Îl chinuieşte, oare nu Îl batjocoreşte pe Hristos Cel Înviat profesorul, învăţătorul care prin învăţătura sa potrivnică lui Dumnezeu Îl alungă pe Domnul din

sufletele elevilor săi? Oare nu se ruşinează de Hristos, oare nu Îl scuipă pe Hristos Cel Înviat orice creştin care este creştin numai cu numele?

Vai, noi neîncetat Îl prigonim pe Hristos Cel Înviat... Cum, cum Îl alungăm noi, va spune cineva, dacă El nu este cu noi în trup? Dacă nu-I vedem trupul? Oh, îl izgonim pe Hristos, frate, dacă alungăm Duhul Său, dacă prigonim învățătura Sa, dacă-i prigonim pe Sfinții Săi, dacă prigonim Biserica Sa. Îl prigonim pe Hristos dacă îl alungăm pe cerşetor: căci El este Acela Care cerşeşte prin cel ce ne cere pomană; Îl izgonim pe Hristos dacă nu îi hrănim pe cei flămânzi; Îl prigonim pe Hristos dacă nu-i cercetăm pe cei bolnavi, căci în cei bolnavi pătimeşte Hristos. În fiecare om amărât se întristează Domnul Hristos. În nesfârşita Sa iubire de oameni, El se întrupează neîncetat în trupul tuturor flămânzilor, al tuturor bolnavilor, al tuturor însetaților, al tuturor celor întristați, al tuturor sărmanilor, al tuturor celor disprețuiți, al tuturor celor batjocoriți, al tuturor celor umiliți, al tuturor celor răniți, al tuturor celor goi, al tuturor celor prigoniți. El neîncetat ia asupra Sa trupul omenesc, pătimeşte împreună cu el, Se chinuieşte împreună cu el, Se chinuieşte întru el, Se întristează întru el. Din nespusa Sa milostivire, El neîncetat Se identifică cu oamenii: *Întrucât ați făcut unuia dintr-aceşti frați ai Mei, prea mici, Mie Mi-ați făcut* (Matei 25, 40); *Întrucât nu ați făcut unuia dintre aceşti prea mici, nici Mie nu Mi-ați făcut* (Matei 25, 45). Hristos se întrupează în fiecare creştin. Auzi ce spune: *Saule, Saule, de ce mă prigoneşti?* (Faptele Apostolilor 8, 11), căci prigonind pe aceia care cred

în Mine – pe Mine Mă prigoneşti; scuipând pe aceia care cred în Mine – pe Mine Mă scuipi; chinuind pe aceia care cred în Mine – pe Mine Mă chinuieşti. *Şi aşa*, învaţă Apostolul Pavel, *păcătuind împotriva fraţilor şi lovind conştiinţa lor cea slabă, păcătuiţi faţă de Hristos.* (1 Corinteni 8, 12).

Nu numai pentru Domnul Hristos, frate, ci şi pentru toţi cei purtători de Hristos, pe pământ Vinerea Mare este nesfârşită. Cu cât mai mult Îl ai pe Hristos în tine, te vor prigoni mai mult. Dacă eşti al lui Hristos, consideră-te *gunoiul lumii* (1 Corinteni 4, 13), pe care toţi îl calcă în picioare, aşa cum L-au călcat în picioare pe Hristos. Dacă te ocărăsc, binecuvântează-i; dacă te lovesc, iartă-i; dacă te urăsc, iubeşte-i. Cu răbdarea îi biruieşti, ca şi Domnul, pe chinuitori. Răsplăteşte răul cu binele; luptă-te aşa cum Domnul Hristos S-a luptat; luptă-te cu mândria prin smerenie; cu mojicia prin blândeţe; cu răutatea prin dragoste; cu ocara prin iertare; cu clevetirea prin rugăciune. Aceasta este calea biruinţei, calea pe care o dată pentru totdeauna a străbătut-o Domnul Iisus; ea conduce prin pătimire la înviere. Noi suntem pe această cale, pe singura cale care se încheie cu învierea, dacă îi binecuvântăm pe cei ce ne ocărăsc, dacă facem bine celor ce ne urăsc, dacă ne iubim vrăjmaşii, dacă nu-i urâm atunci când ne jignesc, dacă ne rugăm când ne hulesc, dacă îndurăm, cu rugăciune, atunci când ne scuipă. Cu siguranţă ne aflăm atunci pe calea care se încheie cu biruinţa triumfală asupra morţii, şi dacă mai apoi ne răstignesc, asemenea lui Hristos ne vom ruga pentru chinuitorii noştri: *„Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!"*. Amin.

Îmbrățișarea cu Dumnezeu
Predică la a Doua Înviere

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Iată, în patru cuvinte, întreaga soartă a tuturor oamenilor din toate timpurile! În patru cuvinte, întreaga istorie a neamului omenesc! În patru cuvinte, istoria ta şi a mea. În patru cuvinte, cea mai mare revoluție în toate lumile omeneşti, cea mai importantă cotitură, cel mai mare macaz. Atunci când trenul vieții omeneşti, care alerga pe şinele morții, şi-a schimbat dintr-odată direcția spre nemurire, totul s-a schimbat. Întorsătură nemaivăzută! Ce s-a întâmplat cu neamul omenesc?

Prin a Sa Înviere, Domnul ne-a scos din iad şi ne-a înălțat în Rai. A smuls din moarte neamul omenesc şi l-a înălțat la nemurire. Din nimicnicie, din neființă, Domnul a adus ființa omenească la Viața veşnică. L-a smuls pe om de la diavol şi l-a pus în brațele lui Dumnezeu. Acesta este Paştele! Aceasta este Învierea! Cu adevărat cea mai mare revoluție din toate lumile. Singura revoluție desăvârşită şi împlinită – căci ce se dăruieşte omului prin ea? Viața veşnică! Viața veşnică, în care intrăm prin Adevărul veşnic, prin Dreptatea veşnică, prin Dragostea veşnică, prin Bucuria veşnică.

Iată ziua pe care a făcut-o Domnul! (Psalmul 117, 24) – se cântă astăzi într-o minunată cântare bisericească. Şi cine a făcut până acum zilele oamenilor? Cine a creat zilele vieții tale şi ale mele, ale fiecărui om – cine?

Moartea! Moartea a făcut zilele tale şi ale mele şi prin păcat ne-a aruncat în braţele diavolului, iar diavolul ne-a aruncat în iad. Iată cine a creat zilele neamului omenesc şi zilele vieţii omeneşti. Păcatul, moartea, diavolul – iată creatorii zilelor noastre, iată soarele negru în noaptea cumplită a păcatelor şi a morţii în care a petrecut neamul omenesc până la venirea Domnului Hristos. Ce au făcut ei până la Domnul Hristos? Au ridicat statui. Cui? Morţii şi diavolului! Căci orice păcat este o statuie pe care omul o ridică diavolului. Şi această lume până la venirea Domnului Hristos fusese transformată într-un nesfârşit teren de joacă, arhiplin de dumnezei mincinoşi. Aceste statui le-au înălţat oamenii, oamenii cu păcatele lor. Lumea cea plină de idoli, lumea plină de dumnezei mincinoşi. Ele toate l-au făcut pe om să se mintă prin păcat, prin patimi păcătoase.

Aceasta caută omul şi astăzi, după Învierea Domnului Hristos, atunci când nu vrea să-I urmeze Lui. Şi astăzi, prin păcatele sale, el înalţă statui diavolului, creează idoli de toate felurile, dumnezei mincinoşi cărora li se închină. Câţi oameni nu se închină astăzi dumnezeilor mincinoşi? Câţi oameni nu sunt astăzi nesimţitori înaintea Domnului Hristos Celui Înviat? Oamenii trăiesc într-o cultură mincinoasă. Cultura europeană: idolatrie, cumplită idolatrie, legiuire mincinoasă, împărăţie şi regat mincinos, dictatură mincinoasă, tirani mincinoşi. Toate acestea fără Hristos şi împotriva lui Hristos – şi altfel nu poate fi! Altfel nu poate fi! Oamenii ridică necontenit statui diavolului, oamenii îşi duc mereu

viața printre dumnezei mincinoşi dacă nu cred în Domnul Iisus Cel Înviat.

Această lume fără Hristos – ce este ea? Ținut al morții? Morgă? Un imens mormânt! Şi l-au pus în el pe om, hoit după hoit, mort după mort, putreziciune după putreziciune. Asta este lumea fără Domnul Hristos! Însă împreună cu El, cu Mântuitorul, această lume devine înviere, devine răsadnița nemuririi, devine primăvara înmiresmată a veşniciei. Aceasta a făcut-o Învierea Domnului Hristos.

Şi noi, creştinii, ce suntem, cine suntem noi? Noi suntem morți care am ieşit din morminte, am înviat din morminte şi viețuim în această lume. Ce a făcut Domnul Hristos cu noi prin Învierea Sa? Ce a dăruit Domnul Hristos neamului omenesc biruind pe cel mai mare duşman al nostru, moartea şi diavolul şi păcatul? Ce ne-a dăruit Domnul Hristos? Ne-a dăruit Viața, Viața fără de moarte, Viața veşnică, în care moartea nu mai poate să intre, în care diavolul nu mai poate face rău, în care niciun păcat nu poate vătăma. Domnul a preschimbat fiecare ființă omenească într-o făptură nemuritoare. Noi, creştinii, trăim în această lume ca nişte morți înviați. Ce este Sfântul Botez, prin care Îl urmăm pe Hristos? Sfântul Botez nu este nimic altceva, după cum învață Sfânta Evanghelie, decât îngropare împreună cu Domnul Hristos şi înviere împreună cu El (Romani 6, 3-4). Şi noi, prin botez, ne îngropăm împreună cu Hristos, precum se spune în minunatele cântări ale Canonului Învierii: *Ieri m-am îngropat împreună cu Tine, Hristoase; astăzi mă ridic*

împreună cu Tine, Cel ce ai înviat... Da, înviez împreună cu Tine, Doamne! Acesta este creştinul.

Creştinul este omul care a înviat împreună cu Domnul Hristos şi astfel trăieşte în această lume: ca un mort care a ieşit din mormânt, a biruit toate morţile şi trece prin această viaţă ca un nemuritor pe care niciun fel de moarte nu-l mai poate vătăma. Niciuna, căci chiar dacă toate morţile l-ar ataca pe omul lui Hristos, nimic nu-i pot face! Nemuritor - mai puternic decât toate morţile, mirându-se de orice moarte şi nimicind-o cu puterea Domnului Celui Înviat. *Precum Hristos S-a îngropat, precum Hristos a înviat din morţi, prin slava Tatălui, aşa să umblăm şi noi, cei ce trăim în această lume, întru înnoirea vieţii* (1 Corinteni 15, 20; Romani 6, 4), spune Sfântul Apostol Pavel. Aceasta este nevoinţa noastră, nevoinţa creştină în noua Viaţă. În ce fel de Viaţă? În Viaţa fără de moarte.

Eşti creştin. Întristările vin în această lume, dar ştii, tot ceea ce faci este nemuritor. Totul merge în Viaţa veşnică împreună cu tine. *Cel ce este în Hristos este făptură nouă* (2 Corinteni 5, 17), spune Sfântul Apostol Pavel. Este făptură nouă. De eşti întru Hristos, de ai credinţă în Hristos, iată, eşti om nou, om botezat, om nemuritor. Iată, tu eşti un om nou, tu eşti un mort înviat, ai o inimă nouă, un suflet nou, inimă nemuritoare, suflet nemuritor şi bucurie nemuritoare întru Domnul Cel Înviat. *Cele vechi au trecut, iată, toate s-au făcut noi* (2 Corinteni 5, 17). Cele vechi au trecut, a trecut omul cel vechi, muritor, şi s-a făcut om nou, nemuritor întru Hristos. A trecut

duhoarea vieții omenești și s-a făcut primăvară a vieții omenești, primăvară veșnică. Au trecut vechile simțiri, vechile cugete, moartea cea cu greu miros, și, de la Hristos, a răsărit în om, simțirea cea nouă, nemuritoare și veșnică, răspândind bună-mireasmă în Ceruri. Simțirea și cugetele creștinului, ale omului celui nou, răspândesc bună-mireasmă în Ceruri.

Nimic nu este nou sub soare cu excepția Unuia, cu excepția Domnului Hristos! Acesta este Singurul Nou. Și oamenii care voiesc să aibă în ei înșiși acest Nou, acest Nou Veșnic, care niciodată nu îmbătrânește, iată îl au întru Domnul Hristos. Dar reușesc să ajungă la aceasta numai cu credință în El, cu credința în Domnul Iisus Cel Înviat. Căci în această lume, frate, nimic nu este veșnic afară de ceea ce nu moare, afară de ceea ce este mai tare decât moartea – și acesta este Domnul Hristos și tot ceea ce este de la El și întru El. Acesta niciodată nu moare, acesta este Noul Veșnic. Noul Veșnic și pentru mine și pentru tine și pentru fiecare om, căci această putere dumnezeiască de a învia, pe care Domnul a dăruit-o omului, această Viață veșnică, această Dreptate veșnică sunt puterile cele veșnice pe care nicio moarte nu le poate nimici, nici nu le poate scoate afară de la tine, omule al lui Hristos.

Da, în această lume numai creștinii sunt veșnic noi, tineri veșnici, căci nu există moarte întru sufletele lor. Nimic nu-i poate îmbătrâni. În această lume omul îmbătrânește din cauza păcatelor, îmbătrânește din cauza morții, până ce nu moare cu totul se descompune în mocirla sa. Iar omul lui Hristos este

veşnic tânăr. Cu cât trăieşte mai mult, devine tot mai tânăr, căci astfel este veşnicia pe care o dăruieşte Domnul, astfel este Puterea veşnică, Dreptatea veşnică, Viaţa veşnică pe care le dăruieşte Domnul celor care Îi urmează Lui.

Domnul a venit în această lume ca să arate şi să adeverească aceea că numai prin mijloace bune omul poate deveni bun, că numai cu ajutor dumnezeiesc poate deveni dumnezeu după har, că numai cu ajutorul lui Dumnezeu, poate deveni desăvârşit în această lume, desăvârşit în bine, în dreptate, în adevăr, în iubire. Fără de aceasta, lumea se înăbuşă în ucideri şi în răutăţi. Necontenită ucidere – aceasta este istoria neamului omenesc. Ucidere necontenită, fără de Hristos şi împotriva lui Hristos. Un minunat Sfânt, Sfântul Simeon, Noul Teolog, a spus: „Binele care nu se face cu intenţie bună, nu este bine." Aceasta este învăţătura evanghelică, frate. Binele se poate obţine numai prin procedee bune. Da, ceea ce este bun se poate obţine numai cu ajutorul lui Dumnezeu, iar nu cu ajutorul diavolului. Viaţa veşnică, Adevărul veşnic, Dreptatea veşnică se pot obţine numai cu ajutorul lui Dumnezeu, al Domnului Hristos, nu prin înşelăciunile diavoleşti, nu cu ajutorul diavolului.

Iar noi, creştinii, începem de la Botez. Aceasta este singura putere, singurul nou, şi este dăruit de Domnul Hristos fiecăruia dintre noi. Şi noi ne distingem de ceilalţi oameni prin aceea că credem în Învierea lui Hristos şi în învierea noastră proprie. Şi noi, creştinii de astăzi, creştinii veacului al douăzecilea, deşi suntem slăbănogi şi schilozi,

mărturisim, împreună cu Sfinții Apostoli un singur adevăr. Ce fel de mărturisire? Mărturisim pe Domnul Cel Înviat! Domnul a înviat, omul a înviat! Aceasta este mărturisirea noastră. În această lume, noi, fiecare dintre noi ca şi creştin, propovăduim neîncetat un singur lucru, mărturisim acelaşi lucru: pe Domnul Înviat şi pe noi înşine înviați. Şi vieţuieşti în această lume ca un mort înviat, care a biruit moartea, a biruit toate morțile, şi astăzi, şi mâine, şi în vecii vecilor. Prin cine? Prin Domnul Iisus Hristos Cel Înviat.

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Mireasma lui Hristos adusă lui Dumnezeu
Predica întâi la Duminica Sfintelor Mironosițe (1965)

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Şi toate morțile le alungă de pe pământ, toate iernile fug de pe pământ, toate păcatele, toți demonii. Biruința, singura adevărată biruință în această lume pământească este biruința asupra morții. Nimeni nu este mai puternic decât moartea, nimeni dintre oameni, nimeni dintre Îngeri, nimeni dintre diavoli, numai El, Domnul Hristos Cel Înviat!

Prin Învierea Sa, Domnul a deschis mormântul pământesc. Acest pământ nu a fost nimic altceva decât imensul mormânt al oamenilor, hoit lângă hoit, mort lângă mort, nenorocit lângă nenorocit, iarnă lângă iarnă, păcat lângă păcat. Iată, acesta a fost pământul până la Învierea Domnului Hristos. După Înviere totul se preschimbă. Aceasta este cea mai mare revoluție pe care o cunoaşte mintea omenească, în toate lumile. Totul se schimbă prin Învierea Domnului Hristos: omul muritor devine nemuritor, iar pământul, mic iad, arenă a răului, a păcatului, a morții, se preschimbă în Împărăția Cerurilor. Unde este Dumnezeu, Dumnezeu Cel Înviat, acolo este şi Împărăția Cerurilor, acolo sunt toate puterile cereşti, acolo sunt toate bunătățile cereşti.

Prin Învierea Sa, Domnul a ridicat piatra de pe mormântul nostru, de pe acest cavou pământesc, şi pentru întâia oară am văzut deschisă pentru noi,

oamenii, calea care duce de pe pământ la Viața cea veşnică. Şi faptele care mărturisesc aceasta sunt nenumărate. Şi voi sunteți astăzi martorii acesteia. Cei dintâi martori au fost Sfintele Mironosițe, pe care astăzi le prăznuim, şi împreună cu ele, şi mai apoi, Sfinții Apostoli, nenumărați Mucenici, Sfinți, Drepți, creştinii toți, milioane şi milioane de creştini până în ziua de astăzi. Ce sunt ei, cine sunt ei? Martori ai Învierii lui Hristos!

Eşti creştin şi trăieşti astăzi această mărturie. Căci prin ce te distingi de ceilalți oameni, de toate celelalte credințe? Prin ce se distinge creştinul de toate făpturile pământeşti? Suntem creştini prin aceea că credem în Învierea lui Hristos, în nemurirea noastră şi în Viața veşnică. Omul nu mai este rob morții, nu mai este rob păcatului, nu mai este rob diavolului, ci a fost slobozit de Domnul Hristos şi de păcat, şi de moarte, şi de diavol. Aceasta este singura slobozire, singura slobozire pentru neamul omenesc în toate lumile, adevărata slobozire, slobozirea de păcate. Slobozirea de păcate înseamnă slobozirea de moarte, slobozirea de diavol, slobozirea de iad. Ce mai vrei, omule, ce fel de taine mai vrei să cunoşti? Iată înaintea ta Cerurile deschise, toate bunătățile Împărăției Cereşti sunt ale tale.

Sfintele Mironosițe! O, minunate femei! O, ce cununi împleteşte lumea cerească pentru Mironosițe – mai bune şi mai sfinte decât noi, oamenii. Atunci când ierusalimitenii, şi învățații, şi fariseii, şi cărturarii evrei, şi alții s-au năpustit asupra Domnului Hristos, femeile Mironosițe au plâns şi s-au tânguit pentru

El. Nu ştim dacă a fost şi vreo femeie printre aceia care strigau: *Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!* (Marcu 15, 13). Ştim că ele au fost mai curajoase decât ucenicii lui Hristos. În bezna neagră a nopţii, atunci când L-au prins pe Domnul Hristos, atunci când Iuda L-a trădat, atunci când L-au dus pe Golgota, Mironosiţele au stat aproape de Crucea Sa. Nu s-au temut de nimeni. Credinţa lor era mai puternică decât credinţa oamenilor, de aceea Domnul Înviat S-a arătat mai întâi Mironosiţelor, S-a arătat mai întâi Mariei Magdalena şi Mariei lui Iacov (Marcu 16, 1), S-a arătat lor pentru că au slujit Lui şi au crezut în El cu toată inima, cu tot sufletul, cu toată fiinţa lor. Şi primul salut de Paşti, salutul îngeresc: „Hristos a înviat!" a fost adus Sfintelor Mironosiţe – ca cea dintâi bună-vestire în mormântul nostru, în toate laturile mormântului pământesc celui ferecat.

Sfântul Apostol Pavel spune: Noi, creştinii, *suntem bună-mireasmă a lui Hristos adusă lui Dumnezeu* (2 Corinteni 2, 15). Această mireasmă a lui Hristos se răspândeşte în întreaga lume, odată cu cea dintâi bună-vestire a Paştilor, prin Sfintele Mironosiţe, şi după ele şi împreună cu ele prin Sfinţii Apostoli şi prin toţi creştinii, până în ziua de astăzi. Noi, creştinii, prin aceste miresme cereşti, îndepărtăm orice păcat, orice mânie, orice patimă. Sfântul Eftimie cel Mare, duhovnic văzător cu duhul, simţea mirosul urât al unui gând de desfrânare pe care un frate din mănăstirea sa îl avea în minte. Pe acest frate îl urmărea ispita şi gândurile de desfrânare nu-i dădeau pace. Sfântul a simţit un miros urât. Astfel, fratele

meu, sufletele noastre răspândesc bună-mireasmă sau duhoare. Aceasta o simt Sfinții Îngeri care sunt împrejurul nostru. Fiecare păcat din sufletul meu şi al tău răspândeşte miros urât... Dacă simți vreun păcat întru tine, vreun miros greu, să cunoşti că orice Înger se îndepărtează de la tine. Vreun păcat mai vechi, vreun păcat nepocăit pe care îl purtăm întru noi de ani de zile, acesta este o imensă duhoare de care fug toți Îngerii. De aceea ne-a dăruit Domnul Sfintele Taine: ne-a dăruit Sfânta Împărtăşanie pentru a ne înmiresma şi a ne umple de pace.

În pustia în care se nevoia Sfântul Varsanufie cel Mare, în împrejurimile şi în apropierea lui se aflau nişte tineri nevoitori care, departe de lume fiind, departe de preoți, nu se puteau împărtăşi în biserică. Şi acelora, Îngerul Domnului le aducea în fiecare sâmbătă Sfânta Împărtăşanie. Se istoriseşte în viața sa că atunci când i s-a arătat Îngerul din înălțimea cerească, s-a răspândit o mireasmă care s-a revărsat peste întregul pământ... (vezi *Viețile Sfinților* din 6 februarie). Toate acestea răspândesc mireasmă în Ceruri. De aceea, orice suflet creştin curățit de păcat este mironosiță, este mireasmă adusă lui Dumnezeu, ce se dăruieşte lui Hristos.

Sfintele Mironosițe din toate timpurile sunt foarte numeroase. Mai întâi au fost câteva, apoi tot mai multe şi mai multe. Ce sunt sfintele nevoitoare, ce? Mironosițe! Sfânta Muceniță Varvara, Sfânta Muceniță Irina, Cuvioasa Maria Egipteanca şi toate cuvioasele maici, ce sunt ele? Mironosițe peste veacuri şi veacuri, suflete care se împărtăşesc de

Evanghelia Domnului Hristos şi vieţuiesc în ea. Acestea sunt, mai întâi, monahiile cu chemare spre nevoinţă. Mironosiţele îşi curăţă necontenit sufletul de păcate, pentru ca sufletul să nu înceapă să răspândească miros urât. Şi cine stă în fruntea tuturor Mironosiţelor? Cine este aceea care dăruieşte Mironosiţelor întreaga strălucire cerească? Preasfânta Maică a Domnului.

Ea este cea dintâi Mironosiţă şi mai presus de toate. Despre ea se spune în sfintele rugăciuni că ne-a născut scumpul Mir Ceresc, pe Domnul Hristos, dăruindu-ne Buna-mireasmă. De aceea este cea dintâi Mironosiţă, înaintea tuturor. Şi fericit este acel suflet care îi urmează, cu credinţă, în Fiul Său Cel Înviat, în Domnul Hristos, cu dragoste sfântă, cu rugăciune, cu post şi cu toate celelalte sfinte virtuţi.

Sufletul tău răspândeşte miros în Ceruri, prin Domnul Cel Înviat, prin Sfânta Sa Evanghelie, prin sfintele Sale porunci. Căci El, prin împlinirea sfintelor porunci, se sălăşluieşte în sufletele noastre. Sfântul Apostol spune: *Hristos să Se sălăşluiască, prin credinţă, în inimile voastre* (Efeseni 3, 16). El Se sălăşluieşte în inimile noastre şi prin credinţă, şi prin dragoste, şi prin rugăciune şi prin post, şi prin toate celelalte virtuţi. Pe cât acestea se înmulţesc, pe atât se înmulţesc întru noi puterile lui Hristos Celui Înviat. Atunci fuge din noi întreaga iarnă a păcatelor, fuge orice păcat rău mirositor, iar noi ne umplem de veşnică primăvară, de o primăvară ce răspândeşte miros de rugăciune, de iubire, de milostivire şi de toate sfintele virtuţi evanghelice.

Nu slăbi niciodată creştine, nici tu, creştino! Iată, Preasfintele Mironosițe stau înaintea ta şi împrejurul tău, sunt toate aici ca să te ajute, să te slobozească de orice iarnă a păcatelor, de orice păcat rău mirositor. Urmează-le, mergi împreună cu ele şi cunoaşte că mergând după ele, mergi după Domnul Hristos Cel Înviat. El te va călăuzi în Împărăția Cerurilor, te va conduce acolo unde este primăvara veşnică a nemuririi, primăvara adevărului dumnezeiesc veşnic, a bucuriei dumnezeieşti veşnice, a dragostei dumnezeieşti veşnice. Într-acolo ne conduc mironosițele, iar al nostru este a ne folosi cu tot sufletul, a urma lor cu credință evanghelică, cu dragoste evanghelică, cu rugăciune evanghelică, cu trăire evanghelică. Atunci se va face auzit în toate laturile salutul de Paşti răsunând necontenit în sufletele creştinilor, în toate inimile: *Hristos a înviat! Adevărat a înviat!*

Vitezda cea veşnică
Predica întâi în Duminica slăbănogului (1966)

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Şi iată minunata Sfântă Evanghelie de astăzi. Apa să te preschimbe şi să ne preschimbe pe fiecare în parte. Această minune pe care a săvârşit-o Domnul şi pe care ne-o relatează Sfânta Evanghelie de astăzi, minunata tămăduire a slăbănogului ce pătimea de treizeci şi opt de ani, a paraliticului pe care Domnul l-a tămăduit numai cu cuvântul (Ioan 5, 8). A venit la scăldătoarea Vitezda, unde zăceau mulţime de bolnavi, pătimind de cele mai felurite neputinţe. O dată pe an, Îngerul Domnul se cobora în zbor din Ceruri, tulbura apa, şi cel ce se cobora primul în apă se vindeca de orice boală era ţinut (Ioan 5, 4). Venind la această scăldătoare, Mântuitorul se apropie de un om, bolnav de treizeci şi opt de ani, care zăcea pe pat, şi ştiind că este bolnav de multă vreme, l-a întrebat: *Voieşti să te faci sănătos? – Doamne, nu am om care să mă arunce în scăldătoare când se tulbură apa; că, până când vin eu, altul se coboară înaintea mea* (Ioan 5, 6-7).

Şi iată, precum se spune şi într-o minunată stihiră şi rugăciune: *Ca un mort neîngropat fiind slăbănogul, văzându-Te pe Tine, a strigat: Miluieşte-mă, Doamne! că patul meu mormânt s-a făcut mie.* Bolnavului care se plânge: *Nu am om care să mă arunce în scăldătoare,* Mântuitorul îi răspunde: *Scoală-te, ia-ţi patul tău şi umblă. Şi îndată omul s-a făcut sănătos, şi-a luat patul şi a început să umble* (Ioan 5, 9).

Domnul, după mare mila Sa, a continuat această mare şi slăvită minune pentru noi toţi, pentru noi, oamenii din secolul douăzeci.

Cum? Aceasta este Sfânta Evanghelie care se citeşte la sfinţirea Aghiasmei. Care este puterea acestei Sfinte Evanghelii, voi ştiţi cu toţii. Atunci când se sfinţeşte Aghiasma şi se citeşte Sfânta Evanghelie, această apă nu se strică, această apă devine nemuritoare! Auziţi, oamenilor: apa devine nemuritoare! Sufletul este făcut nemuritor, şi Domnul a lăsat minunea Sfintei Aghiasme şi această Sfântă Evanghelie de astăzi ca să ne atragă luarea-aminte şi să ne spună întotdeauna: Iată, atunci, în vremea Domnului Hristos, la venirea Sa, exista scăldătoarea Vitezda în care o dată pe an, fie mai rar, fie mai des, se tulbura apa şi un singur bolnav se vindeca. Dar Domnul a venit în această lume şi a întemeiat Biserica, iar Biserica este Vitezda veşnică. În ea necontenit se săvârşesc tămăduiri, nu numai de boli, ci şi de păcate, de moarte, de stăpânirea duhurilor necurate. Oamenii se izbăvesc de iad – aceasta este Vitezda, aceasta tămăduieşte de moarte, tămăduieşte de păcate, de demonizare, de posedare diavolească. Pentru aceasta a venit Domnul, ca să întemeieze pe pământ Vitezda veşnică.

Aţi auzit astăzi în Faptele Apostolilor cum Apostolul Petru îi spune lui Enea, care de opt ani era bolnav şi de asemenea zăcea paralitic pe patul său: *Enea, te vindecă Iisus Hristos. Ridică-te şi strânge-ţi patul.* Şi îndată s-a sculat Enea (Faptele Apostolilor 9, 33-35). Cine este acesta care săvârşeşte aşa ceva?

Este cel asemenea Domnului Hristos. Aţi auzit în „Apostolul" de astăzi cum el a înviat-o pe Tavita, spunându-i: *Tavita, scoală-te* (Faptele Apostolilor 9, 40), tot astfel precum Domnul îi spusese lui Lazăr: *Lazăre, ieşi afară* din mormânt (Ioan 11, 43). Ce fel de putere este aceasta şi cine săvârşeşte aceasta? Domnul Hristos, Cel ce S-a făcut om! În aceasta constă toată taina credinţei noastre, întreaga noastră credinţă. Dumnezeu S-a făcut om şi a pus în trup omenesc toate puterile dumnezeieşti cele făcătoare de minuni şi veşnice (Ioan 1, 14-16; 1 Timotei 3, 16; Coloseni 2, 9-10). Iată cum în Biserica Sa, aceste puteri sunt lucrătoare. Domnul a spus ucenicilor Săi: *Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin* (Matei 28, 20), în toate zilele. Oare nu este El Acela Care prin Apostolul Petru o învie pe Tavita şi îl tămăduieşte pe Enea? Da, acelaşi Domn este Care, iată, prin Biserica Sa a venit ca să ne tămăduiască.

Pe pământul sârbesc câte Vitezde sunt? Ostrog este prima Vitezdă; Sfântul Naum de la Ohrid – iată a doua Vitezdă; Sfântul Ioanichie Devici – a treia Vitezdă; Prohor Pcinschi - a patra Vitezdă; mulţime de Sfinţi pe pământul sârbesc – toţi sunt Vitezdă lângă Vitezdă. Toate tămăduiesc bolnavi după bolnavi. Da, fiecare biserică a lui Hristos, fiecare biserică a Sa este Vitezda; tămăduieşte bolnavii ce pătimesc de toate bolile, de cele mai cumplite boli.

Domnul trece de la o inimă la alta (Apocalipsa 3, 20), de la inima mea la a ta, şi îţi şopteşte şi ţie şi mie şi întreabă: „Vrei să fii sănătos? Nu voiesc să-ţi fac binele cu forţa. Vrei să fii sănătos?" – „Da, Doamne."

Este nevoie de cuvânt. Cum Îi vei spune Domnului aceasta? Cu credință în El, cu pocăință, cu rugăciune; prin toate acestea te înalți, rugându-te Domnului: „Da, Doamne, vreau, tămăduieşte-mă!". Iar Biserica prăznuieşte în fiecare zi câțiva Sfinți şi fiecare dintre ei, în acea zi a prăznuirii lor, sunt lucrători în sufletele noastre, stăpânesc Biserica lui Hristos, şi dacă li te adresezi, sunt gata să te tămăduiască. Iar tu strigă în rugăciune: Voiesc, Sfinte al lui Dumnezeu, tămăduieşte-mă! Păcatul tău va fugi de la tine. Răspunsul tău este pocăința: „Vreau, Doamne. Din pricina slăbiciunii mele, iată, deseori cad în aceleaşi păcate. Tu le-ai vestit tuturor în Evanghelie că ierți de nenumărate ori, atunci când ai zis că de şaptezeci de ori câte şapte i se iartă într-o zi aceluia care vine să spună: *Mă căiesc.* (Matei 18, 22)

Domnul întreabă prin fiecare răsunet de clopot: „Vrei să fii sănătos?". Biserica este câmpul de bătălie, acolo este lupta, lupta prin care omul se războieşte împotriva păcatului, a morții, a diavolului, izbăvindu-se de ele cu puterea lui Hristos. Să nu slăbim niciodată, să nu spunem: Domnul nu-mi va face aceasta. Iată, ai auzit de bolnavul care a zăcut treizeci şi opt de ani şi Domnul l-a tămăduit. Şi câți astfel de bolnavi nu au fost, mii şi mii, milioane şi milioane până în ziua de astăzi. Ce are însemnătate înaintea Domnului Hristos? Credința ta şi a mea. Aceasta este importantă înaintea Lui. Amintiți-vă din Evanghelia Domnului Hristos, că nimic nu a apreciat la noi, oamenii, afară de credința cea mare (Matei 8, 10). Domnul a apreciat credința cea mare, căci aceasta

este cea mai mare putere care îl izbăveşte pe om de păcat, îl izbăveşte de moarte. Această putere uneşte cu Dumnezeu şi desparte de diavol. Noapte şi zi, Biserica ne cheamă pe mine şi pe tine: „Vrei să fii sănătos?". Tu răspunzi cu virtuțile evanghelice: cu rugăciune, cu priveghere, cu post, cu milostenie: „Da, Doamne, voiesc, tămăduieşte-mă!"

Sunt slab, iată, păcatul mi-a devenit o obişnuință. Însă te lupți împotriva păcatului. Dacă te-ai obişnuit cu păcatul, să te osteneşti să te deprinzi cu viața curată. Trebuie să te lupți cu tine însuți, să te sileşti pe tine însuți, să-ți schimbi deprinderile. Te-ai obişnuit să te mânii, spui: „Oh, mereu mă mânii". Aceasta este boala ta cea mai gravă, acesta este patul tău pe care zaci, iar Vitezda îți stă înainte şi te aşteaptă să începi să strigi de disperare că vrei să te tămăduieşti. Dacă Domnul cu harul Său îți dăruieşte putere să reții mânia întru tine însuți şi să o stăpâneşti, sârguieşte-te să o dezrădăcinezi, să schimbi deprinderea cu păcatul, să o transformi în deprindere a smereniei, a blândeții, a bunătății, a iertării. Încearcă!

Sau priveşte la aceste cumplite, înfricoşătoare gânduri care sunt gândurile necurate. Sufletul tău se află departe de Dumnezeu, departe de Hristos, căci gândurile necurate, dacă încep să stăpânească în suflet, se transformă într-o înfricoşătoare lucrare demonică şi tu devii supus al iadului. Rămâne să faci ceea ce marii duhovnici, marii Sfinți recomandă: îndepărtează orice gând necurat care te urmăreşte, aruncă imediat afară dorința necurată, nu sta de vorbă cu ele, nu comunica cu ele, alungă-le cu rugăciunea,

alungă-le cu suspinul, cu lacrimile, cu plânsul, cu metaniile, cu citirea, numai să nu permiți gândurilor și dorințelor necurate să se oprească în inima ta. Te vei lupta împotriva păcatului și vei dobândi deprinderea smereniei, a blândeții, a milostivirii. Sârguiește-te ca fiecare virtute evanghelică să o transformi în deprindere. Fie ca rugăciunea să-ți devină obișnuință, cea mai dragă deprindere. Dacă rugăciunea devine obișnuință, atunci păcatul, și mai cu seamă deprinderea cu păcatul, va fugi de la tine, slăbiciunea va pieri și nu va mai putea să stea înaintea rugăciunii evanghelice puternice și viguroase.

Sau te sileşti să biruieşti mândria, orgoliul, căci eşti irascibil şi aceasta vine din orgoliu. Calcă-te pe tine însuți, convinge-te că eşti mai rău decât toți! Mergi până acolo încât să-ți osândeşti orice păcat.

Osândirea de sine este începutul mântuirii. Atâta timp cât nu ai început să te osândeşti nu ai făcut un pas pe cărarea mântuirii, nu ai început să te mântuieşti. Numai dacă începi să te osândeşti – iar aceasta înseamnă să încetezi să-i mai osândeşti pe alții –, ai făcut un pas mare pe cărarea mântuirii. Ia aminte, să nu se transforme în obișnuință, să nu-ți devină osândirea obișnuință. Permanent osândeşte-te pe tine, apoi pe ceilalți. Nu pe ceilalți, cel mai bine pe sine însuşi. Dacă iei aminte permanent la tine însuți, întotdeauna te vei osândi şi nu vei avea când să vezi păcatele altora şi să-i osândeşti pentru păcatele lor. Pocăința – aceasta este însănătoşirea. Dacă te pocăieşti sincer înaintea Domnului şi îți mărturiseşti păcatele înaintea duhovnicului, atunci, iată, eşti sănătos,

pocăința ți-a curățit sufletul, te-a tămăduit doctorul tău. De la tine se cere să stai înaintea Domnului şi să-L priveşti din tine, iar pe tine priveşte-te din El. Imaginează-ți, El străluceşte nu numai ca un soare, ci ca mii de aştri solari, iar tu, atunci când El te luminează, vezi pulberea tuturor păcatelor tale...

Cununa nevoinței lui Hristos
Predica a doua la Înălțare – Ziua izbăvirii (1967)

Astăzi se încheie Paştele, astăzi ia sfârşit nevoința mântuirii, astăzi se încheie întreaga cale a întrupării lui Dumnezeu, de la naşterea pe pământ, de la Crăciun, şi toate până la înfăptuirea mântuirii neamului omenesc. Astăzi, acest minunat praznic ne dezvăluie întreaga taină a Domnului şi Dumnezeu-Omului Hristos. De ce a luat asupra Sa trup, de ce S-a întrupat, de ce a devenit om? A luat asupră-I trup pentru ca acest trup să-l izbăvească de păcat, de moarte, de diavol, şi să-l ridice, să-l înalțe mai presus de toate Cerurile şi să-l aşeze pe însuşi tronul Domnului Slavei (Marcu 16,19). Acesta este întreaga cale a Dumnezeului-Om, a Domnului Hristos, întreaga Sa cale în această lume şi în această viață, pentru ca aceasta să fie calea fiecăruia dintre noi, a fiecărui trup omenesc.

Şi marele sfânt praznic de astăzi chiar aceasta arată: Cât de lungă este călătoria trupului nostru în această lume, de unde începe şi unde se termină? Începem de la naşterea pe pământ, ca să încheiem deasupra tuturor Cerurilor, deasupra Îngerilor şi Arhanghelilor, Heruvimilor şi Serafimilor. Lucruri minunate se petrec cu omul, cu neamul omenesc, pentru aceea că Dumnezeu a devenit om şi a intrat în matca vieții noastre omeneşti. Lucruri minunate şi neobişnuite şi miraculoase, se petrec de la Paşti până în ziua de astăzi, şi în timpul întregii vieți a

Mântuitorului pe pământ. În minunatele cântări de astăzi se cântă şi se slăveşte Înălţarea trupului omenesc mai presus de toate Cerurile, mai presus de Îngeri şi Arhangheli. Se grăieşte în ele cum Îngerii se minunează că se întâmplă aceasta; de unde trupul, omul, să fie deasupra noastră, a Heruvimilor şi Serafimilor? Aceasta este măreţia omului, măreţia dumnezeiască a omului!

De aceea a venit Domnul în această lume, ca să împlinească această mare şi negrăită minune, ca să arate că omul este făcut să fie mai presus de Îngeri, de Arhangheli, de Heruvimi, de Serafimi, să fie deasupra lor cu trupul său, cu întreaga sa fiinţă. Şi, într-adevăr, iată, Domnul Hristos astăzi S-a înălţat mai presus de toate Cerurile şi S-a aşezat de-a dreapta lui Dumnezeu Tatăl (Marcu 16,19). Iar Preasfânta Sa Maică în acelaşi fel S-a înălţat cu trupul şi trăieşte în Ceruri, mai presus de toate lumile, mai bine spus mai presus de Heruvimi şi Serafimi. Ei i se pleacă Heruvimii şi Serafimii şi o slăvesc ca pe o făptură neasemuit mai mare şi mai slăvită decât ei. Aceasta este puterea, puterea dumnezeiască care este dată oamenilor, care este dată fiecărui om.

Pe această cale, de la întruparea Domnului Hristos până la Înălţare, avem întreaga viaţă a Domnului Hristos. Naşterea Sa, Botezul la Iordan, Schimbarea la Faţă pe Muntele Tabor, Golgota, Crucea, Moartea, Învierea, şi apoi Înălţarea - ca praznic final, ca strălucire finală, ca o cunună a întregii nevoinţe a Mântuitorului şi ca tâlcuire. Tâlcuire pentru ce Domnul a devenit om: ca pe om

să-l ridice şi să-l înalţe deasupra tuturor Cerurilor. În aceasta constă, fraţii şi surorile mele, toată Evanghelia Domnului Hristos: ca noi toţi, ca fiecare dintre noi să ajungă să trăiască ceea ce Domnul a arătat cu privire la Sine – că se naşte din Dumnezeu, că se botează, că-L primeşte pe Domnul Hristos şi că se răstigneşte; că se schimbă la faţă cu strălucire şi cu lumină dumnezeiască; că pătimeşte pentru Domnul Hristos şi pentru Adevărul Său în această lume; că învie din toate morţile biruind orice moarte, orice păcat, căci fiecare păcat reprezintă moartea; şi că, prin toate acestea, se ridică şi se înalţă necontenit la Domnul Hristos.

El este cu adevărat, precum stă scris în Sfânta Evanghelie, *Alfa şi Omega, Începutul şi Sfârşitul* tuturor oamenilor, al fiecărui om (Apocalipsa 1, 8; 22, 13). În concluzie, prin aceasta, tu şi eu suntem chemaţi să cunoaştem totdeauna, să ajungem să simţim necontenit, că Domnul Hristos este Începutul şi Sfârşitul fiinţei noastre, al întregii noastre fiinţe, al vieţii noastre. Prin El să începem, prin El să încheiem toate. Şi acest sfârşit este sfârşitul nesfârşit, sfârşitul cel fără de sfârşit; acesta este capătul care nu are sfârşit. Căci devenind al lui Hristos, tu devii dumnezeiesc şi nemuritor. Acesta este rostul Bisericii lui Hristos, acesta este ţelul fiecărui creştin, aceasta este calea lui, sensul lui – Dumnezeu-Omul Hristos. Şi tu eşti chemat să devii după har dumnezeu-om. Să-L trăieşti pe Domnul Hristos ca pe tine însuţi, să ajungi să-L trăieşti neîncetat ca pe tine însuţi, ca El neîncetat să trăiască întru tine şi să răsune Evanghelia

Sfântului Apostol Pavel: *Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte întru mine* (Galateni 2, 20).

De aceea Praznicul de astăzi este mare, minunat, Praznicul care ne descoperă întreaga taină a întrupării şi înomenirii Domnului Hristos, taina fiecărui om, taina mea şi a ta şi a fiecăruia, a fiecărei făpturi omeneşti. Iată, fiecare om este o fiinţă dumnezeiască. Fiecare om este chemat să devină dumnezeu după har aşa cum spun Sfinţii Părinţi. „Omul este fiinţă, spune Sfântul Vasile cel Mare, căreia i s-a rânduit să devină dumnezeu." Fiinţă căreia i s-a rânduit să devină dumnezeu! Iată, aceasta eşti tu, aceasta sunt eu! Ce menire nobilă, ce vocaţie! De aceea sunt atâtea Sfinte Taine: şi Sfânta Taină a Botezului, şi Sfânta Impărtăşanie – ca să ne dăruiască puterea şi forţa să stăruim pe această cale şi ca să ne umplem de Domnul Hristos. De aceea sunt atâtea minunate nevoinţe, atâtea minunate sfinte virtuţi, rugăciunea, credinţa, dragostea, nădejdea, postul, blândeţea, smerenia, ascultarea, bunătatea cea dumnezeiască de la cea mai mare până la cea mai mică, şi de la cea mai mică până la cea mai mare.

De aceea şi noi sărbătorim în fiecare an aceste minunate zile de praznic: ca să ajungem să trăim tot ceea ce a ajuns El să trăiască, să înnoim în noi întreaga Sa viaţă, să înnoim în noi Evanghelia Sa, să mergem după El necontenit înveşmântându-ne în puterea cea dintru înălţime, să nu ne împiedicăm şi să cădem şi să ne poticnim pe cale. Mergând după El, totdeauna de El fiind călăuziţi, bazându-ne necontenit pe nemărginita Sa dragoste şi iubire de oameni, nu trebuie să ne

înfricoşăm. Fiecare dintre noi să-I urmeze în mod liber, cu credinţă neînfricată, rugându-ne Lui în orice slăbiciune a noastră: „Doamne, iartă-mă şi ajută-mă!"

Şi El, Atotmilostiv şi Bun, va alerga în ajutor, aşa cum a alergat la nenumăraţi păcătoşi şi la cei care s-au pocăit, începând cu Zaheu vameşul (Luca 19, 1-10) şi cu Maria Magdalena (Luca 7, 37-38), cu păcătoasa, care cu părul capului ei a spălat sfintele Sale picioare şi le-a udat cu lacrimile ei, şi nenumăraţi alţi pocăiţi, şi nenumăraţi alţi drepţi. Toţi aceştia merg după Domnul Hristos, toţi aceştia iau parte la mântuirea lor, fiind împreună pururi cu toţi Sfinţii (Efeseni 3, 18). Niciodată omul nu mai este singur, el este întotdeauna cu toţi Sfinţii, în fruntea cărora stă Preasfânta Maică a Domnului, care împreună cu toţi Sfinţii să ne călăuzească din lumea aceasta în cealaltă lume, să ne curăţească sufletele şi trupurile, ca să ne învrednicim şi noi de Împărăţia Cerurilor. Ca împreună cu ea să-L slăvim pe minunatul ei Fiu, Cel iubitor de oameni, pe Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi cinstea acum şi pururea şi în veci vecilor. Amin.

Martorii Domnului Celui Înviat

Predica a treia la Duminica Sfinților Părinți de la Sinodul întâi Ecumenic şi la prăznuirea Sfintei Mucenițe Glicheria (1974)

Iată minunata Bună-Vestire a Sfintei Evanghelii de astăzi.

Buna-Vestire: nu mai există moarte! Nu mai există moarte. Domnul Hristos a venit în această lume pământească, S-a coborât în această insulă a morții, ca să-l preschimbe în insula nemuririi. S-a coborât în această lume, cum se spune în Sfânta Evanghelie de astăzi, *ca să dea Viață veşnică tuturor* (Ioan 17,2). Tuturor, fiecărei ființe omeneşti şi fiecărei creaturi. Oare a făcut Domnul aceasta? Fără îndoială Domnul a făcut aceasta prin Învierea Sa din morți. A biruit moartea! A biruit moartea pentru fiecare dintre noi, pentru fiecare ființă omenească şi pentru fiecare neam omenesc. Şi nu numai că a biruit-o, ci a dăruit şi *Viața Veşnică.*

Şi Domnul a arătat aceasta prin nenumărate pilde spre a servi ca model prin fiecare Sfânt: că El într-adevăr a venit în această lume să dăruiască omului Viață veşnică; să aducă aminte oamenilor că ei sunt creație dumnezeiască; că sufletul lor este din Ceruri; că sufletul lor este nemuritor; că sufletul nemuritor înveşniceşte şi trupul. *Şi trupul este creat pentru Domnul* (1 Corinteni 6, 13 şi 19), aşa cum spune Sfânta Evanghelie. Şi trupul este creat pentru Viața veşnică şi el va învia, şi trupul fiecăruia, şi al

meu şi al tău şi al fiecărei fiinţe omeneşti va învia în ziua Înfricoşătoarei Judecăţi, ca să se încorporeze sufletului său şi să moştenească Împărăţia Cerurilor.

Iată, nenumăraţi mărturisitori ai acesteia. Noi astăzi slăvim pe Sfinţii Părinţi de la Primul Sinod Ecumenic, cei trei sute optsprezece care ne-au şi arătat şi au mărturisit adevărul Evangheliei lui Hristos şi adevărul Bunei Sale Vestiri: Că această lume a încetat să mai fie ostrovul morţii şi a devenit ostrovul nemuririi. Şi fiecare este chemat să ajungă să trăiască aceasta, să-şi găsească sensul în această lume ca fiinţă omenească, sensul adevărat, singurul sens.

Iată: trei sute optsprezece Părinţi – ce au mărturisit ei, ai cui martori sunt ei? Sunt Martorii Dumnezeu-Omului Hristos Celui Înviat, sunt martorii Lui, ca Dumnezeu Cel Adevărat. Prin ce L-au mărturisit ei? L-au mărturisit prin viaţa lor sfântă, prin biruinţa lor asupra păcatelor, asupra, morţii, biruinţa asupra iadului şi asupra tuturor diavolilor. Astfel, ei sunt de fapt singurii adevăraţii Conducători de oşti ai oastei creştine a lui Hristos în această lume. Conducători de oşti care se luptă pentru noi şi împreună cu noi şi în jurul nostru, împotriva oricărui păcat, împotriva oricărei morţi, împotriva oricărui diavol, şi asigură Viaţa veşnică. De aceea Biserica îi slăveşte şi îi proslăveşte pe Sfinţi în fiecare zi, fiindcă ei sunt mărturisitori Dumnezeu-Omului Hristos Celui Înviat, a Celui pururi Atotputernic. Nu numai ei, Sfinţii Părinţi, ci şi fiecare Sfânt şi fiecare Mucenic şi fiecare Mărturisitor, toţi sunt mărturisitorii singurului adevăr, adevărului esenţial în această lume, iar acesta

este Învierea lui Hristos! Şi prin aceasta mărturisitorii vieţuirii noastre.

Iată, şi Sfânta Muceniţă Glicheria este mărturisitoare Dumnezeului-Om, Hristos Celui Înviat, este mărturisitoarea autenticităţii credinţei Sale, mărturisitoarea autenticităţii Adevărului Său, Dreptăţii Sale, Dragostei Sale. Chinuită şi sfâşiată, ea L-a mărturisit fără să se dea înapoi. Aruncată în foc, într-un cuptor încins, ea a rămas neatinsă. Mărturisindu-L pe Domnul Hristos ca Dumnezeu Cel Adevărat, ocărând şi aruncând fabule şi ghicitori păgânilor şi politeiştilor, prin aceasta şi ea ne arată că moartea într-adevăr a fost biruită, păcatul a fost într-adevăr biruit, şi nouă tuturor ne-a fost asigurată Viaţa veşnică. Şi ce ne cere El? Credinţa în Domnul Hristos, credinţa şi străduinţa în împlinirea poruncile Sale, vieţuirea după Sfintele Sale virtuţi. Şi Domnul dăruieşte putere tuturor care arată o asemenea credinţă în El.

Iată, şi Sfânta Glicheria, şi toţi Sfinţii Mucenici, şi Sfinţii Părinţi mărturisesc - ce? Mărturisesc că Domnul Hristos este într-adevăr Dumnezeu Atotbiruitorul, Adevăratul Dumnezeu, că toate celelalte sunt minciuni, dacă nu slujesc Lui. Tot aşa şi omul, şi fiecare fiinţă omenească. Noi ne osândim pe noi înşine la moarte, săvârşim sinucidere dacă nu credem în Domnul Hristos, dacă nu ţinem poruncile Sale, dacă nu trăim după Sfânta Sa Evanghelie. In această lume există nenumăraţi sinucigaşi duhovniceşti care se ucid pe sine - prin ce? Prin aceea că resping credinţa în Domnul Hristos. Nu cred în El,

în Singurul Dumnezeu Cel adevărat, Care într-adevăr asigură biruința asupra morții și dăruiește fericirea ființei omenești. Cum? Omul care este în afara lui Hristos și fără Hristos nu știe.

Și noi, creștini ortodocși fiind, având întregul Adevăr al lui Hristos împreună cu noi în Biserica noastră, primim forța și tăria să ne luptăm împotriva fiecărui păcat și să ne curățim pe noi înșine de orice păcat. Nu am cuvinte: sunt neputincios, nu mă pot lupta împotriva acestui păcat, sau împotriva acelui păcat. Cugetă, Apostolul Pavel a fost om ca și tine, și ce a dăruit de la el însuși? Sfântul Mare Mucenic Gheorghe a fost om ca și tine, și ce a dăruit el de la sine însuși? Și nenumărați Drepți în Biserica lui Hristos, aceștia sunt oameni ca și tine, ca și mine, numai, prin ce se deosebesc de noi? – Prin râvnă și prin credință. Sileşte-te la orice bine, căci nu poți fi creștin în această lume dacă nu te sileşti la bine. Căci păcatele trag și într-o parte și în alta, sus și jos, ispitele sunt nenumărate. Și tu eşti dator să te sileşti la orice bine.

Iată, te-a jignit acesta și acela, ce trebuie să faci? Să te sileşti să-l ierți, să te rogi lui Dumnezeu pentru el, și atunci eşti pe calea cea bună. Te înjură, te scuipă, te ocărăşte – roagă-te lui Dumnezeu pentru ei ca Domnul să-i izbăvească de aceste vicii, căci ei de fapt se omoară pe sine, iar nu pe tine. Astfel, nimeni nu are scuze pentru neîmplinirea poruncilor lui Hristos, căci ne-a dăruit Domnul toate mijloacele ca într-adevăr să biruim orice păcat: ca mândria să o biruim cu smerenia, ca răutatea să o biruim cu

dragostea, ca orgoliul, necuviinţa să o biruim cu smerenia, ca fiecare păcat să îl biruim cu virtutea. Şi noi trăind în această lume, trăind în Biserica lui Hristos, întotdeauna suntem ajutaţi de Sfinţii lui Dumnezeu pe această cale curajoasă şi dreaptă – pe calea luptei cu păcatul şi a biruinţei asupra păcatului, pe calea luptei cu moartea şi a biruinţei asupra morţii.

Fie ca Sfinţii Părinţi prăznuiţi astăzi şi Sfânta Muceniţă Glicheria, pe care o prăznuim şi o slăvim, să ne fie de ajutor nouă tuturor ca şi noi să împlinim poruncile lui Hristos, ca şi noi să ne întărim credinţa noastră în Domnul Hristos Cel Înviat. Ca să nu ne temem nici de păcat, nici de moarte, crezând în Domnul Cel fără de moarte şi fără de păcat.

Fie ca rugăciunile Sfinţilor Părinţi de la Primul Sinod Ecumenic şi ale Sfintei Muceniţe Glicheria să ne ajute pe fiecare dintre noi, iar noi în această lume să apărem ca biruitori asupra oricărui păcat, asupra oricărei morţi, asupra oricărui diavol. Şi astfel, cu rugăciunile lor, să dobândim Viaţa veşnică.

Hristos a înviat! Adevărat a înviat!

Naşterea Bisericii lui Hristos
Predica a patra la Cincizecime (1977)

Iată fraților, praznicul ce ne spune ce este acela omul: ce este acela sufletul omului, ce este aceea mintea omului, ce este aceea inima omului, ce este acela rostul omului.

Marele praznic de astăzi ne spune această taină. Domnul, creându-ne ca oameni, pentru ce ne-a dăruit Duh Sfânt? Ne spune praznicul de astăzi: pentru aceea ca noi să ne desăvârşim sufletul prin Sfântul Duh, să creştem în Duh Sfânt, să mergem cu Sfântul Duh prin această lume şi prin toată veşnicia. Bre, omule, nu este de glumă! Dumnezeu nu a glumit atunci când a creat omul. Omul este o taină profundă şi măreață, cea mai mare taină dumnezeiască în această lume.

La Înălțare, ce am proslăvit? Am proslăvit pe Domnul Hristos, Care cu trupul S-a urcat şi S-a înălțat la Ceruri (Luca 24,51). Ce a spus prin aceasta Domnul? Domnul a spus că trupurile noastre, al meu şi al tău şi al fiecăruia, vor învia din morți şi se vor înălța deasupra tuturor Cerurilor. Domnul a devenit om ca să arate calea omului prin această lume. Şi ceea ce s-a întâmplat cu trupul Său, se va întâmpla cu trupul fiecăruia, cu trupul fiecărui om.

Şi astăzi, de ziua Pogorârii Sfântului Duh, de ziua Sfintei Treimi – ce slăvim? Slăvim cea mai mare minune a acestei lumi, fraților. Slăvim naşterea Bisericii lui Dumnezeu. Ce reprezintă această naştere a Bisericii lui Dumnezeu? Pogorârea Sfântului Duh

asupra Sfinţilor Apostoli, asupra Bisericii lui Hristos, şi călăuzirea Bisericii de către Sfântul Duh prin această lume, şi prin toate lumile. Sfântul praznic de astăzi arată care este puterea şi tăria Domnului Hristos şi în ce constă credinţa noastră. *Pentru ca credinţa voastră să nu fie în înţelepciunea acestui veac, ci în puterea lui Dumnezeu* (1 Corinteni 2, 5) – cum spune Sfântul Apostol. În Puteri şi în Duhul Sfânt.

Iată, doisprezece pescari din Galileea, doisprezece ţărani simpli pleacă în lume după Ziua de astăzi să propovăduiască - Pe cine? Ce? Să propovăduiască cea mai mare minune, cea mai dragă minune – pe Domnul Hristos, Cel Înviat din morţi! Şi cu puterea Sa, cu puterea Sfântului Duh, fac minuni pe care oamenii niciodată nu le-ar putea face fără puterile dumnezeieşti ale lui Dumnezeu. După acest mare şi slăvit praznic doisprezece pescari simpli au plecat în lume. De ce? Să-L propovăduiască pe Domnul Hristos Cel Înviat. Pe Domnul Hristos Cel Înviat! Aceasta înseamnă: să-L propovăduiască pe Biruitorul morţii, pe Biruitorul păcatului, pe Biruitorul diavolului. Ei nu s-au temut de nimeni în această lume. Întregul Imperiu Roman de atunci, întreaga Împărăţie romană s-a ridicat împotriva lor. Ei au devenit făclii, ce i-au ars pe păgâni. Până în anul trei sute treisprezece, adepţii lui Hristos au fost permanent prigoniţi întru numele lui Hristos. Şi cine a biruit? Oare, armele Imperiului Roman? Nu, nu, nu! Au biruit doisprezece pescari simpli din Galileea. Cu ce? Cu puterea lui Hristos! Au tămăduit bolnavi, au înviat morţi, au făcut nenumărate minuni, au

alungat diavoli. Lumea a fost uluită şi stupefiată, i-au prigonit, i-au constrâns să se lepede de aceasta. Nu! Nimeni dintre ei nu s-a lepădat de Domnul Hristos, toţi au mers cu bucurie la moarte, toţi au mers la pierzanie pentru Domnul Hristos.

De aceea, noi, creştinii, nu ne temem de moarte, nu ne teme de prigonitorii noştri. Să ştie, noi avem armă sigură pentru biruinţă, iar aceasta este moartea pentru Domnul Hristos. Noi prin aceasta biruim! Atunci când marele Sfânt al lui Dumnezeu, Grigorie Teologul s-a adresat creştinilor în veacul al patrulea, a spus: Ştiţi că noi, creştinii, avem arma sigură a biruinţei, şi aceasta este moartea pentru Domnul. Noi cu bucurie mergem şi murim pentru Domnul Iisus, căci înaintea noastră este deschisă Veşnicia, înaintea noastră este deschisă Viaţa veşnică, înaintea noastră este deschisă Împărăţia Cerurilor. Ce ne vor face oamenii, ce ne vor face prigonitorii de astăzi? Chinuri, chinuri... Ţânţari care scuipă la soare şi scuipatul se întoarce asupra lor înşile.

Da, noi, ca creştini, suntem chemaţi ca să ne desăvârşim prin Sfântul Duh, prin Duhul Care i-a făcut pe Apostoli Mucenici, şi pe toţi, pe nenumăraţi Mucenici, şi pe nenumărate milioane de Mărturisitori ai Domnului Hristos, şi astăzi şi ieri şi în toate veacurile. Ce trebuie să facem cu sufletele noastre? Ceea ce au făcut Sfinţii Apostoli cu sufletele tuturor credincioşilor: să ne umplem de credinţa în Domnul Hristos, de credinţă neclintită; să ne umplem de dragoste faţă de Domnul Hristos şi faţă de fraţii noştri; să ne umplem de rugăciune, de post, de toate

virtuțile evanghelice: şi, astfel, dobândim Sfântul Duh, astfel, creştem în duh, propriul suflet îl înălțăm la Cer, îl facem nemuritor şi veşnic, Îl aducem pe Sfântul Duh întru el.

Care este scopul vieţuirii noastre? Scopul vieţuirii noastre este să dobândim cât mai mult Duh Sfânt, ca să putem birui orice păcat, orice rău, orice diavol în această lume. Şi aceasta se realizează, fraţii mei, cu ajutorul rugăciunii, postului, milosteniei, milei şi a tuturor celorlalte virtuţi evanghelice. Scopul vieţuirii noastre este dobândirea Sfântului Duh. Dacă Îl vom dobândi, ce ne vor mai putea face oamenii? Bucuria noastră constă în aceea că noi suntem mai puternici decât moartea, nu numai decât moartea, ci mai puternici decât diavolul, decât orice păcat. De aceea, aţi auzit la Sfânta Liturghie: *Sus să avem inimile!* Nu ne temem de prigonitorii noştri, nu ne temem de aceia care vor să ne ia sufletele, ci cu credinţă în Domnul Hristos îi vom birui pe toţi vrăjmaşii credinţei noastre. Şi cu moartea noastră, dacă este nevoie.

Fie ca Bunul Dumnezeu în Ziua de astăzi, să ne dăruiască puterea şi tăria să ne naştem duhovniceşte, fiindcă în ziua de astăzi este născută Biserica lui Dumnezeu, şi pentru că astăzi este ziua ei de naştere, astăzi este şi ziua de naştere a fiecărui creştin, a tuturor creştinilor îndeobşte. Ziua de naştere în Domnul Hristos, ziua de naştere în veşnicia noastră, ziua de naştere pentru tot ceea ce este Ceresc şi mai presus de Ceruri.

Astăzi, aşa cum se spune în minunatele cântări bisericeşti, s-a împlinit praznicul, s-a plinit mântuirea. Dumnezeu şi Domnul Hristos a spus omului pentru ce este omul în această lume. I-a dăruit toate mijloacele pentru mântuire, i-a dăruit toate mijloacele pentru îndumnezeire, i-a dăruit toate mijloacele pentru Viaţa veşnică. De aceea nu încetăm, fraţilor, să-L mărturisim pe Domnul Hristos cu îndrăzneală şi cu bărbăţie, cu curaj - pe Singurul Biruitor al păcatului, al morţii şi al diavolului. Şi Lui să I ne închinăm, întru El să vieţuim, şi în lumea aceasta şi în cealaltă. Amin.

Paraclisul
Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu, Părintelui nostru, **Iustin de la Celie,** noul Teolog şi Mărturisitor[26]

(facere a lui Leontie Ieromonahul)

După obişnuitul început şi *„Dumnezeu este Domnul…"* cântăm troparele, glasul al 4-lea, podobia: *Cel ce Te-ai înălţat pe Cruce…*

La Cuviosul Dascăl şi iscusit Păstor, să alergăm acum în grabă cu dragoste şi să-l chemăm rugându-l să ne scape acum din toate ispitele şi eresurile vrăjmaşe, să tămăduiască-n dar şi cumplitele boli, că îndrăzneală la Domnul câştigând, Iustin slăvitul ajută pe toţi degrab. (de 2 ori)

Slavă… Şi acum…, a Născătoarei:

Nu vom tăcea de Dumnezeu Născătoare-n veac a spune pururi ale tale prea mari puteri, că de n-ai

[26] Menţionăm că acest paraclis nu are încă aprobarea comisiei pentru validarea textelor liturgice de pe lângă Sfântul Sinod al BOR. L-am ataşat acestei traduceri ca urmare a dorinţei mai multor credincioşi de a avea un text liturgic închinat Cuviosului Iustin pentru pravila lor de rugăciune. (n. ed.)

fi stătut tu să te rogi pentru noi, cine ne-ar fi izbăvit din atâtea primejdii sau cine ne-ar fi păzit până acum slobozi; de tine, Doamnă, nu ne vom depărta, că tu ne izbăveşti din toate nevoile.

Psalmul 50 şi

CANONUL

Al cărui acrostih este: „Laud adâncul teologiei. Al lui Leontie".

Cântarea întâi, glasul al 8-lea
Irmosul: Pe faraon cel ce se purta în car...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

La prea viteazul voievod al taberei dreptmăritoare alerg, care înecat-a faraonicul eres, ce ridicat-a valuri mari împotriva Bisericii Israelului celui nou, a Ortodoxiei Părinților.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Apărător Ortodoxiei, Dascăl şi Tâlcuitor luminat, Teolog prea mare şi sfințit tăinuitor te-ai arătat Bisericii alăuta Cuvântului şi a Duhului trâmbiță, Sfinte Cuvioase Iustine.

Slavă...

Urând vicleana uneltire, foarte te-ai îmbărbătat oarecând a vădi eresul şi a-l dezrădăcina, spunând că papa cel semeţ a căzut luciferic ca şi Adam şi Iuda, de a căror soartă fereşte-ne.

Şi acum...

De negrăit este minunea naşterii dumnezeieştii Făclii: cum n-a ars, Fecioară, preacurat mitrasul tău, ci mai vârtos l-a luminat spre a fi încăpere a Făcătorului tuturor, Căruia te roagă pentru noi toţi.

Cântarea a 3-a

Irmosul: Cel ce ai întărit dintru început...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Arzând de focul netrupesc, ai pârjolit cu limba ta a eresurilor rea erezie, ce în vremile de-apoi s-a ridicat cu sunet, de care ne păzeşte, Cuvioase Părinte Iustine.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

De Dumnezeu cuvântător te-ai dovedit, Părinte, învăţând dumnezeieştile dogme luminat şi cuvios,

de Dumnezeu alesule, Căruia te şi roagă, Dascăle preaminunate.

Slavă...

Învederat te-ai îmbrăcat cu armătura dreptăţii, dovedindu-te atotplin de râvnă în războiul nevăzut cu balaurul eretic, care vrea să înghită Ortodoxia Părinţilor.

Şi acum...

Născând pe Viaţa tuturor, te-ai făcut Maică a Vieţii, înviind pe cei ucişi de păcate, ce aleargă ne-ncetat la acoperământul tău, cerându-ţi mijlocirea, de Dumnezeu Născătoare.

Păzeşte-ne, Preacuvioase Iustine, mult-milosârde, de năvala ispitelor şi-a relelor amăgiri, căci la tine toţi căutăm scăpare.

Priveşte-acum cu milosârdie, Maică prealăudată, spre necazul cel prea cumplit al trupului meu slăbit şi vindecă-mi sufleteasca durere.

Ectenie şi Sedealna, glasul al 2-lea
podobie: *Cele de sus căutând...*

La preaminunatul Dascăl şi prea bun Păstor cu dragoste şi umilinţă să alergăm, cerând ajutorul lui, când de scârbe suntem împresuraţi, căci se arată grabnic folosind măritul Iustin, prea marele teolog.

Cântarea a 4-a

Irmosul: Tu eşti tăria mea, Doamne...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Cu ce cântări vom lăuda pomenirea ta, Cuvioase, noule luceafăr al Ortodoxiei noastre părinteşti, şi cu ce cuvinte vom împodobi mutarea ta, că bine ai luptat împotriva Romei papale, de a cărei eres mântuieşte-ne.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Unindu-te cu Dumnezeul minunilor, după moarte foarte din belşug ai săvârşit minuni şi tămăduiri, şi pe cei ce aleargă la sfânt mormântul tău îi alini, de care minunându-ne şi noi strigăm ţie: şi de noi te îndură, Părinte.

Slavă...

Lacrimile şi rugăciunea le-ai înjugat şi căruţă înţelegătoare către cer acestea ţi s-au făcut şi ca nişte aripi ai câştigat milostenia, postirile şi toate celelalte fapte bune ca un Vultur ceresc şi preaminunat.

Şi acum...

Te-ai arătat cleşte de taină şi preasfinţit, ce purtat-ai nematerialnicul cărbune sfânt şi-nţelegător, care curăţeşte mulţimea fărădelegilor, cu care şi pe noi ne curăţeşte, Curată, de necinstea spurcatelor patimi.

Cântarea a 5-a

Irmosul: Pentru ce m-ai lepădat...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Edenule, deschide-ţi porţile să intre noul tău locuitor şi vesteşte praznic adunării celor întâi născuţi: iată, turtureaua cea cu frumuseţe-mpodobită se înalţă la Cel preaiubit al ei.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

O, ce fapte măreţe îţi împodobesc sufletul tău cel preacurat, ci te roagă Sfinte Cuvioase Părinte Iustine, să ne izbăvim de înşelăciunea cea cumplită, lăudând preacinstită mutarea ta.

Slavă...

Lăudăm cu credinţă pe vindecătorul tuturor celor bolnavi, învierea lumii care zace în moartea păcatelor, pe ruşinătorul filosofiilor idolatre, teologul cel mare şi prea vestit.

Şi acum...

O, prea mare minune! Cum n-a ars, Fecioară, prea curat mitrasul tău Focul cel de taină al Cărbunelui celui dumnezeiesc, ci ne curăţeşte de-ntinăciunea cea din patimi cu atingerea Lui cea preasfântă?

Cântarea a 6-a

Irmosul: Curăţeşte-mă, Mântuitorule...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Gunoiul păcatelor l-ai îndepărtat, Părinte, şi ai dobândit curăţia vieţii alese a Părinţilor de demult, cu care te bucuri în cereştile locaşuri.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Icoană virtuţilor, adâncul teologiei noastre ortodoxe, Preacuvioase Părinte, insuflate de Dumnezeu, te-ai arătat lumii preaviteaz ostaş al lui Hristos.

Slavă...

Eden înţelegător sunt scrierile curatei tale-nvăţături, prea întemeiat stâlp şi pavăză a Sfintei Ortodoxii, cu care şi astăzi ne fereşti de înşelare.

Şi acum...

Icoana ta o cinstim, chemare a lui Adam numindu-te pe tine, de Dumnezeu Născătoare, şi la tine scăpăm acum să ne izbăvim toţi de cumplitul vierme şi de iad.

Păzeşte-ne, Preacuvioase Iustine, mult-milosârde, de năvala ispitelor şi-a relelor amăgiri, căci la tine toţi căutăm scăpare.

Curată, ce prin cuvânt pe Cuvântul în chip de taină la plinirea vremilor născut-ai, înduplecă-l, având acum îndrăzneală de maică.

Ectenie şi apoi
Condacul, glasul al 6-lea,
podobie *„Ceea ce eşti folositoare...”*

Teologule cu nume mare şi Dascăle, purtătorule de Dumnezeu prea alesule, nu-nceta a mijloci pururi pentru fiii tăi, care se află întru nevoi, ajutător făcându-te celor care cu dragoste cântă cu umilinţă şi laudă cu credinţă cinstită alergarea ta, vestitorule de Dumnezeu.

Prochimen, glasul al 4-lea

Dreptul ca finicul va înflori şi ca cedrul din Liban se va înmulţi.

Stih: Răsădit fiind în casa Domnului, în curţile casei Dumnezeului nostru.

Evanghelia de la Matei (cap. IV, 25; cap. V, 1-12) (a Fericirilor)

Evanghelia a 2-a de la Liturghia din Duminica a 4-a a Sfântului şi Marelui Post

Apoi: Slavă..., glasul al 2-lea

Pentru rugăciunile Cuviosului Tău, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Şi acum..., a Născătoarei:

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive, curăţeşte mulţimea greşelilor noastre.

Stih: Miluieşte-mă, Dumnezeule...

Stihira, glasul al 6-lea,
podobie: *Toată nădejdea* ...

Pe marele Teolog cel iscusit în cuvinte şi de taine văzător, vistierul nesecat al sfintelor virtuţi, pe măritul Sfânt Iustin, dascălul cel înţelept, luminarea ortodocşilor, podoaba Serbiei, ruşinarea necredincioşilor, pe crinul cel cu bun miros, care prea frumos s-a împodobit şi-n înţelepciune pe Solomon cel mare l-a-ntrecut, pe Cuviosul cel cu bun chip într-un glas cu toţi să-l fericim.

Cântarea a 7-a

Irmosul: De pogorârea lui Dumnezeu...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Albina virtuților în Raiul cel preaînmiresmat a zburat, şi de-acolo revarsă nectar de sfântă teologie şi de har celor ce scapă la dânsul cerând în dar tămăduire de boli şi izbăvire de necaz.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Luând de la Dumnezeu harisma sfintei de Dumnezeu cuvântări, luminare împrăştii şi risipeşti viforul cumplitului eres, mărturisind Adevărul mântuitor, Ortodoxia păzind-o neatinsă în veci.

Slavă...

Lumină te-ai arătat ce răspândeşti raze de minuni prea bogat şi goneşti norii negri ce ne-mpresoară şi în păcat ne atrag, că ai luat de la Domnul har minunat a lumina toată lumea ca un soare frumos.

Şi acum...

Unit-a cele de jos cu cele ce în cele de sus sălăşluiesc a ta naştere, Maică de Dumnezeu

Născătoare, scară şi pod, căci de la moarte la viaţă ne treci pe toţi, care scăpăm la al tău atotputernic omofor.

Cântarea a 8-a

Irmosul: De şapte ori cuptorul...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Iubind pe Bunul Dumnezeu, Care te-a iubit Cel dintâi, toate ale lumii lepădat-ai bucuros şi cetelor îngereşti râvnit-ai a te asemăna, cu care acum te veseleşti, Fericite, Părinte prea sfinţite, Cuvioase Iustine, să cauţi cu dragoste spre cei care te cântă.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Luminător prea luminos şi podoaba Bisericii, lauda şi cinstea ortodocşilor creştini, comoară virtuţilor te-ai arătat, Părinte Iustin, şi vrednic urmaş Ierarhului Nicolae, ce scaunul Ohridei şi al Jicei slăvit-a fost ca alt Gură de Aur al neamului tău, Sfinte.

Binecuvântăm pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, Domnul.

Eşti astăzi întru cei de sus împreună cu toţi cei drepţi, cu Gură de Aur şi cu Sfântul Serafim, cu Sava,

cu Simeon şi Prohor, făcătorul de minuni, cu care te rogi pentru întreaga făptură, Părinte Cuvioase, de trei ori fericite, şi Serbia acoperi de toată uneltirea.

Şi acum...

Ochi vrednici nu am să privesc spre al tău chip cu totul sfânt, Maică Preacurată, de păcat fiind orbiți, ci rogu-te vindecă-i şi din lumina ta dă-le lor, căci tu ai născut Lumina cea din Lumină, Marie, Doamna noastră, a Domnului Mireasă, să faci cu mine milă în ziua judecății.

Cântarea a 9-a

Irmosul: Spăimântatu-s-a de aceasta...

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Nu se pricepe mintea a lăuda nevoințele pe care le-ai încercat şi le-ai răbdat pentru slava Sfintei Ortodoxii, că şi surghiun ai suferit, dar tu pe Hristos mai mult L-ai vestit, disprețul lumii toate l-ai socotit dreptate ca un smerit şi blând cu inima.

Stih: Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te lui Dumnezeu pentru noi.

Turn al Ortodoxiei te-ai arătat, dărâmând noul turn Babel la pământ ca un viteaz întru slava

Domnului cerului şi mântuirea tuturor, care ortodox viaţa şi-o petrec în veacul cel din urmă, când s-a-nmulţit păcatul, dar prisosit-a harul din belşug.

Slavă...

Iubind pe Dumnezeu cu adevărat în nimic socotit-ai ispitele ce le-ai cercat pentru slava marelui Împărat, căci având gând smerit şi blând de partea de-a stânga te-ai izbăvit şi-n partea cea de-a dreapta a ta râvnă te-a purtat, căreia fă-ne şi pe noi părtaşi.

Şi acum...

Eden ce înflorit-ai cerescul Pom te vedem, Preacurată Fecioară, prea sfânt palat care încăput-ai preaminunat pe Împăratul tuturor, pe Care Îl laudă Îngerii şi Serafimii-I strigă cântare întreită: Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnului oştirilor.

Cuvine-se cu adevărat... şi

Mărimurile

Pe prea înţeleptul mare păstor, pe Iustin slăvitul, al eresului mustrător şi-al Ortodoxiei ales dreptar şi cârmă, să-l încununăm acum cu flori de laudă. Bucură-te mare tâlcuitor al Scripturii Sfinte şi al lumii luminător; Bucură-te Sfinte Iustine fericite, vulturul cel cu bun chip al teologilor.

Erezia papilor ai vădit şi Buna Vestire tuturor bine ai grăit, înțelegători peşti ai pescuit, Iustine, ca un iscusit pescar şi Dascăl minunat.

Turn Ortodoxiei te-ai arătat, pe piatra credinței fiind bine întemeiat, şi acum te bucuri cu Sfinții împreună, lăudând pe Dumnezeu, Carele te-a sfințit.

Ale noastre cereri să le-mplineşti, căci pe tine, Sfinte, te avem cald ocrotitor; vino de ajută pe cei care te roagă şi sărută cu dor ceresc sfântă icoana ta.

Pe prealăudatul sfânt teolog, pe marele preot, care lumea ce suferea a tămăduit-o de reaua amăgire, aducând-o la Hristos, să-l fericim cu toți.

Bucură-te mare apărător al Creştinătății şi-al păgânilor mustrător, Iustine slăvite, de trei ori fericite, nu-nceta a te ruga pentru toți fiii tăi.

Roagă-te, Iustine, neîncetat, cu Gură de Aur şi cu Sava cel prea sfințit, Prohor, Nicolae, cu Simeon slăvitul şi cu Sfântul Serafim, ca să ne mântuim.

Toate oştile îngereşti, Înaintemergătorule al Domnului, cei doisprezece Apostoli, împreună cu toți Sfinții şi cu Născătoarea de Dumnezeu, faceți rugăciuni acum, ca toți să ne mântuim.

Apoi: Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru..., şi după care:

Troparul, glasul al 3-lea,
podobie: *Pentru mărturisirea...*

Ca o sabie prea ascuţită ridicatu-te-ai, Sfinte Iustine, împotriva învierii păgânismului, şi ai lovit rătăcirea latinilor ca un viteaz voievod al creştinilor, şi cu Îngerii te bucuri acum întru cele de Sus, rugând pe Dumnezeu pentru unirea tuturor.

Slavă... Şi acum..., a Născătoarei-Învierii:

Pe tine, ceea ce ai mijlocit mântuirea neamului nostru, te lăudăm, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară; căci cu trupul cel luat din tine, Fiul tău şi Dumnezeul nostru, prin Cruce răbdând patimă, ne-a izbăvit pe noi din stricăciune, ca un iubitor de oameni.

Ectenia şi apolisul.

Apoi Stihira, glasul al 2-lea,
podobie: *Când de pe lemn...*

Tuturor celor ce sunt în nevoi şi care aleargă cu râvnă la caldul tău ajutor nu întoarce faţa ta, deşi nevrednici suntem, căci pe tine te-am dobândit bună apărare, ancoră şi tare zid, când în primejdii suntem, Sfinte Cuvioase Iustine, când ne-mpresurăm de eresuri să ne-ajuţi cu al tău har să biruim.

Stăpână, primeşte rugăciunile robilor tăi şi ne izbăveşte pe noi de toată nevoia şi necazul.

Toată nădejdea noastră spre tine o punem, Maica lui Dumnezeu, păzeşte-ne pe noi sub sfânt acoperământul tău.

Apoi

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noştri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluieşte-ne pe noi. Amin.

Acatistul
Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu, Părintelui nostru, **Iustin de la Celie,** noul Teolog şi Mărturisitor[27]

Condacul întâi:

Urmând calea cea dreaptă, de Dumnezeu purtătorule Părinte, Calea cea plină de slavoslovie ai aflat. Ţie, celui ce în lumina Dragostei celei de viaţă făcătoare te-ai sălăşluit, cântare de laudă îţi aducem: Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Icosul întâi:

Iubind pe Dumnezeu cel mai înainte de veci, Avvă al nostru Iustine, şi, lepădându-te de sineţi, ai urmat Cuvântului celui de viaţă făcător. Minunându-ne de o dragoste ca aceasta, cântare de laudă ţi-aducem:

Bucură-te, că precum Sfântul Ioan Damaschin, singurul lucru nou sub soare ne-ai învăţat că este Hristos;

[27] Acatistul Cuviosului Iustin de la Celie a fost editat de obştea Mănăstirii Celie. La cererea unor credincioşi, acatistul inclus în această carte a fost adaptat şi modificat pornind de la varianta iniţială. (n. ed.)

Bucură-te, că plin de râvnă ai slavoslovit pe Hristos, Dumnezeu-Omul;

Bucură-te, fericite, că nesecată dragoste ai avut;

Bucură-te, că rugăciunile tale până la Dumnezeul dragostei cale au aflat;

Bucură-te, că Duhul Sfânt în inima ta se ruga;

Bucură-te, că apa cea vie de la izvorul Vieții o ai băut;

Bucură-te, cel neclintit în credință;

Bucură-te, osârdnic învățător al dreptății dumnezeieşti;

Bucură-te, că sfinte cuvinte traducând şi scriind, talanții i-ai înmulțit;

Bucură-te, că pe Sfinți prin cântări i-ai slăvit;

Bucură-te, că prin rugăciunile tale bolile tămăduieşti;

Bucură-te, că ale Împărăției taine contempli;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 2-lea:

Binecuvântată de taina Bunei-Vestiri a fost întreaga ta viețuire de la naştere şi până când la Cel dorit ai ajuns. Iar pe noi, cei ce suntem pământ şi cenuşă, ne învață, fii ai lui Dumnezeu prin har să ne facem, ca împreună cu tine să-I cântăm: Aliluia!

Icosul al 2-lea:

Binevestitor al preamăritelor taine te-ai arătat, Avvă al nostru Iustine, pe Maica Vieții neîncetat cinstindu-o, pentru care astfel te lăudăm:

Bucură-te, că pe Fecioara, Maica lui Dumnezeu, în rugăciuni ai slăvit-o;

Bucură-te, fericite, că te-ai născut, ai trăit şi ți-ai dat obştescul sfârşit Buna-Vestire binevestind;

Bucură-te, că adânca taină a zămislirii celei fără de sământă a Fecioarei o ai cinstit;

Bucură-te, că împreună cu Îngerii te-ai minunat de a Dumnezeului celui Viu negrăită deşertare;

Bucură-te, de Dumnezeu însufleţite;

Bucură-te, că bucuria minunatei naşteri a lui Dumnezeu Cuvântul o ai proslăvit;

Bucură-te, că împreună cu Maica lui Dumnezeu, la piciorul Crucii ai plâns şi la Sfântul Mormânt te-ai tânguit;

Bucură-te, că de lumina Învierii ai fost luminat;

Bucură-te, că menirea femeii a urma mironosiţelor, ai propovăduit;

Bucură-te, că al Născătoarei de Dumnezeu tărâm - Muntele Athosului - în Duhul Sfânt ai văzut, încă pe pământ vieţuind;

Bucură-te, că Adormirea Preacuratei împreună cu Îngerii o ai proslăvit;

Bucură-te, că la înălţimea desăvârşirii ai ajuns;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 3-lea:

Luptat-a sufletul tău din fragedă tinereţe împotriva necurăţiei, trupul şi sufletul neîntinat păzindu-ţi şi cu trezvie la mişcările inimii veghind. Aşa şi pe noi ne învaţă să lucrăm cele spre mântuire, ca împreună cu tine Domnului să-I cântăm: Aliluia!

Icosul al 3-lea:

De oameni ascunzându-te şi aspră vieţuire în pustie petrecând, Avvă al nostru Iustine, fără de grai rămânând, şi lacrimi de bucurie vărsând, în Duhul Sfânt de multe ori Botezul Domnului ai contemplat, pentru care te slăvim aşa:

Bucură-te, că trupul prin post şi rugăciune ţi-ai supus;

Bucură-te, că pe calea care duce la mântuire ai mers;

Bucură-te, că dorind să agoniseşti virtuţi, numai Domnului te-ai supus;

Bucură-te, că voia lui Dumnezeu să împlineşti ai însetat;

Bucură-te, că prin rugăciune, de dragoste te-ai aprins;

Bucură-te, că urmând Soarelui dreptăţii, te-ai desăvârşit;

Bucură-te, că stâlp de foc în pustie te-ai făcut;

Bucură-te, că pe marele Ioan, prietenul Mirelui, l-ai văzut;

Bucură-te, vlăstar tare al Ierusalimului celui de Sus;

Bucură-te, că celor evlavioşi hrană tare le-ai dat;

Bucură-te, că ai zis că în om inima este vultur, iar raţiunea şarpe;

Bucură-te, că în înălţimile cereşti ca vulturul ai zburat;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 4-lea:

În timpul Războiului Mondial, printre bolnavi şi răniți de marea ta dragoste pentru oameni fost-ai călăuzit, împreună cu ei voind a pătimi. Chipul îngeresc primind, înțeles-ai că nicio jertfă nu este ca rugăciunea pentru cei suferinzi. Învață-ne şi pe noi ca bine să ne ostenim şi împreună cu tine să ardem în rugăciune pentru lume, Domnului cântând: Aliluia!

Icosul al 4-lea:

Vas ales al Duhului Sfânt fiind, Părinte Iustine, pe doctori tămăduit-ai şi de înțelepciune inima plinitu-le-ai, ca şi ei, precum Sfinții cei fără de arginți, pe oameni cu dragoste să-i tămăduiască, pentru care îți cântăm aşa:

Bucură-te, inimă îndurerată de suferințele celorlalți;

Bucură-te, că pe Sfântul Pantelimon în rugăciune l-ai chemat;

Bucură-te, fericit ostaş al lui Hristos;

Bucură-te, neînfricat luptător al Duhului;

Bucură-te, că având mintea la Hristos, te-ai smerit şi tuturor ai slujit;

Bucură-te, că înaintea trupurilor sfârtecate nu ai dat înapoi, iar pe cei înfricoşați înaintea morții ai ajutat;

Bucură-te, că nu numai trupurile, ci şi sufletele - de necredință, de îndoială şi de erezie - ai tămăduit;

Bucură-te, căci, pentru cei ce pătimeau, sufletul punându-ți, cu lacrimi te-ai rugat;

Bucură-te, că patimile biruit-ai, inimile înflăcărat-ai şi sufletele ai înseninat;

Bucură-te, că de încercările vieții acesteia cu rugăciune te-ai apropiat;

Bucură-te, că neîncetat lucrând, roadele virtuților ai secerat;

Bucură-te, că prestolul Domnului cu slavoslovii ai împodobit;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 5-lea:

Mult te-ai nevoit şi ai postit, în rugăciune ca un stâlp de foc arzând; mult ai învățat şi ai scris, duhul ortodocşilor înălțând. Ajută-ne şi pe noi, cei neputincioşi, tari împotriva răului să stăm şi biruitori să ieşim, Domnului cu fiece suflare să-I cântăm: Aliluia!

Icosul al 5-lea:

De la Petru Apostolul puterea mărturisirii şi a pocăinței ți-ai însuşit, Părinte de Dumnezeu înțelepțite, iar de la Fericitul Pavel, dragostea cea nebiruită, prin care Viața cea veşnică dobândind, noi te slăvim aşa:

Bucură-te, că pe primii verhovnici, Apostolii Petru şi Pavel, în rugăciune i-ai slăvit;

Bucură-te, că nevoinței lor ai urmat;

Bucură-te, că toate poruncile evanghelice ai împlinit;

Bucură-te, că pe farisei şi pe vameşi, tunând proroceşte, în vileag i-ai dat;

Bucură-te, că mântuirea omului mai presus decât legea o ai pus;

Bucură-te, că ai propovăduit credința care ne mută de la moarte la viață;

Bucură-te, că păcatul ai urât şi pe păcătoşi din adâncul pierzării i-ai ridicat;

Bucură-te, că pe Dumnezeu-Dragoste cu dragoste înflăcărată L-ai slăvit;

Bucură-te, că ochii şi urechile inimii a le deschide ne-ai învățat;

Bucură-te, că toate simțirile să le umplem de cereşti doruri ne-ai povățuit;

Bucură-te, că la înălțimea de neatins a Duhului ai năzuit;

Bucură-te, că nouă, celor ce ți-am urmat, făclie în întuneric ne-ai fost;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 6-lea:

Înzestrat cu osebite daruri, în lume la înalte şcoli ai fost trimis. Iar când Europei adevăratul chip al necredinței ai descoperit, cerutu-ți-au de ortodoxie şi de Adevăr să te lepezi, dar iubirea de slavă nu te-a amăgit. Învață-ne şi pe noi slava cea deşartă să lepădăm, ca împreună cu tine Domnului să-I cântăm: Aliluia!

Icosul al 6-lea:

Tâlcuind teologia Sfântului Ioan de Dumnezeu Cuvântătorul, şi tu, Părintele nostru, după a sa învățătură ai viețuit. Căci calea cea dreaptă alegând, dragostea Domnului Hristos Celui Înviat ai dobândit, pentru care te lăudăm aşa:

Bucură-te, că amăgirilor acestei lumi nu te-ai supus;

Bucură-te, că cinstea tronului vlădicesc nu ai primit;

Bucură-te, că Domnului cu smerenie ai voit să-l slujeşti;

Bucură-te, că numai cu Hristos şi întru Hristos ai trăit;

Bucură-te, al Vieții celei veşnice minunat învățător;

Bucură-te, de Dumnezeu cugetătorule;

Bucură-te, Părinte înainte văzător;

Bucură-te, prin Duhul Sfânt cunoscător al Adevărului;

Bucură-te, că mărețe taine cu dragoste ai contemplat;

Bucură-te, slava filosofilor şi a oamenilor de ştiință;

Bucură-te, că Europa cu adevărat judecății o ai supus;

Bucură-te, că dragostea ei iarăşi către Mântuitorul ai voit să o călăuzeşti;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 7-lea:

Cuvântând deschis împotriva ateismului vremii, de puternicii acestei lumi ai fost prigonit. Pribeag fiind, Cuvioase Părinte, până când de Dumnezeu Născătoarea, sub aripa Arhanghelului Mihail, în

Sfânta Mănăstire Celie te-a chemat. Roagă-te şi pentru noi, dezbinaţii, în adevăr şi iubire de fraţi să vieţuim, ca împreună cu tine pe Domnul să-L lăudăm: Aliluia!

Icosul al 7-lea:

Înaintea Sfinţilor Arhangheli în rugăciune ca un stâlp de foc arzând, de multe ori ajutor de la ei ai primit, Cuvioase Părinte Iustine, către Dumnezeu binefăcători şi mijlocitori avându-i, pentru care îţi cântăm aşa:

Bucură-te, că pe Sfinţii Arhangheli Mihail şi Gavriil, Arhistrategii Puterilor Cereşti, i-ai slăvit;

Bucură-te, că în modestul lor lăcaş de la Celie te-ai sălăşluit;

Bucură-te, că aici viaţă bineplăcută lui Dumnezeu ai petrecut;

Bucură-te, că la Celie, în surghiun, ca într-un palat împărătesc ai vieţuit;

Bucură-te, că pentru Hristos pribeag şi prigonit ai fost;

Bucură-te, că în casa inimii tale pe cei rătăciţi i-ai primit;

Bucură-te, de Dumnezeu iubitorule ostaş;

Bucură-te, că împotriva necredinţei lupta cea bună ai purtat;

Bucură-te, că după tine au venit oamenii cu inima ca de prunc;

Bucură-te, că învăţăturii tale celei pline de înţelepciune dumnezeiască au urmat;

Bucură-te, că a discerne ceea ce este bine pentru poporul dreptslăvitor, ai fost binecuvântat;

Bucură-te, că i-ai arătat calea către Cel Preaînalt;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 8-lea:

În Valievo, în liniştea de la poalele munţilor, deşi fiind fără încetare atacat de pârâşi, spioni şi ucigaşi, pe toate le-ai îndurat, în smerenie şi rugăciune necurmată nevoindu-te, duhul tău întăritu-s-a pentru măreţul zbor. Roagă-te ca şi noi de iubirea de slavă şi trufie să ne tămăduim, ca împreună cu tine Domnului să cântăm: Aliluia!

Icosul al 8-lea:

Precum Sfântul Ioan Gură de Aur, în temniţă şi surghiun, cu totul voii Domnului s-a încredinţat, aşa şi tu, Părinte, în încercările tale Celui Iubit ai urmat. Iar Domnul ţi-a descoperit cum viază El întru Sfinţii Săi. Şi noi de la tine învăţând ca în fiece făptură să-L slăvim pe Ziditor, te lăudăm aşa:

Bucură-te, că în rugăciune pe Sfântul Ioan Gură de Aur l-ai slăvit;

Bucură-te, că el în vedenie ţi s-a arătat;

Bucură-te, căci cu nespuse daruri te-a binecuvântat;

Bucură-te, că de la el înţelegerea dogmelor ai primit;

Bucură-te, că de fiece făptură cu frică şi cutremur, „cu paşi de porumbel" te-ai apropiat;

Bucură-te, că pentru vrăjmaşii tăi în rugăciune mulţime de lacrimi ai vărsat;

Bucură-te, că pe prigonitori şi chinuitori i-ai înțelepțit;

Bucură-te, că, precum ai prorocit, nu a mai rămas piatră pe piatră din temnița în care te-au închis;

Bucură-te, că aflându-ți singurătatea, te-ai rugat neîncetat;

Bucură-te, că Dumnezeu darul lacrimilor ți-a dăruit;

Bucură-te, că în cuvioşie petrecând, inima ți-ai curățit;

Bucură-te, că în ea Dumnezeul cel Viu S-a sălăşluit;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 9-lea:

Spre a-ți întregi lucrarea de nevoință, Cuvioase Părinte, Atotțiitorul fii duhovniceşti ți-a dăruit. Pe rănile lor plasturele rugăciunii punând şi patimile cu iarba amară a cuvântului tămăduind, către Cereasca Împărăție i-ai călăuzit. Şi pe noi ne primeşte, te rugăm, sub a ta ocrotire, ca împreună să cântăm Domnului: Aliluia!

Icosul al 9-lea:

Neosebind pe cei mici de cei mari, Avvă al nostru Iustine, generații de noi eroi, de oameni puternici, de mame cinstite şi de monahii jertfelnice ai crescut, cu Hristos mintea şi inima hrănindu-le, spor vieții lor dăruind, pentru care astfel te slăvim:

Bucură-te, că în loc de fii după trup, fii după Duh pentru Noul Ierusalim ai crescut;

Bucură-te, că pentru dragostea lui Hristos inimile le-ai deschis;

Bucură-te, că pentru ei ziua şi noaptea te-ai rugat;

Bucură-te, că fiece mişcare a inimii lor ai cunoscut;

Bucură-te, că dragostea cea sfântă şi mântuitoare, darul Sfântului Duh, prin lucrare sporeşte - aşa i-ai învăţat;

Bucură-te, că împreună cu ei din sărăcăcioasă masă şi din înaltele zboruri ale inimii tale te-ai împărtăşit;

Bucură-te, că credinţa credincioşilor o ai întărit;

Bucură-te, că la cunoaşterea de Dumnezeu înţelepciunea înţelepţilor o ai adus;

Bucură-te, că în întâmpinarea fiilor tăi duhovniceşti precum o flacără vie prin iarbă ai alergat;

Bucură-te, că pentru a lor sporire şi dragoste cântări de laudă Domnului ai înălţat;

Bucură-te, că fiece făptură a lui Dumnezeu în Hristos ai iubit;

Bucură-te, că din marea ta milostivire, şiroaie de lacrimi în marea milosârdiei dumnezeieşti ai vărsat;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 10-lea:

În ţarina acestei vieţi lucrând, Părinte, şi cu mare dor după Dumnezeu tânjind, înaintea dragostei tale taina fiinţării tuturor făpturilor ţi s-a descoperit

Învață-ne şi pe noi adevărata pocăință, ca într-un cuget Domnului să cântăm: Aliluia!

Icosul al 10-lea:

Iubit-ai pe Sfântul Sava, cel mai frumos fiu al neamului sârbesc, Avvă al nostru Iustine; cugetele tale aceeaşi cale urmat-au, şi sufletul din izvoarele aceloraşi învățături ți-ai adăpat, inima ta lărgindu-se, ca Cerul şi pământul să cuprindă, pentru care te lăudăm aşa:

Bucură-te, că pe Sfântul Sava, luminătorul şi învățătorul neamului sârbesc, în rugăciune l-ai slăvit;

Bucură-te, că înaintea creaturilor neînsemnate ai stat uimit;

Bucură-te, că în ele înțelepciunea dumnezeiască se oglindeşte;

Bucură-te, că ai cunoscut că şi cea mai mică floare, pentru a înflori, are nevoie de întreaga putere a pământului şi a soarelui şi de dragostea dumnezeiască;

Bucură-te, că menirea omului este să aibă pe Dumnezeu drept Împărat al întregii sale lucrări ne-ai învățat;

Bucură-te, că ai cunoscut în Duhul Sfânt că omul de mai înainte de veci menit este să fie tron al Dumnezeirii treimice;

Bucură-te, că prin slujirea neîncetată, de nespusa tărie a tainelor Duhului Sfânt te-ai îmbătat;

Bucură-te, că precum vița cu butucul ei, prin Sfânta Euharistie cu Hristos te-ai unit;

Bucură-te, că darul înainte-vederii, al tămăduirii şi al povăţuirii ai primit;

Bucură-te, că în rugăciuni veşnice către Domnul cel Iubit toate gândurile tale să se prefacă ai dorit;

Bucură-te, că pentru tine filosofia a fost revărsare cerească a harului lui Hristos;

Bucură-te, că împreună cu Puterile cereşti şi cu toţi Sfinţii, pe Hristos, Dumnezeu-Omul, L-ai slavoslovit;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 11-lea:

Atunci când slujeai, Sfinte Părinte, harul Duhului Sfânt asupra ta se revărsa, biserica de Îngeri şi de Sfinţi se umplea, iar poporul ştia că aproape este Cerul. Roagă-te şi acum pentru noi, cei slabi în credinţă, ca să înviem şi, împreună cu tine, Domnului Celui Iubitor de oameni să-I cântăm: Aliluia!

Icosul al 11-lea:

Spre tronul Prea Sfintei Treimi pururea privind, pe Născătoarea de Dumnezeu împreună cu toţi Sfinţii înainte avându-o, ne-ai învăţat, Avvă al nostru Iustine, ca mai presus de cele pământeşti, Împărăţia Cerurilor să o căutăm, pentru aceea astfel te slăvim:

Bucură-te, că înaintea neamului dreptslăvitor, pe toţi Sfinţii, care Domnului au bineplăcut, asemenea unui stâlp de foc i-ai văzut;

Bucură-te, că pe Sfinţii Părinţi şi călăuzitori ai Bisericii dreptslăvitoare i-ai preamărit;

Bucură-te, că Sfinților noştri Părinți, de Dumnezeu purtători urmând, amăgitoarea lume ai lăsat;

Bucură-te, că pe slăviții Sfinți ierarhi în ajutor i-ai chemat;

Bucură-te, că pe Noul Sfânt Nicolae de la Jicea, primul l-ai slăvit;

Bucură-te, că nouă, celor mult pătimitori, Sfinților bineplăcuți lui Dumnezeu te-ai rugat a ne fi mijlocitori;

Bucură-te, căci cu bărbăție, ca Sfinții Mucenici, gata ai fost pentru Hristos să pătimeşti;

Bucură-te, că înaintea Tronului Slavei, cetele Sfinților celor nou încununați ai văzut;

Bucură-te, că taina Sfintei Treimi împreună cu toți Sfinții o ai contemplat;

Bucură-te, că încă din timpul vieții tale pământeşti, poporul binecinstitor drept Sfânt te-a recunoscut;

Bucură-te, nădejdea necăjiților şi a împovăraților;

Bucură-te, că de dumnezeiasca dragoste ai fost luminat;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 12-lea:

Sfârşitul vieţuirii tale pământeşti sub semnul bucuriei Bunei-vestiri ți-ai aşteptat, dând atunci poporului ultima binecuvântare. Iar Dumnezeu bine a voit ca neîntinatul tău trup să rămână nestricăcios şi plăcut mirositor. Învață-ne şi pe noi, Părinte, sfârşitul

vieţuirii noastre celei pământeşti, cu credinţă tare, cu dragoste puternică să aşteptăm, şi întâmpinându-ne, pe Domnul împreună cu tine să-L slăvim: Aliluia!

Icosul al 12-lea:

Învăţătorilor Ortodoxiei ai vorbit despre înălţimea dogmelor Bisericii: în Dumnezeirea întreită şi fără de sfârşit este viaţa fiecărei inimi omeneşti, a fiecărei făpturi. Iar pe noi ne-ai învăţat că aici, pe pământ, asemeni lui Hristos vieţuind, Viaţa cea veşnică o moştenim, pentru aceasta te slăvim aşa:

Bucură-te, că înaintea întregii creaţii inima ţi s-a înflăcărat;

Bucură-te, că taina vieţii fiecărei făpturi în esenţa sa treimică ţi s-a descoperit;

Bucură-te, că pururea în rugăciune Sfânta Treime O ai slăvit;

Bucură-te, că în Dumnezeiasca Liturghie O ai proslăvit;

Bucură-te, că ne-ai învăţat că focul ceresc - harul Duhului Mângâietor - în inimile noastre încă din acest veac se sălăşluieşte;

Bucură-te, că ai tâlcuit că acest foc al Sfântului Duh iese dintr-un trup plin de înflăcărare şi toate mădularele le reuneşte, şi cu puterea Învierii pe om îl înviază;

Bucură-te, că ai spus că atunci fiecare persoană va fi deplină în propria sa fire şi fiinţă, şi îndumnezeită prin Sfântul Duh;

Bucură-te, că atunci trupurile transfigurate vor rămâne pline de Duh Sfânt, ţi s-a descoperit;

Bucură-te, că în slava lui Hristos, ele vor străluci de o lumină nesfârşită;

Bucură-te, că dragostea este prima contemplare a Sfintei Treimi, ne-ai învăţat;

Bucură-te, că gândurile şi lucrările tale în această lume oglindirea vieţuirii tale întru Duhul Sfânt au fost;

Bucură-te, că pentru dragostea ta, Domnul în adâncul tainelor ţi-a dăruit să pătrunzi;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, propovăduitorule al Sfintei Treimi!

Condacul al 13-lea:

O, plăcutule al lui Dumnezeu, Cuvioase Părinte Iustin, drept moştenire neamului şi fiilor tăi duhovniceşti ai lăsat ca la Vieţile Sfinţilor să se adauge noi Sfinţi. Ne închinăm lui Hristos şi te slăvim pe tine, Părinte, şi cu lacrimi şi cu sânge, viaţa îţi urmăm şi lucrarea-ţi continuăm. Atunci când ne poticnim şi cădem, ajută-ne şi ne ridică, Avvă al nostru Iustine; înconjoară-ne pe noi cu rugăciunile tale, încălzeşte-ne, mângâie-ne, binecuvântează ostenelile noastre şi această smerită slăvire, ca împreună cu tine şi cu aceia pe care i-ai iubit, într-un singur cuget, într-o singură inimă şi într-o suflare Domnului Hristos să-I cântăm: Aliluia!

Rugăciune către Avva Iustin

O, Avvă Iustin, ajută-ne! Lumina curată a soarelui, tot ce ne-nconjoară vorbesc despre păcatele noastre, întrucât noi nu le vedem. Ne rugăm ție în pustietatea vieții acesteia, unde abia se recunoaşte frate pe frate. Cu milostivire primeşte mărturisirea pentru păcatele care ne pustiesc, căci pururea din nou le săvârşim. Din cauza mândriei, a lăcomiei, a desfrânării, a invidiei, a iubirii de slavă, a mâniei şi a lenevirii nu simțim bucurie mai mare şi frumusețea, darul Duhului Sfânt Mângâietorul nu vedem. Şi se sting sufletele noastre, căci dragostea lui Hristos am lăsat.

Înconjoară-ne pe noi cu rugăciunile tale, preschimbă mâhnirea noastră în fericita întristare de pocăință aducătoare; învață-ne să biruim răul care ne împovărează. Roagă-te stăruitor ca să primim iertare de la Singurul Iubitor de oameni şi întărire ca să petrecem zilele vremelniciei noastre după cum Îi este bineplăcut lui Dumnezeu.

O, bineplăcutule al lui Dumnezeu, care în această lume afară de Hristos pe nimeni nu ai dorit, Cuvioase Părinte Iustine, roagă-te pentru noi înaintea feței Ziditorului, ca dragostea dumnezeiască să se sălăşluiască în inimile noastre ca un şuvoi de lumină primăvăratică, şi în noi pururea să rămână, ca viețile noastre să se sfârşească în slavoslovia Sfintei Treimi. Amin.

Slujba
Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu, Părintelui nostru, **Iustin de la Celie,** noul Teolog şi Mărturisitor

(prăznuit la 1 iunie)

Alcătuită de Ieromonahul Atanasie, Simonopetritul, Imnograful Sfintei şi Marii Biserici a lui Hristos, la cererea ÎPS Atanasie, fost Mitropolit al Herţegovinei – Sfântul Munte Athos, 2009

Cuvioase Părinte Iustine, de Dumnezeu purtătorule, care pe Hristos L-ai avut în inima ta, de la Teologul Ioan ai cules tot ceea ce este tainic, de la Pavel dragostea înflăcărată faţă de Hristos, de la Vasile strălucirea cuvintelor şi faptelor, de la Grigorie bucuria şi poezia teologiei, de la cel cu Gură de Aur neadormita grijă pentru Biserică, de la Maxim filosoful, mărturisirea, de la Damaschin, dogmatica cu comentarii logic argumentate, de la Sfântul Sava dragostea pentru popor a păstorului, de la Palama, profunzimea rugăciunii din isihia taborică, de la Serafim, permanenta căutare a Mângâietorului, arătându-te în vremurile cele de pe urmă stâlp şi temelie a Ortodoxiei; şi, după trup, poporului tău celui evlavios, iar după duh,

iubiților tăi copii – părinte duhovnic de neînlocuit şi iubitor de fii, şi pe care cu cuvântul i-ai întărit, iar astăzi din ceruri tainic îi întăreşti. Te rugăm, ca împreună cu cel într-un duh cu tine, cu Ierarhul Nicolae, să te rogi pentru noi toți lui Hristos, Dumnezeu-Omul, ca să devenim asemenea ție, noi, cei ce cu dragoste cinstim sfântă pomenirea ta.

În ziua de 1 iunie
prăznuim pomenirea Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu,
Părintelui nostru Iustin de la Celie

La Vecernie

Se pun 6 stihiri ale Cuviosului, glasul întâi,
podobie: *Prealăudaților mucenici...*

Hristos, capul Bisericii, din iubire de oameni a luat trup omenesc şi a îndreptat neamul lui Adam, trimițând pe Sfântul Duh, prin Care se dă sfințenia celor ce se curățesc de vechimea păcatului, între care se numără Cuviosul Iustin de la Celie.

Din pruncie te-ai arătat ales lui Hristos, Iustine Cuvioase, a Cărui cinstită Evanghelie ai trăit-o în chip limpede şi, drept învățând, cuvântător de Dumnezeu te-ai făcut, asemenea în cinste cu dascălii cei de demult, iar pătimirea ca pe o Cruce purtând-o cu tărie, ai unit-o cu nevoința ta.

Având ca început şi temelie pe Dumnezeu-Omul, Cuvioase, deşarta înțelepciune ai urât-o; de aceea te-ai făcut cunoscător şi tâlcuitor ales al dogmelor îndumnezeirii, de care te-ai şi învrednicit, prin bunăvoință dându-ți sângele tău, şi acum te rogi pentru cei ce te cinstesc pe tine.

Alte stihiri, glasul al 6-lea,
podobie: *Toată nădejdea punându-şi...*

Veniți astăzi, adunările Ortodocşilor, să cinstim pe Cuviosul Iustin, care s-a făcut cunoscător de taină al îndumnezeirii, adunând împreună, în chipul cel mai bun, ştiința omenească şi cunoaşterea cea prin cercare a Bisericii, care se dăruieşte tuturor celor care strălucesc prin nevoință; că acesta a ajuns slăvit asemenea Părinților celor de demult. Pentru aceasta, poporul sârb se veseleşte întru Dumnezeu, odrăslind un astfel de bărbat de Dumnezeu înțelepțit, cu Sfântul Sava deopotrivă vorbitor.

Toate le-ai pus să fie slujitoare cunoaşterii lui Hristos, Părinte Iustine preaînțelepte, prin nevoință şi prin necazuri. Dulcea purtare a Crucii prin cercare cunoscând, din putere în putere înțelepțeşte ai mers, tainic strigând către Domnul, Care a umplut de Duhul Sfânt întreaga ta ființă, arătându-te în vremurile cele de pe urmă teolog de taină, părtaş al mărturisirii şi mângâiere poporului.

Cu toți Sfinții, ale căror vieți le-ai scris, stai acum Iustine, înaintea iubitului tău Hristos, către Care ai tânjit, primind şi cununa dreptății, ca Pavel şi cel cu Gură de Aur. Pentru aceea, ridică mâinile tale pentru poporul şi fiii tăi, care cu credință aleargă la cinstitul tău mormânt, căruia şi noi închinându-ne, slăvim pe Iisus Dumnezeu-Omul.

Slavă..., a Cuviosului, glasul al 6-lea:

Grăitorul dogmelor ortodoxe, lucrătorule al purtării creştineşti după chipul Dumnezeu-Omului, cunoscător adânc al căii urmate de Sfântul Sava şi iscusit nevoitor al Sfințeniei Bisericii te-ai arătat, Cuvioase Părinte Iustine. De aceea fiind părinte dătător de desfătare şi iubitor de fii, nu-ți uita poporul iubit şi chinuit, ci, din Sfânta Mănăstire Celie, binecuvântările tale pline de rugăciune, îmbelşugat trimite-i, rugându-te neîncetat Stăpânului, Care S-a făcut om din iubire de oameni, ca toți să ne învrednicim doritei îndumnezeiri.

Şi acum..., a praznicului, sau
Dogmatica glasului al 6-lea (*Cine nu te va ferici...*)

Vohodul. *Lumină lină.* Prochimenul zilei

Paremiile

Din Înțelepciunea lui Solomon (3, 1-9): *Sufletele drepților sunt în mâna lui Dumnezeu...*
Din Înțelepciunea lui Solomon (5, 15-23; 6, 1-3): *Drepții în veac vor fi vii şi de la Domnul plata lor...*
Din Înțelepciunea lui Solomon (4, 7-15): *Dreptul de va ajunge să se sfârşească, întru odihnă va fi...*

La Litie:
Se cântă stihirile Cuviosului, glasul întâi,
alcătuire a obştii Mânăstirii Celie:

Cuvioase Părinte Iustine cel Nou, astăzi stând în Ierusalimul cel de Sus, roagă-te lui Hristos pentru ucenicii tăi duhovniceşti şi pentru poporul tău cel pătimitor, care astăzi mai mult ca oricând are nevoie de ajutorul tău, cel întru Duhul Sfânt. Rugătorule pentru toți întristați şi nedreptățiți, asemenea celui cu Gură de Aur, împreună cu el, şi cu toți Părinții, cere de la Hristos, Iubitorul de oameni, mare milă şi mântuirea sufletelor noastre.

Glasul al 2-lea:

Astăzi se bucură lavra de la Celie, căci în ea s-a nevoit Iustin, Noul filosof, şi după cuget mucenic al lui Hristos; cu inima împreună cu cei ce pătimesc a pătimit, şi cu lacrimi Dumnezeiasca Liturghie a slujit, săvârşind Taina pentru mântuirea întregii lumi.

Pentru aceea te rugăm, Părintele nostru preasfânt, ca, prin rugăciunile tale, inimile tuturor să le aduci la pocăință şi la slăvirea Sfintei Treimi, pentru ca Domnul să mântuiască întreaga lume şi neamul nostru ortodox.

Glasul al 3-lea:

Veniți toți credincioşii ortodocşi ca astăzi să ne adunăm şi, în mijlocul Bisericii lui Hristos, Dumnezeu-Omul, cu evlavie să prăznuim pomenirea tuturor Sfinților, zicând: Bucurați-vă, prealăudaților Apostoli ai lui Hristos, împreună cu Prorocii şi Mucenicii, cu Ierarhii şi noii Mucenici, cu Arhipăstorii şi Învățătorii vieții celei veşnice. Bucură-te şi tu, Iustine Mucenice şi Filosofule, împreună cu Iustin cel Nou, care cu hotărâre pentru Hristos s-a nevoit. Rugați-vă, toți Sfinții, pentru turma lui Hristos din toată lumea, căci una este Biserica în Cer şi pe pământ şi una credința şi una slava Preasfintei Treimi.

Slavă..., a Cuviosului, glasul al 5-lea,
alcătuire a Episcopul Atanasie:

Slavă lui Hristos, Dumnezeu-Cuvântul, Care pe tine, Iustine, te-a făcut asemenea Cuvântului lui Dumnezeu, şi te-a arătat binevestitor prin cuvânt al Evangheliei Vieții celei veşnice, întru taina Bisericii Dumnezeului-Om, prin dumnezeiasca rânduială cea săvârşită de Sfânta Treime, înaintea Căreia stând, roagă-te, Părinte, pentru mântuirea a toată lumea, care e ținută de Iubitorul de oameni, Dumnezeu.

Şi acum..., a Născătoarei de Dumnezeu, acelaşi glas:

Fericimu-te pe tine, de Dumnezeu Născătoare Fecioară, şi te slăvim credincioşii după datorie pe tine, cetatea cea neclintită, zidul cel nesurpat, folositoarea cea tare şi scăparea sufletelor noastre.

La stihoavnă
Stihirile Cuviosului, glasul al 5-lea,
podobie: *Bucură-te, cămara...*

Bucură-te, vlăstarul dumnezeiesc al Vraniei, slava Mănăstirii Celie şi lauda Serbiei, cel nou între teologi, cunoscător iscusit al dogmelor tainice, împreună-vorbitor cu Sfinţii, ale căror Vieţi le-ai scris; neobosit lucrător al rugăciunii minţii, dar preaales credincioşilor ortodocşi. Pentru aceea, îţi cerem, cu totul fericite, să te rogi lui Hristos, a Cărui frumuseţe o ai iubit şi întru care te-ai luminat, ca, celor ce te cinstesc pe tine, Iustine, să le dăruiască mare milă.

Stih: *Gura mea va grăi înţelepciune şi cugetul inimii mele pricepere.*

Bucură-te, Iustine, trâmbiţa cea cu bun glas a lui Pavel, Apostolul lui Hristos, că toate câte a scris acela Bisericilor pe scurt, tu, ca un înţelept, ai arătat mai amănunţit, şi astfel pe Dumnezeu-Omul Iisus L-ai cunoscut Iubitor de oameni, cunoscând şi împărtăşind tainele teologiei, şi celor însetaţi pe Domnul L-ai apropiat. Om ceresc şi înger pământesc,

devenind ultimul vârf al Sfinților sârbi, nu înceta să te rogi lui Hristos împreună cu dânşii pentru fiii tăi.

Stih: *Lăuda-se-vor cuvioşii întru slavă şi se vor bucura în aşternuturile lor.*

Bucură-te al părintelui celui cu Gura de Aur, iubitor şi ucenic rezemător pe piept, de Dumnezeu înțelepțite Iustine, de la el ai cunoscut tainele dumnezeieşti, şi, în răpirea dragostei înflăcărate, ai devenit pârâu în care curg dumnezeieştile cuvinte ale lui Hristos, pe noi, pe toți întărindu-ne când citim aceste cuvinte şi dragostea duhovnicească în noi aprinzi. De aceea, Părinte, de Sfânta Treime luminat, întinde mâinile tale, trimite harul Duhului Sfânt celor ce te cinstesc pe tine, Iustine slăvite, propovăduitor de Dumnezeu cuvântător al Sfintei Treimi.

Slavă..., a Cuviosului, glasul al 8-lea,
alcătuire a Episcopului Atanasie:

Doamne, Mântuitorul nostru, Iisuse Dumnezeu-Omule, mare este slava Ta, căci cunoscut Te-ai făcut şi întru aceşti doi slăviți slujitori ai Tăi, care poartă numele de Iustin: cel dintâi a stins toată înțelepciunea lumească şi, prin sângele muceniciei Te-a dobândit pe Tine, Înțelepciunea lui Dumnezeu. Iar celălalt a întrecut toată filosofia şi stihiile lumii acesteia, şi cu nevoințe pline de har a dobândit filosofia după Hristos. Iubitorule de oameni, Dumnezeule-Omule, slavă Ție.

Şi acum..., a praznicului sau a Născătoarei-Învierii, acelaşi glas (*Fecioară nenuntită...*)

Acum slobozeşte...

Troparul Cuviosului, glasul al 8-lea:

Dulceaţa nectarului Ortodoxiei, Părinte Cuvioase, revărsând-o în inimile credincioşilor ca pe o comoară, prin viaţa şi prin învăţăturile tale te-ai arătat carte vie a Duhului, Iustine de Dumnezeu înţelepţite; roagă pururea pe Dumnezeu-Cuvântul să înalţe la asemănarea cu Dânsul pe cei ce te laudă pe tine.

Slavă..., Şi acum..., al praznicului sau al Născătoarei-Învierii,
acelaşi glas (*Cel ce pentru noi te-ai născut din Fecioară...*)

La Utrenie

După prima catismă, sedelnele Cuviosului, glasul întâi:
podobie: *Mormântul Tău, Mântuitorule...*

Pe toate le-ai dat lui Hristos, iar pe Hristos nu L-ai dat pentru nimic, lăsând aceasta ca pe o moştenire şi ca pe o comoară fiilor tăi, fericite Iustine; pentru aceea te-ai făcut locuitor al Raiului; de acolo roagă-te pentru noi Stăpânului Celui iubitor de oameni, împreună cu Maica lui Dumnezeu.

Slavă..., Şi acum...,
a praznicului, sau a Născătoarei, asemenea:

Trupeşte ai purtat în pântece pe Cuvântul cel mai presus de dumnezeire, care a îndumnezeit, Curată, firea oamenilor şi dăruieşte mântuire veşnică tuturor celor ce te slăvesc pe tine adevărată Născătoare de Dumnezeu; deci, Stăpână, nu înceta rugându-te pentru cei ce te cinstesc.

După a doua catismă, sedelnele Cuviosului, glasul al 3-lea:
podobie: *De frumusețea fecioriei tale...*

Cu dragoste dumnezeiască ai răbdat Crucea muceniciei tale întru cunoştinţă şi, prin aceasta, s-a arătat limpede credinţa ta, Iustine. Pentru aceasta ca răsplată de la Domnul ai primit revărsări de har, de Dumnezeu cuvântătorule înțelepte, cu care adăpi Biserica, arătând tuturor pe Dumnezeu-Omul.

Slavă..., Şi acum...,
a praznicului, sau a Născătoarei, asemenea:

Dumnezeu şi Domnul, Cel mai presus de fiinţă, din bunătate S-a întrupat dintru tine, luând firea noastră şi rămânând ceea ce era; pentru aceasta, cinstindu-L pe Acesta ca Dumnezeu-Om, te vestim pe tine, Preacurată, Născătoare de Dumnezeu neispitită de nuntă, slăvind minunea cea preamare a purtării tale în pântece fără de sămânţă.

După Polieleu, Sedealna Cuviosului, glasul al 4-lea;
podobie: *Spăimântatu-s-a Iosif...*

Ca o căprioară rănită de săgeata dragostei pentru Iisus, Dumnezeu-Omul, pe toate le-ai judecat în lumina Lui, cu înțelepciune; pentru aceasta ai atras mânia vrăjmaşului şi, mucenic în cuget făcându-te, mult ai îndrăgit Pătimirea lui Hristos, o, Iustine, prieten al Sfinților şi următor al vieţuirii lor. Deci, pe cei ce cinstesc sfântă pomenirea ta arată-i pururea nedespărțiți de Domnul.

Slavă..., Şi acum...,
a praznicului, sau a Născătoarei, asemenea:

Aducând celor de pe pământ cu trup pe Dumnezeu Cel netrupesc, Curată, spre mântuirea lui Adam, cel zdrobit prin înşelăciunea ucigătorului de oameni, te-ai arătat cu adevărat tron în chip de foc, purtând cu mâinile pe Cel ce poartă toate, iar pântecele tău cel fără prihană s-a cunoscut mai cuprinzător decât cerurile. Ci o, Fecioară, învredniceşte-ne pe noi cereştii slave.

Antifon, glasul al 4-lea: *Din tinereţile mele...*
Prochimen glasul al 4-lea: Cinstită este înaintea Domnului moartea Cuvioşilor Lui.
Stih: Ce vom răsplăti Domnului pentru toate câte ne-a dat nouă?

Evanghelia de la Utrenia Sfântului Sava cel Sfințit (5 decembrie)

Psalmul 50

Slavă...: Pentru rugăciunile Cuviosului Tău...
Şi acum...: Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu...

Apoi stihira pe glasul al 6-lea:

Stih: Miluieşte-mă, Dumnezeule...

Din cer ai coborât întrupându-Te, Dumnezeule-Omule, ca să-l îndumnezeieşti pe omul căzut. Pentru aceasta şi fericitul Iustin, vieţuind după voia Ta, evangheliceşte, de pe pământ s-a înălţat, ajungând la Ceruri, ca să se desfăteze de cununa nevoinţelor sale celor pentru Tine; iar noi, prăznuind pe Născătoarea de Dumnezeu cea plină de har, cu stăruinţă strigăm Ţie din inimă: Sălăşluieşte-Te şi întru noi, Stăpâne, precum în Cuviosul Iustin, ca, duhovniceşte zămislindu-Te întru noi, Ţi-ai făcut sălaş, să Te zămisleşti şi în inimile noastre, şi născători de Dumnezeu după har să ne facem.

Canonul:

Canonul Cuviosului

Cântarea întâi: glasul al 4-lea,
Irmosul: *Deschide-voi gura mea…*

Astăzi noi, ortodocşii, cu bucurie cinstim întru cântări sfinţită pomenirea Părintelui nostru Iustin, care în vremurile cele de pe urmă s-a făcut trâmbiţă a lui Hristos cu bună glăsuire şi lauda ortodocşilor.

O, Iustine, viaţa ta covârşeşte cu totul puterea ritorilor, căci ai avut cugetare asemenea Îngerilor, prin care te-ai făcut următor şi icoană însufleţită a Dumnezeului-Om.

Slavă…

Pe Dumnezeu L-ai iubit din pruncie, fericite, şi ai adăugat din belşug darurilor fireşti, evlavia moştenită de la părinţi, pe care sârbii au învăţat-o de la slăvitul Sava.

Şi acum…

Cuvântul S-a întrupat, mişcat fiind de iubirea de oameni, în pântecele dumnezeieştii Fiice, la vremea

pe care a rânduit-o; ale Cărui taine, dumnezeiescul Iustin în cuvinte preaînțelepte limpede ni le-a tălmăcit.

Catavasii: *Deschide-voi gura mea...* sau ale Praznicului

Cântarea a 3-a.
Irmosul: *Pe ai tăi cântăreți, Născătoare de Dumnezeu...*

Lipsindu-te de dulcețile lumeşti, întregul țel spre Hristos l-ai îndreptat şi după El ai alergat, până ce ai aflat odihnă inimii tale însetate de Hristos.

Cuvântul lui Dumnezeu a cuprins cu totul mintea şi sufletul tău de la cea dintâi vârstă, Iustine, până în ceasul cel din urmă al bătrâneții; de aceea, mergând pe urmele Sfinților Părinți, ai teologhisit.

Slavă...

Viața ta, Părinte, pe care pe pământ ai dus-o este neobişnuită auzirii, căci, gustând dulceața Crucii prin cercare, ai dorit mucenicia, pentru Hristos Cel dorit de tine.

Şi acum...

Iată-l pe Cuviosul Iustin, Născătoare de Dumnezeu, rodul Întrupării lui Hristos, căreia dintru început s-au făcut părtaşi toți Sfinții şi care se arată puterea Bisericii, de Dumnezeu dăruită.

Sedealna Cuviosului, glasul al 8-lea,
podobie: *Fluierele păstoreşti...*

Atras de lumina lui Iisus, Iustine, te-ai arătat altă lumină a Lui ca un fulger, arătând tuturor calea cea sfântă a îndumnezeirii întru Hristos, prin care trupul se învăpăiază cu strălucirea dumnezeiescului Duh şi omul, împreună cu toţi Sfinţii, se împărtăşeşte deplin de Viaţa cea veşnică.

Slavă..., Şi acum...,
a praznicului, sau a Născătoarei, asemenea:

Fecioară Marie, a Îngerilor slavă, frumuseţe strălucită şi bucuria lumii, dăruieşte celor ce te laudă, iertarea tuturor păcatelor, îndură-te de robii tăi, că tu eşti izbăvire adevărată a celor deznădăjduiţi şi tare scăpare a oamenilor.

Cântarea a 4-a
Irmosul: *Sfatul cel neurmat...*

Înger te-ai arătat între liturghisitori, Părinte Iustine de Dumnezeu Fericite, căci ţi-ai aplecat urechea celui cu Gura de Aur, atunci când ţi s-a arătat, şi, precum vorbeşte un prieten unul cu altul, ţi-a vorbit.

O, Iustine, trupul l-ai supus cu nevoinţele în chip minunat, toată viaţa ta, prin faptă şi prin vedere, adăugându-te soborului nevoitorilor credinţei.

Slavă...

Părinte, aievea te-ai învrednicit să-l vezi pe Sfântul Serafim de Sarov, cel minunat, care ți-a arătat slava Raiului, şi de aceea strigai: „Hristos a înviat!", făcând cunoscută bucuria Învierii.

Şi acum...

Tu eşti dulceața monahilor şi a celor ce trăiesc în feciorie, Preacurată, căci te-ai făcut casă cu totul curată Preacuratului Iisus, Care ne-a învățat fecioria.

Cântarea a 5-a
Irmosul: *Spăimântatu-s-au toate...*

Ai avut minte nejefuită de gânduri, cu totul Cuvioase, căci pe aceasta ai pironit-o pe Crucea Domnului, întru cunoaşterea Vieții celei veşnice, care în mod tainic izvorăşte celor ce stăruie în rugăciunea cea neîncetată.

Ca pe un dar primind, Cuvioase, zăvorârea la care ai fost silit, pe aceasta ai preschimbat-o preaînțelepțeşte în lucrare spre zidirea credincioşilor, prin scrierile tale duhovniceşti, care au adăpat Biserica dreptslăvitoare.

Slavă...

Păzire şi conştiință trează a Ortodoxiei, în vremurile cele de pe urmă te-a arătat Hristos, Iustine

de Dumnezeu înțelepțite, care sfânta iscusință a Bisericii limpede o propovăduieşti şi toate rătăcirile le vădeşti.

Şi acum...

Negrăit ai născut pe Hristos, Însuşi-Adevărul, pe Care Iustin cu îndrăzneală mărturisindu-L Nădejdea întregii lumi, a îndurat lanțuri şi temniță, dar a rămas, Preacurată, ca un stâlp neclintit.

Cântarea a 6-a
Irmosul: *Înțelepții lui Dumnezeu...*

Neamului sârbesc ai fost dăruit drept mângâiere, Iustine Fericite, împreună cu care ai pătimit, amintind de Pătimirile lui Hristos, Care prin Înviere moartea a nimicit.

Viețuirea Sfinților Părinți ai îndrăgit şi, ca o albină iubitoare de osteneală, ai cutreierat lucrările acelora, adunând în Duhul mierea preadulce a teologiei.

Slavă...

Pătimirea poporului tău văzând, Dumnezeu te-a trimis precum pe Moise, neşovăitor să-i călăuzeşti spre Cetatea cea de Sus, unde se bucură cetele Sfinților.

Şi acum...

Lăudămu-te, Preacurată, Maica lui Hristos, Dumnezeu-Omul, Căruia lauda Mănăstirii Celie, Iustin cel Nou, s-a arătat gură luminată şi propovăduitor de Dumnezeu înțelepțit.

Condacul Cuviosului, glasul al 8-lea,
podobie: *Apărătoare Doamnă...*

Viața ta în chip dumnezeiesc-omenesc ai rânduit-o, pe Dumnezeu-Omul măsura tuturor lucrurilor având, ai atins prin El înălțimea teologiei, iar acum, stând înaintea Cuvântului Celui dorit de tine, dăruieşte-ne har prin rugăciunile tale, nouă celor ce-ți strigăm: Bucură-te, Părinte, de Dumnezeu înțelepțite!

Icosul:

Îngerii, luând sufletul tău, l-au adus Stăpânului, Care cu dragoste primindu-l, l-a încununat, răsplătind sfintele tale rugăciuni şi osteneli; iar noi, cei ce prăznuim sfântă pomenirea ta, într-un glas strigăm aşa:

Bucură-te, vlăstar dumnezeiesc al Vraniei;

Bucură-te, lauda Serbiei, dăruită de Hristos;

Bucură-te, cel care reuneşti în sobor teologii Bisericii;

Bucură-te, a monahilor celor de demult icoană;

Bucură-te, căci rătăcirile filosofilor celor neînțelepți le-ai vădit;

Bucură-te, căci harul Dumnezeului-Om Celui întrupat l-ai dovedit;

Bucură-te, căci înveți adevăratele dogme cele mântuitoare;

Bucură-te, căci faci cunoscută viața Sfinților celor care s-au făcut asemenea lui Hristos;

Bucură-te, următor al căii Sfântului Sava;

Bucură-te, făcător de minuni negrăite;

Bucură-te, Părinte plin de dragoste pentru oameni;

Bucură-te, liturghisitor cu gură de aur al dragostei lui Dumnezeu;

Bucură-te, Cuvioase Părinte Iustine, de Dumnezeu înțelepțite!

Sinaxar:

Stih: Cu gură de aur propovăduind cuvintele de sus, teolog şi prieten al Sfinților te-ai făcut.

Cântarea a 7-a:

Irmosul: *N-au slujit făpturii…*

Te-am cunoscut, Cuvioase, cuget treaz al credinței; căci nicidecum nu ai îndurat stricarea dogmelor şi a Sfintei Predanii, şi cu dovediri ai arătat starea lor cea cuvenită, Părinte Iustine.

Neclintit stând în prigonirile şi pătimirile din partea celor fără de Dumnezeu, pe Domnul avându-L în minte, de Dumnezeu înțelepțite, ai îndurat toată pătimirea şi L-ai proslăvit pe Cel ce te-a proslăvit, Iustine, cu părintească dragoste.

Slavă...

Preasfințit între preoți te-ai arătat, ca un înger, jertfă mai presus de fire săvârșind, întru tot fericite, pentru viața tuturor, pe care, întrupându-Se, a dăruit-o Domnul Bisericii, o, Iustine.

Și acum...

N-a lăsat, Preacurată, Fiul tău lumea să piară, ci din tine întrupându-Se, lumii dăruiește pe Sfinți ca semne ale dragostei Sale, conducându-i pe creștini la îndumnezeire, precum pe Cuviosul Iustin în zilele din urmă.

Cântarea a 8-a:
Irmosul: *Pe tinerii cei binecredincioși în cuptor...*

Năvălirile vrăjmașilor, Iustine, le-ai făcut materie a sfințeniei, devenind cel mai mare mângâietor al poporului tău căzut adeseori în arșița ispitelor, pildă părintească a dumnezeiescului Sava dăruind prin cuvintele și prin scrierile tale.

Pe pământ stâlp al Ortodoxiei te-ai arătat, Iustine de Dumnezeu purtătorule, căci tu în chip tainic la pieptul Domnului te-ai rezemat, și de acolo scoțând apa dătătoare de viață, ne-ai hrănit din belșug, de aceea te numim al patrulea Teolog.

Slavă...

Pildă de vieţuire ortodoxă te-ai arătat credincioşilor, Iustine, prin viaţa virtuoasă urmând Sfinţilor, a căror viaţă ai însemnat-o în scris, ca pe o comoară, îmbogăţind Biserica lui Hristos, care îţi mulţumeşte astăzi, săvârşind pomenirea ta.

Şi acum...

Milostiv fă-ni-L nouă pe Stăpânul, Fecioară, pe Care Îl mâhnim cu cuvintele şi cu faptele, chiar dacă ne numim creştini, dar nu încetăm încălcând, întru cunoştinţă, poruncile, pe care, din dragoste, ni le-a dăruit spre mântuire.

Cântarea a 9-a
Irmosul: *Tot neamul pământesc...*

Chipul lui Hristos în minte având, iar inima arzând pentru Dumnezeu, locaşul dragostei, icoana chipului lui Dumnezeu, frumuseţe a Dumnezeului-Om te-ai făcut, lăcaş sfânt al teologiei te-ai arătat, Iustine Cuvioase, lauda ortodocşilor, al Sionului celui de sus sfânt părtaş.

Atunci când Hristos va veni, Cuvioase, ca să ne judece pe noi, pe toţi, atunci mijloceşte pentru cei ce cinstesc sfântă pomenirea ta şi se desfătează de lucrările tale, scrise prin lucrarea Duhului Sfânt, şi revarsă tuturor nectarul harului.

Slavă...

Serbia, patria ta cea pământească, acum şi pururea te are, Sfinte, bogăție nejefuită şi mijlocitor către Iubitorul de oameni, iar Sionul cel neclintit, din Ceruri, te-a câştigat în ceata Cuvioşilor, Iustine, de unde trimite tuturor har.

Şi acum...

Închinăciune de Arhanghel în chip minunat ai primit, Preacurată, şi L-ai zămislit pe Hristos, Căruia roagă-te pururea împreună cu Iustin, pentru obştea aceasta şi pentru cei ce prăznuiesc sfântă adormirea sa, ca toți să dobândim milă şi har.

Luminânda, a Cuviosului,
glasul al 2-lea:

Pe tine, Părinte, te-am cunoscut însuflețită Evanghelie a lui Hristos, purtând în suflet chipul Dumnezeului-Om, din copilărie până la bătrânețe şi cu virtuți împodobindu-ți viața cea dumnezeiască; pentru aceea, Iustine Cuvioase, cinstind luminat sfântă pomenirea ta, pe Hristos Îl slăvim.

A Praznicului, sau a Născătoarei de Dumnezeu,
asemenea:

Bucură-te, Născătoare de Dumnezeu, izbăvirea blestemului lui Adam! Bucură-te, cinstită Maică a lui Dumnezeu! Bucură-te, rug însuflețit; bucură-te făclie;

bucură-te prestol! Bucură-te scară şi uşă cerească; bucură-te carul cel dumnezeiesc! Bucură-te nor uşor; bucură-te biserică; bucură-te năstrapă cu totul de aur! Bucură-te munte; bucură-te cort şi masă! Bucură-te dezlegarea Evei!

La Laude

Stihirile Cuviosului, glasul întâi,
podobie: *Ceea ce eşti bucuria...*

După înomenirea Cuvântului, cu trup s-a născut şi dumnezeiescul Iustin, a cărui pomenire săvârşim. Căci cu rugăciunile lui şi cu ajutorul Stăpânului Hristos ne rugăm ca pe calea care duce la îndumnezeire, pe care a mers, şi noi să mergem împreună cu dânsul.

Vas luminat al Maicii lui Dumnezeu te-ai arătat, Părinte Iustine: ai venit în această viață de a ei Bună-Vestire, şi iarăşi sufletul tău curat l-ai predat la acest sfânt praznic al ei, căci pe tine Dumnezeu Cuvântul, Cel ce S-a întrupat, negrăit în felurite chipuri te-a cinstit.

Prieten al lui Dumnezeu şi al Sfinților arătându-te, o, Iustine, acum în Rai priveşti pe Stăpânul, pentru Care crucea prigoanelor ai îndurat, sfințindu-te întru nevoințe; şi acum roagă-te Domnului să ne dăruiască har nouă, celor ce prăznuim adormirea ta.

Mulțimea dreptslăvitorilor care aleargă la preasfințitul tău mormânt, să nu se întoarcă neajutorată, ci, precum atunci când vieţuiai în trup sprijineai pe toți cu iubire de oameni, aşa şi acum împarte daruri credincioşilor, împlinind cererile lor.

Slavă..., a Cuviosului, glasul al 2-lea:

Viața ta s-a arătat ca o tămâie de Hristos lucrată, Cuvioase Părinte Iustine, alcătuită din virtuțile tuturor Sfinților, înmiresmând pe iubitorii de Sfinți şi mişcându-i în chip tainic spre iubirea Stăpânului. Iar tu acum, desfătându-te precum doreai de îndumnezeire, roagă-te lui Hristos Celui întrupat, Dumnezeu-Omul, pentru Sfânta Biserică ce te cinsteşte cu vrednicie.

Şi acum..., a praznicului,
sau a Născătoarei de Dumnezeu, acelaşi glas:

Toată nădejdea mea spre tine o pun, Maica lui Dumnezeu, păzeşte-mă sub Acoperământul tău.

Doxologia mare

La Dumnezeiasca Liturghie

Din canon cântarea a 3-a şi a 6-a. Apostolul şi Evanghelia Cuviosului

Chinonic: Întru veşnică pomenire va fi dreptul. Aliluia

Bucură-te, rodule minunat al Serbiei, bucuria tuturor ortodocşilor, Părinte Iustine, tainicul şi slujitorul Dumnezeului-Om, Cuvântul, de către Hristos mult iubit.

Bucură-te, tâlcuitorul dogmelor, următorul Dumnezeieştilor Părinți în aceiaşi măsură slăvit, a doua gură a lui Pavel, şi prieten al celui cu Gura de Aur. O, Sfinte Iustine, din adunarea Sfinților Părinți.

Mănăstirea Celie are trupul tău sfânt, tuturor credincioşilor har revarsă şi Cerul se îmbogățeşte cu preacurat sufletul tău. O, Părinte Iustine, preafericite.

Împreună cu dumnezeiescul Sava şi ceilalți Sfinți sârbi stai acum Iustine înaintea prestolului Stăpânului, pururea cu sârguință rugându-te pentru poporul şi fiii tăi, Cuvioase.

Bucură-te, Iustine, făcătorule de minuni, mult har de la Dumnezeu-Omul dobândind, nu înceta a-L ruga pentru noi păcătoşii şi nevrednicii, pentru a ne tămădui de toate neputinţele sufleteşti şi trupeşti.

Stih: O, Părinte Iustine de Dumnezeu înţelepţite, primeşte cântările de mulţumire, pe care ţi le-am urzit.

Tânărul Ieromonah Iustin Popovici,
împreună cu părinţii Spiridon şi Anastasia.

Iustin Popovici, tânăr profesor la Seminarul Karlovit.

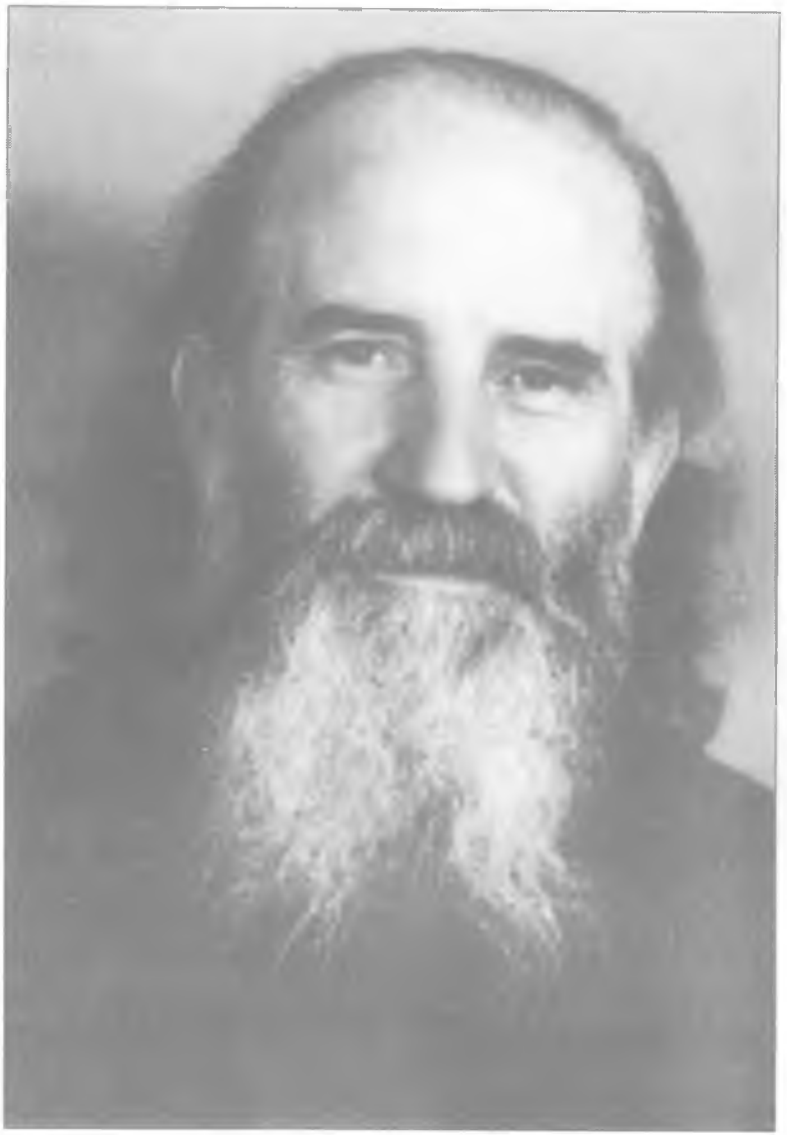

Avva Iustin în vremea detenţiilor din anii '40.

Avva Iustin în primii ani de viețuire la Mănăstirea Celie.

Avva Iustin în curtea Mănăstirii Celie.

Avva Iustin la Mănăstirea Celie, primind copiii.

Arhimandritul Iustin Popovici
împreună cu Arhimandritul Cleopa Ilie.

Avva Iustin – în amurgul vieții.

Mormântul Cuviosului Iustin de la Celie.

CUPRINS

Cuvânt înainte la ediția în limba română 5
Din cuvântul înainte la ediția în limba sârbă 7
Repere biografice 11

I. Predici praznicale 35
Cina cea mare 35
Ce este păcatul? 43
Cu noi este Dumnezeu 50
A fi om este Vestea cea Bună 55
Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta! 61
Intrarea în veşnicie 66
Dumnezeu Se arată 70
Cel mai bogat cerşetor al lui Hristos 75
Dascălii universului 80
Întâlnirea omului cu Dumnezeu 83
Taina mai presus de taină 88
Evanghelia Sfântului Cneaz din Kosovo 93
Înaintemergătorul Domnului 97
Învierea Preasfintei Maici a Domnului 102
Primul Mucenic al Noului Testament 106
Primul Creştin 112
Taina sfintei educații 120
Îndreptarea credinței ortodoxe 126
Sfântul Apostol sârb 132

II. Predici duminicale 137
Despre puterea credinței 137
Despre nebunie 144
Despre iertarea păcatelor 150
Despre pocăință 159
Despre milostenie 166
Despre cele două porunci cele mai mari 171
Despre bogăția cea adevărată 178
Despre Rai şi iad 185

III. Predici Pascale 195
Smerenia 195
Rugăciunea 202
Iubirea lui Hristos 208
Icoana lui Dumnezeu 213
Postul 221
Scara Raiului 226
De la păcat la Rai 234
Înfricoşătoarea judecată asupra lui Dumnezeu 241
Îmbrățişarea cu Dumnezeu 254
Mireasma lui Hristos adusă lui Dumnezeu 261
Vitezda cea veşnică 267
Cununa nevoinței lui Hristos 274
Martorii Domnului Celui Înviat 279
Naşterea Bisericii lui Hristos 284

Paraclisul Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu, Părintelui nostru, Iustin de la Celie, noul Teolog şi Mărturisitor 289

Acatistul Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu, Părintelui nostru, Iustin de la Celie, noul Teolog şi Mărturisitor 305

Slujba Cuviosului şi Purtătorului de Dumnezeu, Părintelui nostru, Iustin de la Celie, noul Teolog şi Mărturisitor 323

Ceea ce este Domnul Hristos după natură, ca Dumnezeu-Om desăvârşit, aceea trebuie să devină fiecare dintre noi în Biserica lui Hristos, să devină Dumnezeu-Om după har, ca astfel să se desăvârşească, pentru a atinge ţelul dumnezeiesc al fiinţării şi al vieţuirii sale în această lume.

Conține DVD - Un film biografic despre Cuviosul Iustin

EDITURA EGUMENITA

6 422636 002854